

30

Með ilmandi umslög í farteskinu

24

Skógfræðidúx með áform

24

Unir glöð og býr að sínu

28

Biobóndinn í Litlu-Hildisey

Bændablaðið

2. tölublað 2024 • Fimmtudagur 25. janúar • Blað nr. 649 • 29 árg. • Upplag 33.000 • Vefur: bbl.is

Verðlækkun á áburði

Veruleg verðlækkun er á köfnunarefnisáburði á milli ára og talsverð lækkun á tví- og þrígildum tegundum, eftir miklar hækkunir á undanförunum árum.

Þrjú áburðarsalar hafa gefið út verðskrá fyrir þetta ár, Lífland, Skeljungur og Sláturfélag Suðurlands.

Elías Hartmann Hreinsson hjá Sláturfélagi Suðurlands segir að köfnunarefnisáburður hafi lækkað langmest af hefðbundnum áburðartegundum.

„Við gáfum okkar verðskrá fyrst út í desember og síðan hefur verð lækkað enn frekar. Nú er ljóst að 31 prósent lækkun er á köfnunarefnisáburðinum hjá okkur frá því í fyrra. Kalksalpeteráburðurinn lækkar reyndar meira, eða um 42 prósent, en hann er hentugur þegar þörf er á köfnunarefni og kalki. Tví- og þrígildar tegundir lækka um 22 prósent,“ segir Elías.

Ánægjulegt að geta lækkað verð til bænda

Lúðvík Bergmann hjá Skeljungu, segir að það sé afar ánægjulegt að geta lækkað áburðarverð til íslenskra bænda eftir þær miklu hækkunir sem þeir hafa þurft að takast á við á undanförunum árum.

„Köfnunarefnisáburðurinn lækkar um 30 prósent, tvígildar tegundir um 25 prósent og þrígildar tegundir um 21 prósent,“ segir Lúðvík.

Verðskrá Líflands birt í gær

Áburðarverðskrá Líflands fór í almenna birtingu í gær. Jóhannes Baldvin Jónsson segir að verðbreytingar á milli ára í algengum tegundum séu í grófum dráttum þannig að eingildur köfnunarefnisáburður lækki um rúm 29 prósent milli ára, tvígildur NPLÍF 24-5+Se lækki um rúm 25 prósent og flestar þrígildar áburðartegundir lækki um 20–22 prósent milli ára.

/smh

Kúabúið Stóra-Mörk 1 í Rangárþingi eystra var með hæstu meðalafurðir á landinu í fyrra með 8.903 kílógrömm mjólkur eftir árskú. Eyvindur Ágústsson og Aðalbjörg Ásgeirsdóttir, bændur í Stóru-Mörk, rekja árangurinn til vandaðs fódurs og góðs aðbúnaðar í fjósinu. – Sjá nánar á síðum 32–33. Mynd / Ástvaldur Lárusson

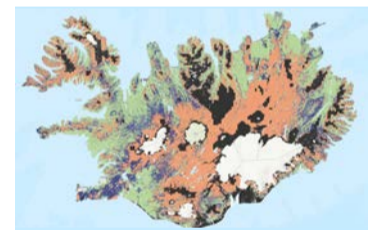

Bóndinn horfir fram á veginn

Ísak Jökulsson rekur búið Ósabakka ehf. í samvinnu við föður sinn, Jökul Helgason, auk þess að vera í stjórn Samtaka ungra bænda. – 55 –

Merkjalýsing landeigenda

Reglugerðardrög gera ráð fyrir að landeigendum verði skylt að láta gera merkjalýsingar um fasteignir sínar. Verklagi við hnitsetningu og skráningu jarða verður þannig breytt með afgerandi hætti. – 16 –

Íslandi skipt í svæði eftir frávikum.

Sjálfbær landnýting

Drög að reglugerð um sjálfbæra landnýtingu hafa verið birt í Samráðsgátt stjórnvalda.

Um er að ræða meginreglur og viðmið fyrir þá landnýtingarflokka sem reglugerðin nær yfir; beit búfjár, akuryrkju, framkvæmdir og umferð og ökutæki. – 14 –

Mjólkurkvótaviðskipti:

Lánafyrirgreiðsla lýtur ekki fjármálaeftirliti

Fjármálastarfsemi samvinnufélaga lýtur ekki sama eftirliti og lánastarfsemi fjármálafyrirtækja.

Þrátt fyrir að veita bændum fyrirgreiðslur og langtímalán hafa hvorki Fjármálaeftirlitið, Neytendastofa né menningar- og viðskiptaráðuneytið eftirlitsskyldu gagnvart slíkri starfsemi. Kúabóndi sem gagnrýndi aðkomu Kaupfélags Skagfirðinga að

viðskiptum með greiðslumark mjólkur í síðasta tölublaði Bændablaðsins telur að bændur og ríkisvaldið þurfi að varða leið út úr því sem hann kallar öngstræti í átt að farsælla fyrirkomulagi mjólkurframleiðslunnar.

Tilgangur samvinnufélagsins KS er meðal annars að efla atvinnulíf á starfssvæði sínu með beinni og óbeinni þátttöku félagsins. Það gerir félagið meðal annars með því að aðstoða

félagsmenn sína við kaup á mjólkurkvóta, enda er framleiðslugeta fjósa á svæðinu orðin umfram þann framleiðslurétt sem margir eiga.

Í reynd er þetta staðan víðar um land. Snorri Sigurðsson, sérfræðingur í nautgriparækt, telur að tæknileg framleiðslugeta fjósa landsins sé afar vannýtt, ekki eingöngu í Skagafirði. Nýting á Íslandi sé ekki nema rétt um þriðjungur þess sem tæknin og

búnaðurinn sem fjárfest hefur verið í ræður í raun og veru við.

Við þá heildarendurskoðun á styrkjakerfi í landbúnaði sem nú er í farvatninu gefst stjórnvöldum tækifæri til að skoða þennan aðstöðumun og gagnsemi þeirrar framleiðslustýringar sem nú er við lýði í mjólkurframleiðslu.

Sjá nánar á síðum 20–23.

Skjóða frá Hnjúki.

Mynd / Marianna Gestsdóttir

Skjóða slær Íslandsmet

Nythæsta kýr landsins árið 8 var Skjóða frá Hnjúki í Vatnsdal. Hún skilaði 14.762 lítrum mjólkur á liðnu ári, sem eru mestu ársafurðir sem mælst hafa úr íslenskri kú.

Á Hnjúki eru Marianna Gestsdóttir og Sigurður Rúnar Magnússon bændur. Marianna segist ekki hafa einhlíta skýringu á þessum árangri, en Skjóða hefur fengið sama fóður og meðferð og aðrar kýr á bænum. Hún sé stór og mikill gripur og af ætt nythárra kúa.

Marianna minnst sérstaklega á langömmu Skjóðu sem hafi mjólkað heilt ofboð fyrir fimmtán árum. Þá er móðuramma Skjóðu undan fyrsta kynbótanautinu sem Sigurður og Marianna sendu á nautastöð.

„Ég myndi ekki segja að hún sé frek, en hún gerir það sem hún ætlar sér,“ segir Marianna aðspurð um hvaða karakter Skjóða hafi

að geyma. Þá sé hún brussa þótt Marianna bæti við að hún sé almennt þæg. Skjóða er fimm ára og er á sínu þriðja mjaltaskeiði.

Marianna segir hana vera heilbrigða og býst ekki við öðru en hún eigi mikið inni. Þrátt fyrir þá miklu nyt sem hún var með þá missti hún aldrei hold.

Nokkur heppni spili inn í að Skjóða hafi orðið nythæsta kýr landsins, en hún bar í kringum jólin 2022 og var því ekki í geldstöðu neinn hluta síðasta árs. Skjóða náði yfir fimmtíu lítra dagsnyt í fjóra mánuði, sem Marianna segir óvenju langan tíma, og mætti kýrin fjórum sinnum í mjaltþjóninn á dag þegar mest var.

Nánar er fjallað um niðurstöður skýrsluhaldsársins hjá mjólkurframleiðendum á síðum 44–45. /dl

Riðutilfelli:

Arfgerðagreiningar unnar á Eiðsstöðum

Riðusmit var staðfest 9. janúar í kind frá bænum Eiðsstöðum í Blöndudal í Húna- og Skagahólfi.

Um sýnatöku úr sláturfé var að ræða og reyndist smitið vera úr þriggja vetra á. Búrekstur er sameiginlegur með nágrannabænum Guðlaugsstöðum og er heildarfjöldi um 700 fjár á bæjunum tveimur.

Ekki hefur áður greinst riða á Eiðsstöðum en síðast greindist riða á Guðlaugsstöðum árið 19

Arfgerðagreiningar g faraldsfræðilegar upplýsingar

Stefnt er að því að lokið verði við arfgerðagreiningar á hjörðinni í janúar og faraldsfræðilegum upplýsingum safnað. Guðmundur Halldór Sigurðarson er eigandi hjarðarinnar og segir hann að staðan sé óbreytt frá því að smitið var staðfest. „Við höfum reyndar haldið fund með Matvælastofnun þar sem farið var yfir málin og möguleikana í stöðunni. Það er unnið að sýnatökum til arfgerðagreiningar en ekkert enn komið út úr þeim.“

Við höfum unnið að því á undanförunum tveimur árum að innleiða verndandi og mögulega verndandi arfgerðir í hjörðina og eigum von á lömbum í vor með slíkar arfgerðir. Það er til skoðunar og til umræðu hvernig eigi að taka á þeirri stöðu með tilliti til nýju reglugerðarinnar um viðbrögð við riðusmitum, að möguleikar séu á að gripum með þessar arfgerðir sé hlíft við niðurskurði. Við vitum að við erum með bæði hrúta og lömb sem eru með verndandi og mögulega verndandi arfgerðir, eftir að tekin voru sýni með slembiúrtaki.“

Að sögn Guðmundar er það nú til skoðunar hvort halda eigi sauðfjárbúskapnum áfram – en

Eiðsstaðir og Guðlaugsstaðir eru í Blönduhlíð.

Mynd / ghp

Þorvaldur H. Þórðarson.

ekkert enn verið ákveðið. Búrekstur hefur verið sameiginlegur á Eiðsstöðum og Guðlaugsstöðum í um sjö ár og tengjast bændurnir fjölskylduböndum.

MAST stendur straum af kostnaði

Þorvaldur H. Þórðarson, starfandi yfirdýralæknir Matvælastofnunar, segir að ákvörðun um sýnatöku liggi alltaf hjá eigendum hjarðarinnar, en sé háð samþykki Matvælastofnunar.

Segir hann að eigendur beri jafnframt ábyrgð á sýnatökunni. Væri arfgerðagreining ekki framkvæmd, eða ekki lægi fyrir vitneskja um verndandi eða mögulega verndandi arfgerðir, þyrfti að fara í fullan niðurskurð samkvæmt reglugerð um útrýmingu á riðuveiki og bætur vegna niðurskurðar. „Ef ákveðið er að taka sýni og greina arfgerð þurfa niðurstöður að liggja fyrir áður en ákveðið er hvernig staðið verður að niðurskurði.“

Þess skal getið að í þessu tilfelli hefur matvælaráðuneytið boðist til að standa straum af kostnaði við greiningu sýna,“ segir Þorvaldur.

Vardandi viðbrögð stofnunarinnar við mögulegum ófæddum lömbum með verndandi eða mögulega verndandi arfgerðir, segir hann að það verði skoðað nánar þegar niðurstöður arfgerðagreiningar liggi fyrir. Þá verður jafnframt skoðað hvort reglugerðir nái til slíkra tilvika. /smh

Trausti býður sig fram gegn Gunnari

Í aðsendri grein hér í blaðinu lýsir Trausti Hjálmarsson, formaður deildar sauðfjárbænda hjá Bændasamtökum Íslands, yfir framboði til fö mannsamtakanna.

Á aukabúnaðarþingi 14. nóvember síðastliðinn tilkynnti Gunnar Þorgeirsson, formaður samtakanna, um að hann hygðist gefa kost á sér til endurkjörs á Búnaðarþingi í byrjun marsmánaðar.

Gunnar var kjörinn formaður þann 3. mars árið 2020, en hann er garðyrkjubóndi á Ártanga í Grímsnesi. Trausti er sauðfjárbóndi í Austurhlíð í Biskupstungum. Samkvæmt samþykktum BÍ er formaður kosinn á tveggja ára fresti, til tveggja ára í senn, með rafrænni kosningu allra félagsmanna. Framboðsfrestur til formannskjörs er til 22. febrúar. /smh

Trausti Hjálmarsson.

Matvælaráðuneyti:

Forsætisráðherra stýrir í fjarveru Svandísar

Svandís Svavarsdóttir matvælaráðherra er farin í tímabundið veikindaleyfi. Katrín Jakobsdóttir forsætisráðherra mun stýra ráðuneytinu á meðan veikindaleyfi Svandísar stendur.

Svandís Svavarsdóttir matvælaráðherra birti tilkynningu um að hún væri komin í veikindaleyfi á Facebook-síðu sinni 22. janúar og kom tilkynningin flestum mjög á óvart. Hún hafði upplýst fjölskyldu sína og Katrínu Jakobsdóttur forsætisráðherra um veikindin áður en færslan var birt.

Hinn sama dag mælti Inga Sæland, formaður Flokks fólksins, fyrir tillögu til þingsályktunar um vantraust á Svandísi. Byggði vantrauststillagan á þeirri niðurstöðu umboðsmanns Alþingis að ákvörðun Svandísar um að stöðva hvalveiðar tímabundið sl. sumar hefði ekki átt sér nægjanlega stöð í lögum.

Inga dró vantrauststillöguna samdægurs til baka eftir að ljóst var að matvælaráðherra væri komin í veikindaleyfi. Flutningsmenn tillögunnar, auk Ingu, voru allir úr Flokki fólksins, þau Ásthildur Lóa Þórsdóttir, Eyjólfur Ármannsson, Guðmundur Ingi Kristinsson, Jakob

Katrín Jakobsdóttir.

Svandís Svavarsdóttir.

Frimann Magnússon og Tómas Tómasson.

Forsætisráðherra hleypur í skarðið

Katrín Jakobsdóttir forsætisráðherra mun gegna störfum matvælaráðherra á meðan veikindaleyfinu stendur, að því er fram kemur hjá Stjórnarráðinu. Hún lét hafa eftir sér að verkefnum ráðuneytisins yrði forgangsraðað og að hún myndi sinna því sem nauðsyn bæri til meðan línur skýrist.

Á annan tug þingmála, frumvörp og tillögur til þingsályktana eru á borði matvælaráðherra fyrir vorþingið, sbr. útgefna þingmálaskrá. Þar á meðal varðandi breytingu á opinberu efnisliði með matvælum og breytingu á lögum um velferð dýra

hvað eftirlit varðar. Flest beinast þingmálin þó að sjávarútvegi.

Ekki tilefni til aðgerða

Að morgni 22. janúar birti Svandís einnig færslu á Facebook þar sem hún ræðir álit umboðsmanns Alþingis vegna stöðvunar hennar á hvalveiðum sl. sumar. Þar kemur m.a. fram að ekki sé tilefni til sérstakra aðgerða vegna álitsins samkvæmt lögfræðialíti úr matvælaráðuneytinu. Hún hyggist engu að síður gera tvennt:

Annars vegar að „fela óháðum aðila að fara yfir stjórnslu og lagaumgjörð hvalveiða, þ.m.t. alþjóðlegar skuldbindingar ríkisins, og valdheimildir stjórnvalda á þeim grundvelli. Álitsgjafi verði jafnframt beðinn um að gera tillögur að úrbótum eftir því sem við á, og eftir atvikum tillögur að breytingum á lögum.“

Hins vegar að „fela ríkislögmanni að leggja mat á framkomuð erindi Hvals hf. þar sem félagið óskar eftir viðræðum við ríkið um mögulegt uppgjör vegna álitsins.“ Þetta geri hún til að undirstrika mikilvægt eftirlitshlutverk umboðsmanns Alþingis. /sá

FÁÐU LÍF Í TÚN OG AKRA

Áburðarverðskráin er komin út!
15 tegundir af fjölkorna gæðaáburði

Skannaðu kóðann með símanum til að skoðaverð og nánari upplýsingar

FÖRUM LENGRA Á NÝJU ÁRI

Komdu og spjallaðu við söluráðgjafana okkar
og keyrðu inn í nýtt ár á góðum kjörum

TOYOTA **HILUX** - Þjarkur búinn þægindum

Toyota Kaupúni
Kaupúni 6
570 5070

Toyota Akureyri
Baldursnesi 1
460 4300

Toyota Reykjanesbæ
Njarðarbraut 19
420 6600

Toyota Selfossi
Fosnesi 14
480 8000

2018
UMHVERFISVERÐLAUN ATVINNULÍFSINS
UMHVERFISFYRIRTÆKI ÁRSINS

Billinn í þessari auglýsingu endurspeglar ekki endilega það verð og þann búnað sem tilgreindur er. Fyrirvari við 7 ára ábyrgð: Ökutækinu skal viðhaldið samkvæmt vörulýsingu og leiðbeiningum framleiðandans og ber eigandi kostnaðinn við slíkt viðhald. Sé það ekki gert getur það valdið ógildingu ábyrgðar varðandi hluti sem þarfnast viðhalds. 7 ára ábyrgð gildir eingöngu um bíla sem fluttir eru inn af Toyota á Íslandi ehf. Birt með fyrirvara um villur. 12 mánaða vegaaðstoð fylgir öllum nýjum Toyota bílum.

Nýskilgreind skeiðgen

Nýlega voru skilgreind tvö ný gen í íslenska hestinum sem hafa mikil áhrif á skeiðgæði þeirra.

Heiðrún Sigurðardóttir.

Þessi nýja uppgötun gæti bætt markvissari ræktun á fjórgangs-, fimmgangs- eða skeiðhrossum. Heiðrún Sigurðardóttir, doktorsnemi við Landbúnaðarháskóla Íslands og Sænska landbúnaðarháskólann í Uppsöllum, hefur á síðustu árum unnið að doktorsverkefni um erfðafræðilegan grunn gangtegunda íslenska hestsins.

Í aðsenni grein eftir Heiðrúnu, sem lesa má á bls. 38, segir hún frá verkefni sínu sem er langt komið.

Í því fjallar hún meðal annars um tvö ný gen, *RELN* og *STAU2*, sem virðast hafa áhrif á skeiðgætu hestsins í samvinnu við áður uppgötvað skeiðgen, *DMRT3*. /ghp

SKE skoðar útboð á tollum

Samkeppniseftirlitið (SKE) ætlar að kynna sér niðurstöður útboðs á tollkvótum vegna innflutnings á landbúnaðarvörum frá Evrópusambandinu.

Niðurstöður síðasta útboðs sýna fram á hrun í eftirspurn og mikla lækkun á jafnvægisverði í nokkrum tollflokkum, öfugt við þróun markaða og fyrri útboð. Munurinn var áberandi í nautakjöti en þar reyndist jafnvægisverð 1 króna fyrir hvert innflutt kíló en var 550 og 690 kr/kg í fyrra.

Umfjöllun um niðurstöður útboðsins gaf Samkeppniseftirlitinu tilefni til að skoða málið í samræmi við málsmeðferðarreglur stofnunarinnar. Samkvæmt svari frá stofnuninni mun hún kynna sér málið en ekki liggja fyrir neinar ákvarðanir um athuganir á þeim atvikum sem vakin var athygli á í umfjöllun Bændablaðsins.

Ólafur Stephensen, framkvæmdastjóri Félags atvinnu rekenda, sagði í hádegisfréttum RÚV að töluverðar birgðir hafi verið til staðar í landinu fyrir útboðið. Félagið heldur þó engar skrár um birgðastöðu.

Aðspurður segist Ólafur hafa orð innflytjenda fyrir því að í lok árs hafi talsverðar birgðir verið til vegna minni eftirspurnar á markaðnum. /ghp

Um 56 prósent losunar gróðurhúsalofttegunda frá landbúnaði er vegna sauðfjár- og nautgriparæktar. Mynd / smrh

Diljá Helgadóttir.

Mynd / Aðsenn

Gróðurhúsalofttegundir:

Losun minnkar frá landbúnaði í takti við fækkun sauðfjár

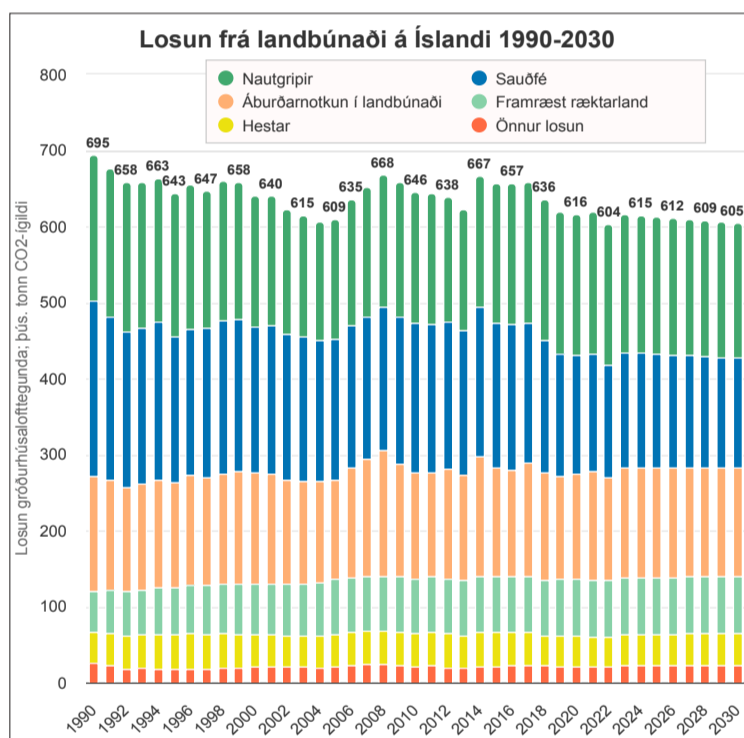
Í nýlegum niðurstöðum Umhverfisstofnunar um losun gróðurhúsalofttegunda frá landbúnaði árið 2022 kemur fram að hún dróst saman um 2,5 prósent frá árinu á undan.

Er talið að samdráttinn megi að mestu leyti rekja til fækkunar sauðfjár á milli árunna, en gripum fækkaði þá um 17 þúsund, eða 4,4 prósent, samkvæmt gögnum stofnunarinnar.

Nautgripir ló a mest

Losun frá landbúnaði taldist vera um 22 prósent af þeirri losun sem fellur undir beina ábyrgð Íslands árið 2022. Til samanburðar var losun vegna vegasamgangna um 33 prósent af losun á beinni ábyrgð Íslands það ár. Heildarlosun frá landbúnaði er skipt niður í sex undirflokkar; mest losa nautgripir, eða 30,6 prósent, sauðfé síðan með 24,6 prósent og áburðarnotkun með 22,4 prósent. Framræst ræktarland er með 12,4 prósent af heildarlosun, hestar með 3,6 prósent og önnur losun flokkast með 3,6 prósent.

Losun frá vinnuvélum í landbúnaði er ekki flokkuð með losun í landbúnaði, heldur fellur hún undir losun frá orkugeiranum. Sú losun er metin um fjögur prósent af heildarlosun frá landbúnaði.

Losun gróðurhúsalofttegunda frá landbúnaði á Íslandi 2022 skipt eftir undirflokkum. Mynd / Umhverfisstofnun

Einungis hláturgas frá framræstu ræktarlandi

Í undirflokknum „framræst ræktarland“ er í losunartölum fyrir landbúnað eingöngu um að ræða mælingar á losun gróðurhúsalofttegundarinnar hláturgass (N_2O), sem er mjög áhrifamikil. Mest er losun frá framræstum ræktarlöndum á koldíoxíð (CO_2) en sú losun er talin fram í landnotkunar- og skógræktarhluta loftslagsbókhaldsins, sem ekki er á beinni ábyrgð stjórnvalda.

Diljá Helgadóttir, sérfræðingur hjá Umhverfisstofnun, segir að í þeirri útreikningum sé tilmæltum Milliríkjanefndar Sameinuðu þjóðanna um loftslagsbreytingar (IPCC) fylgt, spurð um ástæður þess að losun frá framræstu ræktarlandi sé flokkuð með tvenns konar hætti.

„Þessi flokkun er aðeins öðruvísi en í flestum tilvikum þar sem mismunandi lofttegundir falla undir mismunandi flokka. Ef umfang losunar þessara tveggja lofttegunda frá framræstu ræktarlandi er borið saman í CO_2 -ígildum sést að koldíoxíð-losunin er mun meiri en hláturgas-losunin, eða 1.637 tonn CO_2 , en 68 tonn CO_2 -ígildi af hláturgasi. Vissulega getur verið snúið að setja þetta fram á skýran hátt þar sem losun frá sömu uppsprettu

fellur undir tvo mismunandi skuldbindingaflokka, en við erum einfaldlega háð takmörkum þessara tilmæla sem IPCC gefur út og okkur ber að starfa samkvæmt,“ segir Diljá.

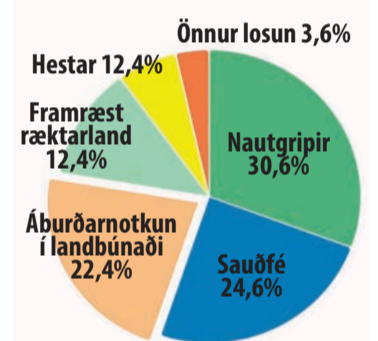
Byggt á innlendum og erlendum losunarstuðlum

Spurð um forsendur útreikninganna á losun frá undirflokkunum, segir Diljá að bæði sé notast við losunarstuðla frá IPCC og losunarstuðla sem byggja á innlendum rannsóknnum og gögnum. „Stuðlar frá IPCC eru notaðir við útreikninga á losun frá áburðarnotkun í landbúnaði, hestum og öðrum uppsprettum. Innlendir stuðlar eru notaðir við útreikninga á losun frá nautgripum, sauðfé og framræstu ræktarlandi.

Í þeim tilvikum sem við notum losunarstuðla frá IPCC reynum við ef hægt er að velja stuðla sem eiga við um aðstæður sem eru sem líkastar þeim sem finnast hérlandis. Til dæmis notum við losunarstuðulinn fyrir Vestur-Evrópu við útreikninga á losun áburðarnotkunar í landbúnaði þar sem aðstæður á Íslandi eru hvað líkastar aðstæðum í þessum heimshluta.

Í þeim tilvikum þar sem innlendir losunarstuðlar eru notaðir þá taka þeir mið af íslenskum aðstæðum og gögnum. Til dæmis, við útreikninga

Losun frá landbúnaði á Íslandi árið 2022

Losun gróðurhúsalofttegunda frá landbúnaði á Íslandi 1990-2022 og áætlun til 2030, skipt eftir losunarflokkum. Mynd / Umhverfisstofnun

á losun vegna nautgripa og sauðfjár, hafa innlendir losunarstuðlar verið hannaðir út frá rannsóknum á meðalstærð gripa hérlendis, fóðurinntöku, lengd fódurtímabils, fæðingarþyngd og meðgönguhlutföll. Innlendir losunarstuðlar eru því yfirleitt nákvæmari en stuðlar sem fengnir eru frá IPCC. Stöðug vinna er í gangi við að bæta gæði okkar útreikninga og sem felst meðal annars í því að búa til fleiri innlenda losunarstuðla,“ útskýrir Diljá.

Ekki mikill samdráttur fram undan

Í framreikningum Umhverfisstofnunar frá síðasta ári, sem eru byggðir á núgildandi aðgerðaráætlun í loftslagsmálum frá 2020, er ekki gert ráð fyrir miklum samdrætti í losun frá landbúnaði til ársins 2030. Diljá segir að líklegt sé að útreikningar taki breytingum í samræmi við uppfærða aðgerðaráætlun sem sé í vinnslu.

Þegar Diljá er spurð um möguleika bænda til kolefnisjöfnunar, til að leggja inn í bókhaldið, segir hún að það sé eitthvað sem falli ekki undir það losunarbókhald Íslands sem Umhverfisstofnun heldur utan um. „Það eru miklir möguleikar hér og erlendis til að kolefnisjafna hvers kyns rekstur með landgræðslu og skógræktaraðgerðum. Ef bændur fara til að mynda í skógræktarverkefni hér á landi til þess að gera upp, eða kolefnisjafna sinn rekstur, þá birtist sú binding sem til verður í LULUCF hluta losunarbókhalds Íslands. Hins vegar er það ekki svo að það dragi úr losun eða kolefnisjafna losun frá landbúnaði í losunarbókhaldi Íslands þar sem bókhaldið er fyrst og fremst framtal en ekki uppgjör.“ /smh

FÓÐURBLANDAN

Gæði fyrir dýrin og þig!

FB Reykjavík
Kornagarðar 12
570 9800

FB Selfoss
Austurvegur 64 a
570 9840

FB Hvolsvöllur
Duftþakabraut 1
570 9850

www.fodur.is
fodur@fodur.is

Knowledge grows

Einkorna Yara áburður Hin fullkomna pakkalausn

SS var stofnað árið 1907 og er samvinnufélag búvöruframleiðanda. Það er markmið SS að selja bændum hágæða einkorna áburð á eins hagstæðu verði og mögulegt er. Með því stuðlum við að samkeppnishæfi innlendrar búvöruframleiðslu og úrvals afurðum neytendum til hagsbóta.

Sláturfélag Suðurlands
Fosshálsi 1, Reykjavík - 575 6070
yara@yara.is - www.yara.is

Verðskrá 2024

Upplýsingar á yara.is
og hjá sölumönnum.

Bændablaðið

Bændablaðið kemur út 23 sinnum á ári. Upplýsingar um dreifingarstaði er að finna á vef Bændablaðsins: [www.bbl.is](#) Lesendur geta einnig gerst áskrifendur að blaðinu og fengið það sent heim í pósti gegn greiðslu burðargjalds. Árgangurinn (23. tölublað) kostar kr. 17.500 með vsk. Ársáskrift fyrir eldri borgara og öryrkja kostar kr. 13.900 með vsk.

Heimilisfang: Bændablaðið, Borgartún 25, 4. hæð - 105 Reykjavík.
Sími: 563 0300 – Kt: 631294-2279
Útgefandi: Bændasamtök Íslands.

Ritstjóri: Guðrún Hulda Pálsdóttir (ábm.) gudrunhulda@bondi.is – Sími: 563 0300 – Blaðamenn: – Ástvaldur Lárusson astvaldur@bondi.is – Hulda Finnsdóttir hulda@bondi.is
Sigrún Pétursdóttir sigrunpeturs@bondi.is – Sigurður Már Harðarson smh@bondi.is – Steinunn Ásmundsdóttir steinunn@bondi.is

Auglýsingastjóri: Þórdís Una Gunnarsdóttir thordis@bondi.is – Sími: 866 3855

Netfang auglýsinga: [thordis@bondi.is](#) – Vefur blaðsins: [www.bbl.is](#) – Netfang blaðsins: (fréttir og annað efni) er [bbl@bondi.is](#)

Frágangur fyrir prentun: Sigrún Pétursdóttir – Prentun: Landsprent ehf. – Upplag: 33.000 – Dreifing: Landsprent og Íslandspóstur. ISSN 1025-5621

Kerfið

Að vanda kennir ýmissa grasa í þessu tölublaði Bændablaðsins en áherslurnar eru óneitanlega á nautgriparrækt enda árlegar niðurstöður skýrsluhalds frá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins ávallt birtar á þessum tíma.

Við tökum hús á afurðahæsta kúabúi landsins, hvar bændur telja einsleitni og gott hey lykil að árangri. „Þetta er svo óspennandi bú að það er eiginlega ekkert gaman að taka viðtal við okkur,“ segir Aðalbjörg Ásgeirsdóttir bóndi glettin í viðtalinu, sem er þó afar fróðlegt og gefur gagnlega innsýn í líf og hugðarefni kúabóndans. Við forvitnumst líka um nythæstu kýr landsins og hraðvöxnustu nautin. Þá skýrum við út viðskipti með mjólkurkvóta en mikil umræða hefur skapast um það í framhaldi af aðsendri grein Baldurs Helga Benjámínssonar kúabónda í síðasta tölublaði.

Að baki kaupum á mjólkurkvóta liggur mikil skuldsetning: Á árunum 2022 og 2023 nam heildarandvirði með greiðslumark mjólkur á tilboðsmörkuðum rúmum 2,4 milljörðum króna vegna viðskipta með framleiðslurétt af ríflega 7,2 milljónum lítra af mjólk. Framleiðsla meðalbús er um 317.000 lítrar og er verðmæti framleiðsluréttar þess um 100 milljónir króna miðað við gildandi markaðsverð, 300 kr./litr. Áhrif kvótatæignar á efnahagsreikninga bænda er því veruleg. Bóndinn fær nú um 132 kr. fyrir hvern lítra sem hann framleiðir innan greiðslumarks. Það fjármagn fer þá gjarnan í að greiða vexti og afborganir lána, til dæmis vegna kaupa á framleiðsluréttinum. Sem keyptur er til að tryggja sér lágmarksafurðaverð fyrir framleiðslu sína. Þetta er auðvitað ofureinföldun á flóknu samspili búvöruframleiðslu og opinberra kerfa.

Ónefnd er til dæmis fjárfesting í jörðum, húsnæði, gripum og tækjabúnaði sem og rekstrargjöldin við framleiðslu á þessari mjólk. Í öllu falli benda niðurstöður RML til þess að kúabúi sé að borga með framleiðslu sinni því sem nemur 18,9 krónum á hvern framleiddan mjólkurlíttra.

Heildarvirði mjólkurkvótakerfisins eins og það leggur sig, miðað við 300 kr./litr. er um 45,5 milljarðar króna. Ef hver kynslóð kúabænda á héðan af að halda kerfinu uppi, burtséð frá þeim sem erfa jarðir og kvóta eða þeim sem njóta vaxtalausa lána, þá kostar greiðslumarkskerfið tæpa fjóra milljarða króna á ári þegar tekið er tillit til fjármagnskostnaðar. Þetta eru tvöfaldar opinberar greiðslur út á þetta sama greiðslumark. Aftur gríp ég til ofureinföldunar í þeirri veiku von að setja flókið kerfi í skiljanlegt og víðara samhengi. Sem er þetta: Auðvitað kostar það alltaf sitt fyrir hverja kynslóð bænda að greiða sér leið inn í atvinnugreinina hvernig sem reikningsforsendurnar eru. En kerfið ætti ekki að snúast um að opinberar greiðslur fari í að kaupa sér þátttöku í kerfinu. Því mikla fjármagn sem fer í að borga sig inn í kerfið væri kannski betur varið í annað í búreksstrinum sjálfum. Þannig mætti kerfið sem unnið er eftir stuðla betur að eðlilegri framfærslu fyrir þá mikilvægu vinnu að yrkja landið og skapa þannig fæðu.

Framleiðendum búvara er ætlað að tryggja að hér sé framboð af mat í samræmi við þarfir þjóðarinnar. Það er bókstaflega skráð í lög. Fæðuöryggi er enda ein af forsendum þess að við tryggjum hér þjóðaröryggi og grundvallarlífsskilyrði. Um það er líka fjallað í lögum. En stefnum þurfa að fylgja leiðir og fyrrefnd hringavitleysa bendir til þess að kerfið sé nokkuð óskilvirkt, sérstaklega þegar horft er til nýliðunar í atvinnugreininni. Til þess að geta framfylgt stefnu stjórnvalda væri æskilegt að þau, sem kjósa að leggja fyrir sig atvinnu í búskap, þurfi ekki að steypa sér í ófyrirstíganlegt skuldafen.

Guðrún Hulda Pálsdóttir ritstjóri.

Hægt verður á niðurtröppun greiðslumarks í sauðfjárrækt.

Mynd / smh

Endurskoðun búvörusamninga:

Ekkert viðbótarfjármagn

Endurskoðun búvörusamninga lauk 7 janúar. Ekkert viðbótarfjármagn var í boði af hálfu stjórnvalda inn í samningana og urðu því litlar breytingar á starfsskilyrðum bænda.

Um seinni endurskoðun er að ræða, en sú fyrri fór fram á árinu 2019. Strax frá upphafi viðræðna gaf samninganefnd ríkisins út skýr skilaboð um að ekki yrðu settir inn í samningana auknir fjármunir, sem varð svo raunin á endanum þrátt fyrir skýra kröfugerð Bændasamtaka Íslands (BÍ) um þörf búgreinanna á viðbótarfjármagni.

Helstu breytingarnar eru á sauðfjársamningnum. Þannig verður hægt á niðurtröppun greiðslumarks sauðfjábænda sem helst óbreytt frá þessu ári og út gildistíma samninga sem er í lok árs 2026. Hlutfall beingreiðslna sem greiddar eru út á greiðslumark verður 33 prósent af heildarstuðningi við sauðfjárræktina. Á móti lækkar hlutfall býlisstuðnings í 16 prósent heildarstuðnings og sömuleiðis ulla nýtingargreiðslna í 11,5 prósent á sama tímabili. Ónýtta beingreiðslur í sauðfjárrækt verða nýttar í fjárfestingarstuðning í sauðfjárrækt. Þá verður sú breyting á fjárfestingastuðningi í sauðfjárrækt að hann getur numið allt að 40 prósentum af stofnkostnaði í stað 20 prósentu eins og fyrri samningur gerði ráð fyrir.

Greitt fyrir ræktun á yfir fjórðungi af hektara

Sú breyting verður á starfsskilyrðum garðyrkjubænda að jarðræktarstyrkir til útiræktunar á grænmeti og garðávöxtum til manndis verða frá þessu ári greiddar fyrir ræktun á yfir fjórðungi af hektara í stað eins hektara. Axel Sæland, formaður deildar garðyrkjubænda hjá BÍ, segir að tilgangurinn með breytingunni sé hvarning til bænda að prófa sig áfram í útiræktun án þess að leggja of mikið undir.

„Ráðuneytið var ekki tilbúið að standa við stjórnarsáttmála um að festa niðurgreiðsluhlutfall í dreifingar kostnaði á raforku né koma með auknið fjármagn til útiræktunar. En bæði þessi atriði komu skýrt

fram í stjórnarsáttmála,“ segir Axel. Í breytingum á ramma-samningnum, um almenn starfsskilyrði landbúnaðarinnar kemur fram að fjármagn til leiðbeiningaþjónustu mun haldast óbreytt árin 2025 og 2026 – á verðlagi þessa árs. Þá mun framlögum sem kveðið er á um í 5 grein ramma-samningnum verða varið til jarðræktar út samningstímanna, það er nýræktar og endurræktar á tönnum, kornræktar og ræktunar annarra fóðurjurta og annarra niturbindandi plantna.

Þróunarfé verður með sama hætti í lífrættinum

Þá verður þróunarfé garðyrkju ráðstafað frá þessu ári af matvælaráðuneytinu með sama hætti og þróunarfé í sauðfjár- og nautgriparrækt samkvæmt ákvæðum ramma-samnings um almenn starfsskilyrði landbúnaðarinnar.

Ráðuneytið úthlutar styrkjum að fenginni umsögn fagrads í garðyrkju, en horfið verður frá því að framkvæmdanefnd búvörusamninga geri tillögu að úthlutun til ráðherra. Meðmæli fagrads er forsenda styrkveitingar.

Fjármagn sem ekki er ráðstafað til aðlögunar að lífrænni ræktun í garðyrkju- og ramma-samningi verður heimilt að ráðstafa til aðgerða í samræmi við aðgerðaáætlun til eflingar lífrænnar ræktunar að tillögu framkvæmdanefndar.

Vn b igði nautgripabænda

Engin breyting verður á starfsskilyrðum nautgripabænda með endurskoðuninni. Rafn Bergsson, formaður deildar nautgripabænda hjá BÍ, segir að hjá þeim hafi mest snúist um að fá meira fjármagn inn í samninginn. „Við vilðum fá meiri stuðning inn í framleiðslutengda liði, mjólkurframleiðsluna og sláturálag fyrir nautakjöt. Því var hafnað en boðið upp á að fjármagn yrði fært eitthvað á milli liða samningsins. Það var mat okkar í stjórninni að þiggja það ekki þar sem rekstur margra búa er mjög þröngur og það að fara að færa á milli liða myndi raska forsendunum í tekjuflæði

einhverra búa. Niðurstaðan er auðvitað vonbrigði fyrir okkur,“ segir Rafn.

Gunnar Þorgeirsson, formaður BÍ, skrifaði undir endurskoðaða búvörusamninga fyrir hönd samtakanna. Hann segir að í raun hafi ekki orðið breyting á búvörusamningunum þar sem ekki var um aukna fjármuni inn í samningana að ræða. „Það sem kom mér mest á óvart er að lítið af atriðum sem getið er um í stjórnarsáttmálanum rataði inn í endurskoðunina.“

RML heldur óbreyttu framlagi

Gunnar sat samninganefnd bænda ásamt formönnum búgreina-deildanna; Rafni Bergssyni, Trausta Hjalmarssyni, formanni deildar sauðfjábænda hjá BÍ, og Axel Sæland.

Hann segir að á ramma-samningnum hafi nánast engar breytingar orðið nema að Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarinnar komi til með að halda óbreyttu framlagi út samningstímanna og stuðningur við lífræna ræktun verður umfram aðlögunartímanna sem eru þrjú ár, ef fjármunir sem skilgreindir eru í lífrænan stuðning ganga ekki út. Einnig verði til dæmis í jarðræktarstuðningi hægt að fá stuðning vegna ræktunar á niturbindandi plöntum.

Viðræður um starfsumhverfi landbúnaðar til framtíðar

Í bókunum við samkomulagið um endurskoðunina er lögð áhersla á sameiginlegt markmið samningsaðila um að landbúnaður á Íslandi verði kolefnishlutlaus eigi síðar en árið 2040 og að nauðsynlegt sé að hefja undirbúning innleiðingar á loftslagsbókhalda landbúnaðarinnar. Einnig er bókun um að samningsaðilar séu sammála því að forsendur fyrir tollasamningi Íslands og Evrópusambandsins frá árinu 2015 séu breyttar. Þá eru samningsaðilar sammála því að hefja nú þegar viðræður um starfsumhverfi landbúnaðar til framtíðar.

/smh

Gestahús / vinnustofa. 15-20-25 eða 30 m²

Afhendast fullbúin utan og innan. Tilbúin til að setja niður á undirstöður.

Nánari upplýsingar og aðrar vörur á [www.3xt.is](#)

3XT
Export

Rakel Rut Valdimarsdóttir segir mestu máli skipta að matvaran sé ódýr. Myndir / ál.

Íslensk framleiðsla eða ekki?

„Skiptir það þig máli, þegar þú verstar í matinn, hvort framleiðslan sé íslensk og þá af hverju?“ var spurning sem Bændablaðið spurði nokkra neytendur á förnunum vegi. Þó þetta sé ekki vísindaleg könnun virtust flestir neytendur vera sammála um að uppruni matvörunnar skipti máli.

/í

Kristjana Elínborg Óskarsdóttir (t.v.) vill styðja íslenska framleiðslu. „Ég er Íslendingur og ég vil að okkur gangi sem allra best,“ segir hún. Klara Rún Kjartansdóttir tekur undir þau orð. Minna sé notað af meindýræitri við framleiðslu á íslenskum matvælum en erlendum.

„Já, maður veit ekkert hvað er í þessu innflutta,“ segir Guðjón Sigvaldason.

Sigvaldi Jónasson vill styðja íslenskan landbúnað og segir að innlendir vörur séu mikið betri.

„Já, algjörlega,“ segir María Vilborg. Hún nefnir í því samhengi að lægra vistspor sé á innlandri framleiðslu og að hægt sé að treysta vatninu. Þá sé hægt að stóla á að farið sé eftir stöðlum hvað varðar eiturefni en hún myndi þó vilja sjá meira lífrænt.

„Já, þú vilt fá íslenskt grænmeti og skyr,“ segir Dagbjört Eri Baldursdóttir (t.v.). „Ég verla ekki mikið í matinn,“ segir Ásdís Rún Hrafnhildardóttir.

„Algjörlega. Vegna þess að hún er betri,“ segir Guðrún Bjarnadóttir. „Ég hætti að kaupa papriku á veturna ef ég fæ ekki íslenska. Ég er ekki mikil kjötæta en ef ég borða kjöt þá vel ég íslenskt og helst lamb. Það er allt annað bragð, ferskara og ég treysti því að það sé minna notað af eiturefnum.“

„Alveg númer eitt,“ segir Guðlaugur Valur Brynjólfsson með áherslu. „Ég vil að við borðum það sem við framleiðum hérna í landinu.“

„Hundrað prósent,“ segir Sylvía Dögg Halldórsdóttir. „Ég vil styðja íslenskan landbúnað og íslenska framleiðslu í einu og öllu.“

Vísnaðhornið

Sennilega hafa fáir orðað listina að yrkja betur en Húnvetningurinn Óskar í Meðalheimi:

Að eitla ímgm ó b g
ma gu gu gv illd :
Alqm h tí slek ktf g
en f u lgi líl .

Óskar orti í hlédrægni, kannski uppgerðar:

Lgm s má gl jð á
lítuð rú
ein gf á ið læ trá
ppú gr á s ú .

Óskar orti upp úr blaðafréttum, þegar lögreglumenn og hjálparsevit skáta fengu samliggjandi sali til veisluhalda.

Um nóttina opnaðist hurð milli sala og urðu hrindingar milli hópa, lögreglumaður beit hjálparsevitarmann.

Lgr eglk ka e rl gm
ífréttu
líð ð Nesþ gú s t .
Peirhf þ v eislun eð
hefðu r éttu
ghj ú pa sveits kú ú
eftirmá .

Um alþekktan matarsmekk orti Óskar:

Meté gk etú ím ú sk
meðé ré gl f i,
þ írs eð lfi isk
ú í B h la hf i.

Heiðrekur frá Sandi orti svohljóðandi vísu:

Það sem skilur okkur að
er í raun og veru,
að Húnvetningar þykjast það
sem Þingeyingar eru.

Óskar mun hafa svarað:

Þige yigum estau ein
erm n iþi b ra
Þá rb trá þ irrigr ein
þ kjæ te á era

Hjálmar Freysteinnsson lækni var fæddur í Vagnbrekku, Mývatnssveit.

Trúlega var Hjálmar ekkert montinn, en allavega fyndnastur þingeyskra hagyrðinga, að mínu viti. Hann orti um nútímavænju:

Heimá emb sts igþ ó
íþ ö tu eð igs vð u
Hfi ð a stiþ ja kó
gþ ja en tð u

Hjálmar orti um sína stétt:

Heimilislækna þú heiðra skalt
þ irhfí fí lestirþ á ér
á erh gú rð æku lt
seml gæ tþ s jü fæ érhv o t
eð r.

Hjálmar sendi Pétri Péturssyni þessa einhvern tímamann, báðir lækna og snilldar hagyrðingar:

Ív ísm g rm vð þ r,
vitiþ lýre n ímiþ n .
Efn sryrge kkis kýr,
ú í m ýris tð hfí n .

Fremstur allra í heiminum var Hjálmar við limrusmíði, eins þó víðar væri leitað:

Þo fin þl if rM ó
fi þn n l b sin fékkþ
Þá gð n J æjh
Þð éthæ gja
gþð s vþ t ilhá

Umsjón: Magnús Halldórssn mhú ld ss@ gmú lc m

Jón Örn Ólafsson, bóndi á Nýjabæ, heldur á arfhreinni Angus-kvígu.
Mynd / Edda Ævarsdóttir

Hraðvöxnustu nautin í Nýjabæ

Mikill daglegur vöxtur var á ungeytum í Nýjabæ undir Eyjafjöllum í fyrra samkvæmt niðurstöðum skýrsluhaldsársins í nautakjötsframleiðslunni.

Á listanum yfir tíu hraðvöxnustu nautin á landinu voru sex frá Nýjabæ. Þaðan kom naut 1382, undan Erpi, sem bar höfuð og herðar yfir önnur með 795,5 gramma vöxt á dag. Þungi þess var 412,2 kílógrömm þegar því var slátrað 16,4 mánaða gömlu. Jón Örn Ólafsson og Edda Ævarsdóttir eru bændur í Nýjabæ og segir hann þau hafa unnið að þessu í nokkurn tíma með uppbyggingu á stofni með nýju erfðaeftni úr holdanautum af Angus-kyni.

Skammur eldistími

Jón Örn segir þau miða að því að láta allar kýrnar bera í maí og júní og að kálfarnir gangi úti fram í miðjan október. Þá séu þeir teknir inn í hús þar sem þeir klári eldið fram á næsta haust. Holdagripirnir séu flestir fimmtán til sextán mánaða gamlir þegar þeir fari í sláturhús og markmiðið sé að hafa eldistímann skamman. Jón Örn bendir á að þegar nautin séu komin í mikla þyngd séu þau orðin dýr á fóðrum þar sem stöðugt meira af orkunni fari í viðhald en vöxt hjá nautunum.

Með þessu náist jafnframt betri nýting á húsunum þar sem gripirnir eru bara einn vetur inni og flestir

sláturgripirnir séu farnir áður en næsti hópur kemur inn. Jón Örn segir aðstöðu og velferð gripanna skipta miklu máli. Allar stúrnar séu með mjúku yfirborði og gott pláss fyrir hvern einstakling. Þá leggi þau sig fram við að vera með gott fóður, með kröftugu heyi og heimaræktuðu byggi, sem fari í gegnum heilfóðurblandara.

Hundrað og tuttugu kýr

Um hundrað og tuttugu kýr báru í Nýjabæ síðasta sumar. Jón Örn segir þær allar holdablendinga og eiga þau núna þrjár hreinræktaðar Angus-kvígur.

Þá verði allir kálfar næsta sumars undan arfhreinum Angus-nautum. Á Nýjabæ er mikið notast við sæðingar og hafa bændurnir komið sér upp svokölluðum beiðslisgreini til að geta fylgst með hvenær kýrnar eru yxna. Þær sem festi ekki fang eftir tvær sæðingar og smá tíma með þarfanauti séu sendar í sláturhús.

Nokkuð hafi aukist að nautgripir frá Nýjabæ séu seldir á fæti sem ræktunargripir. Það séu þá bæði naut og kvígur. Jón Örn segir að með því fái tekjur fyrir inn og þeir gripir sem eru eftir hafi meira rými sem skili sér í betri vexti. Nánar má lesa um niðurstöður skýrsluhaldsársins í nautakjötsframleiðslunni á síðum 42-43. /ál

Árnes:

Undirbúningur gengur vel fyrir risagarðyrkjustöð

Undirbúningsvinna gengur vel fyrir verkefni Landnýtingar, sem felst í því að reisa risagarðyrkjustöð á iðnaðarsvæði í Árnesi, í Skeiðag G núpverjahreppi.

Frá þessum áformum var greint hér í blaðinu í byrjun september, þar sem fram kom að fyrsta fasa ætti að vera lokið strax á næsta ári og að heildarframleiðslan yrði þá um 13 tonn af tómötum á dag en gert var ráð fyrir að stöðin stæði þá á sex hektara landi. Fullbúin myndi stöðin ná yfir 26 hektara og skila 56 tonna tómataframleiðslu dag hvern sem vonir standa til að verði árið 2027.

Samkomulag um 30 ha land

Að sögn Óttars Makuch, framkvæmdastjóra Landnýtingar, miðar verkefninu vel áfram og fjármögnun gengur vel. Hann segir að þegar fjármögnun verði lokið, hefjist framkvæmdir.

Í upphaflegum áformum var gert ráð fyrir að framkvæmdir myndu hefjast strax á þessu ári, ef allt gengi samkvæmt áætlun.

Samkomulag var undirritað í lok ágúst við Sveitarfélagið Skeiða- og Gnúpverjahrepp um uppbyggingu á garðyrkjustöðinni, en í því er Landnýtingu tryggðir 30 hektara lands á svæðinu og gildir það í 12 mánuði. Á því tímabili skuldbindur

Áformað er að dagsframleiðsla á tómötum verði 13 tonn árið 2025. Mynd / ghp

sveitarfélagið sig til að úthluta lóðinni eða svæðinu ekki til annarra aðila. Stefnt er að því að á þessum tíma verði undirritaður skuldbindandi samningur um skipulagsvinnuna fram undan, úthlutun lóða og verkefnið í heild til framtíðar.

Engin ljósmengun

Haraldur Þór Jónsson sveitarstjóri segir að samkvæmt hans upplýsingum gangi vinna við að tryggja fjármögnun verkefnisins vel.

„Ég fór með forsvarsmönnum

Landnýtingar til Hollands í nóvember að skoða hús og framleiðslu eins og stefnt er að að reisa hjá okkur og var ferðin mjög áhugaverð.

Búnaðurinn í gróðurhúsunum kemur algjörlega í veg fyrir ljósmengun frá húsunum sem er eini þátturinn sem við höfðum áhyggjur af,” segir sveitarstjórinn.

Hann telur ljóst að allar forsendur séu fyrir því að byggja upp slíka framleiðslu á Íslandi á stórum skala og hefur fulla trú á að verkefnið raungerist og uppbyggingin hefjist á þessu eða næsta ári. /smh

Mjólkuriðnaður:

Grafist fyrir um ólöglegt Íseyjar-skyr í Rússlandi

Áhöld eru um hvort bann, sem Ísey útflutningur ehf. setti á framleiðslu Íseyjar-skyrs í Rússlandi árið 2022, hefur verið virt.

Svo virðist sem skyr sé enn í framleiðslu og sölu undir vörumerkinu Ísey (ISEY) í Rússlandi en líklega inniheldur það ekki gerilinn sem notaður er við framleiðslu ekta Íseyjar-skyrs.

Greint hefur verið frá því að á allnokkrum stöðum í Rússlandi megi enn fá Ísey-skyr, svo sem í borgunum Moskvu, Sochi, Kislovodsk og V.Novgorod. Skyrið hefur verið auglýst til sölu á vef verslanakeðjunnar Vkusville og er þar sagt framleitt í V.Novgorod af fyrirtækinu Lactis JSC. Skv. frétt Mannlífs fyrir í mánuðinum mátti skömmu fyrir síðustu áramót sjá Ísey skyr í hillum verslunarkeðjunnar Perekrestok í Kislovodsk-borg.

Samningi rift vegna stríðsreksturs

Ísey útflutningur ehf. rifti í vetrarlok árið 2022 leyfissamningi við rússneska félagið IcePro um framleiðslu og dreifingu á skyri undir merkinu ISEY-skyr fyrir Rússlandsmarkað. Var það gert vegna innrásarstríðs Rússlands í Úkraínu. Samhliða ákvörðun um að rifta leyfissamningnum dró Kaupfélag Skagfirðinga sig út úr eignarhaldi á félaginu IcePro, sem hafði fengið annað fyrirtæki, Lactis (Glavnaja Laktika), til sjálfrar framleiðslunnar.

Í tilkynningu frá Ísey útflutningi ehf., sem er systurfyrirtæki Mjólkursamsöslunnar, 4. apríl 2022, kom fram að framleiðslu á skyri undir merkjum ISEY-skyrs í Rússlandi yrði hætt „og þar með er engin starfsemi á vegum þessara fyrirtækja í Rússlandi. Í ljósi umræðna um sölu á Ísey skyri í Rússlandi er vert að taka fram að

Ómar Geir Þorgeirsson.

aldrei hefur verið flutt út skyr frá Íslandi til Rússlands. Árið 2018 hóf framangreint rússneskt félag, í eigu þarlendra aðila og áður Kaupfélags Skagfirðinga, framleiðslu og dreifingu á Ísey skyri í Rússlandi samkvæmt umræddum leyfissamningi sem nú hefur verið rift,” segir í tilkynningunni.

Nokkru síðar mun hafa verið lokað fyrir að Lactis hefði aðgang að gerlinum sem þarf í vöruna. Hann er geymdur í Danmörku.

Verja eign MS og kúabænda

Ómar Geir Þorgeirsson, framkvæmdastjóri Ísey útflutnings ehf., þekkti að sögn ekki til málsins þegar það komst í hámmáli í byrjun janúar en lét þá hafa eftir sér að væri Ísey skyr enn framleitt í Rússlandi væri það í óþökk fyrirtækisins.

Erfitt væri þó að framfylgja því að ekki sé framleitt skyr undir þeirra merki en ef satt væri yrði reynt að koma í veg fyrir slíka framleiðslu. Ísey útflutningur myndi grípa til aðgerða til að vernda lögmeata eign MS og íslenskra kúabænda.

„Við höfum með aðstoð okkar lögfræðinga gengið í að afla

okkur upplýsinga um þetta mál. Það verkefni er í vinnslu og við bíðum svara,” segir Ómar.

Ekki hafi fengist staðfest að skyr undir merkjum Ísey skyrs væri selt í Rússlandi en verið sé að kanna það. Meðan ekki fái nægjanlegar upplýsingar sé ekki unnt að fara í lögbanasáðgerðir eða kröfur um greiðslur, en það eru þær tvær aðgerðir sem, að sögn Ómars, eru hugsanlegar í framhaldinu. Hann segir jafnframt útilokað að í rússnesku framleiðslunni sé verið að nota geril Ísey skyrs.

„Eins og komið hefur fram er mjög erfitt að vernda rétt okkar núna í Rússlandi af auðskiljanlegum ástæðum. Við munum því nýta okkur lögfræðileiðina og gerum ráð fyrir að við náum árangri með þeim aðgerðum,” segir Ómar jafnframt og á von á að málið geti tekið talsverðan tíma.

Ísey skyr er nú selt í 14 löndum auk Íslands. /sá

#fruforseti

LÝÐRÆÐI
TJÁNINGARFRELSI
JAFNRÆÐI

www.sigridurhrund.is

Fylgdu Sigríði Hrund á samfélagsmiðlum @fruforseti

www.bbl.is

Talið er að skyr undir merki Íseyjar-skyrs sé framleitt í leyfisleysi í Rússlandi.

FJÓRHJÓL 2024

- Nýtt Boddý
- Nýjir 500 og 700 Rotax mótórar
- Slagmeiri fjöðrun
- Fjölhæfara, kraftmeira og léttara

can-am

SEXHJÓL 2024

- Nýtt lyklakerfi
- Reistari fjöðrun
- Sverari demparar
- Ný 26" ITP Terra Cross dekk
- Uppfærður 4Lok 100% framlás
- Ný LED framljós
- Stillanleg mótorbremsa

ELLINGSEN

Vínlandsleið 1, 113 Reykjavík / 415-8500 / www.brp.is / brp@ellingsen.is

Reisa á kornþurrkstöð rétt hjá Húsavík.

Mynd / smh

Kornþurrkstöð við Húsavík

Búnaðarsamband Suður-Þingeyinga fyrirhugar að reisa kornþurrkstöð rétt hjá Húsavík nú á útmánuðum.

Að sögn stjórnarmanna í búnaðarsambandinu er komin lóð undir verkefnið, samningaviðræður við Orkuveitu Húsavíkur um kaup á 120 gráðu heitu vatni eru langt komnar og annar undirbúningur á lokametrunum. Stöðin mun byggja á umhverfisvænni tækni og verður eingöngu knúin heitu vatni.

Í skriflegu svari frá stjórn búnaðarsambandsins við fyrirspurn um verkefnið segir að unnið sé að því um þessar mundir að fá fjárfesta að verkefninu og helst sé vilji til þess að þeir komi af svæði búnaðarsambandsins. „Við vitum að það er mikil eftirspurn eftir stöð á svæðinu og hún mun ganga á fullum afköstum. Nú þegar vitum við af flöskuhálsnum, bæði í Þingeyjarsýslum og Eyjafirði, sem

þessi þurrkstöð getur leyst úr,“ segir í svarinu frá stjórninni. Gert er ráð fyrir að afkastageta fyrsta áfanga yrði allt að 1.500 tonn á ári, sem er sú stærðargráða sem mælt var með að lágmarki í skýrslunni Bleikir akrar, aðgerðaráætlun um aukna kornrækt. Segja stjórnarmenn að nóg sé til af varmaorku til að margfalda þessa þurrkgetu í náinni framtíð.

„Kornþurrkunin er hugsuð sem fyrsti áfanginn í uppbyggingu á alhlíða þurrkstöð sem nýtir glatvarma frá Hveravöllum í Reykjahverfi og hráefni úr héraði í fjölbreytta framleiðslu á ársgrundvelli. Þar eru graskögglar, blandaðir til dæmis byggja eða öðrum fódurhárfnum, ein helsta afurðin.

Auk þess eru áætlanir um þurrkun á hálm, viðarkurli, sjávargróðri og sveppum svo nokkur dæmi séu tekin. Áburðarframleiðsla er einnig spennandi kostur,“ segja stjórnarmenn að lokum. /smh

Sigurður Ingi Jóhannsson innviðaráðherra, Guðrún Hafsteinsdóttir dómsmálaráðherra og Hreiðar Hreiðarsson, eldisstjóri GeoSalmo, taka fyrstu skóflustunguna.

Mynd / GeoSalmo

Fyrsta skóflustunga GeoSalmo

Framkvæmdir við nýja hátækni-landeidsstöð vestan við Þó lákshöfn hófust með táknaðum hætti 8. janúar.

Stefnt er að því að stöðin verði tekin í notkun 2026. Með fyrsta áfanga verkefnisins er stefnt að árlegri framleiðslu upp á sjö þúsund og fimm hundruð tonn af laxi. Samkvæmt áætlunum munu

fyrstu afurðirnar koma á markað í lok árs 2027. Fullbyggð stöð mun geta alið tuttugu og fjögur þúsund tonn af fiski á ári. Þetta kemur fram í fréttatilkynningu frá GeoSalmo.

Jens Þórðarson, framkvæmdastjóri GeoSalmo, sagði við tilefnið að þetta væri meðal stærstu framkvæmda sem einkaaðili hafi ráðist í á Íslandi. /li

Segir kostnað og óhagræði af banninu

– Ekki er lengur heimilt að endurnýta eyrnamerki

Bændur mega ekki endurnóta eyrnamerki/örmerki sín í sauðfé, geitur og nautgripi eftir 1. júlí í ár samkvæmt ákvörðun Matvælastofnunar, á grundvelli EFTA-löggjafar.

Komi endurnýtt eyrnamerki á sauðfé, geitum og nautgripum inn í sláturtíð haustið 2024 verður þeim, skv. ákvörðun Matvælastofnunar (MAST), fargað í sláturhúsi. Sé um nautgrip að ræða verður skepnunni fargað og kjötinu eytt, en í tilfelli sauðkindar eða geitar verður merkinu eytt en dýrið samþykkt til slátunar.

Sérreglugerð er um merkingar á svinum og þarf ekki að merkja grís sem ekki fer af búi nema beint í sláturhús og/eða eftir ákveðinn aldur. Magnús Steingrímsson, bóndi á Stað í Steingrímssfirði, er einn þeirra bænda sem spyr hvers vegna ekki verði hægt að nota sömu merkin aftur eftir að þau hafa verið þvegin og sóthreinsuð. Hann fékk að sögn sl. haust, fyrir sláturtíð 2023, bréf frá MAST þess efnis að ekki megi nota sömu örmerki næsta haust eins og verið hefur.

„Þetta er heldur bagalegt því þessi merki eru dýr, og örmerkjalesarinn líka, en notagildið og tímasparnaður er mikil hagræðing fyrir bændur. Mér finnst engin umræða um þessi mál vera til staðar,“ segir Magnús og spyr hvað Matvælastofnun ætli að gera við örmerki í lambfé í vor.

Taki þátt í þróun og aðlögun

Í maí 2023 birti MAST tilkynningu á vef stofnunarinnar þar sem áréttað er að „ekki er heimilt að endurnýta eyrnamerki í eyru á sauðfé, geitum og nautgripum. Þetta á við öll eyrnamerki, í fullorðna gripi, ungvíði (þ.m.t. lömb) og örmerki. Vardandi sauðfé og geitur verður þessu ákvæði fylgt að fullu frá 1. júlí 2024. Stofnunin hyggst taka þátt í þróun og aðlögun á notkun örmerkja í sauðfé, ásamt hagaðilum“, segir í tilkynningunni.

Magnús segir koma fram í bréfi MAST til bænda sl. haust að stofnunin hafi upplýst sláturleyfishafa um að óheimilt sé að endurnýta örmerki sem send verði aftur til bænda eftir slátrun. Óski bóndi eftir að fá örmerki sín send heim það haust muni þvottur og sóthreinsun á merkjunum fara fram, eins og fyrri ár, áður en bóndi fær send merkin heim. Komi þau örmerki hins vegar inn í sláturtíð 2024 verði þeim fargað í sláturhúsi.

„Ísland er hluti af EES samningnum og okkur er þess vegna skylt að innleiða löggjöf EFTA,“

MAST mun eftirleidis framfylgja ákvæði í lögum EFTA um að ekki sé heimilt að endurnýta einstaklingsmerki í sauðfé, geitur og nautgripi. Mynd / Skjaskot

Magnús Steingrímsson.

segir Freydís Dana Sigurðardóttir, fagsviðsstjóri kjötafurða hjá MAST. Í reglugerð 916/2012, innleidd með tilskipun 2008/71/EB, komi fram að ekki sé heimilt að endurnýta einstaklingsmerki.

„Það er töluvert langt síðan Ísland innleiddi þessa reglugerð en Matvælastofnun hefur hingað til ekki fylgt þessu ákvæði eftir sem skyldi og fékk ábendingu frá úttektaraðilum ESA um að það beri að fylgja ákvæðinu. Það var ítrekað á síðasta ári frá ESA og mun stofnunin nú fylgja ákvæðinu og þess vegna er breytingin tilkomin,“ segir Freydís Dana jafnframt.

Hún segir að þar sem MAST geri sér grein fyrir að þetta sé dýrt og mengandi ákvæði hafi stofnunin boðið að leggja til vinnu til að reyna að vega á móti þessum slæmu áhrifum. „Með þessu á ég við að stofnunin hefur tekið þátt í og hvatt til að þróuð verði ásætlanleg lausn sem fylgi reglugerð og sem getur verið notenda- og umhverfisvæn,“ útskýrir hún.

„Það kemur einnig fram að það beri að eyðileggja merki þannig að einstaklingsmerkið og örmerkið séu gerð óhæf til endurnýtingar í búfé, áður en merkið yfirgefur sláturhús. Eftir það væri hægt að skila því til

endurnýtingar á plastefninu en það er á ábyrgð hvers sláturhúss fyrir sig. Stofnunin gæti mælst til þess að eftir rétta meðhöndlun á merkjunum verði þau send til endurnýtingar á plastefninu,“ segir Freydís Dana enn fremur. Um það að bændur gátu óskað eftir að fá örmerki sín send heim frá sláturleyfishafa, þvegin og sóthreinsuð, eftir sláturtíð í fyrra en megi þrátt fyrir það ekki nota þau aftur, segir Freydís Dana að Bændasamtök Íslands hafi farið fram á að sauðfjárbændur fengju að taka örmerki með heim úr sláturhúsum síðastliðið haust og hafi stofnunin þá veitt undanþágu.

Viðbótarkostnaður fyrir bændur

„Ég er ekki einn um að nota örmerki, notkun hefur verið vaxandi hjá bændum enda tæknin góð,“ segir Magnús. „Til dæmis koma ekki upp villur í bókhaldi sem ætti nú að vera kostur fyrir Fjárfaris og rekjanleika, sé hann til staðar.“

Þurfi hann að kaupa ný merki á hverju ári í öll lömb sé kostnaðurinn 192 þúsund krónur, eða 600 stykki, hvert á 320 kr. Fengi hann hins vegar að taka merki heim úr sláturhúsi myndi kostnaður við ný merki, keypt inn í talnaröðina, aðeins vera 32 þúsund krónur, eða 100 stykki á 320 kr. Þannig sé um allmikinn viðbótarkostnað að ræða.

Hann segist ekki vita annað en að fjárbílar séu sóthreinsaðir milli ferða við að sækja sláturfé. „Eru þá kannski fjárbílar einnota eins og merkin?“ spyr hann gáttaður og hefur líka áhyggjur af því hvað verði um öll plastmerkin sem hent sé í sláturhúsum. „Eru þau bara grafin eða skila þau sér í flokkunarstöð?“ spyr Magnús jafnframt. /sá

Fjórum sinnum tvíkelfd

Kýrin Ræma frá Miðdal í Kjós er einstaklega frjósöm g h efur átt tíu kálfa í sex orðum.

Hafþór Finnbogason, bóndi í Miðdal, segir tíðni tvíkelfinga hafa verið óvenju mikla hjá sínum kúm síðustu ár, eða 8,3 prósent. Fremur sjaldgæft sé að kýr berji tveimur kálfum í einu og vísar hann til BS ritgerðar frá Lbhí frá 2021 sem sýndi fram á að tíðni tvíkelfingsburða væri á bilinu 1,40 til 1,6 prósent á árunum 2009 til 2019.

Ræma hefur farið í gegnum sex meðgöngur og í síðustu fjögur skipti átti hún tvíkelfinga. Þetta eru því samtals tíu kálfa, en níu af þeim fæddust lifandi. Tvisvar fæddust tvö naut, en í hin tvö skiptin naut á móti kvígu. Þær kvígur reyndust báðar ófrjóar, sem er nær algilt þegar þær eru tvíkelfingar á móti nauti.

Ræma er jafnframt mjög frjósöm í þeim skilningi að hún hefur haldið jöfnum burðartíma. Fyrsta kálfinn átti hún í lok nóvember 2018 og nú síðast komu tveir á nýársdag. Ræma er fædd í maí 2016 og er undan heimanauti út af Ófeigi 02016 en móðurfaðir hennar er Djass 11029 Hún hefur reynst heilbrigð og mjólkað að jafnaði yfir búsméðaltali. /al

Kýrin Ræma ásamt nýbornum tvíkelfingum. Mynd / Aðsænd

VETRARSÓL er umboðsaðili

STIGA

Gulltryggð gæði

40 ár
á Íslandi

STIGA
ST5266 P

Hágæða
snjóblásarar
Fjölbreytt úrval

Askalind 4 | Kópavogi | Sími 564 1864 | vetrarsol.is

ERTU AÐ FARA AÐ BYGGJA?

Sökkulkerfi fyrir allar tegundir húsa

Myglar ekki!

Stuttur afhendingartími

CE vottað

Einfalt
Fljótlegt
Endingargott
Ódýrt

Íslenzk hönnun, íslenzk framleiðsla
fyrir íslenzkar aðstæður

Haltu kyndikostnaði niðri með húskubbum frá Polynorth

Eigum húskubba fyrir bæði sökkla og veggi á lager

Sjáumst á
Verk og vit 2024
18. - 21. apríl

A. Hallgrímsson 2024.

Óseyri 4 - 603 Akureyri - Sími 857 7799 - Kt: 660887-1649 - polynort@polynorth.is - www.polynorth.is

Loftslagsráð:

Fulltrúar uppfylli hæfnisviðmið

Drög að reglugerð um loftslagsráð hafa verið birt í Samráðsgátt. Breytingar á reglugerðinni felast meðal annars í því að tryggja að fulltrúar ráðsins uppfylli ákveðin hæfnisviðmið.

Loftslagsráði er ætlað að veita stjórnvöldum aðhald og ráðgjöf um stefnumarkandi ákvarðanir og markmið Íslands sem tengjast loftslagsmálum. Enn fremur að gæta óhlutdrægni og vera sjálfstætt í störfum sínum. Fulltrúar í loftslagsráði skulu þannig einungis bundnir af eigin dómgreind.

Hæfnisviðmið við skipan fulltrúa

Loftslagsrétti, stjórnsýslu og stefnumótun, 2. loftslagsvísindum, áhættugreiningum og náttúruvá, 3. skipulagi og landnýtingu, 4. hagrænum og samfélagslegum greiningum, 5. samfélagslegum breytingum og réttlátum umskiptum, 6. líffræðilegum fjölbreytileika, kolefnishringrás lands og vistkerfisþjónustu og 7. nýsköpun og tækniþróun.

Gert er ráð fyrir að loftslagsráð sé þannig samsett að ráðið fullskipað búi yfir þekkingu á öllum ofangreindum sviðum.

Sérfræðiráð eins og í nágrannalöndum

Samkvæmt drögnum skipar ráðherra formann og varaformann loftslagsráðs, en í loftslagsráði skulu eiga sæti að hámarki níu fulltrúar, að meðtöldum formanni og varaformanni. Ráðherra er heimilt að skipa aðra fulltrúa sem nauðsynlegt er talið að eigi sæti í ráðinu.

Við skipan fulltrúa í loftslagsráð skuli hafa til hliðsjónar hæfnisviðmið samkvæmt 5. grein reglugerðarinnar. Þar segir að mælt sé til að við skipan fulltrúa í loftslagsráð sé þess gætt að ráðið búi að fulltrúum sem hafi þekkingu á að minnsta kosti einum af eftirtöldum málaflokkum 1. loftslagsmála;

Í tilkynningu umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytis kemur fram að breytingarnar á reglugerðinni um ráðið sé tilkomnar í kjölfar málþings um stjórnun loftslagsmála og hlutverk loftslagsráða.

Þar var meðal annars fjallað um skipan loftslagsráða í alþjóðasamhengi og um skýrslu Ómars H. Kristmundssonar, Loftslagsráð: Greining og ábendingar. Þar kom fram að nauðsynlegt væri að meðlimir loftslagsráðs uppfylli ákveðin hæfnisviðmið og þannig verði ráðið fremur sérfræðiráð en fulltrúaráð, svipað því hvernig loftslagsráð nágrannalanda Íslands eru mönnuð. /smh

Landnámshólf ekki lengur riðusýkt svæði

Matvælastofnun aflétti um áramótin riðuhöftum í Landnámshólfi. Þá vó u liðin 0 ár frá því að riðuveiki greindist þar síðast.

Sýkt svæði innan hólfins töldust vera sveitarfélögin Ölfus, Hveragerði, Árborg og Grafningur í Grímsnes- og Grafningshreppi.

Næst verður höftum aflétt af Biskupstungnahólfi Samkvæmt upplýsingum á vef Matvælastofnunar markast varnarliður hólfins í norðri af Hvalfjarðarlínu, sem liggur úr Hvalfirði við Múlafjall um Hvalvatn að Kvígindisfelli að Brunnnum við

Uxahryggi í Hróðurkarla við Þórisjökul. Að sunnan afmarkast hólfíð af Hvítarlínu, sem er Ölfusá, Hvítá að Jökulfalli og síðan Jökulfall og Jökulkvísl að Blágnjúkjökli.

Að austan afmarkast hólfíð af Sogs- og Bláskógalínu, sem er Sogið frá Ölfusá um Þingvallavatn og úr því um Ármannsfell í Hvalfjarðarlínu við Kvígindisfell.

Næst verður aflétt riðuhöftum af Biskupstungnahólfi. Ef ekki kemur upp staðfest tilfelli í hólfinu á þessu ári verður þeim aflétt um næstu áramót. /smh

Bjóðum fjarstýrða bjarghringi fyrir hafnir, skip og ferðamannastaði. Hentar vel við erfiðar aðstæður. Langdrægir og góður togkraftur.

Svansson ehf, Melabraut 19, 220 Hafnarfjörður Sími 697-4900, Netfang: sala@svansson.is

Kúabúíð og rjómabúíð á Erpsstöðum í Dölum hefur verið rekið sem tvær einingar.

Mynd / smh

Erpsstaðir til sölu:

Búreksturinn aldrei gengið eins vel en tímabært að hætta

Kúa- og rjómabúíð á Erpsstöðum í Dölunum er til sölu.

„Það hefur ekkert ápreiðanlegt komið út úr þessu söluferli enn þá, en við settum búíð formlega á sölu í nóvember,“ segir Helga Elínborg Guðmundsdóttir, sem rekur Erpsstaðabúíð ásamt manni sínum, Þorgrími Einari Guðbjartssyni.

Rjómabúíð í sérstöku félagi

„Við höfum fengið talsvert af fyrirspurnum en það hefur ekkert komið út úr því. Við eigum von á því að salan taki tíma, þetta er kannski ekki alveg venjulegt kúabú, en við erum alveg opin fyrir ýmsum útfærslum á sölu – til dæmis að selja bara kúabúíð en undanskilja rjómabúíð. Þetta er alls ekkert stórt bú, en kannski er þetta aðeins flóknara en gengur og gerist. Rjómabúíð er þó rekið í sérstöku félagi,“ segir Helga.

Þorgrímur var um nokkurra ára skeið formaður Beint frá býli, félags heimavinnsluáðila, og hefur verið framsækinn í vörupróun úr mjólkurvörum en hann er menntaður mjólkurfræðingur.

Með 400 þúsund lítra kvóta

Stærð jarðar á Erpsstöðum er um 600 hektarar, þar af 100 hektarar ræktað land. Mjólkandi kýr á Erpsstöðum eru um 70 en nautgripir alls um 210. „Við erum með tæplega 400 þúsund lítra mjólkurkvóta en erum að framleiða allt að 500 þúsund lítra á ári. Við byggðum nýtt fjós árið 2008, þar sem gert var ráð fyrir mjólkurvinnslunni og móttöku ferðamanna. En vorum

Svandís Svavarsdóttir matvælaráðherra afhendir Þorgrími og Helgu Landbúnaðarverðlaunin á Búnaðarþingi 2023.

Mynd / Sigurjón Ragnar

með lítinn kvóta til að byrja með og nýttum því húsin ekki að fullu. Lengi vel vorum við með um 300 þúsund lítra kvóta en í fyrra bættum við 50 þúsund lítrum við,“ útskýrir Helga.

„Við höfum rekið kúabúíð og rjómabúíð frá byrjun sem tvær einingar; kúabúíð er á minni kennitölu en rjómabúíð er einkahlutafélag. Þannig að ég leigi rjómabúíðinu aðstöðuna og sel því mjólkina. Vörusala hefur vaxið jafnt og þétt og vinnuástanda og tækjabúnaður orðinn mjög góður. Það er alveg óhætt að segja að það eru mikil tækifæri í slíkri vinnslu með auknum fjölda ferðamanna hér á landinu. Í sjálfu sér hefðum við alveg getað gert meira varðandi ferðamennina og til dæmis á veturna höfum við aðeins opið samkvæmt samkomulagi. En þetta landsvæði er líka að verða vinsælla hjá ferðafólki,“ heldur Helga áfram.

Gætu haldið áfram með rjómabúíð

Helga segir að reksturinn á einingunum tveimur hafi aldrei gengið eins vel og einmitt núna. „Við ætlum ekki að vera svona lengi í búskap, en erum búin að vera í þessu í 27 ár. Okkur finnst orðið tímabært að breyta til, viljum svo gjarnan sjá einhverja taka við boltanum hjá okkur og halda áfram að byggja upp herna á Erpsstöðum.

Ef einhverjir myndu eingöngu vilja kaupa kúabúíð í byrjun, þá gætum við alveg hugsað okkur að halda eitthvað áfram með rjómabúíð í einhver ári. Það eru tvö íbúðarhúsnæði herna og þá gætum við mögulega bara haldið öðru eftir fyrir okkur. Líklegast verðum við hér í sumar og erum farin að gera ráð fyrir því.“ /smh

Skeiða- og Gnúpverjahreppur:

Mælir með nafninu Þjórsárbyggð

Samhliða fö setakö ningunum 1 júní í sumar munu íbúar Skeiða- og Gnúpverjahrepps kjósa um nýtt nafn á sveitarfélaginu.

Núverandi nafn þykir frekar langt og óþjálmt ásamt því að fáir íbúar landsins átta sig á því hvar sveitarfélagið er staðsett á landinu.

„Nú er mikil uppbygging fram undan hjá okkur og því finnst mér kominn tími á að nýtt nafn verði valið á sveitarfélagið sem hafi betri tengingu í landfræðilega staðsetningu okkar ásamt því að vera styttra og þjálla. Þá myndum við líka fá nafn sem framtíðarkynslóðir geta sameinast um.

Umræðan er komin af stað í samfélaginu um nýtt nafn og verður haldinn íbúafundur í mars til að ræða málið betur. Vonandi leiðir það til þess að 2-3 nöfn standi upp

Haraldur Þór Jónsson.

úr sem við getum kosið um þann 1. júní,“ segir Haraldur Þór Jónsson sveitarstjóri.

Hann er á því að nafn Þjórsár eigi að vera hluti af nafni sveitarfélagsins enda liggur sveitarfélagið með fram Þjórsánni alveg upp að Hofsjökli ásamt því að Þjórsárdalurinn verður mikið aðdráttarafi í ferðþjónustu á komandi árum með þeirri uppbyggingu sem er farin af stað þar.

„Flestir Íslendingar vita hvar Þjórsáin er og því myndi það auka vitund landsmanna um hvar sveitarfélagið er staðsett. Þjórsársveit, Þjórsárhreppur eða Þjórsárbyggð hafa oft verið nefnd.

Eftir að hafa hugsað þetta í langan tíma þá held ég að Þjórsárbyggð væri það nafn sem ég myndi kjósa, en umræðan næstu vikurnar mun vonandi leiða til þess að við sameinumst um nýtt nafn og það hljóti sterka kosningu,“ segir Haraldur. /mhh

EYLÍF

Hrein íslensk fæðubót frá Eylíf

Eylíf vörurnar fást í öllum apótekum, Hagkaup, Krónunni, Heilsuhúsinu, Fjarðarkaupum og Nettó

Ókeypis heimsending á eylif.is ef keypt er fyrir 7000 kr eða meira

ÓLAFÍA INGÓLFSSDÓTTIR
Ég mæli 100% með **Active JOINTS**, allra besta bætiefni sem ég hef kynnst

MARGRÉT ÁGÚSTSDÓTTIR
Ég elska íþróttina mína og er ánægð með **Active JOINTS**

HRAFNHILDUR JÓNSDÓTTIR
Finn mikinn mun á liðleika mínum

ÁRNI PÉTUR AÐALSTEINSSON
Ég er sannfærður um að **Active JOINTS** er að gera mikið gagn fyrir mig

HARTMANN K. GUÐMUNDSSON
Ég skipti yfir í **Active JOINTS** og fljótlega fann ég mikinn mun

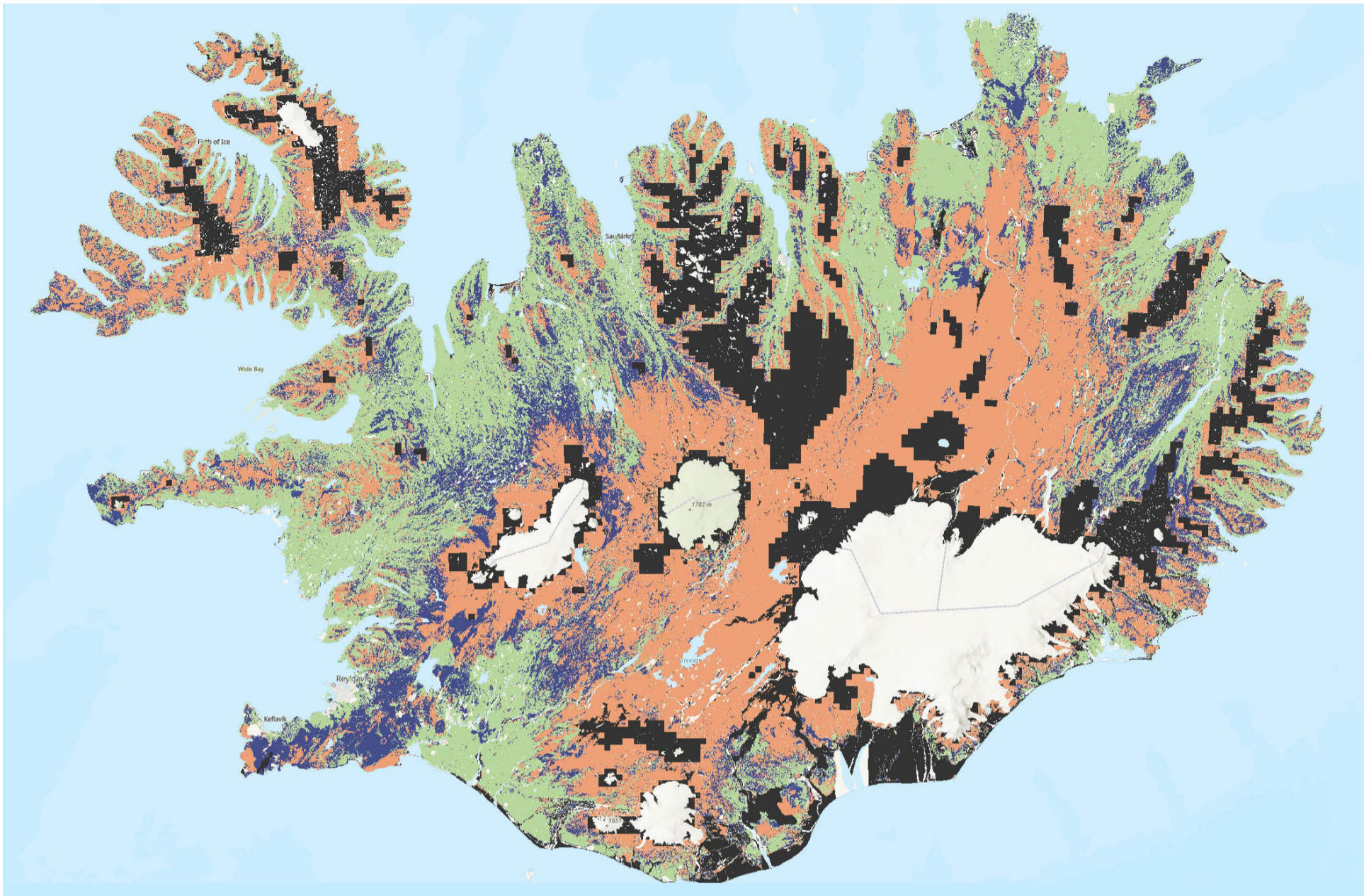

MÁR GUÐNASON
Betri lílfsgæði með **Active JOINTS**

SIGRÚN KJARTANSDÓTTIR
Active JOINTS hefur reynst mér einstaklega vel

Eitt af fylgiskjöllum draga um reglugerð um sjálfbæra landnýtingu er þetta Íslandskort, sem er mynd úr vefsíju. Á meðfylgjandi mynd má sjá Ísland, skipt í landsvæði eftir frávikum frá viðmiði. Grænn litur táknar A-flokk, gróid land í góðu ástandi, blár litur B-flokk, land á leið í gott ástand, appelsínugult C-flokk, tekur langan tíma að koma í gott ástand, og svartur D-flokk, land sem er náttúrulega ógróid. Mynd / matvæðaráðuneytið

Landnýting:

Markmið um sjálfbærni í nýrri reglugerð

Drög að reglugerð um sjálfbæra landnýtingu hafa verið birt í Samráðsgátt stjórnvalda.

Um er að ræða meginreglur og viðmið fyrir þá landnýtingarflokka sem reglugerðin nær yfir.

Útskýringar á viðmiðum og leiðbeiningar fyrir landnýtingarflokkana eru settar fram í fjórum viðaukum draganna; í viðauka eitt er fjallað um beit búfjár, í viðauka tvö er akuryrkja, í þriðja viðauka er fjallað um framkvæmdir og loks um umferð og ökutæki í þeim fjórða.

Land og skógur metur ástand lands

Í greinargerð með drögnum í Samráðsgáttinni segir að Land og

skógur geti staðfest að landnýting sé sjálfbær. Þar sem niðurstaða á slíku mati er sú að tiltekið land uppfyllir ekki viðmið um sjálfbæra landnýtingu, þá er gert ráð fyrir að unnin sé landbótaáætlun þar sem úrbætur eru skilgreindar.

Í viðauka eitt, þar sem aðferðarfræði fyrir mat á ástandi beitarlanda er kynnt, er gert ráð fyrir að landi sé skipt í fjóra flokka eftir frávikum frá viðmiðunarsvæði eða vistgetu.

Fjórir flokkar með tilliti til vistgetu

Í viðaukanum kemur fram að mat á beitarlandi vegna sjálfbærrar landnýtingar felist annars vegar í flokkun lands í tilliti sjálfbærrar

beitarnýtingar út frá vistgetu og mati á fráviki frá viðmiðunarsvæði og hins vegar vöktun á ástandi beitarlands.

Land sem flokka skal með þessum hætti eru svæði sem séu markvisst nýtt til beitar búfjár. Mat á sjálfbærni landnýtingar taki eingöngu til þess beitarlands sem viðkomandi landnotandi hefur heimild til að nýta.

Takmarkanir á b í t

Enn fremur kemur fram í viðaukanum að landsvæði með minna en 20 prósentu æðplöntuþekju [hópur plantna með æðastrengi – eins og fræplöntur og birkingar] ætti ekki að nýta til beitar. Þá ætti að takmarka eins og kostur er að nýta land til beitar ofan 60 metra hæðar yfir sjávarmáli eða í yfir 6 gráðu halla.

Miða skuli við að koma í veg fyrir, eða takmarka eins og kostur er, búfjárbeit á landi sem ekki uppfyllir ofangreint og skal gerð grein fyrir því í landbótaáætlun.

Viðmiðunarsvæðið endurspeglar æskilegt ástand

Til að meta hvort beitaland standist sjálfbærni viðmið er því, sem áður segir, skipt upp í fjóra flokka, eftir frávikum þess frá viðmiðunarsvæði.

Viðmiðunarsvæðið endurspeglar hvert ástand svæðisins ætti að vera miðað við loftslag, landslag og þann jarðveg sem þar ætti að vera ef engin hnignun væri, sem er þá vistgeta svæðisins. Allt land skal flokka í eftirfarandi fjóra flokka, óháð því hvort það uppfyllir skilyrði skilgreiningar beitarlanda eða ekki. Í flokki A er gróid land í góðu ástandi í samanburði við viðmiðunarsvæði. Í flokki B er land á leið í gott ástand

Drögin gera ráð fyrir að landbótaáætlanir fyrir beitarlandi sem unnar voru á grundvelli reglugerðar um gæðastýrða sauðfjárframleiðslu gildi til ársloka 2026. Mynd / smh

í samanburði við viðmiðunarsvæði. Í flokki C er land sem tekur langan tíma að koma í gott ástand í samanburði við viðmiðunarsvæði. Í flokki D er land sem er náttúrulega ógróid.

Ýmsir mgu leikar á úrþt um

Í greinargerðinni kemur fram að í landbótaráætlunum komi ýmsar úrbætur til greina. Skilgreina megi landsvæði í slæmu ástandi sem ekki eru nýtt markvisst til beitar og sem búfé sækir ekki inn á að jafnaði utan beitalanda.

Samhliða því verði skilgreindar aðgerðir um meðferð búfjár sem finnst á þessum svæðum.

Einnig komi landbætur til greina, sem geti falist í uppgræðslu lands innan beitarlands eða á öðru landi sem getur þá tekið við sem beitaland enda sé fyrirsjáanlegt að með því náist markmið um sjálfbæra landnýtingu. Við gerð landbótaáætlunar þarf meðal annars að leggja mat á beitarálag og árangur fyrri aðgerða.

Drögin gera ráð fyrir að landbótaáætlanir fyrir beitarlandi sem unnar voru á grundvelli reglugerðar um gæðastýrða sauðfjárframleiðslu gildi til ársloka 2026

Viðmið g l eiðb iningar vegna akuryrkju

Sérstaklega er nefnt í greinargerðinni að í drögnum séu sett fram viðmið og leiðbeiningar vegna akuryrkju, en það eru talin vera nýmæli í slíkrri reglugerð þó settar hafi verið starfsreglur um góða búskaparhætti árið 2002.

Í viðaukanum fyrir akuryrkju er markmiðið sagt vera að tryggja nýtingu lands í tengslum við akuryrkju fari fram með sjálfbærum hætti, þannig að ekki sé gengið á auðlindir þess og þær endurheimtar eins og unnt er.

Fyrstu drög f rá

Tildrög þessarar reglugerðar má rekja til ársins 2021 þegar fyrstu drög hennar voru birt í Samráðsgátt. Þau voru unnin af Landgræðslunni og samhliða tekið saman upplýsingaskjal sem skýrir bakgrunn þeirrar nálgunar varðandi beit sem kynnt var í reglugerðinni, sem og nokkur ný hugtök.

Reglugerðin var svo tekin til endurskoðunar eftir að fjölmargar ábendingar höfðu borist.

Drögin verða í Samráðsgátt til 8. febrúar. /smh

TÖKUM AÐ OKKUR VERKEFNI OG VINNUM ÚR ÞEIM LAUSNIR

VHE

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

EITT AF MATARUNDRUM VERALDAR

ÍSLENSKT LAMBAKJÖT ER FYRSTA ÍSLENSKA MATVARAN SEM FÆR PDO-MERKINGU

Íslenskt lambakjöt hefur öðlast PDO-merkingu, sem er hæsta stig upprunatilvísunar í Evrópu. Íslenska lambakjötið er þar með komið í hóp með mörgum þekktustu og eftirsóttustu gæðavörum heims.

Merki fasteigna:

Landeigendum gert að láta gera merkjalýsingu

– Talin vera íþyngjandi reglugerð í umsögnum

Í Samráðsgátt stjórnvalda hafa á undanförunum vikum legið drög að reglugerð um merki fasteigna, sem fela í sér annars vegar skyldu eigenda fasteigna til þess að láta gera merkjalýsingu um fasteignir sínar og hins vegar hvernig staðið skuli að þeim.

Með reglugerðinni verður með afgerandi hætti breytt verklagi við hnitsetningu og skráningu jarða.

Markmið reglugerðarinnar er að tryggja að merki fasteigna séu hnitsett, glögg og skýr þannig að hægt sé með auðveldum hætti að átta sig á afmörkun þeirra. Gert er ráð fyrir að Húsnæðis- og mannvirkjastofnun annist skráningu eignarmarkna og tengdra upplýsinga í gagnagrunn landeignaskrár. Umsagnarfrestur rann út 8. janúar.

Eigendum ber að gera merkjalýsingu

Í kröfunni um gerð merkjalýsingar um fasteignir felst, að sé ekki til staðar þinglýst og glögg merki eða skýr afmörkun í samræmi við gildandi lög, er afmörkun fór fram, þá beri eigendum að gera merkjalýsingu um fasteignir sínar. Þá ber eigendum að viðhalda merkjum fasteigna sinna og láta gera nýja merkjalýsingu í hvert sinn sem ný fasteign er stofnuð eða þegar breytingar verða á merkjum fasteignar, svo sem með uppskiptingu eða þegar hún er sameinuð annarri.

Í drögunum segir að einungis „merkjalýsendur“ megi gera merkjalýsingar, sem fengið hafi leyfi ráðherra og staðist próf. Þeir sem hafa starfað við stofnun og skráningu fasteigna og þeir sem starfað hafa við að gera landamerkjalyýsingar geta sótt um bráðabirgðaleyfi til þess að gera merkjalýsingar, geri þeir það fyrir 1. febrúar, þar til þeir hafa sótt námskeið og fengið útgefið leyfi sem merkjalýsendur. Sú undanþága gildir til 1. janúar 2025.

Miklar kvaðir á þúsundir landeigenda

Alls bárust 13 umsagnir um drögin. Í umsögn Bændasamtaka Íslands segir að þau telji óljóst hverju raunverulega sé verið að ná fram með reglugerðardrögunum, en ljóst megi vera að um miklar kvaðir sé að ræða sem lagðar séu á þúsundir landeigenda. Óvíst sé hins vegar með ávinninginn af þeim.

Álit Bændasamtakanna er að fasteignaeigendur muni ekki sjá hag sinn í því að fara í kostnaðarsamar aðgerðir til þess að lúta lögum

Markmið reglugerðarinnar er að tryggja að merki fasteigna séu hnitsett, glögg og skýr þannig að hægt sé með auðveldum hætti að átta sig á afmörkun þeirra.

og reglum ef það hefur enga lögformlega merkingu eða skapi þeim nein réttindi.

Æskilegt að ákvæði væru um tímamörk

Ekki er kveðið á um nein viðurlög í drögunum, ef landeigendur uppfylla ekki skyldu sína um að láta gera merkjalýsingu fyrir fasteign sína. Bændasamtök Íslands tiltaka þó í sinni umsögn að gert sé ráð fyrir í 37. grein laga um skráningu og mat fasteigna að brot á þeim varði sektum. Í umsögn Snæfellsbæjar segir að jákvætt sé að hvatt sé

til hnitsetningar landamerkja, en æskilegt hefði verið að tiltaka að landeigendur beri ábyrgð á að láta skrá landamerki sín fyrir ákveðinn tíma, til dæmis innan þriggja ára.

Nokkrum ólíkum störfum skeytt saman í eitt

Í umsögn Hafnarfjarðar er bent á að verið sé að skeyta saman nokkrum ólíkum störfum með því að búa til starf merkjalýsanda. Einum og sama aðila sé ætlað að takast á við verkefni sem nú sé innt af hendi nokkurra aðila. Nauðsynlegt sé að brjóta þetta betur upp þannig að hægt sé að hafa

sérfræðinga í ákveðnum þáttum.

Axel Helgason á Þórisstöðum, Hvalfjarðarsveit, spyr í sinni umsögn hvort líklegt sé til árangurs við hnitsetningu jarða, að ókunnugur aðili verði settur í það hlutverk að kanna staðhætti og samræma lýsingar í landamerkjabréfum sem stangist á. Hann segir að þessar lýsingar miði oft við örnefni sem ekki hafa verið sett á kort og oft eru deilur um staðsetningu á.

Landeigendur muni forðast að hnitsetja jarðir sínar

Axel segir enn fremur að bæta þyrfti

við ákvæði sem gerir landeigendum kleift að útbúa merkjalýsingu og framkvæma mælingar sjálfir eins og nú sé heimilt, enda séu þeir best til þess fallnir að tryggja að öll gögn og upplýsingar liggi fyrir.

Eins væri farsælast að eigendur jarða ræði sig saman um niðurstöðu á legu landamerkja án þess að merkjalýsandi hafi þar hlutverk eins og skilja megi af reglugerðinni.

Að setja utanaðkomandi ókunnugan aðila í það hlutverk er líklegt til að gera ferlið það umfangsmikið í kostnaði, að aðilar munu forðast að fara í það ferli að hnitsetja jarðir sínar. /smh

Noregur:

Yfirvofandi mjólkurskortur

Mjólkursamlagið Tine í Noregi hefur búið innflutning á mjólk. Allt stefnir í að innlend framleiðsla verði fimmtán milljón lítrum undir áætlaðri neyslu fyrstu þrjá mánuði ársins.

Ástæðan fyrir skortinum er minni mjólkurframleiðsla en spár gerðu ráð fyrir. Þetta hefur gerst þrátt fyrir að greiðslumark í landinu hafi verið aukid. Nokkrar deilur hafa kviknað vegna málsins í Noregi og er mjólkursamlagið gagnrýnt fyrir ónóga upplýsingagjöf. Hefði fyrir verið ljóst í hvað stefndi telja bændur að þeir hefðu getað brugðist við með aukinni framleiðslu.

Landbúnaðarráðuneytið í Noregi hefur skorist í leikinn með því að lækka innflutningstolla á mjólkurduft tímabundið til þess að halda verði á

mjólkurvörum óbreyttu. Með því á að anna eftirspurn og verður duftinu blandað út í framleiðsluvörur í allt að þrjú prósent hlutföllum. Þegar kemur að mjólkurskortum hefur framleiðsla á fljóttandi vörum og ostum forgang,

á meðan framleiðsla á mjólkurdufti fyrir iðnað verður látin mæta afgangi.

Tine hefur sent út fréttatilkynningu þar sem mjólkursamlagið segist munu halda neytendum upplýstum um hvaða mjólkurvörur geti innihaldið innflutt mjólkurduft. Undanþága hefur fengist til að selja vörur í umbúðum með Nyt Norge merkið, sem er sambærilegt Íslenskt staðfest vottuninni, þrátt fyrir að varan innihaldi að hluta erlenda mjólk.

Ekki verði hægt að merkja hvert einasta flát, en mjólkursamlagið mun leitast eftir að upplýsingarnar verði sjáanlegar í verslunum. Tine telur upp nokkrar mismunandi tegundir af jógúrti sem verða fyrir áhrifum. Að auki við mjólkurskort stefnir allt í að norsk eggjaframleiðsla nái ekki að anna eftirspurn. /ál

Led lýsing í allar Landbúnaðarbyggingar og Iðnaðarhúsnæði

Tri-proof ljós - Ufo ljós 60° og 90° fyrir meiri lofthæð.

www.kaupland.is
sími 8449484

Tilboð í janúar og febrúar

Uppsetning á höfuðborgarsvæði og Norðurlandi innifalin.
Sendum steina frítt um allt land. Geymum steina ef óskað er.

TILBOÐ 1 (ljósmynd)

Svargrár litur

Sett eins og á mynd - 565.000
án blómaramma - 465.000

TILBOÐ 2

Demantur - passar líka á duftleiði
149.000 (199.000 með lukt)

Svartur

Paradiso

Blár

Grár

Rúmar vel tvö nöfn

TILBOÐ 3

Drangi 70cm hár frá sökkli
410.000

TILBOÐ

Viðhaldsfrír bekkur úr granít
Svartur, grár eða paradiso.

Sjá heimasíðu.

150cm - 160kg

frí sending með LF

Afhending í mai. 160.000 kr

Matvæli:

Kryddjurtir sem rotvörn

Leitað er leiða til að nota rotvörn unna úr jurtum í stað hefðbundinna rotvarnarefna og koma þannig til móts við óskir neytenda.

Gróðrarstöðin Ártangi er í samstarfi við Matís um ráðgjöf, mælingar og vörubrún í sambandi við kryddjurtir.

Segir í lýsingu verkefnisins að stefnt sé að framleiðslu markaðsvara úr kryddjurtum til hagnýtingar í matvælaíðnaði, í þeim tilgangi að ná fram ásættanlegu geymsluþoli án hefðbundinna rotvarnarefna. Reiknað sé með að matvælaíðnaðurinn sjái tækifæri í því að nota rotvörn unna úr jurtum í stað hefðbundinna rotvarnarefna og komi þannig til móts við óskir neytenda.

Basilikuræktun. Garðyrkjustöðin Ártangi hugar að möguleikum á að nýta umframframleiðslu kryddjurtanna m.a. til að auka geymsluþol matvæla.

Mynd / Matís

Nýta virkni kryddjurtanna

„Algengar kryddjurtir eru basilíka, mynta, kóríander, steinselja og timjan,“ segir Ólafur Reykdal, verkefnastjóri hjá Matís. Kryddjurtir séu ekki aðeins eftirsóttar til að gefa matnum bragð, heldur veiti þær einnig ýmis hollustuefni eins og vítamín og steinefni.

Athyglisvert sé að meðal hollustuefnanna eru andoxunarefni sem skipti máli fyrir varnarkerfi líkamans. Þá sporni andoxunarefni gegn myndun skaðlegra radikala og dragi úr oxun í líkamanum.

Hann segir að huga þurfi sérstaklega að geymslu kryddjurtanna þar sem þær þoli illa kælingu og kryddjurtir í pottum þurfi vökvun.

„Hjá Gróðrarstöðinni Ártanga eru nú ræktaðar kryddjurtir allan ársins hring og eru jurtirnar seldar í pottum í verslunum. Hugað er að því að nýta umframframleiðslu til vinnslu á matvörum eins og pestói, kryddsmjöri og olíum til kryddlagningar.“

Jafnframt er leitað nýrra tækifæra, meðal annars er stefnt að því að framleiða nýjar vörur sem nýta virkni kryddjurtanna til að auka geymsluþol matvæla. Þessar hugmyndir eru studdar af erlendum rannsóknum og því var sótt um stuðning til Matvælasjóðs til að vinna þróunarvinnu og var

styrkur veittur,“ segir Ólafur. Stefnt sé að framleiðslu markaðsvara úr kryddjurtum til hagnýtingar í matvælaíðnaði, í þeim tilgangi að ná fram ásættanlegu geymsluþoli án hefðbundinna rotvarnarefna (E-efna).

Matvælaíðnaðurinn sýni áhuga

„Neytendur hafa vaxandi áhuga á matvælum með náttúrulegum efnum í stað tilbúinna aukefna.“

Reiknað er með að matvælaíðnaðurinn sjái tækifæri í því að nota rotvarnir unna úr jurtum í stað hefðbundinna rotvarnarefna og komi þannig til móts við óskir neytenda.

Jafnframt væri verið að auka hollustugildi (andoxunarefni, vítamín) matvaranna,“ segir Ólafur og bætir við að gert sé ráð fyrir að hægt væri að auka framboð á matvörum án aukefna til muna ef náttúruleg rotvörn úr kryddjurtum yrði nýtt.

Reiknað er með að kryddjurtaverkefni Ártanga í samstarfi við Matís ljúki seint á árinu. /sá

Í Búrfellslandi er gert ráð fyrir allt að 30 vindmyllum, hverri með 4-5 MW uppsett afl og samanlagðri orkugetu um 440 GWst á ári. Landsvirkjun hefur ákveðið að fara í útboð á vindmyllunum.

Mynd / Landsvirkjun

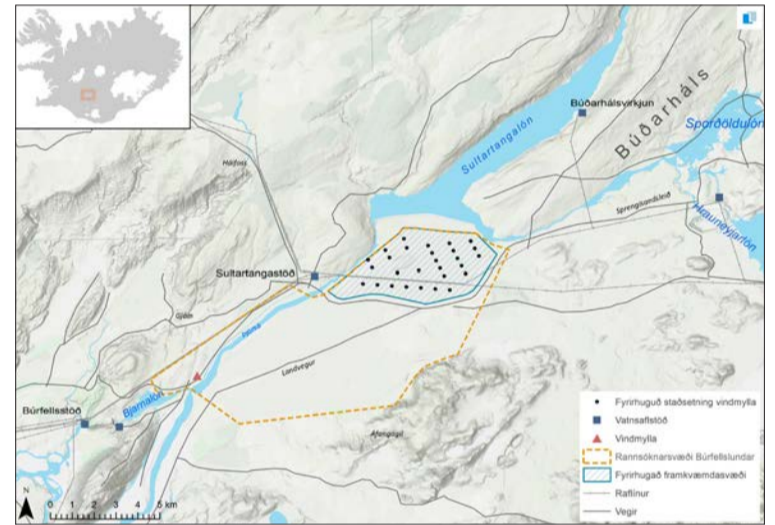
Útboði Búrfellslandar harðlega mótmælt

Landsvirkjun hefur ákveðið að fara í útboð á vindmyllum fyrir Búrfellsland, vindorkuver við Vaðöldu. Skeiða- og Gnúpverjahreppur mótmælir útböi nu.

Landsvirkjun kynnti fyrr í mánuðinum að ráðist yrði í útboð fyrir Búrfellsland en þar er gert ráð fyrir allt að 30 vindmyllum, hverri með 4-5 MW uppsett afl og samanlagðri orkugetu um 440 GWst á ári. Rammaáætlun reiknar með allt að 120 MW uppsettu afli. Verkefnið er boðið út með fyrirvara um leyfis- og skipulagsmál. Áætlaður framkvæmdatími við uppsetningu vindmyllanna er tvö ár. Takmarkast uppsetningartími þeirra að mestu við sumartímamann vegna veðurskilyrða.

Samið við íslenska ríkið

Verkefnið hefur skv. Landsvirkjun verið í þróun í rúman áratug og

var samþykkt í nýtingarflokk rammaáætlunar í júní 2022. Sótt var um virkunarleyfi í október sama ár, með fyrirvara um afgreiðslu skipulagsmála.

Vinna við aðalskipulagsbreytingu og gerð deiliskipulags fyrir svæðið hefur staðið yfir frá desember 2022 með Rangárþingi ytra, en Búrfellslandur er innan sveitarfélagsins. Segir Landsvirkjun jafnframt unnið að samningum við íslenska ríkið sem landeiganda en landsvæðið er innan þjóðlendur.

Ráðist sé í útboðið nú til að auka líkur á því að koma orku inn á raforkukerfið fyrir árslok 2026, en útboðsferli séu tímafrek og afhendingartími á búnaði langur.

Óhefðh ndið ferli

Útboðsferlið er talið geta orðið um átta mánaða langt og er samhlíða unnið að endanlegu skipulagi verkefnisins. Landsvirkjun segir vonir bundnar við að öll tilskilin leyfi og samningar verði í höfn á þeim tíma en heldur óvenjulegt er að ráðast í útboð án þess að leyfis- og skipulagsmál liggi fyrir.

„Að hefja útboð með fyrirvara um leyfis- og skipulagsmál er óhefðbundið ferli hjá Landsvirkjun og tekur fyrirtækið þarna nokkra áhættu þrátt fyrir fyrirvara í útboðum. Stjórn fyrirtækisins telur hana hins vegar viðunandi miðað við þá hagsmuni sem eru í húfi og samþykkti á fundi sínum 12. janúar sl. að fara þessa leið,“ segir í tilkynningu.

Mótmæla harðlega

Sveitarstjórn Skeiða- og Gnúpverjahrepps sendi í kjölfar fregnar um útboðið frá sér tilkynningu þar sem

mótmælt er harðlega vinnubrögðum Landsvirkjunar í undirbúningi að vindorkuverkinu í Búrfellslandi. Sveitarstjórnin telur að stjórnvöldum sé ekki heimilt að veita leyfi tengt Búrfellslandi samkvæmt lögum um verndar- og orkunýtingaráætlun.

Búrfellslandur hafi verið hannaður í mismunandi útfærslum í Skeiða- og Gnúpverjahreppi og Rangárþingi ytra. Í umhverfismatnu, sem liggja til grundvallar afgreiðslu rammaáætlunar og Alþingis, sé gert ráð fyrir að nýta núverandi raforkuinnviði svæðisins sem að megninu til séu í Skeiða- og Gnúpverjahreppi.

„Virðjanakosturinn Búrfellslandur, sem samþykktur var í nýtingarflokk samkvæmt lögum um verndar- og orkunýtingaráætlun 48/2011, er því háður samþykki bæði Skeiða- og Gnúpverjahrepps og Rangárþings ytra. Þann 8. júní 2023 nýtti sveitarstjórn Skeiða- og Gnúpverjahrepps sér 7. gr. laga um verndar- og orkunýtingaráætlun nr. 48/2011 og fór fram á frestun á virðjanakostinum.“

„Skýrt kemur fram í lögum að sé farið fram á frestinna skuli fara með virðjanakostinn eins og hann sé í biðflokki og því er stjórnvöldum ekki heimilt að veita leyfi tengt virðjanakostinum,“ segir í tilkynningunni.

Gríðarlegt inngríp

Jafnframt segir að Búrfellslandur muni takmarka möguleika sveitarfélagsins til uppbyggingar í ferðaþjónustu og útivist á svæðinu og ljóst að ekkert sveitarfélag geti samþykkt að slík uppbyggingaráform séu keyrð áfram gegn vilja viðkomandi sveitarfélags.

/sá

Bilbao & Baskaland

9. – 16. júní 2024

Fararstjórn: Aðalheiður Jónsdóttir

Verð 349.900 kr. á mann í tvíbýli

Í þessari glæsilegu ferð um Baskahéruð Spánar upplifum við í senn dásamlega náttúrufergurð, heillandi menningu og iðandi mannlíf. Ferðin hefst í Madrid en við njótum einnig nærveru Cantabria fjalla á leið til Burgos, einnar mikilvægustu borgar á hinum þekktu Jakobsvegi, og upplifum liflegu hafnarborgina Bilbao.

baenda
FERÐIR

Bókaðu núna á baendaferdir.is

Sími 570 2790 • bokun@baendaferdir.is • Síðumúla 2 • 108 Reykjavík

Korando

Elskar Íslenskar aðstæður!

Nýtt!

Fæst einnig með
Dísel vél

Birt með fyrirvara um mynd- og textabreytingu. Bílabúð Benna áskilur sér rétt til að breyta verði og búnaði án fyrirvara. Billi á mynd er með aukabúnaði.

Fjór hjóladrifinn sportjeppi!

Korando

Verð frá **5.790** þús.kr.

- Dísel eða bensín
- Sjálfskiptur
- Læstur millikassi
- Fjór hjóladrif
- Dráttargeta allt að 2 tonn
- 182 mm veghæð
- 551 / 1.248l farangursrými
- Mjög vel búinn
- 5 ára ábyrgð

Bílabúð Benna
kolefnisjafnar selda bíla

Nánari upplýsingar á benni.is

Bb, betri bílar
Akureyri
Njarðarnesi 12
Sími: 534 7200

Bílabúð Benna
Reykjavík
Krókháls 9
Sími: 590 2020

Bílabúð Benna
Sérfræðingar í bílum

Mjólkurframleiðsla:

Auður, kvóti, mjólk og skuld

Þegar tiltekinn hópur bænda hefur tök á að eignast mjólkurkvóta með því að vera í skuld sambandi við samvinnufélagið sitt veldur það ugg meðal þeirra sem ekki tilheyra hópnum. Staðan er sér í lagi athyglisverð þegar samvinnufélag þetta er gríðarlega fjársterkt veldi í atvinnulífinu.

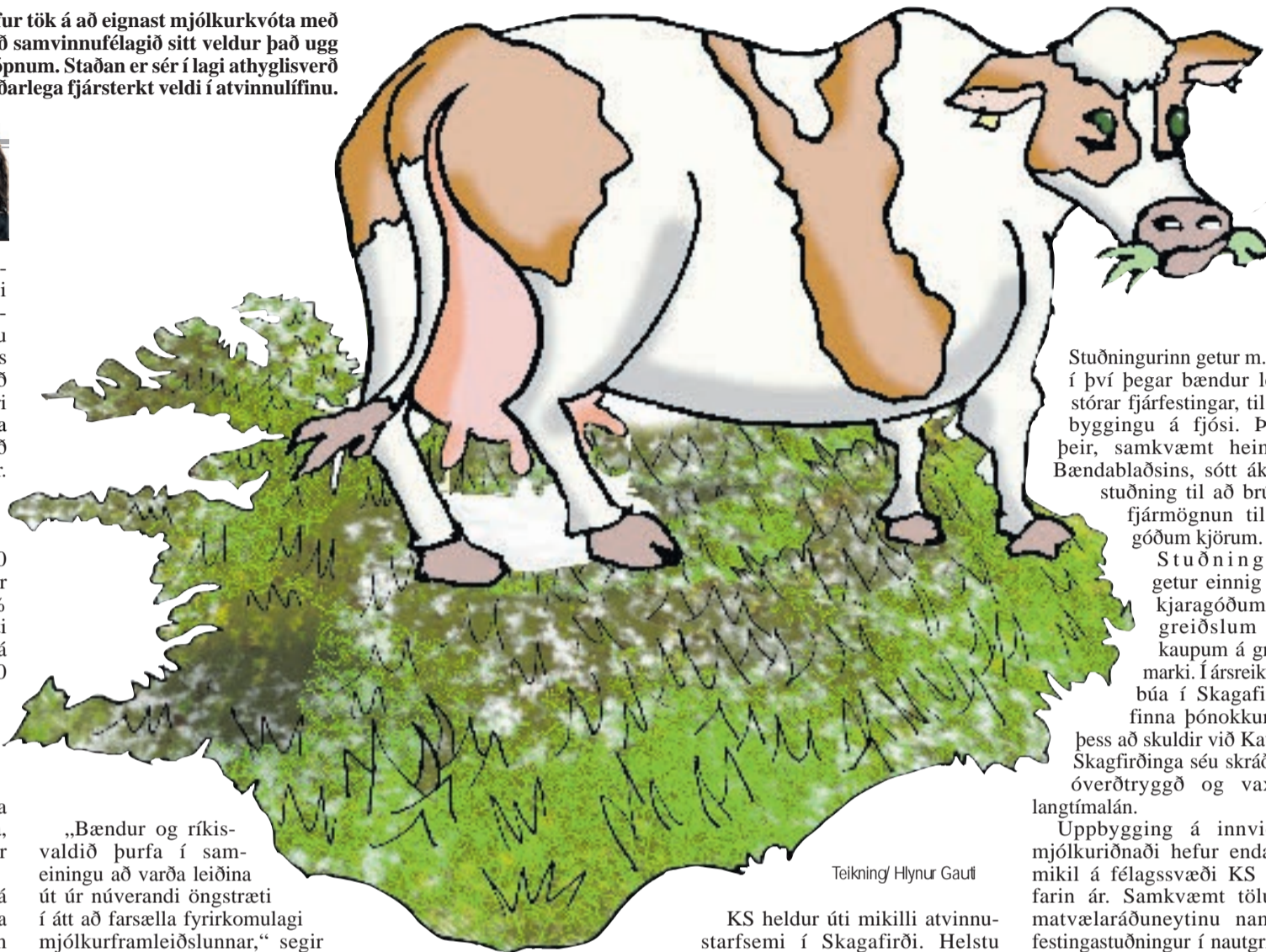
Guðrún Hulda Pálsdóttir
gudrunhulda@bondi.is

Í síðasta tölublaði Bændablaðsins gagnrýndi Baldur Helgi Benjamínsson, kúabóndi á Ytri-Tjörnum í Eyjafirði, aðkomu samvinnufélagsins Kaupfélags Skagfirðinga að viðskiptum með greiðslumark mjólkur. Í aðsændri grein sagði hann afskiptin skapa hróplegan aðstöðumun sem stuðli að sundrung innan atvinnugreinarinnar.

Markaður með greiðslumark í mjólk var haldinn í nóvember sl. Þar fóru fram viðskipti á framleiðslurétti á 1.048.500 lítrum af mjólk. Niðurstöður viðskiptanna urðu þau að 92,5% af því greiðslumarki sem skipti um eigendur fóru á bú staðsett á Norðvesturlandi. Þessir 970.000 lítrar skiptust niður á 24 bæi. Jafnvægisverðið reyndist 300 kr/ltr. og námu heildarviðskiptin því nær 315 milljónum króna, þar af kom 291 milljón króna frá Norðvesturlandi. Fjórtnán búanna keyptu hámarks magn, 50.000 lítra, og greiddu framleiðendurnir fyrir það 15 milljónir króna hver.

Fjárhæðir sóttu bændur á svæðinu til Kaupfélags Skagfirðinga sem lánaði þeim fyrir kaupnum með vaxtalausri, óverðtryggðri fyrirgreiðslu – sem samkvæmt heimildum Bændablaðsins eru þess eðlis að bændurnir þurfa jafnvel ekki að byrja að borga til baka fyrr en eftir nokkur ár.

Baldur segir í grein sinni að það sé ekki vafi að þessi fyrirgreiðsla KS hafi veruleg áhrif á verðmyndun og umfang viðskipta með greiðslumark á mjólk á tilboðsmarkaði. Hann mælir fyrir því að viðskipti með stuðningsgreiðslur hætti.

Teikning/ Hlynur Gauti

„Bændur og ríkisvaldið þurfa í sam-einingu að varða leiðina út úr núverandi öngstræti í átt að farsælla fyrirkomulagi mjólkurframleiðslunnar,“ segir Baldur Helgi meðal annars undir lok greinar sinnar.

Umfang kaupfélagsins

Kaupfélag Skagfirðinga var stofnað árið 19 og á því 15 ára starfsafmæli í ár. Félagsmenn voru 1.277 talsins árið 2022 samkvæmt ársreikningi og starfsmenn þess voru þá 23 talsins. Þórólfur Gíslason er kaupfélagsstjóri og hefur gegnt því starfi frá árinu 198

Tilgangur félagsins, samkvæmt samþykktum þess, er að annast á sem hagfelldastan hátt hvers konar viðskipti og þjónustu fyrir félagsmenn og aðra, að efla atvinnulíf í héraðinu með beinni og óbeinni þátttöku félagsins, að styrkja framtíð félagsins með því að treysta fjárhag þess og að viðhalda og útbreiða þekkingu almennings á samvinnustefnu og aðferðum hennar við að leysa félagsleg viðfangsefni.

KS heldur úti mikilli atvinnustarfsemi í Skagafirði. Helstu rekstrareiningar móðurfélagsins eru mjólkurafurðastöð, kjötafurðastöð, bifreiðaverkstæði, vélaverkstæði, dagvöruverslun og byggingavöruverslun ásamt rekstrarvöruverslun.

Eiginfjárstaða KS er mjög sterk og stóð í 49,6 milljörðum króna árið 2022 samkvæmt ársreikningi. Hagnaður félagsins hefur verið viðvarandi og náði hann t.a.m. sögulegum hæðum árið 2021 þegar hann nam rúmum 5,4 milljörðum króna. KS og styrkur þess fyrir félagsmenn og héraðið er óumdeilt. Félagið byggir á gömlum grunni og styrkum stöðum og hefur tekist að aðlagast breytingum í efnahagsumhverfinu gegnum árin, m.a. með ýmsum fjárfestingum. Enda nær umfang KS í íslensku atvinnulífi langt út fyrir héraðið.

Samvinnufélagið á eignarhluti í 23 dótturfélögum og eiga þessi dótturfélög einnig dótturfélög sem eiga svo mörg eignarhluti og hlutabréf á hinum ýmsu sviðum í atvinnulífinu.

KS á einnig eignarhluti í að minnsta kosti tuttugu hlutdeildarfélagum og hlutafélögum, sem eiga svo jafnvel hlutdeild í fleiri félögum á einn eða annan hátt. Á þessum lista eru félög með milljarðaveltu og umsvifamiklir einstaklingar í atvinnulífinu þeim tengd.

Framleiðslugeta umfram kvóta

Kaupfélag Skagfirðinga hefur um árabíl aðstoðað félagsmenn sína við uppbyggingu og eflingu reksturs og atvinnulífs enda einn tilgangur samvinnufélagsins.

Stuðningurinn getur m.a. falist í því þegar bændur leggja í stórar fjárfestingar, til dæmis byggingu á fjósi. Þá geta þeir, samkvæmt heimildum Bændablaðsins, sótt ákveðinn stuðning til að brúa bil í fjármögnun til KS á góðum kjörum.

Stuðningurinn getur einnig falist í kjaragóðum fyrirgreiðslum fyrir kaupum á greiðslumark. Í ársreikningum búa í Skagafirði má finna þónokkur dæmi þess að skuldir við Kaupfélag Skagfirðinga séu skráðar sem óverðtryggð og vaxtalaus langtímalán.

Uppbygging á innviðum í mjólkuriðnaði hefur enda verið mikil á félagssvæði KS undanfarin ár. Samkvæmt tölum frá matvælaráðuneytinu nam fjárfestingastuðningur í nautgriparékt til Skagafjarðar um 418 milljónum króna fyrir fjárfestingar upp á 7,3 milljarða króna á árunum 2017-2023

Það blasir við að vegna þessarar miklu uppbyggingar er framleiðslu-

Mjólkurframleiðsla

Framleiðsla búvara á að vera í sem nánustu samræmi við þarfir þjóðarinnar og tryggja ávallt nægjanlegt vöruframboð samkvæmt búvörulögum.

Í tilfelli mjólkurframleiðslu ákveður framkvæmdanefnd búvörusamninga hversu mikla mjólk á að framleiða með stuðningsgreiðslum ár hvert.

Forsenda þess að hljóta stuðningsgreiðslur fyrir framleiðslu á mjólk er að framleiðandinn eigi greiðslumark, sem er annað orð yfir mjólkurkvóta.

Heildargreiðslumarkið sem ákveðið er byggist á söluspám. Þannig á að koma í veg fyrir bæði skort á mjólk og óhóflegri umfram framleiðslu. Mjólk sem framleidd er umfram greiðslumark er kölluð umframmjólk og getur bóndi ekki vænst fullra stuðningsgreiðslna fyrir slíka mjólk.

Þrisvar á ári fer fram tilboðsmarkaður gegnum matvælaráðuneytið þar sem greiðslumarkshafar geta reynt að selja kvótann sinn og aðrir keypt hann samkvæmt þar til gerðum reglum.

Lilleseth
Kjetting

Finndu fyrir öryggi á veginum í vetur

VÖRUBÍLAR

DRÁTTARVÉLAR 70 ára reynsla!

Lilleseth Kjetting býður upp á breiðasta úrvalið af snjókeðjum í Noregi og núna eru keðjurnar frá þeim að slá í gegn í íslensku vetrarfæri

Ert þú viðbúinn vetrinum?

SKRALLI
INNFLUTNINGUR
RÁÐGJÓF

Upplýsingar á Facebook
eða í síma 862 4046

skralli.is

Næsta Bændablað
kemur út
8. febrúar

Vegna mikillar innviðaupbyggingar er framleiðslugeta fjósa í Skagafirði orðin mun meiri en framleiðsluréttur innan svæðisins. Því kemur ekki á óvart að bændur með framleiðslugetu umfram kvóta sækist eftir kaupum á greiðslumark.

Langtímaskuldir

Langtímalán greinast þannig:	Lánsform	Visitala	Vaxtakjör	Staða
Lánsveitandi:				
Landsbankinn hf.	Skuldabréf	Nvt	8,40%	180.666.667
Kaupfélag Skagfirðinga	Skuldabréf	Óvtr	-	8.900.000

Langtímaskuldir

Langtímalán greinast þannig:	Lánsform	Visitala	Vaxtakjör	Staða
Lánsveitandi:				
Landsbankinn hf.	Skuldabréf	Óvtr	9,10%	111.387.845
Kaupfélag Skagfirðinga	Rekstrarlán	Óvtr	-	23.031.000

Langtímaskuldir

Langtímalán greinast þannig:	Visitala	Vaxtakjör	2022	Vaxtakjör	2021
Arion banki	NVT	3,74%	105.235.009	3,20%	99.579.302
Arion banki	Óvtr	8,63%	46.259.651	5,76%	46.759.973
Kaupfélag Skagfirðinga	NVT/Óvtr	-	16.845.310	-	12.638.291
Ergó	Óvtr	10,00%	11.096.539	6,90%	4.739.862
Lí Innheimtskuldabréf	NVT	1,50%	8.645.148	1,50%	8.837.085

Langtímaskuldir

Langtímalán greinast þannig:	Visitala	Vaxtakjör
Íslandsbanki	Óvtr	8,75%
Arion banki hf.	Óvtr	9,50%
Landsbankinn	Óvtr	9,32%
Kaupfélag Skagfirðinga	NVT	-
Kaupfélag Skagfirðinga	Óvtr	5,00%
Ergó	Óvtr	9,25%

Í ársreikningum búa í Skagafirði má finna þónokkur dæmi þess að skuldir við Kaupfélag Skagfirðinga séu skráðar sem óverðtryggt og vaxtalaus langtímalán. / Skjaskot

geta fjósa í Skagafirði orðin mun meiri en framleiðsluréttur innan svæðisins. Því kemur ekki á óvart að bændur með framleiðslugetu umfram kvóta sækist eftir kaupum á greiðslumark.

Skuldasambn d g t ryggðað d

Heildarendurskoðun á styrkjakerfi í landbúnaði er í farvatninu og þegar er hafin vinnu við að skoða núverandi styrkjaumhverfi í samanburði við styrkjakerfi annarra landa. Styrkjakerfi í mjólkurframleiðslu byggir á framleiðslustýringu með kvóta sem er framseljanlegur á miðlægum markaði. Mjólkurframleiðendur sem eiga bakland í Kaupfélagi Skagfirðinga eru í góðri stöðu í núverandi kerfi. Með myndarlegri uppbyggingu framleiðslueininga á þessu

rótgróna landbúnaðarsvæði er samvinnufélagið að gera það sem því er ætlað að gera; að efla atvinnulíf í héraðinu með því að aðstoða félagsmenn sína við að sækja framleiðsluréttinn.

Á meðan Skagfirðingar tala um öfund Eyfirðinga gagnvart hinni stöndugu aðstöðu sinni, er ekki nema von að spurt sé hvort ekki þurfi að skoða þann aðstöðumun sem liggur í því að framleiða mjólk utan eða innan hins svokallaða skagfirrska efnahagssvæðis. Enda er þessi söfnun framleiðsluréttar að verða til þess að afar fjársterkur aðili í atvinnulífinu, Kaupfélag Skagfirðinga, heldur á stórum hluta mjólkurkvóta landsins með lánum til félagsmanna sinna og þar með áskrifit að opinberu stuðningsfé. Aðferðir og nálgun samvinnufélagsins eru að einhverju

leyti ágæt, að minnsta kosti fyrir þá bændur sem eru félagsmenn KS. En svo er stóra spurningin hvort það sé gott eða slæmt, rétt eða rangt í stærra samhengi. Ógjarnan vildu menn tjá sig undir nafni þótt margir væru reiðubúnir að ræða málin við vinnslu þessarar greinar. Einn kúabóndi orðaði það svo að bændur hefðu lítið val. Veruleiki þeirra lægi í því að ákveða hvort þeir vildu heldur skulda bankanum eða kaupfélaginu, og taka svo því sem fylgdi þeim samningum. Því tengt nefndu sumir bændur að með því að vera í viðskiptasambandi við samvinnufélagið fylgdu ákveðin tryggðarbíndandi skilyrði, sem gætu verið þess eðlis að KS hefði vald til að láta lán á tafarlausan uppgreiðslugjaldadaga af ýmsum orsökum. Því væri bóndi bundinn á klafa um leið og hann nýti fyrirgreiðslu félagsins. Aðrir sögðu að svo væri alls ekki raunin. Menn hefðu frjálssar hendur í sínum búskap, enda þyrftu bændur að hafa alla anga úti til þess eins að láta reksturinn ganga upp.

Fjós í Skagafirði, hvar mikil uppbygging hefur átt sér stað á síðustu árum. Samkvæmt tölum frá matvælaráðuneytinu nam fjárfestingastuðningur í nautgriparækt til Skagafjarðar um 418 milljónum króna fyrir fjárfestingar upp á 7,3 milljarða króna á árunum 2017–2023. Mynd / epkj

Samvinnufélög eru ekki fjármálafyrirtæki

Kaupfélag Skagfirðinga starfar samkvæmt lögum um samvinnufélög nr. 22/1991 með síðari breytingum. Samkvæmt þeim getur starfssvið samvinnufélaga verið að útvega félagsmönnum og öðrum vörur og hvers konar þjónustu til eigin þarfa, að vinna og selja afurðir sem félagsmenn framleiða í eigin atvinnurekstri og að annast starfsemi er miðar á annan hátt að því að efla hag félagsmanna.

Eftirlit með fjármálastarfsemi samvinnufélaga virðist vera nokkuð óskýr þegar eftir upplýsingum um það var leitað hjá hinum ýmsu opinberu stofnunum. Í svari við fyrirspurn til Fjármálaeftirlitsins um eftirlit með samvinnufélögum kemur fram að Fjármálaeftirlitið hafi ekki eftirlitsskyldu gagnvart Kaupfélagi Skagfirðinga.

„Lánastarfsemi er aðeins starfsleyfisfiskild samkvæmt lögum um fjármálafyrirtæki ef hún er fjármögguð með innlánum eða öðrum endurgreiðanlegum fjármunum frá almenningi. Fljótt á lítið sýnist okkur hér í Seðlabankanum það ekki eiga við hér.“

Fjármálaeftirlit Seðlabanka Íslands starfar í samræmi við lög um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi og hefur m.a. eftirlit með lánastofnunum á grundvelli laga um fjármálafyrirtæki. En samvinnufélög eru ekki fjármálafyrirtæki. Þau mega ekki starfrækja innlánsdeildir, enda var slík heimild felld úr lögum um samvinnufélög árið 2020.

Fjármálaeftirlitið benti því á Neytendastofu, þar sem aðili sem veitir lán og tekur ekki við endurgreiðanlegum fjármunum gæti fallið undir löggjöf um neytendalán. Í svari við fyrirspurn til Neytendastofu segir hins vegar að ef fyrirgreiðslan er að öllu leyti tengd atvinnustarfsemi lántakans falli félagið ekki undir eftirlit Neytendastofu. KS sé því ekki skráningarskyld hjá stofnuninni.

Lög um samvinnufélög heyra undir menningar- og viðskiptaráðuneyti. Í þeim er ekki kveðið á um að sérstakur eftirlitsaðili fari með eftirlit með starfsemi samvinnufélaga. Samkvæmt upplýsingum frá menningar- og viðskiptaráðuneytinu fer því eftirlitið eftir almennum reglum um markaðseftirlit og eftirlit með skráningu slíkra félaga. Sem dæmi þá fer Samkeppniseftirlitið með eftirlit samkvæmt samkeppnislögum, Skatturinn fer með skatteftirlit og svo framvegis.

Að öðru leyti hafa samvinnufélögin eftirlit með sjálfum sér. Því samkvæmt lögum um fjármálastarfsemi samvinnufélagsins að annast um að nægilegt eftirlit sé haft með bókhaldi og meðferð fjármuna félagsins. Fulltrúanefnd á að hafa eftirlit með því hvernig félagsstjórn og framkvæmdastjórn ráða málum félagsins. Undir tilteknum kringumstæðum geta félagsaðilar farið fram á rannsókn á tilgreindum atriðum varðandi starfsemi samvinnufélagsins og farið þess á leit við menningar- og viðskiptaráðherra að hann tilnefni rannsóknamenn til þess.

Bílanaust

FYRIR FÓLK Á FERÐINI

Skoðaðu vöruúrvalið á www.bilanaust.is

ÖFLUGIR VARTA RAFGEYMAR HJÁ BÍLANAUST

STÓRVERSLUN BÍLDHÖFÐA 12 110 REYKJAVÍK S. 535 9000	STÓRVERSLUN BÆJARHRAUNI 12 220 HAFNARFIRÐI S. 555 4800	Hafnargata 52 260 Reykjanesbæ S. 421 7510	Hrísmýri 7 800 Selfossi S. 482 4200	Furuvöllum 15 600 Akureyri S. 535 9085	Miðvangi 2-4 700 Egilsstöðum S. 471 1244

Samkeppniseftirlitið:

Bændur telja samningsstöðu sína gagnvart afurðastöðvum veika

Aðstöðumunur kúabænda vegna mismunandi stuðnings við kvótakaup milli landsvæða hefur ekki km íð til skðu nar Samkeppniseftirlitsins. Fyrri athuganir eftirlitsins á framkvæmd samkeppnisreglna í landbúnaði gefa skýrt til kynna að bændur hafi g telji sig hafa mikla hagsmuni af því að viðsemjendur þeirra búi við samkeppnislegt aðhald. Stf nunin getur tekið mál til skðu nar berist þeim ábendingar eða kvartanir.

Fyrirspurn var send Samkeppniseftirlitinu og varpað var fram spurningum um samkeppnisstöðu bænda á milli er kemur að vaxtalausum óverðtryggðum fyrirgreiðslum Kaupfélags Skagfirðinga til handa sínum félagsmönnum annars vegar og einnig er varðar stöðu bænda gagnvart lánardrottnum sínum.

Í svari frá Páli Gunnari Pálssyni, forstjóra stofnunarinnar, kemur fram að Samkeppniseftirlitinu hafi ekki borist erindi eða ábendingar varðandi fyrirgreiðslur KS til bænda á starfssvæði félagsins og hefur því ekki tekið viðskipti með greiðslumark til skoðunar.

„Þannig hefur ekki verið tekið til skoðunar hvort þessi aðkoma KS að viðskiptunum geti farið gegn banni við misnotkun á markaðsráðandi stöðu, þ.e. hvort KS, sjálfstætt eða með MS, sé markaðsráðandi í þessu tilliti og þá hvort lánasamningar eða kjör þeirra geti talist misnotkun á þeirri stöðu. Ekki hefur heldur komið til skoðunar hvort viðskiptin geti átt undir bann 10. gr. samkeppnislaga við samkeppnishamlandi ákvæðum í samningum afurðastöðva við bændur. Þyrfti Samkeppniseftirlitið að afla frekari gagna og upplýsinga til að taka afstöðu til þessa.“

Um áhrif slíkra fyrirgreiðslna á stöðu bænda gagnvart KS segir Páll Gunnar: „Þekkt er í samkeppnisrétti að samningar sem fela í sér einhvers konar sérkjör geta verið til þess fallnir að hindra samkeppni, þ.e. með því að binda viðskiptavinum í viðskiptum við fyrirtækið sem veitir kjörin, annaðhvort á sama markaði eða tengdum mörkuðum.

Páll Gunnar Pálsson.

Fyrir liggur að KS selur bændum ýmsa þjónustu og aðföng og mikilvægt að virk samkeppni ríki á viðkomandi mörkuðum, m.a. til þess að bændum bjóðist samkeppnishæf kjör og valkostum þeirra fækki ekki. Samningar sem fela í sér bindingu viðskiptavina geta undir vissum kringumstæðum falið í sér brot á banni við misnotkun á markaðsráðandi stöðu eða farið gegn 10. gr. samkeppnislaga um bann við ólögmetu samráði. Ítök lánveitanda í rekstri fyrirtækis geta líka undir vissum kringumstæðum vakið spurningar um yfirráð yfir fyrirtækinu.“

Tryggðarbindandi kjör geta hindrað samkeppni

Þá segir Páll Gunnar að í júlí 2023 hafi Samkeppniseftirlitið beint fyrirspurn til KS vegna tilkynningar á heimasíðu félagsins og Sláturhúss KVH þar sem fram kom að kaupfélagið hygðist veita sauðfjárabændum fjárstuðning ef þeir myndu leggja lömb sín inn hjá félögunum.

Í júlí árið 2023 beindi Samkeppniseftirlitið fyrirspurn til KS vegna tilkynningar á heimasíðu félagsins og Sláturhúss KVH þar sem fram kom að kaupfélagið hygðist veita sauðfjárabændum fjárstuðning ef þeir myndu leggja lömb sín inn hjá félögunum, en með skilyrðum. Við vissar kringumstæður geta tryggðarbindandi kjör hindrað samkeppni og verið í andstöðu við samkeppnislög.

Mynd / ghp

félögunum þá um haustið og hefðu gert slíkt hið sama tvö undangengin haust.

„Í bréfinu sagði að eftirlitið teldi jákvætt að afurðastöðvar kepptu sín á milli með því að veita bændum sem besta þjónustu og verð. Hins vegar staldráði eftirlitið við þau skilyrði sem sett voru fyrir

fjrhagsstuðningnum og vakti athygli á því að við vissar kringumstæður gætu tryggðarbindandi kjör af þessu tagi hindrað samkeppni í andstöðu við samkeppnislög. Leiðbeint var um að samningar af þessu tagi gætu þannig farið gegn banni við ólögmetu samráði eða misnotkun á markaðsráðandi stöðu. Var því beint til félaganna að tryggja að fjárstuðningurinn hindraði ekki samkeppni í andstöðu við samkeppnislög. Í svari KS kom m.a. fram að orðalag tilkynningarinnar væri ekki í samræmi við framkvæmd og að hún hefði verið tekin af heimasíðu félaganna. Frekari fjárstuðningur myndi ekki fela í sér skilyrði um áframhaldandi viðskipti.“

Könnun sem endurspeglar viðhorf bænda

Samkeppniseftirlitið lét gera könnun meðal bænda í tengslum við rannsókn eftirlitsins á samruna Norðlenska, Kjarnafæðis og SAH-afurða árið 2021. Í könnuninni voru bændur spurðir um tengsl sín við afurðastöðvar og samningsstöðu gagnvart þeim. Þeir bændur sem kváðust vera aðilar eða hluthafar í afurðastöð voru jafnframt spurðir hvaða áhrif þeir teldu sig hafa á stefnu viðkomandi afurðastöðvar.

Niðurstaðan var sú að yfir 90% hrossa- og sauðfjárabænda og 75% nautgripabænda teldu samningsstöðu bænda almennt vera veika eða enga gagnvart afurðastöðvum. Bændur rekja veika samningsstöðu sína m.a. til takmarkaðra valmöguleika og þess að ekki sé hlustað á sjónarmið þeirra.

„Greiningin leiddi í ljós að algengustu skýringar bænda á veikri samningsstöðu má rekja til sterkrar stöðu afurðastöðva, en 60% svara féllu undir þann flokk,“ segir í skýrslunni *Viðhorf bænda og neytenda til samkeppni á mörkuðum búvara*.

Þá var tekið sérstaklega til skoðunar hversu mikil eða lítil áhrif þeir bændur sem eru hluthafar eða félagsmenn í kjötafurðastöðvum teldu sig hafa á stefnu viðkomandi afurðastöðvar.

Mikill meirihluti þeirra, eða 75%, töldu sig hafa lítil eða mjög lítil áhrif á stefnu þeirrar afurðastöðvar sem þeir voru félagar eða hluthafar í.

Bendir þe ndum á að senda áb ndingar

Páll Gunnar vísar einnig til ákvörðunar Samkeppniseftirlitsins frá árinu 2016 en þar komst stofnunin að þeirri niðurstöðu að MS hefði brotið gegn banni samkeppnislaga við misnotkun á markaðsráðandi stöðu sinni, með háttsemi sem skapaði fyrirtækinu og tengdum aðilum, þ.á.m. KS, verulegt samkeppnisforskot gagnvart keppinautum.

„Leiddi háttsemin til þess að keppinautur samstæðunnar, Mjólka, hrökklaðist af markaði. Sýndu gögn málsins að Mjólka skapaði MS mikilvægt samkeppnislegt aðhald sem varð m.a. til þess að vörubrún jókst og hrávöruverð til bænda hækkaði. Var ákvörðunin staðfest með dómi Hæstaréttar Íslands í máli nr. 26/2020.

Það er einnig rétt að nefna í þessu sambandi að Samkeppniseftirlitið hefur í fyrri úrlausnum fjallað um tengsl MS og KS. Í fyrrgreindri ákvörðun nr. 19/2016 er varpað ljósi á nán tengsl félaganna og byggt á því að um einn og sama aðilann væri að ræða í viðskiptalegu tilliti. Í málinu var m.a. fjallað um samning milli félaganna um verkaskiptingum og viðskiptakjör.“

Páll Gunnar bendir á að bændum og öðrum hagsmunaaðilum standi til boða að senda eftirlitinu ábendingar og kvartanir um framangreint, telji þeir ástæðu til þess. Mun eftirlitið þá taka til skoðunar hvort forsendur séu til frekari athugana. /ghp

RAFHITUÐ VESTI

Frí sending

Deerhunter rafhitað vesti bæði dömu og herra

kr.23.900

Deerhunter Heat Padded M/3 hitaplötur bæði dömu og herra

kr.31.900

Vesturröst

Laugaveg 178 - sími: 551 6770 - www.vesturrost.is

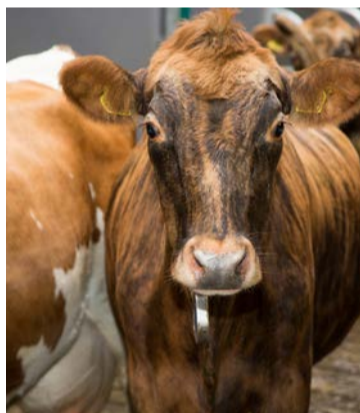
Silkitoppa. Mynd / Jóhann Óli Hilmarsson

Garðfuglahelgin

Fuglavernd efnir til talningar á garðfuglum um næstu helgi.

Framkvæmdin felst í því að sjálfbodaliðar fylgjast með garði í eina klukkustund á tímabilinu 26. til 29. janúar. Viðkomandi skráir hvaða fuglar koma við og mestan fjölda af hverri tegund á meðan athugunin stendur yfir. Þeir fuglar sem fljúga yfir eru ekki teknir með og ekki má leggja saman þar sem einn fugl getur lent nokkrum sinnum í garðinum á meðan talið er.

Í fréttatilkynningu frá Fuglavernd er mælt með að hefja undirbúning talningar nokkrum dögum áður með því að hefja daglegar fódurgjafir sem lokka fugla. Ekki er nauðsynlegt að eiga garð, heldur er hægt að koma sér fyrir í almenningsgarði og telja fugla. Að lokinni athugun skal skila niðurstöðum rafrænt á vef Fuglaverndar, www.fuglavernd.is. Þar er einnig hægt að nálgast frekari upplýsingar um hvaða fóður hentar hverri fuglategund. /li

Mynd / gbe

Kúabændur ósáttir

Stjórn deildar nautgripabænda hjá BÍ er sammála um að þörf sé til að ræða stöðu nautakjöts-framleiðslu þótt endurskoðun búvörusamninga sé frá.

Í yfirlýsingu frá stjórninni segir að á fundi samninganefndar þann 14. janúar hafi verið komist að þeirri niðurstöðu að láta staðar numið og lauk endurskoðuninni þann 17. janúar. Strax frá upphafi hafi það verið afdráttarlaus afstaða samninganefndar ríkisins að ekki kæmi til greina að setja aukna fjármuni í samningana.

Vegna þessa eru ekki gerðar neinar tillögur að breytingum á gildandi samningi um starfsskilyrði nautgripaæktarinnar. Samninganefnd bænda leggur áherslu á að vinna við heildarendurskoðun búvörusamnings, sem á að taka gildi 2027, hefjist hið fyrsta.

Deild nautgripabænda lýsir yfir miklum vonbrigðum með afstöðu stjórnvalda til endurskoðunar. Fulltrúar kúabænda muni áfram vekja athygli á brestum í fjárhagsstöðu nautgripabænda og berjast fyrir bættri afkomu með öllum tiltækum leiðum.

Þá bindur stjórn deildar nautgripabænda vonir við nýjan verðlagsgrundvöll kúabúa sem mun fljótlega líta dagsins ljós. /ál

Bændablaðið mest lesna blað landsins

Samkvæmt niðurstöðum nýrra mælinga Gallup yfir lestur prentmiðla er Bændablaðið nú mest lesna blað landsins.

Meðallestur þess á öllu landinu mælist 29,7% og bætir við sig 3,7% frá því í fyrra. Lestur allra prentmiðla eykst milli ára. Morgunblaðið mælist með 21,7% meðallestur á landsvísi, Heimildin 13,8% og Viðskiptablaðið 6,2%. Lestur Bændablaðsins á höfuðborgarsvæðinu hefur aukist og er nú nær til jafns við lestur Morgunblaðsins. Aðeins munar tæpu prósentu á lestri miðlanna tveggja.

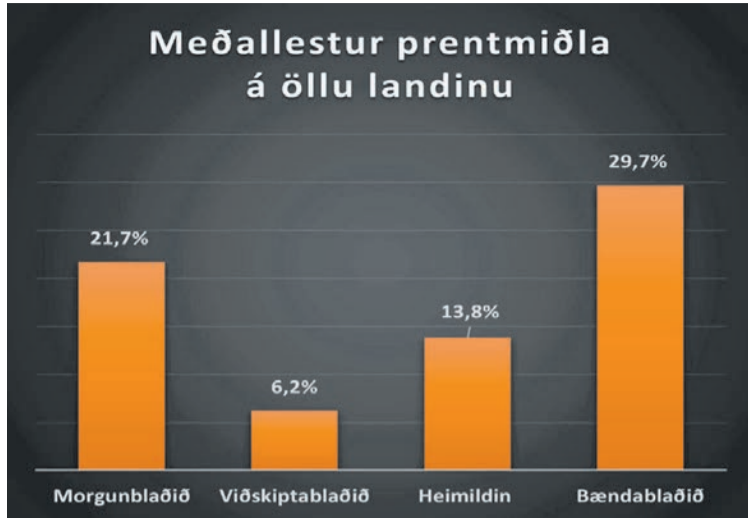
Að venju ber Bændablaðið höfuð og herðar yfir aðra prentmiðla í mælingunni þegar litið er til lesturs á landsbyggðinni.

Bændablaðið mælist þar með yfir 40% lestur en Morgunblaðið með minna en 20%.

Ungt fólk les Bændablaðið

Lesendum á aldrinum 18–29 ára fjölga mikið milli ára og er Bændablaðið nú mest lesna blaðið meðal ungra lesenda. Í reynd er Bændablaðið mest lesna blaðið í öllum aldursflokkum.

Mælingin fór fram á síðasta ársfjórðungi ársins 2023. Í mælingunni er lestur dagblaða mældur með samfelldum hætti. Um 30 svörum er safnað á hverjum degi, eða um 2.500 svörum á ársfjórðungi. Í úrtakinu eru Íslendingar á aldrinum 18–80 ára af landinu öllu. /ghp

MASSEY FERGUSON

Mest selda dráttarvélin á Íslandi 2023*

Eigum fjölbreytt úrval nýrra og notaðra dráttarvéla til afgreiðslu strax.

*skv. tölfræði Samgöngustofu, dráttarvélar yfir 100 hestöfl

BÚVÉLAR

Gagnheiði 35, Selfossi | Sími 4800080 | www.buvelar.is

Loftmynd af Skáldsstöðum í Eyjafirði. Bærinn er um 38 km innan við Akureyri, vestan megin Eyjafjarðarár.

Embla Sól Haraldsdóttir.

Kjartan Júlíusson og Laxness í varpanum á Skáldsstöðum.

SKÁLDSSTAÐIR OG SKÁLDIN

Kjartan Júlíusson og Finnbjörg Stefánsdóttir bjuggu á gömlu Skáldsstöðum, torfbæ sem nú er hrunninn og stóð nokkru ofan við núverandi bæjarstæði Skáldsstaða. Kjartan ritaði bókina Reginfjöll á haustnóttum árið 1978, gefin út hjá lðunni, og skrifaði Halldór Kiljan Laxness formála og hvatti til útgáfu bókarinnar.

Í Reginfjöllum eru frásagnir „af „skemtigaungum [hans] um reginfjöll á síðhausti“ en einnig sögur af „mönnum sem lenda í skrytlegum lífsháska, tam vegna þrils í klettum ellegar þeir eru eltir uppi af manngum nautum ... Einnegin ... skrytlur um svipti og ýmiskonar spaugelsi sem sveitamanni er títt að hafa uppi til að kollvarpa fyrir okkur vísindum heimsins og umturna náttúrufræðinni“, eins og segir í formála Halldórs.

Kjartan og Finnbjörg bjuggu þá með eithvað á annan tug kinda, eina kú og geldkú af næsta bæ henni til félagskapar. Kjartan var sagður þvilkur unnandi góðra bókmennta að hann bauð Nóbelskaldinu til dvalar á Skáldsstöðum og þáði Halldór það og tókust þá með þeim kynni og sendibréfasamskipti. Hrósaði Halldór stílsnilld Kjartans í hástert. Kjartan bauð raunar líka Þórbergi Þórðarsyni skáldsningi að dveljast á Skáldsstöðum en Þórbergur lést áður en af því gat orðið.

Á vefnum Skuggsjá segir: „... Eyfirskur afdalabóndi á síðustu öld, Kjartan Júlíusson á Skáldsstöðum efri, var þekktur af sínu heimilisfólki fyrir áhuga sinn á tímaviddum drauma en einnig af landkönnun sinni á fjöllum; einkum fór hann þessar fjallaferðir að kvöld- og næturlegi þegar skilin dags og nætur runnu saman. Kjartan skræði daglega drauma sína, m.a. á pappírshólkana af Tímanum sem þá var víða keyptur til sjávar og sveita og barst með ötulum póstinum/mjólkurbílnum frameftir. ... Kjartani varð tíðrætt um hreina og tæra loftið á fjöllum og hve létt væri að ganga þar í efstu hæðum ...“

og tollvernd á landbúnaðarvörum,“ segir hún.

Fjögugt félagslíf

Áhugamálin eru ýmis fyrir utan búskapinn og þau Gunnar Smári hafa m.a. verið á hvolfi í undirbúningi þorablóts. „Mín helstu áhugamál fyrir utan búskapinn er að þrjóna og svo finnst mér skemmtilegt að grípa í bækur af og til,“ segir Embla og bætir við:

„Um mitt ár í fyrra byrjaði ég svo að sjá um bókhaldið fyrir búið og það finnst mér mjög gaman þótt það tengist nú búskapnum. Ég er ekki í kvenfélagi eða leikfélagi hér í sveitinni en er í hóp þar sem ég og nú vinkonur mínar úr sveitinni hittumst reglulega. Einnig vorum við Gunnar svo heppin að vera í þorablótsnefnd Eyjafjarðarsveitar 2024 sem er búið að vera mjög skemmtilegt.“ Flestir í sveitinni séu nokkuð samhentir og þau Skáldsstaðabændur eigi marga vana- og kunningjabei umhverfis. Henni finnst alltaf gaman að fá gesti til þeirra hédan og þaðan úr sveitinni.

„Framtíðin er björt og spennandi og við vonum að umhverfi í íslenskum landbúnaði muni batna á komandi árum,“ segir Embla að lokum.

Eyjafjarðarsveit:

Unir glöð og býr að sínu

– Ákvað ung að bindast pilti og búskap tryggðaböndum

Steinunn Ásmundsdóttir
steinunn@bondi.is

Embla Sól Haraldsdóttir stendur ásamt manni sínum fyrir myndarbýli að Skáldsstöðum í Eyjafjarðarsveit. Þar var nýlega sett upp lausagöngufjós með mjaltþjóni.

Skáldsstaðir eru um 38 km innan við Akureyri, vestan megin Eyjafjarðarár. Eitt íbúðarhús er á jörðinni en henni þó skipt niður á Skáldsstaði og Skáldsstaði 3.

Embla Sól Haraldsdóttir er 22 ára gömul, fædd á Akureyri og ólst upp þar og á Árskógssandi. Hún stundaði nám við Verkmenntaskólann á Akureyri og útskrifaðist þaðan 2021 sem sjúkraliði og stúdent. Með námi vann hún á Hlíð og hélt þar áfram eftir útskrift.

Hugurinn beindist snemma að búskap

„Ég kynntist kærastanum mínum 14 ára gömul og hann er hédan frá Skáldsstöðum, fæddur og uppalinn. Um 16 eða 17 ára aldur fór okkur að langa til að taka við búskapnum,“ segir Embla.

Kærastinn er Gunnar Smári Hólm Ármannsson, árinu eldri en Embla og eiga þau litla dóttur, Freydísi, sem verður tveggja ára á vori komanda. Gunnar Smári er þriðji ættliðurinn sem tekur við búinu á Skáldsstöðum, af foreldrum sínum, Kolbrúnu Elfarsdóttur og Ármanni Hólmi Skjaldarsyni.

Byggja þ artsýn upp

„Við erum aðallega með kýr og nautgripi,“ svarar Embla, aðspurð um bústofninn á Skáldsstöðum. „Í heildina lítið erum við með u.þ.b. 130 gripi og þar af eru 52 mjólkandi kýr. Einnig erum við með 23 kindur. Svo auðvitað með hund og kött!“ Þess má geta að naut frá þeim hafa farið í Nautastöð BÍ að Hesti, nú síðast nautið Skáldi.

Fjósinu var árið 2022 breytt í lausagöngufjós með Delaval-mjaltþjóni en áður var básafjós. „Við erum enn að fjölga kúm upp í þann fjölda sem fjósið tekur og verður það sjálfsagt orðið fullt innan nokkurra mánaða,“ útskýrir Embla og heldur áfram: „Við stefnum ekki að meiri breytingum eins og er á Skáldsstöðum en við eigum líka

Í nýja lausagöngufjósinu á Skáldsstöðum eru nú 52 mjólkandi kýr og stendur til að fjölga þeim enn. Embla Sól Haraldsdóttir og Gunnar Smári Ármannsson með Freydísi litlu dóttur sína.

Myndir / Aðsendar

Ártún, sem er næsti bær við hliðina, og þar erum við með kindurnar í gömlum fjárhúsum og kvígur í fjósinu. Þar er hlaða sem við stefnum á að breyta fyrir nautgripi og verður sjálfsagt byrjað eithvað á því í ár.“

Húsakostur gæti enn aukist því Skáldsstaðir 3 eru lóð í eigu tengdaforeldra Emblu og þar langar þau að hennar sögn að byggja sér sumarhús.

Í góðu gengi

Embla hefur, eins og svo margir bændur þurfa að gera, unnið viðbótarstarf við búreksturinn. „Ég hef verið að vinna á Sjúkrahúsinu á Akureyri í 8% starfshlutfalli síðan stelpa okkar byrjaði á leikskóla,“ segir hún. „Mér hefur líkað það mjög vel en þó ákveðið að hætta vegna þess að það er bara nóg að gera heima og verður enn þá meira í vor og sumar þegar heyskapur og tilvonandi breytingar á hlöðu í Ártúni byrja. Svo er bara spennandi að fara alveg yfir í það sem mér finnst allra skemmtilegast!“

Hún vill hafa bjartsýni og jákvæðni í forgrunni, jafnvel þótt afkoma bænda sé víða lök og þungt hafi verið í þeim hljóðið að undanförunu gagnvart því rekstrarumhverfi sem íslenskum landbúnaði er búinn. „Auðvitað er umhverfi íslensks landbúnaðar ekki í toppmálum eins og staðan er núna en við verðum bara að vera jákvæð og bjartsýn á að hlutirnir breytist til hins betra,“ segir hún og vill hvorki vol né vil.

„Við skrifuðum undir kaupsamning á Skáldsstöðum fyrir aðeins rúmu hálfu ári síðan og reksturinn hefur gengið mjög vel hingað til þannig ég get ekki sagt að við höfum átt við einhverja erfiðleika með reksturinn,“ bætir hún við.

Embla áréttar þó að gott væri að sjá nokkra hluti breytast. „Eins og til dæmis afurðaverð í landbúnaði

5D Keyline

Einfaldlega rétta valið

PÓRF

Með þér í meira en 60 ár

Reykjavík, Akureyri og Selfossi
S: 568-1513, 568-1556 og 568-1559

JANÚÁR ÚTSALA TÆVSLI

VERKFÆRA SALAN

VERKFÆRASALAN • SÍÐUMÚLA 9, REYKJAVÍK • DALSHRAUNI 13, HAFNARFIRÐI • TRYGGVABRAUT 24, AKUREYRI • S: 560 8888 • vfs.is

Husqvarna snjóblásarar - finndu kraftinn

Snjóblásari ST424T
8,6 HP, vinnslubreidd 61cm, hiti í handföngum, tveggja þrepa kerfi, framljós, belti, rafstart.

Snjóblásari ST424
8,6 HP, vinnslubreidd 61cm, hiti í handföngum, tveggja þrepa kerfi, framljós, extra stór dekk, rafstart.

Snjóblásari ST330
11,1 HP, vinnslubreidd 76cm, hiti í handföngum, tveggja þrepa kerfi, framljós, extra stór dekk, rafstart.

Snjóblásari ST327
9 HP, vinnslubreidd 69cm, hiti í handföngum, tveggja þrepa kerfi, framljós, extra stór dekk, rafstart.

Snjóblásari ST224
7 HP, vinnslubreidd 61cm, hiti í handföngum, tveggja þrepa kerfi, framljós, rafstart.

Snjóblásari ST124
7 HP, vinnslubreidd 61cm.

Husqvarna á Íslandi - allt til á lager

Traktor TC238T
Sláttutraktor - 18 hestöfl

Rider 320X AWD
Sláttutraktor - 20 hestöfl

RC320TS AWD
Sláttutraktor - 12.6 kW

FS400
Gólfsög
Sögunardýpt 16,2cm

K770
Steinsög
Sögunardýpt 12,5cm

K970
Steinsög
Sögunardýpt 15,5cm

K3600 MK II
Steinsög
Sögunardýpt 27cm

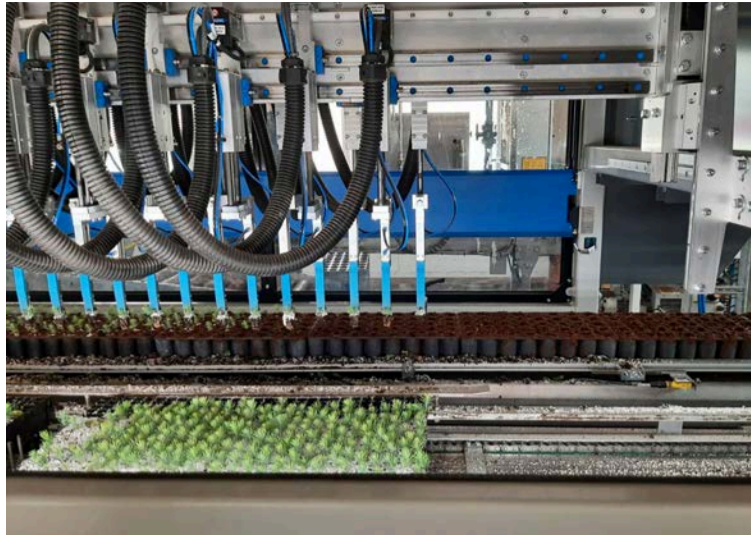
K7000
Steinsög / forsög
Sögunardýpt 14,5cm

550XP MK II
Keðjusög - 4,2 hestöfl

Snjór liggur yfir gróðri og húsum en þess er ekki mjög langt að bíða að vorið og gróandinn taki við sér.

Hinn snjalli og afkastamikli priklunar-róbót í Sólskógum gerir stöðinni kleift að framleiða um sjö milljónir plantna fyrir næsta ár, mest birki og stafafuru en einnig lerki, ösp og sitkagreni.

Myndir / Aðsendar

Skógrækt:

Skógfræðidúx tekur við gróðrarstöð

– Rannsaði aðferðir til að efla lifun skógarplantna

Ungur skógfræðingur norðan heiða hugar að hvernig efla mætti lifun skógarplantna með svepprotarsmiti og undirbýr sig til að taka við rekstri Sólskóga ásamt manni sínum.

Álfsól Lind Benjamínsdóttir stundaði nám við NMBU, norska landbúnaðarháskólann í Ási. Þar tók hún BS- og mastersnám, auk hálfis árs skiptináms í Göttingen í Þýskalandi.

Hún varði meistararitgerð sína í ágúst sl., hlaut hæstu einkunn á meistaraprófinu og fékk verðlaun frá samtökum norskra skógareigenda fyrir vikið; um 750 þúsund krónur.

Meistaraverkefni Álfsólar snerist um þróun aðferða við að koma svepprotarsmiti inn í ræktunarferla í skógarplöntuframleiðslu.

Tvísmitun skilar betri lifun

„Ástæðan fyrir því að ég valdi þetta verkefni er að lifun [plöntur sem lifa enn u.þ.b. 3 vetrum eftir gróðursetningu, innsk.blm.] er ekkert sérstök á Íslandi, oft frekar lítil, og mér varð tíðhugað um hvernig hægt væri að bæta lifun,“ segir Álfsól.

„Ég skrifaði verkefni í skólanum

um áhrif svepprotarsmits á lifun, flestar fræðigreinar sem ég las fyrir verkefnið fundu jákvæð tengsl milli smitunar sveppróta og lifunar.“

Þá segir Álfsól hugmynd hafa kviknað um hvort hægt væri að setja svepprotarsmit inn í venjuleg framleiðsluferli skógarplantna og hún valið það sem lokaverkefni.

„Helsta niðurstaðan er að ég tel vera mögulegt að koma svepprotarsmiti inn í framleiðslu skógarplantna,“ segir hún og heldur áfram:

„Ég var með nokkrar aðferðir í gangi við smitun lerkis og ein alveg sérstaklega sem gaf góða raun og skilaði mestu en það var að smita í tvígang. Þeim sérfræðingum sem ég bar þetta undir fræðilega, m.a. framleiðendum svepprotarduftsins, leist svo sem ekkert á það og töldu að óreyndu tvísmitun ekki myndu bæta smitið.“

Hvatning var frekar á þann veg að sleppa tvísmitun því enginn hafði trú á slíku. Ég ákvað samt að prófa og það reyndist einmitt gefa betri niðurstöður.“

Smitunin fór þannig fram að hún blandaði þýsku svepprotardufti,

sérhæfðu fyrir vökvun á skógarplöntum, í vatn og drekkti plöntunum.

Við tvísmitun tók hún plöntur úr bökkunum, skoðaði eftir fínrotum og þegar þeirra varð vart smitaði hún hluta plantnanna aftur með dýfingu.

Mun halda rannsóknum áfram

Álfsól er því búin að kasta áhuga-verðum bolta upp í loftið. Hún er í kjöraðstæðum til að skoða þetta áfram þar sem hún starfar á garðyrkjustöðinni Sólskógum og er raunar að taka smám saman við rekstri hennar ásamt maka sínum, Guðmundi Gíslasyni garðyrkjufræðingi. Hann er sonur hjónanna Katrínar Ásgrímsdóttur og Gísla Guðmundssonar sem rekið hafa Sólskóga um árabil, fyrst á Fljótsdalsheraði og svo í Kjarnaskógi við Akureyri.

„Það er draumurinn fyrir framtíðina að kanna þetta betur,“ segir Álfsól. „Kannski ekki í sumar, maður er svona að koma sér inn í starfseminna hér og sjá alla boltana sem eru á lofti nú þegar á stöðinni. Ég sé þetta þó alveg fyrir mér, eftir tvö til þrjú ár, þegar ég verð búin að koma

Álfsól Lind Benjamínsdóttir, skógfræðingur í Sólskógum, heldur hér á kettinum Kela, öldruðum höfðingja sem fæddur er og uppallinn í gróðrarstöðinni.

mér inn í verkefnið hér, að ég finni mér tíma til að halda rannsókninni áfram. Svepprotarsmitið er mjög sérhæft viðfangsefni og ég veit ekki til þess að neinn annar sé að skoða það núna hér á Íslandi,“ segir Álfsól einnig. Flest allar rannsóknir sem hún hafi fundið, um að smita plöntur og planta þeim út, bendi til að lifun aukist. „Auk þess sýnist mér það skila betri plöntum.“

Þess ber að geta að héraendis starfar aðili sem kallast Rootopia, m.a. að ræktun nytjaplantna í samlífi við svepprotarsveppi. Virðast því vera heimlikir möguleikar til að efla íslenska skógrækt með áframhaldandi rannsóknum og tilraunum á aukinni lifun með svepprotarsmiti.

Tæknivæðing hjá Sólskógum

Þessa dagana er Álfsól að koma sér inn í allt sem lýtur að starfsemi Sólskóga og rekstri fyrirtækisins. Þau Guðmundur séu að taka við, hægt og rólega.

Skógarplöntuframleiðsla er um 70% af starfseminni en auk þess er garðyrkjustöðin með skrauttré og -runna, rósir, sumarblóm, matjurtrir og krydd. Stöðugildi séu um 12,5 og fyrirtækið á góðri siglingu.

„Jú, þetta er allt í blóma,“ segir hún. „Við erum búin að vera í uppbyggingu í skógarplöntunum og

verið gífurleg aukning hjá okkur þar.

Seinasta vor tókum við í gagnið svonefndan priklunar-róbót sem gerir okkur kleift að sá plöntum í bakka með mjög litlum hölfum. Þannig getum við nýtt plássíð í gróðurhúsum mun betur og aukið framleiðsluna án þess að byggja meira.

Svo fara þessar plöntur í litlu bökkunum í gegnum róbótinn sem tekur þær upp og setur í venjulegu bakkastærðirnar,“ útskýrir hún. Þarna sparast því gríðarmörg mannleg handtök og róbótinum að þakka að þau geti aukið framleiðsluna eins og raun beri vitni. Markmiðið sé að anna eftirspurn.

„Fyrir næsta ár held ég að stefnt sé á um 7 milljónir plantna, mest birki og stafafuru en einnig lerki, ösp og sitkagreni,“ segir Álfsól.

Þau stefni jafnframt að innleiðingu sjálfvirkar vökvunar fyrir garðplönturnar á næstu fimm árum eða svo.

Um framtíðaráformin segist hún gera ráð fyrir að verða áfram í Sólskógum eins langt og augað eygi.

„Ég geri ráð fyrir að reyna að framleiða eins og eftirspurnin kallar á og fá meiri skóg sem víðast. Það stuðlar að auknum líffræðilegum fjölbreytileika og myndar svæði fyrir skordýrin, fuglana og fleiri lífverur,“ segir Álfsól að endingu. /sá

Ekki verða kalt!

Þú færð hitablásara frá MASTER hjá okkur.

PÓR

Með þér í meira en 60 ár

Álfsól Lind Benjamínsdóttir og Ásgeir Þór Ásgeirsson, starfsmaður Sólskóga, taka sér hlé til að kasta mæðinni í grísjunurvinnunni.

Husqvarna®

HÁ Verslun er með umboð fyrir Husqvarna Construction á Íslandi.

- Steinsagir
- Kjarnaborvélar
- Jarðvegsþjöppur
- Sagarblöð
- Kjarnaborar

Þjónustuverkstæði og varahlutir

Husqvarna K970
Sögunardýpt 15,5 cm

Husqvarna K770 14''
Steinsög/Hellusög
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna Trowel
BG 245
Slípivél, Vinnslubreidd 60 cm

Husqvarna LF75
Jarðvegsþjappa
97kg, 500 mm Plata

Husqvarna FS400
LV gólfsg
Sögunardýpt 16,2 cm

Husqvarna Rammer
Hopperi LT6005
230mm Plata, 69 kg

Husqvarna FS 500
E rafmagns gólfsg
Sögunardýpt 19 cm

Husqvarna DM230
Kjarnaborvél
150 mm Max

Husqvarna K4000
Steinsög
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna K3600
Vökvasög
Sögunardýpt 27 cm

Husqvarna K7000
Ring
Sögunardýpt 32,5 cm

Husqvarna K7000
Pre Cut
Sögunardýpt 14,5 cm

Víkurhvarfi 4 - 203 Kópavogur
Opíð mán. - fös. kl. 9-17.
S. 588-0028
haverslun@haverslun.is
haverslun.is

POLARIS

Vélsleðar - Fjór hjól - Sex hjól - Buggy - Vinnubílar

STORMUR

Klettháls 15 Reykjavík Óseyri 4 - Akureyri
www.stormur.is - Sími: 5771717

Litla-Hildisey:

Leitar að gómsætum og sjúkdómapólnum kartöfluyrkjum

– Biobóndinn ræktaði ellefu kartöfluyrki í haust og er auk þess með bygg og hafra til manneldis í ræktun

Gunnar Bjarnason keypti Litlu-Hildisey í Austur-Landeyjum árið 2018 með það fyrir augum að nýta landið til matvælaframleiðslu.

Fyrir tveimur árum fékk hann lífræna vottun og í haust bárust fyrstu vörurnar frá honum inn í íslenskar verslanir undir vörumerkinu Biobóndinn.

Hann er með skýr markmið til framtíðar um að framleiða hágæða lífræn matvæli án tilbúins áburðar eða eiturs. „Já, það er einn og einn þverhaus sem bætist við í lífræna hópinn,“ segir Gunnar.

Tugir tilrauna með kartöfluyrkjum

„Ég hef gert tugir tilrauna með kartöflum og í ár voru 11 yrki í ræktun hjá mér. Ég mun síðan ekki rækta nema tvö eða þrjú þeirra aftur á næsta ári, en taka inn að minnsta kosti átta til tíu önnur yrki fyrir tilraunir næsta og þannásta sumar.

Orðið yrki er notað til að aðgreina mismunandi undirtegundir af jurtum, sem dæmi má nefna að Gullauga og Premium eru sitt hvort yrkið af kartöflum,“ útskýrir Gunnar. Hann segist hafa valið kartöflurnar sem aðaltegund til ræktunar einfaldlega vegna þess að það sé hans uppáhaldsgrænmeti. „En ég rækta líka bygg, hafra og „alls konar“ og hef gert fjölda tilrauna í þeirri ræktun. Ég hef einnig unnið markvisst að því að auka frjósemi og gæði jarðvegarins á jörðinni minni.

Byggið okkar fór síðasta haust til Eyglóar og Eymundar í Vallanesi eftir að ég var búinn að þurrka það í kornþurrkara sem ég keypti af vini mínum hér í sveitinni. Þau verka það áfram og selja undir sínu nafni sem er Móðir Jörð. Ég hef borðað byggið þeirra í meira en 10 ár og mér þykir óskiljanlegt að við Íslendingar

Gunnar Bjarnason í Litlu-Hildisey.

Myndir / Aðsendar

skulum flytja inn hrísgrjón í gríðarlegu magni þegar við getum sjálf ræktað bygg sem inniheldur tvöfalt magn af trefjum og allt að 30 prósent minna af hitaeningum en hrísgrjón. Ég vil að sem mest af minni vöru fari til manneldis og er sérstaklega áhugasamur um plöntur sem eru nægjusamar og þurfa litla hjálp í formi moltu eða húsdýraáburðar.“

Skiptiræktun nauðsynlegur hluti af lífrænni ræktun

Að sögn Gunnars er skiptiræktun hornsteinn þess að stunda lífræna ræktun og þá sé nauðsynlegt að vera með nokkrar tegundir í ræktun. „Það er merkilegt að þrátt fyrir að forfeður okkar hafi uppgötvað skiptiræktun fyrir sex þúsund árum haldi sumir að efnahernaður geti gert lögmál náttúrunnar óvirk. Maður verður að hvíla lengur land sem er mjög rýrt

og gefa náttúrunni frið til að auka lífrænt efni í jarðveginum. Ég er með svona 40 hektara undir ræktunina hverju sinni, en sumar spildurnar fá hvíld árum saman.

Það er ekki nóg að kartöflurnar séu sjúkdómapólur og bragðgóðar, þær þurfa líka að skila ásættanlegri uppskeru í okkar kalda loftslagi. Þess vegna held ég áfram að þreifa mig áfram með yrki, en ég hef fengið flest yrkin frá Hollandi og Þýskalandi til að prófa hérna hjá mér. Ég legg mig mjög mikið fram um að mæla og vigta kartöflurnar – taka prufur og skoða afurðirnar svo þær standist mínar yfstrustu kröfur.

Ef maður skráir ekki upplýsingarnar hjá sér jafnóðum, gleymast staðreyndir fljótt.“

Til að meta hvaða kartöfluyrki hentar hvaða eldunaraðferð hefur Gunnar leitað til matreiðslumeistarans Úlfars Finnbjörnssonar, sem hefur leiðbeint honum.

Undir merkjum Biobóndans voru ellefu kartöfluyrki sett á markað í haust.

„Hvert yrki hefur sín bragð- og áferðareinkenni. Þannig geta kartöflur verið þurrar, blautar, bragðmiklar eða mildar.

Þær sem til dæmis henti síður í „franskar kartöflur“ geti verið stórkostlegar soðnar. Þótt yrki skili finni uppskeru fær það reisupassann ef Úlfar vinur minn er ekki sáttur við eiginleika þess.“

Þrjú dæmi um regeneratíva gróður

Til að auka frjósemi og gæði jarð-

vegarins í Litlu-Hildisey notar Gunnar ýmsar aðferðir. „Tilraunir með smára og svarðnauta hafa spilað lykilhlutverk við jarðvegsbætur og í sumar prófaði ég í fyrsta skiptið „regenerative grazing“ [jarðvegsauðgandi beitarstjórnun] með því kvígur sem ég fékk að láni hjá góðum vini mínum og nágretta, sem ég sé svo ekki árangur úr fyrir en á næsta ári,“ segir Gunnar.

Hann segir að fyrirtækið Bananar dreifi kartöflunum sínum víða í verslanir. /smh

Bílskúrs- og iðnaðarhurðir

- Stuttur afhendingartími
- Hágæða íslensk framleiðsla
- Val um fjölda lita í RAL-litakerfinu
- Vindstyrktar hurðir

Smíðað eftir máli

Iðnaðarhurðir

Iðnaðarhurðir með gönguhurð

Bílskúrshurðir

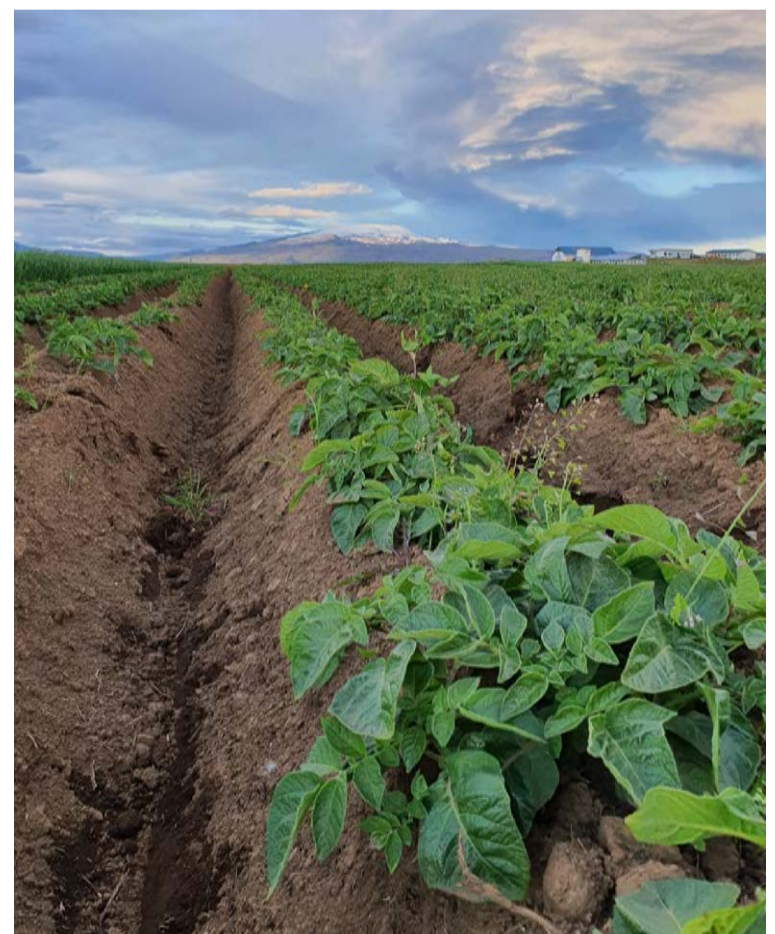
Hurðir í trékarma

Tvískiptar hurðir

Fyrsta flokks þjónusta og ráðgjöf

VAGNAR HURÐIR

Tunguháls 10, 110 Reykjavík, sími 567 3440, vagnar@vagnar.is, vagnar.is

Til að auka frjósemi og gæði jarðvegarins eru ýmsar aðferðir notaðar.

SUMAR 2024

Sumarstörf hjá Landsvirkjun

Við leitum að kraftmiklu ungu fólki í fjölbreytt sumarstörf fyrir háskóla-, iðn- og tækninema sumarið 2024.

Kynntu þér hvað er í boði og sæktu um á landsvirkjun.is/sumarstorf

Stöðluð stálgrindarhús

1 x Iðnaðarhurð

2 x Gönguhurð

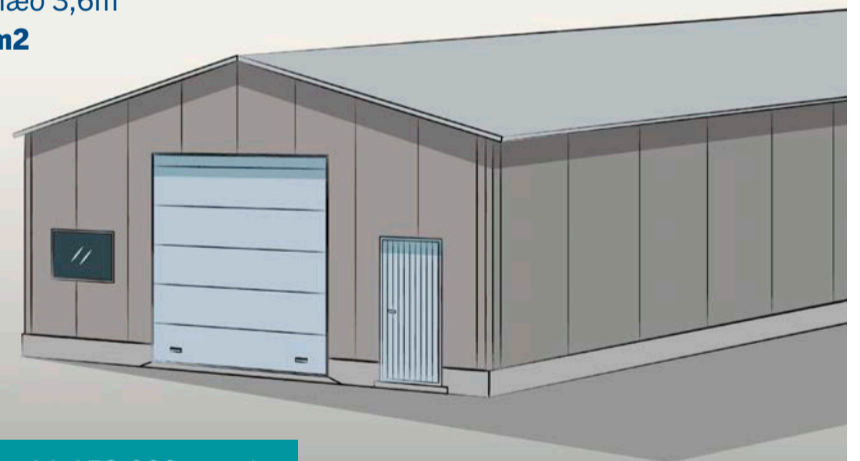
1 x Gluggi

- Húsin standast mestu snjó- og vindálagskröfur
- Úrval lita á þak og vegg
- Þak klætt 80mm PIR yleiningum
- Veggir klæddir 60mm PIR yleiningum
- Reyklosunarplötur á þaki sem hleypa inn birtu
- Aðaluppdrættir, sökkulteikningar og burðarvirki fylgja

Breidd 9m / Lengd 16,8m

Vegghæð 3,6m

151 m²

Verð kr. 11.153.000 m. vsk.

Breidd 11m / Lengd 21,2m

Vegghæð 3,6m

231 m²

Verð kr. 15.290.000 m. vsk.

Breidd 14m / Lengd 21m

Vegghæð 3,6m

294 m²

Verð kr. 17.865.000 m. vsk.

Breidd 14m / Lengd 25,2m

Vegghæð 3,6m

353 m²

Verð kr. 20.450.000 m. vsk.

Breidd 16m / Lengd 25,2m

Vegghæð 3,6m

403 m²

Verð kr. 23.280.000 m. vsk.

*Tilboðsverð gilda til 01.05.2024

H. HAUSSON EHF.

Ögurharfi 8, 203 Kópavogur | 588 1130 | hauksson.is | hauksson@hauksson.is

Með ilmandi umslög í farteskinu

– Fyrirverandi starfsmaður Bændasamtakanna, Jóhanna Lúðvíksdóttir, fetar nýjar slóðir

Sigrún Pétursdóttir
sigrunpeturs@bondi.is

Reykjavíkurmærin Jóhanna Lúðvíksdóttir kvaddi samstarfsmenn sína í Bændasamtökunum nú ekki löngu fyrir áramót, eftir heil 31 í starfi.

Jóhanna, sem er fædd og uppalin í Vesturbæ Reykjavíkur, kom í heiminn með aðstoð vinkonu móður sinnar, Björneyjar Jónu Björnsdóttur, hjúkrunarfræðings og ljósmóður. Á uppvak árunum var Jóhanna í sveit á sumrin að Núpum og Bakka í Ölfusi, en hún á ættir að rekja til Suðurlandsins.

„Amma mín og afi í móðurætt voru Skaftfellingar en árið 1927 fluttust þau búferlum með sex börn undir ellefu ára aldri frá Kirkjubæjarklaustri í Ölfusi. Þetta var heilmikið ferðalag enda engar ár brúaðar og farið á hestum að Núpum þar sem þau settust að, en mamma mín, Gyðríður Jóhannsdóttir, fæddist þar ári seinna,“ segir Jóhanna.

Föðurætt Jóhönnu er úr Reykjavík en faðir hennar, Lúðvík Einarsson, gegndi stöðu sem fulltrúi hjá Björnsbakarí við Vallarstræti. Missti hann því miður heilsuna allt of snemma og lést árið 198.

Jóhanna giftist Víði K. Arnórssyni árið 1985, en saman eiga þau börnin Lúðvík Kalmar og Láru Ósk, fædd 1976 og 1985 auk dótturdótturinnar, Heiðbjartar Sveinbjörnsdóttur, sem er fædd árið 2006.

Flókaskór ráðunauta g í lmandi umslög

Árið 1988 hóf Jóhanna störf í tölvudeild Búnaðarfélag Íslands sem staðsett var í Bændahöllinni við Hagatorg, nánar tiltekið þann 1. október. Var félagið formlega stofnað árið 1899, íslenskt hagsmunafélag bænda sem hafði framfarir í landbúnaði að meginmarkmiði. Sameining þess við Stéttarsamband bænda varð árið 19 og nafninu formlega breytt í Bændasamtök Íslands.

„Hann réð mig til starfa hjá Gunnar Hólmsteinsson skrifstofustjóra, en Jónas Jónsson var þá búnaðarmálastjóri og Pétur Þór Jónsson gegndi stöðu yfirmanns tölvudeildar á undan Jóni Baldri Lorange,“ hefur Jóhanna mál sitt. „Ég gleymi því ekki hvað mér fannst allt forneskjulegt á tölvudeildinni! Áður vann ég á skrifstofu þar sem ritvélar og tölvur voru af nýjustu gerð en þarna unnum við á stórrí skráningarvél með pínulitlum skjá. Við stúlkurnar sem sátum hvor á móti annarri áttum það svo til að hlæja þegar við heyrðum í flókaskóm ráðunautanna á hæðinni fyrir ofan er þeir strunusuðu um gólfinn.“

Þarna var annars fyrirtaks fólk og mér fannst strax gott að vinna þarna. Starfið fólst í skýrsluhaldsskráningu á sauðfjábókum, mjólkurskýrslum, loðdyrabókum, frjóttækni-skýrslum og þess háttar skýrslum sem bændur handskrifðu og sendu í pósti til okkar í Búnaðarfélagið. Oft var lyktin ekki góð þegar við opnuðum þykk og stór umslögin og þá sérstaklega loðdyrabækurnar. Við stelpurnar töluðum oft um að nota hanska við að handfjatla þær,“ segir Jóhanna og hlær.

„Við slógum tölurnar inn með hægrí hendinni eins hratt og mögulegt var, auk þess sem seinna var sett á bónuskerfi til að hvetja okkur enn frekar. Best var að vera nógu fingralipur og snöggur til að geta skilað bókum og skýrslum á réttum tíma til ráðunautanna.“

Hressileg í kuldanum með hundinn Bósa í fanginu, eftir gönguferð í Gróttu.

Mynd / Víðir Kalmar Arnórsson.

Þegar bónuskerfið kom til sögunnar gátum við haft töluvert betri laun við að pikka á lykklaborðið. Við vorum fjórar til að byrja með í skráningunni og fyrir jólin þegar mest var að gera, kom Sigga [Sigríður Þorkeldsdóttir] á skrifstofunni til að hjálpa okkur vegna mikillar vinnu.

Við skiptum með okkur deginum, tvær fyrir hádegi og tvær eftir hádegi. Yfirvinna var þó nokkur og næturvinna. Það var yfirdrifið að gera í vinnunni, en aldrei leiðinlegt,“ segir hún kímín.

Tiltektardagarnir afar vinsælir

Félagslífið var líflegt og minnst Jóhanna þriggja daga rútuferðalaga þar sem bændur og aðrir tóku hópnum opnum örmum hvar sem þau bar að garði. Ferðalög í réttir með börn eða barnabörn voru líka árleg og nutu mikilla vinsælda.

„Þau voru ýmis uppátækin. Sem dæmi má nefna tiltektardagarnir svokölluðu, þeir lituðu aldeilis tilveruna! Þá settu allir sig í stellingar svolitlu áður og ákváðu hverju skyldi klæðast. Hvert svið fyrir sig var í samsvarandi búningum í vinnunni og svo voru veitt verðlaun í lok dags. Sá sem gegndi stöðu dómnefndar, ef svo má kalla, var alltaf utanaðkomandi aðili, einhver hlutlaus skrifstofumaður af hótelinu fenginn til að velja sigurvegarana.“

Einhvern vorum við á skrifstofusviðinu í fyrsta sæti - sem hippar. Það var ógurlega gaman.“

Öllum hnútum kunnug

Eftir að hafa unnið í tölvudeildinni í nokkur ár fór Jóhanna að vinna hálfan daginn á hæðinni fyrir ofan, í skjaladeildinni.

„Árið 2004 sá ég um skjalasafn Bændasamtaka Íslands hluta úr degi á móti skráningarvinnunni. Árið 2007 fór ég svo í fullt starf á skrifstofu Bændasamtakanna við reikningagerð og ýmislegt þar að lítandi auk utanumhalds áskrifenda Bændablaðsins og smáauglýsinganna.“

Í 16. töl. Bændablaðsins 1997 fylgdi sú tilkynning þessari mynd að hér væru tölvuritariarnir Jóhanna Lúðvíksdóttir og Dagný Þorfinnsdóttir að skrá síðustu færslurnar á IBM 3742 skráningarvélina sem þá hafði þjónað samtökunum í 17 ár, en engin slík vél væri þá lengur í notkun hérlendis og þótt víðar væri leitað.

Myndir / Einkasafn

Jóhanna með Sauðfjábókina sem inniheldur skrár sauðfjábænda og upplýsingar um bústofninn.

Jóhanna með Heiðbjörtu, dótturdóttur sinni, á leið í réttir ásamt öðrum fjölskyldum vinnufélaganna.

Þær Jóhanna og Sigga gefa lífinu lit.

Skrifstofusviðið með Gylfa Þór, fyrirverandi fjármálastjóra, í fanginu, en þarna unnu þau fyrstu verðlaun fyrir búninga á tiltektardegi ... sem hippar.

Til viðbótar sá ég um sölu bóka og plakata, en eftirspurnin eftir bókum var svo mikil að heil geymsla var nýtt undir staflana.“

Henni er minnisstætt þegar félagsgjöldin voru send út í fyrsta sinn árið 2017, en mikil vinna lá þar að baki og stóðu þær stóllur Sigríður Þorkeldsdóttir vaktina ásamt góðu fólki undir stjórn Guðbjargar Jónsdóttur, þá verkefnastjóra. Kom svo engum á óvart að starfsfólk var jafn önnum kafið, eftir sendingu félagsgjaldanna, við að svara og vinna úr tölvupóstum og símtölum.

Sú ákvörðun var tekin að bændum voru sendir giróseðlar vegna félagsgjalda, eftir að búnaðargjald var fellt niður og hefðbundin félagsgjöld tekin upp. Með þeirri aðgerð var létt af um 600 milljóna króna útgjöldum af landbúnaðinum en hluti þeirra fjármuna, um 130 milljónir króna, fóru til Bændasamtakanna.

Jóhanna tekur fram að hún hafi alla tíð verið afar heppin með samstarfsfólki.

„Við höfum unnið saman alveg frá byrjun, reyndar alveg upp á dag, við Sigríður Þorkeldsdóttir og Gylfi Þór Orrason, fyrirverandi fjármálastjóri Bændasamtakanna, sem hóf störf sín hjá Framleiðsluráði landbúnaðarins einungis tvítugur að aldri árið 1979. Við höfum

verið gott teymi í gegnum árin en Gylfi lauk störfum á síðasta ári. „Sigga er enn við störf hjá Bændasamtökunum og þar á ég góða vinkonu og samstarfskonu til margra ára.“

„g ú“ tgáfusviðinu líka

Þegar kemur að starfi tengdu útgáfusviðinu, segist Jóhanna hafa séð um ýmsa reikningagerð fyrir sviðið og seinna tekið við smáauglýsingum Bændablaðsins.

„Það var nú ekki leiðinlegt að fá að kynnst vinnslu blaðsins sem er í dag mest lesna blaðið hérlendis. Eins og áður sagði tók ég að mér að sjá um smáauglýsingarnar sem sumar hverjar geta verið bráðskemmtilegar. Svoltið hefur verið um það í gegnum árin að fólk sé að hrekkja vini eða félagi og óska eftir birtingu auglýsinga fyrir þeirra hönd – en við sem tökum á móti auglýsingunum könnum alltaf hvort um prakkarastrik sé að ræða.“

Jóhanna hefur annars alltaf nóg að gera þótt hún sé komin á eftirlaun. Hún nýtur þess að fara í göngutúra, heimsækja sveitina, hitta vinkonur á kaffihúsi, hafa það huggulegt með fjölskyldunni, nú eða stökkva í leikfimi, enda bráðungleg og full lífsorku, brosmild að vanda.

GRÓÐURHÚS - GLERSKÁLAR

Gróðurhús og glerskálar. Mikið úrval gróðurhúsa og glerskála. Fjöl margar stærðir í boði. Sérsmíðum vegghús og stærri skála.

Verð og stærðir á vefsíðunni!

BJÁLKAHÚS - GARÐHÚS

Bjóðum fjölmargar gerðir garðhúsa. Þök, skýli, lítil og stór bjálkahús. Pallaefni, girðingar og sauna tunnur.

Mjög góð verð og stuttan afhendingartíma.

 BK HÖNNUN

www.bkhonnun.is - sala@bkhonnun.is - Sími 571-3535

Garðyrkja

Heildarlausnir fyrir garðyrkjuna

**Allt frá
fræjum til
afurða**

Frjó umbúðasalan, hluti af Samhendum síðan 2016

Suðurlaun 4a, 210 Garðabæ, 5758000
www.samhentir.is sala@samhentir.is

Samhentir

Kúnum líður best í mikilli rútínu. Eyvindur Ágústsson og Aðalbjörg Ásgeirsdóttir á Stóru-Mörk 1 leggja sig því fram við að hafa alla daga eins og lágmarka allar breytingar á fóðrun og aðbúnaði. Mikilvægt sé að vakta gæði heysins og fylgjast stöðugt með hvort það sé lystugt fyrir kýrnar. Myndir / ál

Afurðahæsta kúabúið:

Gott hey og einsleitni lykillinn að árangri

– Markviss ræktun og réttur sláttutími skila góðu fóðri

Stóra-Mörk 1 í Rangárþingi eystra var afurðahæsta kúabúið árið 2023, með 8.903 kílógrömm eftir árskú. Þar eru Aðalbjörg Ásgeirsdóttir og Eyvindur Ágústsson bændur. Tíðindin leggja vel í þau, en töluverð vinna sé að halda þessu og allt þurfi að ganga upp.

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Þá keyptu þau Stóru-Mörk 1 af frænku Aðalbjargar árið 2019 og færðu hjörðina yfir í fjósið hjá sér. Þótt gripirnir gangi saman hafa þau haldið hjörðunum alveg aðskildum í skýrsluhaldi frá upphafi. Þegar kýr eignast kvígur halda þær áfram í sömu hjörð og móðirin og engin

tilfærsla er á gripum. „Auðvitað er verið að sæða með sömu nautunum, þannig að þetta er skylt,“ segir Aðalbjörg. „Áhrifin ættu að deyta út en það hefur ekki gert það enn þá,“ skýtur Eyvindur inn í.

Í hjörðinni frá Stóru-Mörk 1 eru fjörutíu kýr, á meðan sú frá Stóru-Mörk 3 telur rúmlega áttatíu. „Það er fróðlegt að sjá muninn milli hjarða,“ segir Eyvindur, en meðalnytin eftir hverja árskú í Stóru-Mörk 3 eru 7.626 kílógrömm.

Þau geta ekki útskýrt af hverju munurinn stendur því kýrnar ganga saman, eru mjólkaðar í sama fjósi og fá sama fóður. Heildarframleiðslan sé tæplega milljón lítrar mjólkur á ári. Spurd út í ástæður þess af hverju þau eru með kúahjarðirnar aðskildar segir Aðalbjörg að þau hafi ekki fengið heimild til að sameina þær og færa greiðslumarkið milli jarða, þó líklega séu þau komin á þann stað að þau geti fengið undanþágu.

„En svo erum við búin að læra inn á þetta flækjustig,“ bætir Aðalbjörg við, þó hún reikni með að þau muni fella þetta allt undir einn hatt fyrr en seinna. Allt skýrsluhald sé tvöfalt núna, en miklu muni um að mjaltþjónarnir haldi utan um afurðirnar eftir hvern einstakling.

orðin tíu um kvöld.“ Þá gangi mjög mikið á gæði heysins ef beðið er eftir aukinni sprettu fyrir fyrsta sláttinn og því hefjist heyskapur alltaf mjög snemma, eða í byrjun júní. Þau bæta við að ef fyrsti sláttur er uppskerulífur, jafnast það oftast út í öðrum og þriðja slátti.

Yfirleitt eru þau búin með annan sláttinn rétt fyrir verslunarmannahelgi og þriðji slátturinn klárast yfirleitt í lok ágúst eða byrjun september. Með því að slá allt þrisvar nái þau kröftugu gróffóðri og eru þau ekki í neinum vandræðum með lystugleika á öðrum sláttinum og er síðasti slátturinn jafnvel enn lystugri.

Kornrækt of áhættusöm

Til að kúnum líði sem best miða þau að því að hafa alla daga eins og fóðrið mjög einsleitt. Þetta takist þeim með því að hafa góða ræktun á öllum tünunum og bætir Aðalbjörg við að þau reyni aldrei að plata lélegu heyi í kýrnar með því að blanda því við verra fóður. Höfudatriði sé að allt gróffóður sé vandað, en allt hey er gefið á hefðbundinn fóðurgang þar sem nýjum rúllum er raðað annan hvern dag.

Aðspurð hvort þau þurfi að leggja hart að sér til að viðhalda heilbrigði kúnna, segir Eyvindur að þau kaupri mjög lítið af steinefnum og vítamínunum. Þá passi þau upp á að gefa geldkúnum gróft hey. Aðalbjörg bætir við að með því að hafa allt eins og gera engar æfingar sé hægt að viðhalda hraustum og nytháum kúm.

„Þetta er svo óspennandi bú að það er eiginlega ekkert gaman að taka viðtal við okkur,“ segir Aðalbjörg glettin. „Við erum bara með rúllur og fóðurbæti og meira að segja gamalt fjós.“

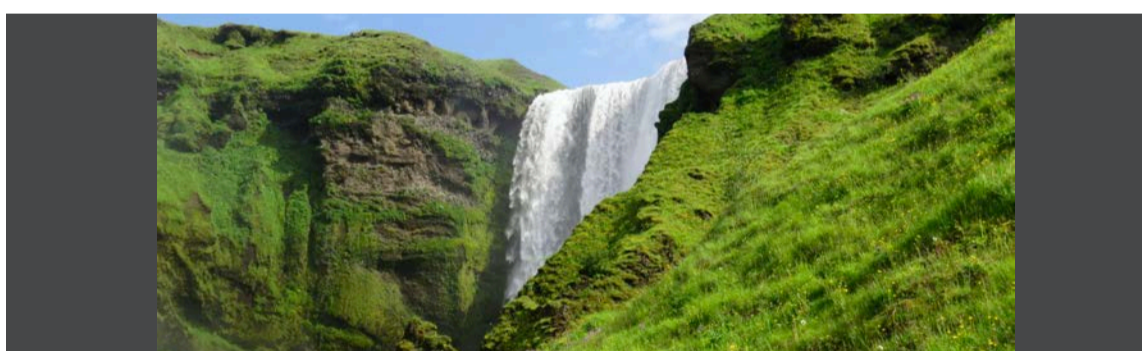
Helminginn af orkunni fái kýrnar úr aðkeyptu kjarfóðri, sem þau benda á að sé nálægt meðaltali á landinu. Kosturinn við fóðurbæti sé að hann sé tilbúinn og klár til notkunar þegar hann er keyptur. Það sé hins vegar dýrt fóður og því

Sláttutími grundvallaratriði

Aðalbjörg og Eyvindur telja að þennan góða árangur megi þakka hversu föstum tókum þau hafi tekið túnrækt og fóðuröflun. Eftir að þau komu inn í búskapinn árið 2010 lögðu þau áherslu á að fara markvísst í endurræktun túna og er meðalaldur spildnanna þar sem kúaheyið er ræktað sex ár, á meðan sú elsta er tíu ára.

Þau vakta gæði heysins með því að taka heysýni og fylgjast með hversu lystugt það er fyrir kýrnar. Um leið og þau sjá að rúllur af einhverri spildu eru með lakar niðurstöður úr heyfnamælingum eða ganga illa út leggja þau á ráðin að endurrækta viðkomandi tún næsta vor. Að jafnaði endurrækta þau tuttugu hektara árlega. Heildarræktarlandið er hundrad og áttatíu hektarar, þar af eru hundrad og þrjátíu með mjög góða ræktun og hugsaðir í kúafóður.

„Að vera mjög nákvæm á sláttutíma og heyverkun er grundvallaratriði,“ segir Aðalbjörg. Hún bendir á að það sé dýrt að slá, heyja og rúlla og sá kostnaður sé alltaf sá sami óháð gæðum heysins. „Við leggjum áherslu á að ná sláttinum alveg hárrétt og ekki fara að sofa þótt klukkan sé

Deildafundir búgreina 2024 Hilton Reykjavik Nordica

12. febrúar

11:00 til 16:00 - Deildafundir búgreina

18:00 til 22:00 - Kokteilboð

13. febrúar

09:00 til 16:00 - Deildafundir hjá nautgripa- og sauðfjárdeild auk aðalfunda LK og LS

Skráning á Deildafundi er til 5. febrúar

Allar upplýsingar á bondi.is

Stóra-Mörk er bæjartorfa sem samanstendur af þremur býlum. Flestir ábúendur stunduðu búskap áður en nú er ferðaþjónusta farin að skipa stærri sess. Eyvindur og Aðalbjörg eru einu starfandi bændurnir eftir og hafa að mestu sameinað rekstur Stóru-Markar 1 og 3 þótt skýrsluhaldið sé alveg aðskilið. Mjólkurkúrnar eru samtals 140 og árleg framleiðsla nálægt milljón lítrum mjólkur. Eyvindur og Aðalbjörg komu inn í búskapinn árið 2010 og voru foreldrar hennar með í rekstrinum þangað til í fyrra.

Sá mikli árangur sem bændurnir í Stóru-Mörk hafa náð í framleiðslu mjólkur segja þau að flestu leyti gróffóðurframleiðslunni að þakka. Þau hafa lagt mikinn metnað í að rækta upp öll tún og halda réttum sláttútíma.

Með því að allar rúllurnar séu af bestu gæðum tekst Eyvindi og Aðalbjörgu að halda heyninu einsleitu.

Stóra-Mörk er í Rangárþingi eystra og er síðasti bærinn áður en keyrt er upp í Þórmörk. Hér sést Stóri-Dímon í bakgrunni.

keppist þau við að ná sem mestum gæðum úr gróffóðrinu.

Þau eru ekki í kornrækt þar sem þau segja hana of áhættusama. „Stundum er þetta geggið. Svo koma haustlægðir og þetta fýkur niður,“ segir Aðalbjörg. Þar sem þau eigi mikið land hafi þau valið að einbeita sér frekar að gróffóðurrækt, en vel heppnað hey sé gott og tiltölulega ódýrt og öruggt fóður.

Áh rðarnð kun minnkuð um helming

Eins og áður segir er ræktunin í Stóru-Mörk mjög markviss og miðar hún einnig að því að takmarka áburðarmotkun. Þau hafi notast mikið við grasfræblöndur með rauðsmára, sem bindur köfnunarefni í jarðveginn og hefur heildarmotkunin á tilbúnum áburði minnkað um helming frá árinu 2010. Á sama tíma hafi þau fjölgað túnunum. „Yfirleitt berum við tvö hundruð og sjöftu kíló á hektara í fyrri slætti og hundrað og fimmtíu fyrir aðra umferðina. Svo látum við skítinn yfirleitt duga í þriðja sláttinn,“ segir Eyvindur.

Einn liðurinn í minnkaðri áburðargjöf sé að fylgjast með sýrustigi í jarðvegi allra túna. Með því að bera markvisst kalk á ræktarland hafi pH gildið að jafnaði hækkað um nokkrar kommur, sem þýði að tungrósin nýti áburðarefnið betur. Aðalbjörg bætir við að það hafi ekki komið niður á uppskerunni þótt áburðargjöf hafi minnkað.

Bændur verði að leggja sitt af mörkum til að lágmarka sitt kolefnisspor, en stór þáttur í sótspori landbúnaðarins sé tilbúinn áburður. Þau hafa tekið þátt í verkefni Loftslagsvænn landbúnaður frá upphafi, en bændur þurfi líka að elta markaðinn sem kalli eftir umhverfisvænum vörum.

Fimmti ættliður í Stóru-Mörk

Aðalbjörg er fimmti ættliður bænda í Stóru-Mörk. Nú eru þau ein í búskap á torfunni, en Stóra-Mörk samanstendur af þremur bæjum.

„Við flytjum hingað í eldgosinu 2010 og vorum í búskap með pabba og mömmu alveg þangað til í fyrra,“ segir Aðalbjörg. Foreldrar hennar heita Ragna Aðalbjörnsdóttir og Ásgeir Árnason og bendir Aðalbjörg á að þau eigi stóran hluta af heidrinum þar sem ekki sé langt síðan þau drógu sig úr búrekstrinum.

Þegar þau komu inn í búið var þetta blandað bú með þrjú hundruð kindum og sjöftu kúm. „Eftir að

Aðalbjörg og Eyvindur telja að íslenska kúakynið haldi aftur af mjólkurframleiðslu hér á landi.

við tókum við höfum við ákveðið að einbeita okkur enn frekar að mjólkurframleiðslunni, sérstaklega eftir að við bættum við Stóru-Mörk 1,“ segir Aðalbjörg. Þau hafi minnkað ásetning á nautum og fækkað sauðfé niður í fjörutú og fimm þar sem þau séu að jafnaði bara tvö sem sinni bústörfum.

Áhyggjur af þ óun mjólkurframleiðslu

Aðalbjörg er nokkuð gagnrýnin á félagskerfi bænda og er hún áhyggjufull yfir þróuninni í mjólkurframleiðslu undanfarin ár.

Rekstrargögn sýni að bændur borgi að meðaltali tæpar nítján krónur með hverjum framleiddum mjólkurlíttra. Þetta þýði að bændur séu farnir að leita sér að vinnu utan bús eða ganga á eigið fé og sína eigin heilsu til að greiða með búrekstrinum. Þeir sem hafi fjárfest standi verst, en það sé líka fólkið sem ætli að byggja upp sinn landbúnað.

„Þeir sem hafa verið í forsvari fyrir bændur og eru í hagsmunagæslunni og kjarabaráttunni hjá heildar-

samtökum okkar bænda, hafa sofið á verðinum og ekki gripið nógu fast inn í. Ég veit að þeir eru að eiga við ríkisvaldið sem þarf líka að gyrða sig í brók. Stjórnmalamenn þurfa að standa við það sem þeir segja í ræðum á tyllidögum,“ segir Aðalbjörg.

Eyvindur nefnir að alltof stór hluti kúabænda nái ekki að mjólka upp í greiðslumarkið hjá sér. Þau telja að það sé vegna langvarandi afkomuvanda bænda en bæta við

að skýringar megi einnig finna hjá íslenska kúakyninu. Á meðan aðrir kúastofnar taki stöðugum framförum í kynbótum dragist íslenska kýrin aftur úr. Meðalnytin hafi ekki vak þ í nokkur ár og hátt hlutfall kvíga á landsvísu festi ekki fang.

„Svo er mikill kálfadauði það versta í stofninum,“ segir Eyvindur. Þetta geri að verkum að allir gripir séu settir á og úrvalið sé ekki nóg. Þá geti bændur lent í því að eiga ekki nóg af gripum.

VARAHLUTIR Í KERRUR

QUALITY FOR LIFE

Bílabúðin Stál og stansar

Vagnhöfða 7, 110 Reykjavík | Sími 517 5000 | stalogstansar.is

Fuglaflensa á eggjabúi

Skæð fuglaflensa greindist hjá stærsta eggjaframleiðanda Bandaríkjanna.

Fuglaflensan greindist í hópi í framleiðslu fyrirtækisins Cal-Maine Foods í Kansasríki í desember.

Fréttamiðillinn Poultry World greinir frá því að greiningin hafði áhrif á um 8.000 varphænur, eða um 1,6% af heildarhóp fyrirtækisins.

Framleiðslu hefur verið tímabundið hætt lögum samkvæmt og sagt er að fyrirtækið vinni að því að tryggja starfsemi í öðrum starfsstöðvum til að lágmarka truflun í framboði eggja.

Cal-Maine Foods er stærsti framleiðandi og dreifingaraðili ferskra eggja í Bandaríkjunum og selur meirihluta framleiðslunnar í mið- og suðurríkjum landsins. /gph

Banaslys á mótmælum

Kona á fertugsaldri lést á þriðjudag eftir að ökumaður ók á vegartálma við mótmæli bænda í sunnanverðu Frakklandi.

Konan stóð við stafla af stórböggum sem hafði verið komið fyrir til að stöðva umferð. Eiginmaður hennar og dóttir á táningsaldri slósuðust alvarlega.

Lögregla tók þá þrjá sem voru í bílnum til yfirheyrslu vegna gruns um manndráp af gáleysi. Frummiðurstöður rannsókna benda til að áreksturinn hafi ekki verið viljaverk. Atvikid átti sér stað í myrkri.

Franskir bændur segja regluverk þyngjandi og berjast fyrir lægri opinberum gjöldum og betri kjörum. The Guardian greinir frá. /ál

COP28:

Landbúnaður í ljósi loftslagsvárs

– Stoðum rennt undir að landbúnaður verði öflug loftslagslausn

Nýjar skýrslur varðandi landbúnað, matvælaakerfi og loftslagsaðgerðir litu dagsins ljós á COP28 í desember sl., sem og sérstök yfirlýsing um sömu viðfangsefni.

Á 28. aðildarríkjafundi og ráðstefnu Loftslagssamnings Sameinuðu þjóðanna, COP28, sem haldin voru í Dúbaí í desember sl., voru m.a. kynntar þrjár nýjar skýrslur sem varða landbúnað og losun gróðurhúsalofttegunda.

Fjalla þær um loftslagssnjallan landbúnað, leiðir í átt að minni losun gróðurhúsalofttegunda og mótvægisvalkostum frá búfjárræktarkerfum og um að vinna bráðan bug á hungri án þess að rjúfa 1,5 gráða-þröskuldinn.

Segja má að á COP28 hafi í fyrsta sinn verið varpað ljósi á mikilvægi matvælaakerfa og landbúnaðar í loftslagsaðgerðum.

Leiðir í átt að minni losun

Skýrslan Leiðir í átt að minni losun, alþjóðlegt mat á losun gróðurhúsalofttegunda og mótvægisvalkostum frá búfjárræktarkerfum, er unnin af Matvælastofnun Sameinuðu þjóðanna (FAO).

Um er að ræða yfirgripsmikið alþjóðlegt mat á stöðunni. Notast er við svokallað GLEAM-kerfi, Global Livestock Environmental Assessment Model, og byggt á nýjustu tiltæku gögnum.

Auk mótvægisvalkostanna búfjárræktarkerfa skoðar GLEAM einnig óbeina losun frá starfsemi í aðfangakeðjum, t.d. fódri, og framleiðslu- og markaðsferlum. Þ.m.t. flutning, vinnsla og pökkun á hrávörum eftir að aðkomu bóndans lýkur.

Að sögn er víðtækri ritrýni beitt á viðfangsefnin og fjallað um mögulegar leiðir til minni losunar með fjölda inngripa í dýraframleiðslukeðjunna, hvort heldur er á sviði framboðs eða eftirspurnar.

Á COP28 í desember sl. voru kynntar þrjár nýjar skýrslur um samþættingu landbúnaðar, matvælaakerfa og losun gróðurhúsalofttegunda. Leitað er leiða til að landbúnaður geti orðið öflug loftslagslausn. Mynd / Skjaskot

Vandi landbúnaðarins

Skýrsla FAO: Að ná heimsmarkmiði 2 án þess að rjúfa 1,5°C þröskuldinn, alþjóðlegur vegvísir, lýtur að því að snarpar loftslagsaðgerðir geti umbreytt landbúnaðarmatvælaakerfum til hins betra og stuðlað að fæðuöryggi og næringu, bæði til skamms tíma og framtíðar. Heimsmarkmið 2 fjallar um að útrýma hungri, tryggja fæðuöryggi og bættu næringu og stuðla að sjálfbærum landbúnaði.

Árið 2022 stóðu 738,9 milljónir manna frammi fyrir hungri, 2,4 milljarða skorti þá reglulegan aðgang að fullnægjandi mat og rúmlega 3,1 milljarður hafði ekki efni á hollu mataræði. Heimsfaraldurinn bætti 120 milljónum við fjölda þeirra sem búa við langvarandi vannæringu.

Árið 2030 er áætlað að 590,3 milljónir fólks muni þjást af hungri. Jörðin stendur frammi fyrir kreppu, fer yfir öryggismörk á sex af níu viðmiðunarmörkum jarðar, að hluta vegna landbúnaðarmatvælaakerfa sem skapa um 30 prósent af losun

Yfirlýsing um landbúnað, matvælaakerfi og loftslagsaðgerðir

Á COP28 var m.a. samþykkt yfirlýsing sem lýtur að sjálfbærum landbúnaði, harðgerum matvælaakerfum og loftslagsaðgerðum. Er þar viðurkennt að fordæmalaus, skaðleg loftslagsáhrif ógni í auknum mæli viðnámsþoli landbúnaðar og matvælaakerfa, sem og getu margra, sérstaklega þeirra sem viðkvæmust eru fyrir, til að framleiða og fá aðgang að matvællum í ljósi vaxandi hungurs, vannæringar og efnahagsálags.

M.a. er í yfirlýsingunni fjallað um mikla möguleika landbúnaðar og matvælaakerfa til að knýja fram öflug og nýstárleg viðbrögð við loftslagsbreytingum og opna á sam-eiginlega velmegun fyrir alla. Þá er undirstrikuð nauðsyn þess að ljós verði rétturinn til fullnægjandi matvæla í samhengi við fæðuöryggi fólks, sem og nauðsyn þess að tryggja aðgang að öruggum, fullnægjandi, hagkvæmum og næringarríkum matvællum fyrir alla.

Í yfirlýsingunni er tekið fram að landbúnaður og matvælaakerfi séu grundvallaratriði í lífi og afkomu milljarða manna, þar á meðal smábænda, bændafjölskyldna, sjómanna og annarra framleiðenda og matvælastarfsmanna. Jafnframt er rætt um hlutverk alþjóðlegs sam-

starfs þar sem margháttaðir og ólíkir aðilar þurfi að koma að borðinu.

Lögð er áhersla á að allar leiðir til að ná langtíamarkmiðum Parísarsamkomulagsins fullkomlega verði að fela í sér landbúnað og matvælaakerfi.

Yfirlýsingin staðfestir sömuleiðis þá hugsun að landbúnaður og matvælaakerfi verði að aðlagast og umbreyttast til að bregðast við kröfum loftslagsbreytinga.

(COP28 UAE Declaration on Sustainable Agriculture, Resilient Food Systems, and Climate Action)

gróðurhúsalofttegunda af mannavöldum og hindra loftslagsmarkmið, að því er segir í skýrslunni.

Landbúnaðarmatvælaakerfin virðast standa frammi fyrir því vandamáli að annaðhvort efla viðleitni til að auka framleiðni, en stofna þá um leið loftslagsmarkmiðum í hættu, eða draga úr framleiðslu til að draga úr losun. Þessi staða hafi leitt til aðgerðaleyfis og hvetji efasemdamenn um loftslags- aðgerðir sem haldi því fram að loftslagsaðgerðir skaði viðleitni til að takast á við hungur og vannæringu í heiminum. Landbúnaðarmatvælaakerfi þurfi að taka á fæðuöryggis- og næringarþörfum og mynda farveg fyrir fjölda mismunandi aðgerða sem samræmist markmiðum um mótvægisáðgerðir, aðlögun og viðnámsþol, með loftslagsmarkmiðin sem yfirmarkmið. Loftslagsáætlunin sjálf geti og eigi að breyta landbúnaðarmatvælaakerfunum og virkja loftslagsfjármögnun til að styðja við þennan farveg.

Vegvísir FAO felur í sér umfangsmikið ferli sem spannar þrjú ár og hófst með COP28 í fyrra.

Kannaðir eru m.a. fjármögnunarmöguleikar á alþjóðlega vísu fyrir nauðsynlegar aðgerðir, hvernig samþætta megi tæknilega aðstoð inn í áætlanir og styðja við sjálfbærar fjárfestingaráætlanir.

Samstarf framleiðenda

Skýrslan Loftslagssnjall landbúnaðar, helstu niðurstöður samráðs Alþjóðasamtaka bænda (WFO) og fleiri aðila, hverfist um niðurstöður alþjóðlegs samráðs framleiðenda í landbúnaði um loftslagssnjallan landbúnað. Í henni er lögð áhersla á helstu niðurstöður og stefnumótandi forgangsgröðun.

Hún gefur að sögn mynd af skoðunum bænda á veraldarvísu hvað varðar að færa landbúnaðinn til loftslagsvænna horfs og birtir ýmsa tölfræði og upplýsingar.

Einnig er lýst rannsóknááætlunum og fjármögnun raunhæfra rannsókna sem framleiðendur þurfi og geti nýtt sér á býlum sínum. Um sé að ræða upptakt að því að framleiðendur og vísindafólk taki höndum saman um að finna raunhæfar, sjálfbærar lausnir og opna möguleika landbúnaðar til að takast á við loftslagsbreytingar. Og síðast en ekki síst; efla möguleika landbúnaðarins til að verða öflug loftslagslausn, eins og það er orðað.

Yfirlýsing um landbúnað

Með sérstakri yfirlýsingu COP28 um landbúnað, matvælaakerfi og loftslagsaðgerðir fylgir aðgerðaáætlun í mörgum liðum þar sem kennir margra grasa.

Má þar til dæmis nefna stuðning við fólk sem starfar í landbúnaði og matvælaakerfum, þ.m.t. konur og ungmenni, samþætta stjórnun vatns í landbúnaði og matvælaakerfum, verndun og endurheimt lands og náttúrulegra vistkerfa, heilbrigði jarðvegs og líffræðilegan fjölbreytileika. Jafnframt að koma í veg fyrir matarsónu, miða opinberan stuðning til landbúnaðar og matvælaakerfa við að efla tekjuaukandi starfsemi, framleiðni, nýtni og heilbrigði, aukna alþjóðlega samvinnu o.fl.

Til að ná þessum markmiðum, eftir atvikum hjá hverri þjóð fyrir sig, skuldbinda þjóðirnar sig til að hraða samþættingu landbúnaðar og matvælaakerfa inn í loftslagsaðgerðir sínar. Skýrslurnar má finna á vefjum fao.org og wfo-oma.org/wfo.

/sá

FISKRÆKTARSJÓÐUR
Salmonid Enhancement Fund

STYRKIR 2024

Fiskræktarsjóður starfar á grundvelli laga nr. 72/2008, með síðari breytingum. Meginhlutverk sjóðsins er að veita lán eða styrki til verkefna sem þjóna þeim markmiðum að efla fiskrækt, bæta veiðiaðstöðu, styðja við rannsóknir í ám og vötnum og auka verðmæti veiði úr þeim.

Umsóknarfrestur um lán og styrki úr Fiskræktarsjóði, sem koma til greiðslu árið 2024, er til og með 1. mars 2024. Þeir sem fengið hafa styrk úr sjóðnum og sækja aftur um vegna sama verkefnis, skulu skila inn framvinduskýrslu með nýrri umsókn.

Athugið breytt umsóknarferli

Sótt er um styrkveitingu úr Fiskræktarsjóði rafrænt á heimasíðu Fiskistofu í gegnum umsóknagátt. Umsóknina má finna á www.fiskistofa.is undir þjónusta og velja þar „Fiskræktarsjóður“.

Einungis verður tekið við umsóknum í gegnum umsóknagáttina. Hvorki verður tekið við umsóknum í tölvupósti né á pappírformi.

Á heimasíðu Fiskistofu má nálgast verklagsreglur sjóðsins. Einnig er hægt að hafa samband við Höllu Björk Garðarsdóttur, starfsmann Fiskistofu, í síma 569-7900.

Íslenskar reglugerðir um aðbúnað við alifuglarækt eru sniðnar eftir evrópskri fyrirmynd. Kröfur um hámarksþéttleika eru þó umtalsvert lægri hérlendis.

Varað við áhrifum lagabreytinga

Samtök alifuglaframleiðenda í ESB (AVEC) vara við áhrifum hugsanlegra breytinga á Evrópu-sambandslöggjöf um dýravelferð.

Í vísindalegu álitni sem unnið var að beiðni framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins er fjallað um ýmsa áhrifaþætti dýravelferðar í alifuglaframleiðslu. Skilgreindir voru mælikvarðar út frá dýravelferðarsjónarmiðum og mat lagt á margvíslega þætti þeirra í þeim framleiðsluferfum sem í gildi eru innan Evrópusambandsins. Niðurstöður þeirra eru ráðgefandi um tiltekin viðmið í aðbúnaði og framleiðsluferlum. Þar kemur meðal annars fram að samkvæmt mælikvörðum rannsóknarinnar ættu fuglarnir að geta lifað stöðugu ákjósanlegu lífi samkvæmt þessum tilteknu mælikvörðum með þéttleika sem miðar við 11 kílógrömm á fermetra. Í dag miða reglugerðir við hámarksþéttleika upp á allt að 42 kg/fm í mörgum löndum. Niðurstöður höfunda eru því tilmæli um að lækka þennan þéttleikastuðul töluvert.

Myndi leiða til hruns í kjúklingaframleiðslu í Evrópu

Þessi tilmæli þykja talsmönnum AVEC nokkuð langsótt og hafa gagnrýnt aðferðafræði að baki álitinu. Þá hafa þeir bent á ýmsar afleiðingar þess ef reglugerðum um aðbúnað yrði breytt og þéttleikastuðullinn yrði lækkaður niður í 11 kg/fm. Í ársskýrslu samtakanna kemur fram að ef farið yrði að fullu að þessum ráðleggingum í Evrópusambandinu gæti það leitt til þess að um 70% af framleiðslu alifuglakjöts yrði hætt í Evrópu. Hin þrjátíu prósentin yrðu framleidd með svo miklum tilkostnaði að eingöngu lítill hluti íbúa Evrópu hefðu efni á afurðinni. Þá myndu slíkar breytingar sist af öllu stuðla að sjálfbærni matvælaframleiðslu

Evrópu, sem yrði háð innflutningi á kjúklingi frá öðrum heimshlutum, þar sem framleiðsla er óumhverfissvænni og ítök Evrópusambandsins í að framfylgja löggjöf um dýravelferð væru engin.

Meira samráð

Birthe Steenberg, framkvæmdastjóri AVEC, hefur kallað eftir viðurkenningu á þeim árangri sem nú þegar hefur náðst í Evrópu. Einnig hefur hún bent á að stefnumótendur skorti raunhæfari sýn á núverandi markaði.

Þannig bendir hún á að þegar neytendur séu spurðir hvort þeir vilji að búfé í Evrópu búi við hærri dýravelferðarkröfur þá sé svarið játandi, en þegar þeir hinir sömu neytendur fara í matvörubúðina kaupi þeir ekki dýrari vöruna sem framleidd er með tilheyrandi hærri dýravelferð. Þess í stað kaupa þeir ódýrari hefðbundnari vöru. Hún segir evrópska alifuglaframleiðendur tilbúna að framleiða vörur undir hærri dýravelferðarkröfum að því tilskildu að til sé markaður til að selja slíkar vörur.

Samtökin hafa óskað eftir meira samráði stefnumótenda við alifuglaframleiðendur. Þau buðu meðal annars Janusz Wojciechowski, fulltrúa landbúnaðarstjórnar í Evrópusambandinu, til opins fundar um dýravelferð í alifuglabúskap, þar sem hann lét hafa eftir sér að framkvæmdastjórn Evrópusambandsins ætti að hlusta betur á málflytning og hagsmuni framleiðenda enda skiptu þeir sköpum fyrir matvælakerfi Evrópu.

Íslenskar reglugerðir um aðbúnað við alifuglarækt eru sniðnar eftir evrópskri fyrirmynd. Kröfur um hámarksþéttleika eru þó umtalsvert lægri hérlendis og er sambærilegt við Noreg og Svíþjóð. /ghp

BÆNDUR ERU FREMSTIR Í ENDURVINNSLU

Fyrsta skref við endurvinnslu á heyrúlluplasti er að huga að gæðum þess til endurvinnslu við kaup. Þar skiptir litaval máli.

Eftir notkun þarf að ganga vel um heyrúlluplastið og sundur-greina það frá öðrum úrgangi. Minnka umfang þess og gæta að geymslu fyrir hirðu.

Þessi fyrstu skref við meðhöndlun skipta miklu máli við endurvinnslu á heyrúlluplasti.

Hringrásarhagkerfið byrjar á þínu býli.

DFSK Arctic Transport 100 % Rafmagnsbíll
Burður 1280kg

TILBOÐSVERÐ 2.900.000-
Við auglýsum svo sannarlega ekki "verð frá".

RAG
import - export
Helluhraun 4, Hafnarfirði
sími 565 2727 & 892 7502
www.rag.is

VIÐ AUGLÝSUM ALDREI „VERÐ FRÁ“

Góð smurning

Góð smurolía eykur endingu véla og dregur úr sliti og kostnaði við rekstur. Við eigum mikið úrval frá Texaco, Castrol og Cargo Oil fyrir öll hugsanleg tæki.

Komdu við á næstu Olísstöð

olis

Halldór Gunnar Hálfánarson, bóndi á Molastöðum í Fljótum, tók þessa mynd með dróna í byrjun janúar. Þarna er unnið að því að handsama kind og lömb hennar við Siglunes í Siglufirði, en hún hafði ekki látið ná sér fram að þessu. Ætlunin var að dróninn myndi stugga við kindunum en þær létu ekki segjast og þurfti gangnamaður á snjóbroddum að sækja þær. Í vikinni vinstra megin á myndinni sést skipið Örkin sem að lokum flutti ærnar til Siglufjarðar. /ál Mynd / Halldór Gunnar Hálfánarson

Selfoss:

Kveður mjólkurbúið eftir nær hálfa öld

Jónas Rafn Lillindahl mjólkurfræðingur náði þeim merkilega áfanga að vinna í 47 ár á sama vinnustaðnum um áramótin.

Jónas lét formlega af störfum hjá mjólkurbúinu á Selfossi, nú MS, um áramótin eftir farsælt starf. „Ég hóf störf hjá Mjólkurbú Flóamanna í apríl árið 1977 og fór á samning þá um haustið. Mjólkuriðnin heillaði mig, ég þekkti til nokkurra manna í mjólkurbúinu og ákvað að sækja um vinnu, sem ég fékk.

Ég hef unnið við svo að segja allar framleiðslugreinar sem voru í búinu, eins og ostagerð, smjör- og skyrgerð, í vélasal, mjólvinnslu og endaði síðustu árin á rannsóknarstofunni við gæðaeftirlit framleiðslunnar,“ segir Jónas Rafn. „Það sem hefur breyst gríðarlega gegnum árin er að tæknin

hefur verið innleidd í nánast allt sem að framleiðslunni kemur. Áður voru nánast allir hlutir gerðir með höndunum en nú fara allar stýringar, stillingar og framleiðsluferlið í gegnum tölvu þannig að það er mikil breyting. Það var ekki óalgengt að maður gengi marga kílómetra í vinnunni dag hvern

en nú er mest setið við tölvur, þó ekki alls staðar,“ segir Jónas Rafn og hlær.

En er ekki skrytið að þurfa ekki að mæta lengur til vinnu? „Jú og nei, en ég hætti mjög sáttur því ég var búinn að gíra mig niður í 50% starf síðustu þrjú árin og búinn að undirbúa mig þannig að ég hef að nóg að hverfa.

Við hjónin erum búsett í Tjarnarbyggð í Árborg og erum með lítið gestahús í ferðaþjónustu, sem ég sé um þannig að ég er ekki hættur að vinna, skipti bara um starfsvettvang. Einnig erum við með hesthús á hlaðinu og tekur það alltaf tíma að hugsa um hrossin og ríða út. Ég hef verið heppinn í lífinu og lífið er mér ljúft í dag, gott að fá að eldast og njóta með fjölskyldunni,“ segir Jónas Rafn, alsæll og kátur með þessi tímamót í lífi sínu nú þegar nýr kafla tekur við. /mhh

Skagaströnd:

Ljósalistahátíðin LightUp!

Listamiðstöðin Nes á Skagaströnd stendur fyrir ljósalistahátíðinni LightUp dagana 27.-28. janúar nk.

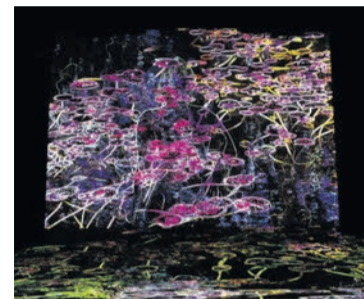
Um ræðir sýningu listaverka sem nýta kraft ljóssins, en kynningin er hluti af GLOW 2.0 Green Tourism Technologies for Tourism Growth“ sem styrkt er af Evrópska byggðaprúnarsjóðnum (ERDF) og samsvarandi styrkjum frá ERDF frá samstarfslöndum. Um ræðir svokallað Norðurlóðaverkefni, sem SSNV vinnur að um þessar mundir og felur í sér ferðaþjónustumöguleika yfir vetrarmánuðina.

Er þetta í annað skipti sem hátíðin er haldin hérlandis, en fyrir tveimur árum auglýsti listamiðstöð Skagastrandar, Nes Listamiðstöð, eftir listamönnum sem áhuga hefðu á þátttöku. Ljósalistahátíðir hafa verið haldnar víðar á Íslandi, t.a.m. má nefna Vetrahátíðina í Reykjavík og List í ljósi á Seyðisfirði sem hafa báðar fengið mikið lof.

Í samtali við Evu Guðbjartsdóttur, stjórnarformann listamiðstöðvarinnar, kemur fram að í ár taka þátt tíu erlendir listamenn víðs vegar utan landsteinanna og einn heimamaður og leggja þeir, ásamt starfsfólki og stjórn Ness, hönd á plóg við uppsetningu hátíðarinnar.

„Það er mikil vinna, skipulagning og fjármunir sem fara í hátíð eins og LightUp! en allt er það þess virði þegar upp er staðið. Það er að segja ef veðrið heldur sig á mottunni,“ segir Eva glaðlega. Hún segir Skagstrendinga, sem og aðra nærsveitamenn afar áhugasama fyrir hátíðinni eins og von er og getur þess að til viðbótar við þau verk sem listamennirnir skapi verði haldnar vinnustofur með börnunum í skólanum sem þá vinni sameiginlega að ljósalistaverkum.

Virkt samstarf hefur lengi verið

Listamenn LightUp! í ár

- Alison Hemphill - USA
- Alma Moga - USA
- Clay Mohrman - USA
- Daniel Hall - Sweden
- Lavinia Hanachiuc - Romania/USA
- Lucas Gervilla - Brazil
- Margaret Craig - USA
- Sasha Gold - Germany
- Shoshana Fink - USA
- Stevie Thompson - UK
- Ásamt einum ónefndum heimamanni ....

á milli grunnskólans og listamiðstöðvarinnar og því gaman að sjá hver útkoman verður hjá yngri listamönnum.

„Besta leiðin til að meðtaka LightUp! er að taka þátt og njóta á sínum eigin forsendum. Þetta er einstakur viðburður á Norðurlandi og það verður enginn svekktur á að koma,“ segir Eva.

LightUp! sem verður dagana 27.-28. janúar hefst formlega klukkan 18.00 á föstudeginum, en stuttu áður verður Ungmennafélagið Fram með viðburð þar sem börn og fullorðnir koma saman og ganga með ljómastafi (glow sticks) niður í Nes og hefja hátíðina.

Nánari dagskrá og staðsetningu listaverkanna er að finna á www.neslist.is og á facebook síðu Nes, www.facebook.com/nesres /sp

GERUM ÞETTA SAMAN

BALEX METAL

YLEININGAR

Léttar stálklæddar samlokueiningar sem fást með þéttifrauds- eða steinullarkjarna. Auðveld og fljót uppsetning, auðveld þrif, mikil burðargeta, mikið einangrunargildi og er ódýr kostur ef miðað er við hefðbundnar lausnir. Henta vel fyrir eldri gripahús þar sem skipta þarf út þak- og eða veggjklæðningum.

Hafðu samband: bondi@byko.is

MARKAÐSSJÓÐUR SAUÐFJÁRAFURÐA

Íslenskt lambakjöt auglýsir eftir umsóknum í sjóðinn v. 2024.

Styrkhæf eru verkefni sem talin eru styrkja verðmætasköpun í matvöruhuta íslenskra sauðfjárafurða. Falli undir að teljast nýsköpun, vöruþróun, kynningar- eða markaðsstarf. Umsóknarfrestur er til og með 10. mars nk.

Umsóknareyðublöð og reglur sjóðsins fást hjá framkvæmdastjóra hafliði@icelandiclamb.is

Ólafur Reykdal.

Mátis vinnur nú að vefriti um grænmeti, allt frá framleiðanda til neytanda, og mun þar verða að finna einkar gagnlegar og aðgengilegar upplýsingar.

Grænmeti:

Allt um grænmeti í opnu og aðgengilegu vefriti

Vefritið Grænmetisbókin er í vinnslu hjá Matís og verður þar fjallað um flest það sem snertir grænmeti, allt frá uppskeru til neytandans.

„Það eru mörg tækifæri í grænmetisrátt á Íslandi,“ segir Ólafur Reykdal, verkefnastjóri hjá Matís. Umtalsvert sé flutt inn af grænmeti og aukin íslensk framleiðsla myndi stuðla að bættu fæðuöryggi landsmanna.

Rannsóknir og upplýsingar í eina gátt

Gott er að vita sitthvað um æskilega meðhöndlun grænmetis.

geymslu, rétt geymsluskiyrði á lager og í verslunum, hollustu íslensku grænmetis og hvernig hægt er að draga úr sóun á grænmeti.

Markmið að auka þekkingu og áhuga

„Markmið verkefnisins eru að auka þekkingu á bestu meðferð grænmetis og auka þannig gæði grænmetis á markaði og stuðla að minni sóun,“ útskýrir Ólafur. „Jafnframt er vonast til þess að áhugi neytenda aukist á íslensku grænmeti og hollustu þess.“

Samning vefbókarinnar stendur nú yfir og Ólafur segir allar ábendingar og tillögur vel þegnar en þær má senda á netfangið olafur.reykdal(hja)matis.is.

Reiknað er með að vefbókin verði aðgengileg á vefsíðu Matís í mars næstkomandi og ef til vill á fleiri vefsíðum. Vefbókin verður öllum opin. /sá

„Nýjar norrænar næringarráðleggingar hvetja til aukinnar grænmetisneyslu og áhugi á vegan fæði fer vaxandi,“ heldur hann áfram. „Allmörg rannsóknar- og þróunarverkefni um grænmeti hafa verið unnin hjá Matís og forverum þess á undanförunum árum en nokkuð hefur vantað upp á að hægt sé að finna aðgengilegt yfirlit um allar niðurstöðurnar. Því varð til sú hugmynd að búa til vefbók með góðu yfirliti og tengingum á ítarlegri skýringar og heimildir,“ segir hann. Samstarfsaðilar um verkefnið eru Deild garðyrkjubænda í BÍ og Sölufélag garðyrkjumanna. Sótt var um styrk í Þróunarfé garðyrkju og fékkst hann. Viðfangsefni Matís eru matvælin frá uppskeru og alla leið á borð neytenda. Ræktunin sjálf er því undanskilin í vefbókinni.

Um það hver meginviðfangsefni vefbókarinnar verða segir Ólafur þau vera meðhöndlun grænmetis, aðgerðir til að hámarka gæði grænmetis í flutningum og við

FYRIRTÆKI TIL SÖLU

Til sölu er útfararþjónustan Sólsetur ehf. Um er að ræða rekstur, bifreiðar, vélar, tæki og vörubirgðir. Félagið hefur rekið útfararþjónustu frá árinu 1999 með aðsetur á Hellu. Auk hefðbundinnar útfararþjónustu hefur félagið með höndum framleiðslu og sölu á líkkistum.

Allar nánari upplýsingar veitir
Guðmundur Einarsson Igf
í síma 863-9528.

Auglýsing um skipulagsmál í Rangárþingi eystra

Samkvæmt 41. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 er auglýst eftirfarandi tillaga vegna deiliskipulags í Rangárþingi eystra.

Austurvegur 14 – Deiliskipulagsbreyting

Deiliskipulagsbreytingin gerir ráð fyrir 1-3 hæða hótélbyggingu með 282 gistiherbergjum ásamt sýningar- og ráðstefnusal.

Hámarks byggingarmagn fer úr 6.000 m²

í 14.000 m², nýtingarhlutfall fer úr 0.19 í 0.46 og fjöldi bílastæða fer úr 158 í 220.

Rauðuskriður – Deiliskipulagsbreyting

Deiliskipulagið gerir ráð fyrir 25 gestahúsum til útleigu til ferðamanna, fjórar frístundalóðir og lóð fyrir nýtt íbúðarhús. Gestahúsin verð 15 m² með hámarks 3,5 m. mænishæð, íbúðarlóðin heimilar 200 m² íbúðarhús, bílskúr og allt að 50 m² garðhýsi. Hámarks byggingarmagn lóðar má vera allt að 1.000 m² og mænishæð 6 m. Á frístundarlóðunum er heimilt að byggja allt að 180 m² á hverri lóð, eitt frístundarhús, gestahús, geymslu og gróðurhús. Hámarks mænishæð er allt að 4 m.

Ofangreindar deiliskipulagstillögur er hægt að skoða á heimasíðu Rangárþings eystra, í Skipulagsgátt Skipulagsstofnunar og á skrifstofu skipulags- og byggingarfulltrúa frá 17.janúar 2024. Hverjum þeim sem telur sig eiga hagsmuna að gæta er gefinn kostur á að gera athugasemd við tillöguna, og er frestur til að skila inn athugasemd til og með 28. febrúar 2024. Athugasemdum skal skila í gegnum Skipulagsgáttina eða til skipulags- og byggingarfulltrúa Rangárþings eystra, að Austurvegi 4, 860 Hvolsvelli.

Samkvæmt 31. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 er aðalskipulagstillaga auglýst í Rangárþingi eystra.

Rauðuskriður – Aðalskipulagsbreyting

Með aðalskipulagsbreytingunni er verið að breyta 32,3 ha. landbúnaðarlandi (L1) í verslunar- og þjónustusvæði (PV).

Ofangreind skipulagstillaga verða kynntar fyrir almenningi með opnu húsi hjá skipulags- og byggingarembætti Rangárþings eystra, miðvikudaginn 31. febrúar 2024 kl 10:00 til 12:00, að Austurvegi 4, 860 Hvolsvelli.

Að auki er hægt að nálgast skipulagslýsingarnar á heimasíðu Rangárþings eystra, á Skipulagsgátt Skipulagsstofnunar frá 17.janúar 2024 með athugasemdarfrest til og með 28. febrúar 2024. Athugasemdum skal skila í gegnum Skipulagsgáttina eða skriflega til skipulags- og byggingarfulltrúa Rangárþings eystra, að Austurvegi 4, 860 Hvolsvelli.

F.h. Rangárþings eystra
Póra Björg Ragnarsdóttir
fulltrúi skipulags- og byggingarsviðs.

CFMOTO fjórhjólin fáast hjá okkur

CFMOTO 520

LÆKKAD VERÐ!
Kr. 1.449.000,-
Án vsk. Kr. 1.168.548,-

CFMOTO 1000

LÆKKAD VERÐ!
Kr. 2.399.000,-
Án vsk. Kr. 1.934.677,-

CFMOTO 625

LÆKKAD VERÐ!
Kr. 1.599.000,-
Án vsk. Kr. 1.289.516,-

Öll hjólin eru með beinni innspýtingu, rafmagnstýri, spili, dráttarkrök, handahlífum, sætisbaki, háu og lágu drifi með læsingu. Vökabremsum, álfelgum og eru tveggja manna traktorsskráð. Nánari upplýsingar á www.nitro.is

Umboðsaðilar: Kaupfélag Skagfirðinga, Sauðarkróki. AB varahlutir, Egilsstöðum. Lyngás, Hellu. Bikevik, Reykjanesbæ.

Nitro - Urðarhvarfi 4 - 557 4848

Höfundur safnar hársýnum úr hrossum fyrir rannsóknina.

Mynd / Tjörvi Bjarnason

Ný gen uppgötvuð í tengslum við skeiðhæfni íslenskra hrossa

Niðurstöður nýrrar rannsóknar á íslenska hestinum sýna að ákveðin gen hafa mikil áhrif á ganghæfni hrossa. Tvö ný gen hafa nýlega verið skilgreind sem áhrifavaldar á skeiðgæði íslenska hestsins.

Heiðrún Sigurðardóttir.

Hrossum. Undirrituð hefur síðustu ár unnið að doktorsverkefni um erfðafraeðilegan grunn gang-

tegunda íslenska hestsins við Landbúnaðarháskóla Íslands og Sænska landbúnaðarháskólann í Uppsöllum. Verkefnið er langt komið og hefur gefið af sér tvær ritrýndar fræðigreinar. Önnur þeirra fjallar um nýju genin tvö (*RELN* og *STAU2*) sem virðast, í samvinnu við hið áður uppgötvaða skeiðgen (*DMRT3*), hafa áhrif á skeiðgetu í íslenska hestinum.

Samh. n. illi erfðamarkna og einkunna fyrir skeið í kynb. adm i

Niðurstöðurnar fengust með því að skoða yfir 360.000 erfðamörk í erfðamengi 362 íslenskra hrossa

með aðferð sem kallast *víðtæk erfðamengjaleit* (e. genome wide association analysis). Öll hrossin höfðu mætt til kynbótadóms og því var hægt að bera saman erfðamengi þeirra og einkunnir fyrir skeið. Í kjölfarið var reiknað út samband einstakra erfðamarkna og gangtegunarinnar. Út frá því fengust niðurstöður um að erfðamörk staðsett í genum *RELN* og *STAU2* höfðu tölfraeðilega marktæk áhrif á skeiðeinkunn.

Við frekari skoðun á genum tveimur kom í ljós að hvort tveggja hefur áhrif á hreyfimyntur í músun og er tjáð í taugavef. Þar að auki hefur *STAU2* genið áhrif á getu músa til að læra nýjar hreyfingar. Þetta leiddi

rannsakendur til þeirrar niðurstöðu að genin tvö væru líkleg til að hafa sambærileg áhrif í hrossum, eins og víðtæka erfðamengjaleitin gaf til kynna.

Áhrif mismunandi arfgerða á gangtegunir

Frekari rannsókn staðfesti tvær setraðir (e. haplotype) í hvoru geni, sem höfðu marktæk áhrif á skeið og aðrar gangtegunir. Til einföldunar má segja að setraðirnar gefi til kynna arfgerð genanna, og hér eftir verður annars vegar vísað til RR arfgerðar og hins vegar rr arfgerðar í *RELN* geninu, og SS arfgerðar og ss arfgerðar í *STAU2* geninu.

„Þessa áhugaverðu niðurstöðu má mögulega rekja til þess að *STAU2* genið hefur áhrif á getu til að læra ákveðið hreyfimyntur...“

Tíðni RR og rr arfgerðanna var nokkuð jöfn, þ.e.a.s. svipaður fjöldi hrossa í gagnasafninu bar hvora arfgerð fyrir sig. Hross með RR arfgerðina fengu að meðaltali hærri einkunn fyrir skeið, en hross með rr arfgerðina fengu að meðaltali hærri einkunn fyrir tölt, brokk, hægt og greitt stökk.

Tíðni SS og ss arfgerðanna var hins vegar mjög ójöfn, en yfir 80% hrossa í gagnasafninu bar SS arfgerðina. Hross með SS arfgerðina fengu að meðaltali hærri einkunn fyrir skeið, en hross með ss arfgerðina fengu hærri einkunn fyrir brokk og greitt stökk.

Tíðni arfgerðanna gefur ýmislegt til kynna hvað varðar úrval ræktenda, en líklegt er að valið hafi verið strangt fyrir SS arfgerðinni í *STAU2* geninu miðað við háa tíðni hennar, en á sama hátt hefur úrval fyrir RR og rr arfgerðunum verið nokkuð jafnt. Miðað við áhrif arfgerðanna á mismunandi gangtegunir og vægi þeirra gangtegunna í ræktunarmarkmiði íslenska hestsins, má leiða að því líkum að tíðnin sé nokkuð lýsandi fyrir mikilvægi arfgerðanna.

Mismunandi tíðni arfgerða í hópi hrossa með mismunandi skeiðhæfni

Í ljósi mismunandi áhrifa arfgerða á gangtegunirnar, var ákveðið að skipta hrossunum í gagnasafninu niður í hópa eftir skeiðgetu. Hóparnir skiptust í fimmgangshross, fjörgangshross með AA arfgerð í skeiðgeni, fjörgangs-

Land og skógur

Mýrin

– Hin lágstemmda auðlind

Það fer ekki mikið fyrir mýrinni, hún kallar ekki á okkur úr fjarlægð með geislandi fegurðinni eins og mörg önnur vistkerfi eða aðrar náttúrugersemar svo sem fegurð jökllanna, fjallana eða litskrúðugs gróðursins.

Gerður Stefánsdóttir.

Áhugamenn um fugla skilja mikilvægi þessara vistkerfa en þau eru grundvöllur tilvistar mikilvægra stofna fugla.

Látum við okkur hafa það að fara í stígvél og ösla um sjáum við mun betur fegurð þessara vistkerfa. Hina heillandi lóma á smáum tjörnnum, dansandi óðinshana, syngjandi jadrakaninn og margæsinnar sem fylla orkuforðann fyrir hið langa ferðalag og varp á hánorrænum slóðum. Ef við lítum aðeins nær sjáum við fífurnar blakta, störin teinrétt með

svarta kólfana og elftingarnar sem er svo gaman að taka í sundur og setja aftur saman, barnssálin dafnar. Ef við lítum enn nær sjáum við einstakan barnamosann með sínum bjartgræna lit og einstöku lögum, svo rakadrægan að hann var meðal annars notaður í bleyjur ungbarna fyrir á árum. Það er margt að heillast af. Fegurðin mikil þó á smærri skala sé en það sem að jafnaði grípur augað.

Sagan og staðan

Sagan hefur einnig áhrif á viðhorf okkar til þessa einstaka vistkerfis. Votlendin og jókuárnar voru oft og tíðum mikill farartálmi. Þegar faðir minn fór í sveitina á Mýrum í Austur-Skaftafellssýslu þurfti hann að ríða eftir siglingamiðum til að feta rétta leið á áfangastað. Það var ekki að fyrirsynju að gamla konan sem spurð var á 100 ára afmæli sínu hvað hefði verið mesta byltingin á hennar æviskeiði nefndi strax gúmmískóna, ekki bílinn, símann, rafmagnnið eða togarana. Það var eðlilega skelfilegt að vera blautur í fætuna alla tíð. Saga og reynsla forfeðra okkur hefur oft og tíðum talsverð áhrif á okkar lífsskoðanir og áherslur. Á síðustu öld var mikið af mýrum ræstar fram, einkum til að auka og bæta framlegð landbúnaðar. Eftir heimsstyrjaldir á fyrri hluta aldarinnar var okkur Íslendingum mikilvægt að vera sjálfum okkur næg og mikil áhersla því lögð á að bæta aðstæður í landbúnaði. Eftir á að hyggja, af okkar alkunna dugnaði, var þó framræst talsvert umfram nauðsyn. Við grófum um 34.000 km af skurðum en það samsvarar því að

Barnamosi.

Mynd / Sunna Áskelsdóttir

aka rúmlega 27 sinnum hringinn í kringum landið. Af þeim 4.200 km² sem ræstir voru fram á liðinni öld eru einungis um 570 km² nýttir til ræktunar, eða tæplega 14%. Það eru því þó nokkur tækifæri til að endurheimta votlendi.

Af hverju ættum við að endurheimta votlendi? Auk þess að votlendi eykur líffraeðilega fjölbreytni í náttúru landsins, stuðlar að gæðum grunnvatns og lágmarkar áhrif flóða, þá geymir mýrin kolefni eins og enginn sé morgundagurinn. Í mótum safnast kolefnið upp og binst þar að megninu til öldum saman. Einungis

lítil hluti þess berst með einum eða öðrum hætti upp í andrúmsloftið. Við vitum jú öll að olía myndaðist með því að lífrænt efni grófst niður og varð á milljónum ára að olía sem við með okkar tæknigetu höfum leyst úr læðingi. Langtímabinding lífræns efnis er því vel þekkt.

Aðeins nánar um kolefnisferlið í mýrinni

Eðlilega verður alltaf einhver ummyndun á lífrænu efni í mýrum og þá einkum fyrir tilstuðlan ýmissa örvera.

Umbreytingin er háð aðstæðum og þá einkum hvort súrefni sé til staðar eða ekki.

Þegar vatnsstaðan er há og mörinn vatnsmettaður eins og er við náttúrulegar aðstæður er afar lítið súrefni til staðar í móluginu. Við slíkar aðstæður verður niðurbrot lífræns efnis fyrir tilstuðlan baktería sem ekki þurfa á súrefni að halda til brunans, einkum vegna virkni metan myndandi baktería (e. metanogens). Áhugaverðar bakteríur sem tilheyra hópi fombaktería (e. Archaea) og eru taldar elsta form líffvera á jörðinni. Þessi leið til niðurbrots er arfaslakur orkugjafi og niðurbrot lífræns efnis er þannig mjög hægt og eðli máls samkvæmt ekki mikið magn metans sem berst þannig upp í andrúmsloftið frá öröskuðu votlendi. Þó svo að metan sé mikilvirkari gróðurhúsalofttegund en koltvísýringur miðað við þyngdareiningu þá er myndunarferill þess svo hægur að það vegur lítið í stóra samhenginu.

Þegar vatnstaðan er lág eins og yfirleitt í framræstu eða röskuðu landi nær súrefni auðveldlega niður í móinn og þá gerast hlutir. Það er ekki tilviljun að mannskepnan andar að sér súrefni til bruna, súrefni sem rafeindaviðtaki gefur margfalt meiri orku en aðrir rafeindaviðtakar og er því hið ákjósanlega öndunarferli. Ef súrefni berst í miklum mæli niður í mó mýranna hefst kröftugur bruni sem losar koltvísýring (CO_2) hratt út í andrúmsloftið með tilheyrandi áhrifum á loftslagið. Þetta viljum við lágmarka með því að halda mó mýranna vatnsmettuðum. Þrátt fyrir að langt sé liðið frá framræslu er enn umtalsvert magn lífræns

Trymbill frá Stóra-Ási á Landsmóti hestamanna 2022. Hann hlaut einkunnina 10 fyrir skeið í kynbótadómi árið 2012. Knapi er Gísli Gíslason. Mýnd / ghp

hross með CA arfgerð í skeiðgeni og skeiðkappreiðahross.

Í ljós kom að fjörgangshross með AA arfgerð í skeiðgeni eru líklegust til að bera rr arfgerðina í RELN geninu og skeiðkappreiðahross ólíklegust til að bera þá arfgerð. Af þessu má leiðar líkur að því að RELN genið greini að hluta til á milli fimmgangs- og fjörgangshrossa með AA arfgerð í skeiðgeni, og mögulega á milli fimmgangs- og skeiðkappreiðahrossa.

Að auki kom í ljós að fjörgangshross með CA arfgerð í skeiðgeni eru líklegust til að bera SS arfgerðina í STAU2 geninu. Þessa áhugaverðu niðurstöðu má mögulega rekja til þess að STAU2 genið hefur áhrif á getu til að læra ákveðið hreyfimyndur, og SS arfgerðin geti þá verið CA hrossum gagnleg, en þau eiga oft og tíðum erfðara með að læra hliðstæðar hreyfingar.

Hagnýting niðurstaðna

Það er margt sem bendir til að RELN og STAU2 genin hafi mikil áhrif á ganghæfni íslenskra hrossa, en þessi gen hafa ekki áður verið skilgreind sem slík og eru lítið rannsökuð í hrossum. Frekari rannsókna er því þörf til að staðfesta niðurstöðurnar.

Næsta skref í doktorsverkefninu er að skoða genin niður í kjölinn með raðgreiningu og greina þá erfðarætti

sem hér koma við sögu. Í framhaldinu væri hægt að þróa DNA-próf sem ræktendur gætu nýtt sér í markvissari ræktun á fjörgangs-, fimmgangs- eða skeiðhrossum. Einnig væri hægt að nýta upplýsingar um arfgerðir í þessum genum til stuðnings útreikningum á kynbótamati í einstaka eiginleikum, og taka þannig skref í átt að erfðamengjaúrvali í íslenskri hrossarækt.

Fjármögnun

Verkefnið er styrkt af Doktorssjóði Landbúnaðarháskóla Íslands, Stofnverndarsjóði íslenska hestakynsins, Sænsku Íslandshestasamtökunum (SIF), Blikastaðasjóði, Erfðanefnd landbúnaðarins, Swedish Research Council (VR) og Swedish Foundation for Strategic Research.

Tilvísun

Sigurðardóttir, H., Boije, H., Albertsdóttir, E., Kristjánsson, T., Lindgren, G., & Eriksson, S. The genetics of gaits in Icelandic horses goes beyond DMRT3, with RELN and STAU2 identified as two new candidate genes. Genet Sel Evol 55, 89 (2023).

Höfundur er doktorsnemi við Landbúnaðarháskóla Íslands (LbHI) og Sænska landbúnaðarháskólann (SLU).

Lyftu á gæðum

CAT®

KLETTUR

REYKJAVÍK AKUREYRI 590 5100 klettur.is

efnis eftir í votlendinu enda hefur mórinn myndast á mjög löngum tíma. Umbreyting lífræna efnisins sem er til staðar heldur því áfram í afar langan tíma eftir að land var framræst. Mælst hefur virk losun frá landi sem var framræst fyrir meira en einni öld. Samkvæmt skýrslum frá Sameinuðu þjóðunum og Ramsar skýrslum eru óraskaðar mýrar taldar binda um 0,37 gígatonn af koltvísýringi á ári og geyma meira kolefni (um 600 gígatonn) en nokkurt annað vistkerfi þrátt fyrir að þekja aðeins 3% yfirborðs jarðar.

Vernd og endurheimt

Hægt er að auka bindingu kolefnis með ýmsum hætti í þeirri vegferð okkar að hægja á loftslagsvánni en flestar aðgerðir eru kostnaðarsamar. Vernd óraskaðs votlendis er æskilegasta vegferð okkar til að lágmarka kolefnislosun út í andrúmsloftið. Það er því afar mikilvægt að raska ekki frekar votlendinu en þegar er orðið.

Þar á eftir er endurheimt votlendis sú leið sem er bæði aðgerðarlega og fjárhagslega hagkvæmst fyrir samfélag okkar og sú leið sem kemur í veg fyrir að kolefnisbindingin skili sér aftur í hringrásina. Horfum til þessa í allri okkar vegferð bæði til sjávar og sveita; í skipulagi, við ræktun og aðra uppbyggingu. Það væri mikil háttur af því að vernda og bæta þessi máttugu en lágstemmdu vistkerfi.

Höfundur er sérfræðingur hjá Landi og skógi.

TIL
SÖLU
Á AKUREYRI

HÉR BYGGIR

LÆKJARVELLIR
IÐNAÐARBIL / GEYMSLUR

45,2m² - 47,4m²

FASTEIGNASALA
AKUREYRAR

Arnar Guðmundsson

Löggiltur fasteignasali
Löggiltur leigumiðlari
Sími: 773 5100
arnar@fastak.is

Enn er bætt á nægtaborð nautanna

Nú er hafin notkun á fyrstu nautunum sem valin voru út frá erfðamati á Nautastöðina á Hesti. Þetta er enn eitt skrefið í innleiðingarferli erfðamengisúrvalsins og það verður spennandi að sjá þegar dætur þeirra koma til framleiðslu.

Guðmundur Jóhannesson.

Þessi naut eru fædd á síðasta ársfjórðungi 2022 og eru geysiöflug, standa með 112 og 113 í heildareinkunn.

Hér verður gerð nánari grein fyrir þessum nautum.

Flammi 22020 frá Króki í Biskupstungum undan Bikar 16008 og 573 Kláusardóttur 14031. Flammi er alhliða naut með gott mat fyrir afurðir, bæði magn og efnahlutföll, júgur- og spenagerð, mjaltir og skap. Einu neikvæðu þættirnir eru aðeins grannir spenar og mat fyrir frumutölu er 88. Þarna er því á ferðinni öflugt naut sem stendur í 112 í heildareinkunn.

Strókur 22023 frá Stóru-Reykjum í Flóa undan Herki 16069 og Brynju 884 Kláusardóttur 14031. Strókur er öflugt naut sem sækir mátt sinn og megin í þætti eins og mjólkurlagni, júgurhreysti, júgurgerð, mjaltir og skap. Efnahlutföll mættu vera betri og spenar eru grannir. Strókur er eini sonur Herkis 16069 sem kemur til notkunar. Heildareinkunn 112.

Drungi 22024 frá Neðri-Þverá í Fljótshlíð undan Mikka 15043 og 1065 Úranusdóttur 10081. Drungi er fyrsti og eini sonur Mikka 15043 sem kemur til notkunar. Þarna er á ferðinni naut með afurðagetu, góða júgurgerð og sérlega góðar mjaltir og skap. Hins vegar eru efnahlutföll og spenagerð um meðallag. Spenar aðeins langir og meðalvel settir. Drungi stendur með hökugóða heildareinkunn upp á 113.

Krummi 22025 frá Neðri-Þverá í Fljótshlíð undan Bússa 19066 og 1169 Piparsdóttur 12007. Krummi

Flammi 22020 frá Króki í Biskupstungum undan Bikar 16008 og 573 Kláusardóttur 14031.

Drungi 22024 frá Neðri-Þverá í Fljótshlíð undan Mikka 15043 og 1065 Úranusdóttur 10081.

er fyrsti sonur Bússa 19066 sem kemur í notkun. Þetta gott alhliða naut með góða afurðagetu, mjög góða júgurgerð og mjaltir og skap yfir meðallagi. Eini neikvæði þátturinn er að spenar eru aðeins í lengri kantinum. Heildareinkunn Krumma er nú 112.

Prymur 22027 frá Stóra-Ármóti í Flóa undan Tanna 15065 og Tröllu 1543 Búkkadóttur 17031. Prymur er þriðji sonur Tanna í notkun og styrkleikar hans eru miklir. Afurðagetan er góð, júgurgerðin frábær og mjaltir og skap með miklum ágætum. Spenar eru hins

Strókur 22023 frá Stóru-Reykjum í Flóa undan Herki 16069 og Brynju 884 Kláusardóttur 14031.

Krummi 22025 frá Neðri-Þverá í Fljótshlíð undan Bússa 19066 og 1169 Piparsdóttur 12007.

vegur grannir. Þá er ekki mælt með því að nota Prym á kvígur en mat hans fyrir burð feðraáhrif er 80. Heildareinkunn Pryms er 113.

Ofangreind naut eru þegar komin í eða á leiðinni í dreifingu eftir því hvernig stendur á útsendingu sæðis frá Nautastöðinni.

Áfram verða Magni 20002, Gauti 20008, Óðinn 21002, Kaldi 21020, Mjöllnir 21025, Pinni 21029, Vorsi 22002, Drangur 22004, Hnallur 22008, Kajak 22009 og Ægir 22010 í notkun.

Notkun á Bússa 19066, Billa 20009, Garpi 20044 og Svarfdal 22006 verður hætt, ýmist vegna þess að þeir eru búnir að vera lengi í notkun eða þeir eru samfeðra þeim nautum sem nú koma inn.

Nú þegar notkun nauta sem valin voru á grunni erfðamengis er hafin er þess að vænta að ný

naut komi til notkunar örur en verið hefur. Þannig kann listi nauta í notkun að taka breytingum á 4-8 vikna fresti. Breytingar á nautum í notkun verða þannig tíðari en umfangsminni hverju sinni.

Ég vil nota tækifærið og hvetja til notkunar á sæðingum enda hefur nautavalið aldrei verið betra en nú. Einkum og sér í lagi þarf að auka kvígusæðingar en nú er svo komið að innan við 30% fæddra kálfa undan 1. kálfs kvígum er undan sæðingnautum.

Kvígur telja ríflega 30% kúastofnsins á hverjum tíma og undan kvígum koma líka kvígur sem eru settar á. Þannig nýtum við ekki öll þau tækifæri sem við höfum til kynbóta og stöndum uppi með lakari gripi en þörf er á. Ekki láta nægtaborð nautanna fram hjá ykkur fara – sæðið kvígurnar!

Höfundur er ráðgjafi hjá RML

BYKO
GERUM ÞETTA SAMAN

HONDA

GÆÐI
IYFIR
40 AR

HONDA SNJÓBLÁSARAR
FÁST Í FAGVERSLUN BYKO

www.byko.is/honda | honda@byko.is | 515-4020

Prymur 22027 frá Stóra-Ármóti í Flóa undan Tanna 15065 og Tröllu 1543 Búkkadóttur 17031.

Guðrún Hildur Gunnarsdóttir við mælingar á kynbótasýningu á Hólum í Hjaltadal. Bjarni Jónasson heldur í hestinn. Mynd/ Anna Guðrún Grétarsdóttir

Hrossarækt:

Sýningaáætlun fyrir kynbótasýningar 2024

Á fundi fagráðs í hrossarækt þann 29. nóvember 2023 var eftirfarandi sýningaáætlun samþykkt.

Halla Eygló Sveinsdóttir.

RML áskilur sér rétt til að fækka dögum, fella niður sýningar eða sameina sýningar eftir þörfum. Lágmarksfjöldi skráninga á sýningu

eru 30 hross, ná sýning ekki þeim fjölda er sýning felld niður og hrossin færð á aðrar sýningar í samráði við eigendur þeirra eða sýningargjöld að fullu endurgreidd.

Sjálfsagt eru margir ræktendur þegar farnir að vege og meta hvaða hross þeir hyggjast mæta með á sýningar og þá er gott að hafa eftirfarandi í huga:

• Ekki er hægt að skrá hryssur eða geldinga til sýningar nema

búið sé að taka úr þeim stroksýni til DNA-greiningar og staðfesting á því liggja fyrir í WF.

• Allir stóðhestar verða að vera DNA-greindir svo og foreldrar þeirra.

• Úr öllum stóðhestum fimm vetra og eldri þarf að liggja fyrir í WF að búið sé að taka blóðsýni og röntgenmynda vegna spatts.

• Ekki er hægt að skrá hross á kynbótasýningu nema þau séu örmerkt

• Ef örmerki finnst ekki í hrossi sem mætir til dóms ber að örmerkja það á staðnum og taka stroksýni úr nös til DNA-greiningar á ætterni, með þeim kostnaði sem af því hlýst fyrir eiganda/forráðamann. Örmerki og DNA-sýni þurfa ávallt að fylgjast að.

Ef þess er nokkur kostur þá er farsælast að afgreiða þessi atriði sem fyrst því tíminn til vors er fljótur að líða.

Nánari upplýsingar um reglur og annað sem viðkemur kynbótasýningum má finna á heimasíðunni www.rml.is

Höfundur er ráðunautur í hrossarækt.

Vorsýningar

27. maí til 31. maí Rangárbakkar I
3. júní til 7. júní Víðidalur
3. júní til 7. júní Rangárbakkar II
3. júní til 7. júní Hólar I
10. júní til 14. júní Selfoss I
10. júní til 14. júní Rangárbakkar III
10. júní til 14. júní Sprettur I
10. júní til 14. júní Hólar II
18. júní til 21. júní Selfoss II
18. júní til 21. júní Rangárbakkar IV
18. júní til 21. júní Hólar III
18. júní til 21. júní Sprettur II
1. júlí til 7. júlí Landsmót hestam. Víðidal

Miðsumarssýningar

22. júlí til 26. júlí Rangárbakkar
22. júlí til 26. júlí Hólar
23. júlí til 24. júlí Stekkhólmi

Síðsumarssýningar

12. til 16. ágúst Rangárbakkar I
12. til 16. ágúst Hólar
19. til 23. ágúst Rangárbakkar II

Kaupfélag Borgfirðinga fagnar 120 ára afmæli.

Ekki missa af frábærum afmælistilboðum í hverri viku inn á www.kb.is

Sendum um allt land

WWW.KB.IS

Auglýsing um skipulag

Sveitarstjórn Borgarbyggðar samþykkti þann 11. janúar 2024 að auglýsa lýsingu að breytingu á Aðalskipulagi Borgarbyggðar 2010-2022 fyrir íþrótt- og stofnanasvæði í Borgarnesi í samræmi við 1. mgr. 36. gr. skipulagslaga nr. 123/2010.

Íþróttasvæði O1, íbúðarsvæði Í4 og skólasvæði Þ3 – Breyting á aðalskipulagi.

Afmörkun íþróttasvæðis (O1) er breytt og stækkað bæði til suðurs og austurs. Til samræmis minnkar skólasvæðið (Þ3) og íbúðarsvæðið (Í4).

Ofangreind skipulagslýsing er kynnt í skipulagsgátt Skipulagsstofnunar (www.skipulagsgatt.is) og aðgengileg á heimasíðu Borgarbyggðar undir skipulagsauglýsingar. Lýsingin er í kynningu frá 25. janúar til og með 12. febrúar 2024.

Hverjum þeim aðila sem telur sig eiga hagsmuna að gæta er gefinn kostur á að koma með ábendingu við lýsinguna á kynningartíma í gegnum skipulagsgáttina. Ef óskað er nánari kynningu á málum þarf að panta tíma hjá skipulagsfulltrúa.

Borgarbyggð, 25. janúar 2024.
Skipulagsfulltrúi Borgarbyggðar

BORGARBYGGÐ

Það er frost á Fróni

Svæðið hlýnar hratt með vatnshitablásara!

VINNUPALLAR

Vinnupallar ehf. – Vagnhöfða 7 – s. 787 9933 – vpallar@vpallar.is – www.vpallar.is

Niðurstöður skýrsluhaldsársins í nautakjötsframleiðslunni 2023

Guðmundur Jóhannesson.

Sigurður Kristjánsson.

Niðurstöður skýrsluhaldsársins í nautakjötsframleiðslunni 2023 hafa verið reiknaðar og birtar á vef Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins, www.rml.is. Hér verður farið yfir helstu tölur úr uppgjöri.

Uppgjör fyrir nautakjötsframleiðsluna hefur nú verið birt í rúmlega fimm ár og nær það uppgjör til þeirra bóna sem halda holdakýr. Enn er þetta yfirlit þó þeim annmörkum háð að niðurstöður ná ekki yfir þær holdakýr sem eru á búum þar sem einnig er um að ræða mjólkurframleiðslu. Þetta hefur sína kosti og galla. Kosturinn er sá að uppgjörin tekur til sérhæfðra bóna með holdakýr en gallinn er sá að ekki eru allar holdakýr með í uppgjöri.

Skýrsluhald nautakjötsframleiðslunnar árið 2023 nær til 122 bóna og þar af er að finna holdakýr af erlendu kyni á 92. Búnum fækka því um fjögur milli ára eða jafnt og búum þar sem er að finna holdakýr af erlendu kyni. Kýr á þessum búum voru við uppgjör ársins 3.445 talsins, sem er fjöldi um 93 frá árinu áður. Meðalfjöldi kúa á bú var 28,2 samanborið við 26,6 árið áður og reiknast þessar kýr yfir í 25,8 árskýr á bú en voru 25,9 árið 2022. Alls var um að ræða 2.706 skráða burði á þessum búum á árinu 2023 sem jafngildir 0,79 burðum/kú. Þetta er fækkun um 204 burði og samdráttur um 0,08 burði á kú milli ára.

Kjötsframleiðsla og flokkun ársins 2023

Heildarframleiðsla ársins á þessum 122 búum nam um 846 tonnum sem er samdráttur um 39 tonn milli ára. Þetta þýðir að þessi bú framleiða nálægt 17% alls nautgripakjöts á landinu. Meðalframleiðsla á bú var 6.934 kg en heildarfjöldi slátraðra gripa var 3.242. Sambærilegar tölur frá fyrra ári eru 7.023 kg og 3.557 gripir. Meðalfallþungi kúa frá þessum búum var 225,6 kg, en hann reyndist 214,0 kg árið áður og meðalþungi ungneyta var 267,9 kg en þau vógu til jafnaðar 257,8 kg 2022. Til jafnaðar var ungneytunum fargað 721,3 daga gömlum eða 6,5 dögum yngri að meðaltali en á árinu 2022. Það jafngildir vexti upp á 343,7 g/dag, reiknuðum út frá fallþunga, en sambærileg tala frá fyrra ári var 335,6 g/dag. Til samanburðar var slátrað 9.553 (10.166) ungneytum á landinu öllu sem vógu 256,4 (251,5) kg að meðaltali við 743,1 (747,7) daga aldur. Tölur innan sviga eru frá 2022. Þessi sérhæfðu bú sem yfirlitið nær til ná því gripunum þyngri við lægri aldur að jafnaði eins og verið hefur undanfarin ár. Heilt yfir eru ungneyti þyngri en árið áður þrátt fyrir að vera alin aðeins færri daga.

Ef lítið er á flokkun gripanna var meðalflokkun ungneyta á þessum búum 6,1 (5,5) á meðan meðalflokkun ungneyta yfir landið er 4,9 (4,7). Flokkun er því mun betri á þessum búum til jafnaðar, rétt eins og árið áður, og sá munur fer vaxandi.

Uppgjör fyrir síðustu 12 mánuði	Vesturland og Vestfirðir	Norðurland vestra	Norðurland eystra og Austurland	Suðurland	Landið allt
Fjöldatölur					
Fjöldi bóna með kýr til kjötsframleiðslu	23	33	20	46	122
Fjöldi bóna með holdakýr af erl. kyni	16	26	18	32	92
Fjöldi kúa	773	875	461	1.336	3.445
Meðalfjöldi kúa á bú	33,6	26,5	23,1	29,0	28,2
Árskýr á bú	32,4	23,7	20,4	26,3	25,8
Fjöldi burða	531	674	399	1.102	2.706
Meðalfjöldi burða á bú	23,1	20,4	20,0	24,0	22,2
Fjöldi 1. kálfs kúa	189	280	147	384	1.000
Fjöldi kvigna eldri en 24 mán	263	169	65	243	740
Endurnýjunarhlutfall	24,5	32,0	31,9	28,7	29,0
Hlutfall kúa með förgunarástæðu	93,3	94,6	95,8	94,9	94,6
Kjötsframleiðsla síð. 12 mán					
Fjöldi slátraðra gripa	816	752	454	1.220	3.242
Hlutfall með sláturgögn	92,4	92,0	97,2	90,4	92,2
Meðalframleiðsla á bú	8.830,0	6.463,1	6.227,2	6.630,8	6.933,9
Meðalþungi					
Kýr	231,3	234,8	232,0	217,6	225,6
Ungneyti	252,1	291,4	280,4	258,4	267,9
Meðalflokkun					
Kýr	4,6	4,6	4,7	3,7	4,2
Ungneyti	5,7	6,5	6,3	5,9	6,1
Meðalaldur við slátrun					
Kýr	2.058,5	2.032,2	2.775,8	2.222,0	2.206,3
Ungneyti	707,8	741,9	728,0	714,3	721,3
Vaxtarhraði, g/dag	340,1	383,1	375,0	347,7	358,2
Oll bú Ungneyti 12 - 30 mán.					
Fjöldi	1.556	1.788	2.593	3.616	9.553
Meðalflokkun	4,6	5,3	4,7	4,9	4,9
Meðalþungi	241,6	270,8	261,1	252,3	256,4
Meðalaldur	735,7	751,8	741,0	743,5	743,1

Heilsufar síð. 12 mán					
Hlutfall með sjúkdómaskráningu	0,8	10,7	28,0	3,2	6,6
Kýr					
Fjöldi sjúkdómstillfella á árskú	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Bráðadauði/slys, hlutfall	0,7	0,3	0,3	2,2	1,2
Kálfar					
Hlutf. dauðra og dauðf. við 1. burð	15,0	14,0	16,5	12,8	14,1
Hlutf. dauðra og dauðf. aðrir burðir	3,0	5,7	7,0	4,1	4,7
Hlutf. dauðra á 1-180 daga	5,5	2,8	4,3	2,1	3,3
Frjósemi síð. 12 mán					
Fjöldi fæddra kálfa	531	674	399	1.102	2.706
Bil milli burða	473	427	435	459	451
Aldur við 1. burð	33,0	26,8	28,3	30,3	29,7
Fjöldi sæðinga	42	142	110	285	579
Fjöldi sæddra kúa	37	117	96	200	450
Fjöldi sæddra holdakúa	8	72	84	157	321
Sæðingar á kú	1,1	1,2	1,1	1,4	1,3
Dagar frá burði til 1. sæðingar	125,8	109,4	123,4	90,2	103,4
Hlutfall kálfa undan sæðinganautum	14,5	25,7	34,8	14,2	20,2

Tafla 1: Ársuppgjör nautakjötsframleiðslunnar 2023,

Heimild og töflur / Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins

Tafla 2. Þyngstu ungneyti á árinu 2023 (yfir 500 kg fall)

Gripur	Bú	Faðir	Stofn	Aldur, mán.	Þungi, kg	Flokkun
1412 (naut)	Breiðaból	Valur-ET 19402	AA x IS	29,2	570,9	UN R+4
1391 (naut)	Breiðaból	Draumur-ET 18402	AA x IS	30,0	541,3	UN U3+
1361 (naut)	Breiðaból	Draumur-ET 18402	AA x IS	28,9	529,6	UN U3
0666 (naut)	Minni-Akrar	Draumur-ET 18402	AA x IS	25,7	529,0	UN U3-
1398 (naut)	Breiðaból	Draumur-ET 18402	AA x IS	29,3	513,5	UN U3-
1414 (naut)	Breiðaból	Valur-ET 19402	AA x IS	28,9	503,8	UN U4-
1362 (naut)	Breiðaból	Draumur-ET 18402	AA x IS	28,1	502,3	UN U3
1563 (naut)	Hallland	Valur-ET 19402	AA x IS	23,6	501,1	UN U2+
1220 (naut)	Nýbær	Vísir-ET 18400	AA x IS x Li	24,8	500,4	UN UR+3

„Þá er greinilegt á þunga- og gæðatölum að nýja Angus-erfðafnið er farið að láta til sín taka ...“

Rétt er að hafa í huga að meðalflokkun er reiknuð þannig að flokkunum er gefið tölugildi þar sem P=2, O=5, R=8, U=11 og E=14. Meðalgripurinn á landinu öllu er því nálægt því að flokkast í O.

Frjósemi

Á árinu 2023 fæddust 2.706 kálfar á þessum búum og reiknast meðalbil milli burða 451 (465) dagar. Bil milli burða er því nálægt 15 mánuðum sem er töluvert lengra en svo að meðalkýrin nái einum burði á ári. Framleiðsla nautakjöts með holdakúm verður tæpast arðbær breytingum til batnaðar. Við þetta bætist að hlutfall dauðfæddra kálfa við 1. burð er 14,1% (16,7%), 4,7% (5,5%) við aðra burði og vanhöld frá 0-6 mánaða 3,3% (3,4%) þannig að fjöldi kálfa til nytja verður töluvert langt innan við kálf á kú á ári. Tölur í svigum hér eru frá fyrra ári.

Sæðingum á þessum búum heldur áfram að fækka og liggur við að sæðing á holdakú teljist til fréttanæmra viðburða. Þannig var sædd 451 kýr á árinu 2023 samanborið við 512 kýr árið áður. Hlutfall sæddra kúa lækkar því í 13,1% úr 15,3%. Fjöldi sæddra kúa af erlendu kyni var 321 af þessum 451 sem sædd var. Til jafnaðar voru kýrnar sæddar 1,3 (1,3) sinnum og að meðaltali liðu 103,4 (104,3) dagar frá burði til 1. sæðingar. Þær kýr sem eru sæddar þetta löngu eftir burð munu ekki bera með 12 mánaða millibili en þó hafa mál færst til betri vegar hvað þetta snertir. Tilkoma Angus-sæðis frá Nautgriparæktarmiðstöð Íslands jók notkun sæðinga milli 2020 og 2021 en nú virðist ákveðnum toppi náð. Notkun sæðinga á kjötsframleiðslubúum nam aðeins 0,7% af öllum sæðingum á árinu 2023. Samtals voru notaðir 1.445 skammtar af holdasæði hér á landi á síðasta ári.

Við verðum því einfaldlega að spyrja okkur þeirrar spurningar hve miklu má kosta til þegar um svona örnotkun er að ræða.

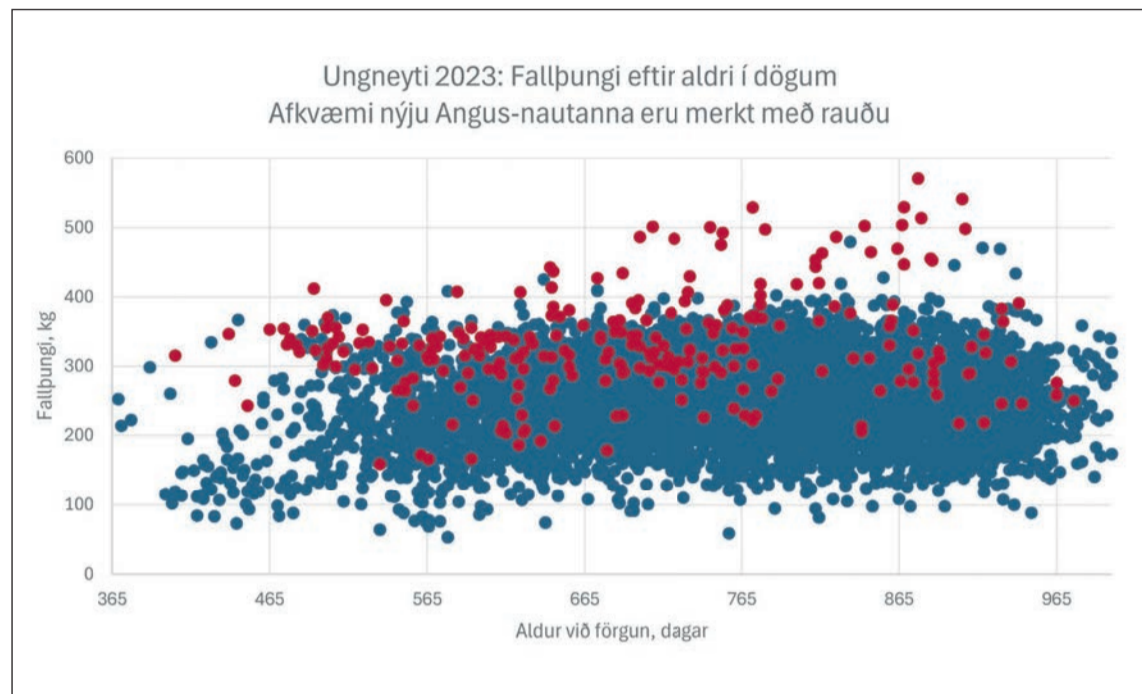
Tölur úr skýrsluhaldinu styðja að mörgu leyti það sem afkomutölur hafa sýnt. Búum fer nú fækkandi, meðalbúið stækkar og bilið milli þeirra sem gera hlutina vel og illa breiðkar. Þá er greinilegt á þunga- og gæðatölum að nýja Angus-erfðafnið er farið að láta til sín taka þó svo sæðingar með holdasæði fari að heyrja sögunni til nema á örfáum búum.

Mestur þungi og vöxtur

Þyngsta ungneytið sem slátrað var á árinu var naut nr. 1412 á Breiðabóli á Svalbarðsströnd. Þessi gripur var holdablendingur, 50% Angus og að hálfu íslenskur, undan Val-ET 19402 og vó 570,9 kg er honum var slátrað við 29,2 mánaða aldur. Hann flokkaðist í UN R+4. Í töflu 2 má sjá þau ungneyti sem náðu yfir 500 kg fallþunga á árinu 2023 en þau voru nfu talsins og frá fjórum búum. Í þessu sambandi er rétt að minna

Tafla 3. Ungneyti með mestan daglegan vöxt á árinu 2023 (tíu efstu)

Gripur	Bú	Faðir	Stofn	Aldur, mán.	Þungi, kg	Flokkun	Vöxtur, g fall/dag
1382 (naut)	Nýibær	Erpur-ET 20402	AA x IS x Li	16,4	412,2	UN U3-	795,5
1650 (naut)	Hofsstaðasel	Óþekktur 99999	AA x Li x Ga x óvíst	14,8	367,0	UN R+2+	779,8
1386 (naut)	Nýibær	Erpur-ET 20402	AA x IS x Li	14,6	346,7	UN R3-	744,2
1584 (naut)	Leirulækur	Tindur 19025	IS	14,3	334,5	UN O+2+	734,8
1368	Nýibær	Máttur-ET 19404	AA X IS x Li	13,5	315,4	UN R-2+	729,4
1374 (naut)	Nýibær	Eðall-ET 20403	AA x IS x Li	15,5	352,9	UN R+3-	715,9
1354 (naut)	Nýibær	Erpur-ET 20402	AA x IS x Li	15,8	354,2	UN R+3	705,1
1523 (naut)	Hofsstaðasel	S-A Dalmar 14640711166	AA x Li x Ga x IS	16,8	373,6	UN R2+	700,2
1362 (naut)	Nýibær	Erpur-ET 20402	AA x Li x IS	16,7	370,3	UN U3-	697,8
1505 (naut)	Hofsstaðasel	S-A Dalmar 1464071-1166	AA x Ga x Li x IS	16,2	359,7	UN R+2+	697,5

á að ungneyti eru gripir sem fargað er við 12-30 mánaða aldur. Þetta eru allt gripir sem hafa náð sérlega miklum vexti og þar með þunga en athygli vekur að þarna skila bæði Valur-ET 19402 og Draumur-ET 18402 ákaflega góðu.

Í töflu 3 má sjá þau ungneyti sem náðu mestum daglegum vexti reiknuðum út frá fallþunga. Miðað er við að gripirnir hafi náð a.m.k. 15 mánaða aldri við slátrun og reiknað er með 20 kg fallþunga við fæðingu. Mestum eða hröðustum vexti ársins náði naut númer 1382 í Nýjabæ undir Eyjafjöllum. Sá gripur var holdablendingur, u.þ.b. 2% Limousine, 83% Angus og u.þ.b. 15% íslenskur. Vöxtur þessa grips reiknast miðað við áður nefndar forsendur 795,5 g/dag sem er geysigóður vöxtur.

Þessar tölur og listar yfir þá gripir sem eru þyngstir og vaxa mest sýna vel hve holdablendingarnir skara fram úr, einkum og sér í lagi synir yngri Angus-nautanna frá einangrunarstöðinni á Stóra-Ármóti. Nánast öll þyngstu ungneytin og þau sem náðu mestum vexti eru undan nýju Angus-nautunum eða sonum þeirra en S-A Dalmar í Hofsstaðasel er sonur Draums-ET 18402.

Ef við skoðum meðfylgjandi graf sjáum við að afkvæmi nýju Angus-nautanna ná meiri þunga á styttri tíma, þ.e. þau vaxa hraðar en önnur

Erpur-ET 20402.

ungneyti sem slátrað var á síðasta ári. Þegar reiknaður er meðalvaxtarhraði á dag út frá fallþunga kemur í ljós að afkvæmi nýju Angus-nautanna uxu sem nam 456,4 g/dag meðan að önnur ungneyti náðu vexti sem nam 315,3 g/dag. Þarna munar rúmlega 140 grömmum á dag sem þýðir að á einni viku ná afkvæmi nýju Angus-nautanna 1 kg meira af kjöti en hinir gripirnir. Tölur um flokkun segja sömu sögu. Afkvæmi nýju Angus-nautanna voru með meðalflokkun upp á 7,66 á árinu 2023 þegar sambærileg tala fyrir önnur ungneyti var 4,69. Nýju Angus-nautin skila því gripum í R að jafnaði með að hin ungneytin flokkast í O að jafnaði.

Tölur ársins 2023 sýna að eldi sláturgripa fer fram og vegur þar

tilkoma nýja Angus-erfðafnisins án efa þungt en tilkomu þess er farið að gæta í sláturtölum. Hins vegar er breytileikinn alltof mikill eins og grafið sýnir okkur. Ótrúlegur fjöldi ungneyta nær ekki 200 kg fallþunga við slátrun. Greinilega er enn verk að vinna í því að bæta eldi og atleti þeirra gripa sem aldir eru til kjötframleiðslu þannig að þeir nái ásættanlegum fallþunga. Það er eina leiðin til að framleiða gott nautakjöt á arðbæran hátt.

Að lokum er full ástæða til þess að óska þeim framleiðendum sem náð hafa góðum árangri við framleiðslu á nautakjöti til hamingju með þann árangur.

Höfundar eru ráðgjafar hjá RML

Magnús Leópoldsson lögg. fasteignasali

FASTEIGNAMIÐSTÖÐIN

Hlíðasmára 17, 201 Kópavogi - Sími: 550 3000 Fax: 550 3001

Áhugaverðar jarðir

JARDIR.IS

fasteignamidstodin@fasteignamidstodin.is - www.fasteignamidstodin.is

ÚTFARAKÓR REYKJAVÍKUR

utfarakor.is

ÖLL ALMENN MÚRVINNA

- Múr- og sprunguviðgerðir •
- Steypuslípun •
- Inndælingar •
- Filtering/Pússun •
- Flotun •
- Hleðslur •
- Flísalagnir •

ÞJÓNUSTUM EINSTAKLINGA, HÚSFÉLÖG OG FYRIRTÆKI

HÚSRÁÐ

VERKTAKAR

781 7777

husrad@husradverktakar.is

Snjallar lausnir

Framkvæmdasvæði

Við bjóðum margar góðar lausnir á aðstöðu fyrir starfsmenn og stjórnendur á framkvæmdasvæðum. Auðvelt og fljótlegt er að setja upp skrifstofur, gistieiningar og salerni í stærðum og gerðum sem hentar best hverju einstaka verkefni.

Hafðu samband á stolpigamar.is eða í síma 568 0100

stolpigamar.is

Stólpi Gámar

KLETTAGARÐAR 3-5 | 104 REYKJAVÍK | STOLPIGAMAR@STOLPIGAMAR.IS

Niðurstöður skýrsluhaldsársins hjá mjólkurframleiðendum 2023

Guðmundur Jóhannesson.

Sigurður Kristjánsson.

Niðurstöður skýrsluhaldsársins í mjólkurframleiðslunni 2023 hafa verið reiknaðar og birtar á vef Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins, www.rml.is. Hér verður farið yfir helstu tölur úr uppgjörinu.

Peir framleiðendur sem skiluðu einhverjum, en þó mismiklum, upplýsingum um afurðir kúa sinna á nýliðnu ári voru 489 en á árinu 2022 voru þeir 507. Niðurstöðurnar eru þær helstar að 25.308,6 árskúr skiludu 6.411 kg nyt að meðaltali.

Það er afurðaukning um 98 kg/árskú frá árinu 2022 en þá skiludu 25.031,9 árskúr meðalnyt upp á 6.313 kg. Þetta eru mestu meðalafurðir frá upphafi vega og áttunda árið í röð sem þær ná yfir 6.000 kg eftir árskú. Umreiknaðar í orkuleiðréttu mjólk (OLM) eru meðalafurðir síðasta árs 6.628 kg/árskú eða 101 kg meiri en árið áður.

Meðalbústærð reiknaðist 54,1 árskúr á árinu 2023 en sambærileg tala var 51,2 árið á undan. Meðalbústærð reiknuð í skýrslufærdum kúm var nú 69,6 kúr en 2022 reiknuðust þær 67,2. Samtals voru skýrslufærðar kúr ársins 34.151 talsins samanborið við 34.051 árið áður.

Mestar meðalafurðir á Norðurlandi eystra

Svæðaskipting fylgir að segja má kjördæmum. Á árinu voru mestar meðalafurðir á Norðurlandi eystra, 6.474 kg, og síðan kemur Suðurland með 6.452 kg. Stærst eru búin að meðaltali á Suðurlandi, 56,7 árskúr, en næststærst eru þau á Norðurlandi vestra, 55,6 árskúr.

Meðalbúið stækkar

Meðalbúið stækkaði milli ára sem er í takti við fækkun innleggsbúa og aukið innlegg mjólkur.

Meðalinnlegg á bú með innlegg allt árið nam 318.531 lítra samanborið við 298.655 lítra á árinu 2022. Á árinu fækkaði innleggsbúum mjólkur um 20 og var kúabú í framleiðslu 471 talsins nú um áramótin 2023/24. Sú þróun að búnum fækki og þau stækki er því enn í fullum gangi og sér ekki fyrir endann á henni. Á næstu misserum mun mjólkurframleiðendum án efa fækka áfram en undanfarna áratugi hefur þeim fækkað um 1,6 á mánuði og hefur það meðaltal verið ótrúlega stöðugt. Víða er mikil fjárfestingarþörf í framleiðsluáðstöðu fyrir hendi sem færir manni heim sanninn um að einhverra sveita bíður ekki betri tíð með blóm í haga. Innan skamms kemur að því að þau fjós sem byggð voru um og upp úr aldamótunum síðustu þarfnast endurnýjunar til viðbótar við enn eldri aðstöðu sem er löngu úr sér gengin.

Við þetta bætast svo auknar kröfur um aðbúnað og vinnuáðstöðu auk þess sem básafjós verða ólögleg frá og með 1. janúar 2034.

Áfram mikil vanhöld á kálfum

Litlar breytingar hafa orðið á vanhöldum kálfa milli ára. Gríðarmikill fjöldi dauðfæddra kálfa við fyrsta burð er þar stóra vandamálið en

26,6% afkvæma 1. kálfs kvigna komast ekki lifandi í þennan heim.

Þetta hlutfall hefur meira að segja heldur hækkað milli ára. Ákveðinn hluti þessa mikla kálfadaða er bústjórnarþáttur þannig að með alúð og vandvirkni á að vera hægt að ná þessu hlutfalli niður.

Aldur kvigna við fyrsta burð er enn of hár og stendur í stað milli ára, er 27,2 mánuðir. Það er alveg með ólíkindum hvað við tölum fyrir daufum eyrum þegar bent er á að allar rannsóknir og athuganir sýna að hagkvæmast er að kvígurnar eignist sinn fyrsta kálf í kringum 23-24 mánaða aldur. Viku eftir viku, mánuð eftir mánuð, ár eftir ár höfum við bent mönnum á að láta kvígurnar bera yngri.

Hvað gerist? Lítið sem ekkert. Er það virkilega svo að íslenskir kúabændur þurfi ekki að sækja aukna hagkvæmni í sinn rekstur líkt og kollegar þeirra erlendis?

Í sambærilegum pistli okkar fyrir rétt um ári síðan minntumst við á notkun sparinautanna, þ.e. nautanna sem standa í fjósum víða um land og ætti eingöngu að nota á hátíðis- og tyllidögum eins og sagt er. Íslenskir kúabændur gera sér oft gláðan dag samkvæmt þessu því að af fæddum kálfum á árinu 2023 voru rúm 32% undan sparinautum og hefur hlutfallið hækkað frá fyrra ári. Uppistaðan í þessum mikla fjölda er afkvæmi 1. kálfs kvigna því yfir 90% fæddra kálfa undan eldri kúum er undan sæðinganutum en innan við 30% kálfanna undan kvígnum.

Hvað veldur því að menn velja frekar þann kost að nota naut á gamlar kvígur heima á búinu en láta sæða kvígurnar á réttum aldri? Getum við ekki öll verið sammála um að sæðinganutin eru betri? Eru kvígur sem bera við 24 mánaða aldur lakari mjólkurkúr en þær sem bera eldri? Allar tölur úr skýrsluhaldi og rannsóknum segja nei, þær eru það síður en svo! Það hefur meira að segja verið sýnt fram á kvígur sem bera við 23 mánaða aldur skili mestri æviframlegð.

Sæðinganutin eru valin undan bestu nautum landsins og bestu kúnum á hverju búi, arfgerðargreind, með reiknað erfðamat og hafa þar með fengið staðfest sín miklu gæði. Það hefur margoft verið rétt og ritad um þann ávinning sem felst í kynbótum og að hann er varanlegur. Sá árangur sem einu sinni næst gengur ekki til baka. Kynbótamatið er sett upp út frá hagrænu vægi eiginleika og á því að endurspeglar nokkuð vel þá þætti sem bæt geta rekstur búsin. Þar með stuðla kynbætur að betri rekstri og afkomu.

Okkur virðist sem að í þeirri umræðu sem fram hefur farið undanfarið misseri um afkomu nautgriparættarinnar að kynbæturnar hafi gleymst en þær geta og eiga að stuðla að afkomubata. Til þess er leikurinn gerður.

Búrekstur er flókinn og á hverjum degi stendur hver bóndi frammi fyrir margháttaðri ákvarðanatöku. Það er okkar sannfæring að ein alversta ákvörðun sem nokkur bóndi tekur í sínum rekstri er þegar hann leiðir fram sparinautið. Því miður taka margir oft vonda ákvarðanir. Þau fyrirtæki sem bændur eiga og reka saman hafa gert sitt, tekið í notkun nýjustu aðferðir og aukið þjónustu og aðgengi að upplýsingum svo um munar. Við eigum inni hagræðingu sem felst í fjölgun sæðinga á kvígum og lægri burðaraldri þeirra. Nú er boltinn heima á búnum!

Uppgjör fyrir tímabilið	Vesturland	Vestfirðir	Norðurland vestra	Norðurland eystra	Austurland	Suðurland	Landið allt
Fjöldi búa alls	65	12	83	118	18	177	473
Fjöldi búa með skil	65	12	81	116	18	176	468
Fjöldi kúa alls	3.317	435	4.664	6.321	984	10.155	25.876
Meðalbústærð, kúr	51,0	36,3	57,6	54,5	54,7	57,7	55,3
Fjöldi árskúa	3.272,4	420,0	4.499,8	6.163,6	968,9	9.983,9	25.308,6
Meðalbústærð, árskúr	50,3	35,0	55,6	53,1	53,8	56,7	54,1
Fjöldi 1. kálfs kúa	1.127	174	1.693	2.171	319	3.748	9.232
Fjöldi kvigna eldri en 24 mán	561	97	650	680	123	1.643	3.754
Endurnýjunarhlutfall	34,0	40,0	36,3	34,3	32,4	36,8	35,6
Hlutfall kúa með förgunarástæðu	100,1	100,0	100,1	100,2	100,0	100,2	100,2
Mjólkurframleiðsla síð. 12 mán.							
Meðalbústærð, innlögð mjólk	287.110	178.388	323.067	319.105	325.164	336.415	318.531
Mjólk/árskú	6.312	5.720	6.363	6.474	6.439	6.452	6.411
Fita kg	267	249	262	271	277	276	271
Fita %	4,23	4,35	4,23	4,26	4,30	4,27	4,26
Prótein kg	213	197	210	219	220	218	216
Prótein %	3,38	3,44	3,39	3,44	3,42	3,38	3,40
Kg OLM/árskú	6.536	6.031	6.470	6.674	6.737	6.713	6.628
Mjólkumýting	93	92	95	96	97	95	95
Frumutala (reiknuð)	319	303	288	287	308	295	296
Mjólkandi kúr							
Dagsnyt/kú	16	14	16	17	17	17	16
Dagsnyt OLM/kú	17	15	16	17	18	17	17
Kjötframleiðsla síð. 12 mán.							
Kúr							
Hlutfall með sláturgögn	86,2	80,6	84,8	85,7	87,8	87,9	86,5
Flokkun	2,63	2,66	3,27	2,59	2,77	2,78	2,79
Dagar frá burði við förgun	255,6	327,0	275,9	237,3	283,3	251,9	255,0
Meðalþungi, kg	205,4	209,6	214,3	206,1	210,0	209,0	208,7

Heilsufar síð. 12 mán.							
Hlutfall með sjúkdómaskráningu	10,7	20,3	16,6	37,2	20,8	15,8	20,8
Kúr							
Fjöldi sjúkdómstillfella á árskú	0,15	0,29	0,23	0,52	0,28	0,22	0,29
Júgurmeðhöndlunir á árskú	0,03	0,09	0,10	0,14	0,05	0,07	0,09
Geldstöðumeðhöndlunir á árskú	0,01	0,05	0,02	0,01	0,02	0,02	0,02
Bráðadauði/slys á árskú	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Kálfar							
Hlutf. dauðra og dauðf. við 1. burð	26,4	29,0	27,9	27,7	29,2	25,1	26,6
Hlutf. dauðra og dauðf. aðrir burðir	9,5	8,4	9,1	8,6	8,6	9,4	9,1
Hlutf. dauðra á 1-180 daga	3,3	1,7	4,6	4,3	3,7	2,0	3,2
Frjósemi síð. 12 mán.							
Dagar frá burði til 1. sæðingar	66,1	87,9	67,1	69,3	67,5	69,6	68,9
Meðalaldur við 1. burð	27,7	29,6	27,0	26,4	27,7	27,4	27,2
Hlutfall kálfa undan sæðinganutum	67,5	62,2	63,2	67,5	71,1	69,9	67,7
Ending							
Kúr							
Meðaldur við förgun, dagar	1.901,6	2.049,5	1.861,1	1.861,1	2.079,1	1.866,3	1.879,3
Meðalfjöldi burða við förgun	3,01	2,97	2,87	3,00	3,36	2,91	2,96
Meðalæviafurðir fargaðra kúa	17.639,4	17.256,4	17.639,4	18.086,0	20.969,7	17.535,0	17.817,4
Annað							
Ný bú í skýrsluhaldi síð. mánuð	0	0	0	0	0	0	0
Bú sem hættu í síð. mánuði	0	0	0	1	0	1	1

Ársuppgjör afurðaskýrslna nautgriparættarinnar 2023.

Heimild og töflur / Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins

Bú þar sem meðalnyt var yfir 8.000 kg/árskú árið 2023

Bú	Skýrsluhaldarar	Fjöldi árskúa	Afurðir kg/árskú
860292 Stóra-Mörk 1	Eyvindur og Aðalbjörg	40,9	8.903
860315 Hólmur	Garðar Guðmundsson	78,7	8.590
370132 Stakkhamar 2	Laufey og Þröstur	55,1	8.516
650221 Búrfell	Guðrún og Gunnar	51,0	8.340
871058 Hrepphólar	Hrepphólar ehf.	71,9	8.336
871077 Dalbær 1	Dalbær 1 ehf.	76,8	8.285
761412 Núpur	Björgvin Rúnar Gunnarsson	122,4	8.256
870736 Hurðarbak	Hurðarbaksbúíð ehf.	63,3	8.201
550104 Tannstaðabakki	Guðrún og Óskar	51,2	8.196
650238 Grund	Fríðrik Þórarinnsson	55,2	8.136
460128 Hvammur	Ólöf og Valgeir	41,4	8.114
871014 Bryðjuholt	Samúel og Þórunn	59,6	8.083
770116 Seljavellir	Seljavellir1 ehf.	68,7	8.070
861037 Syðri-Hamrar 3	Helga Björg Helgadóttir	46,0	8.047
860530 Kirkjulækur 2	Eggert, Jóna, Páll og Kristín	64,8	8.041
871114 Drumboddsstaðir 1	Jórunn og Jón	62,0	8.033
370127 Hjarðarfell	Hjarðarfallsbúíð sf.	52,3	8.020
550121 Bessastaðir	Guðný og Jóhann	30,1	8.018

Hér eru bú með 8.000 kg meðalnyt á árskú og þar yfir, eins og í uppgjörsyfirlitinu í Bændablaðinu fyrir árin 2020, 2021 og 2022. Búin sem ná 8.000 kg eftir árskú eru 18 núna 2023, voru 16 2022 en 17 árið 2021.

Heimild: Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins

Nythæstu kýrnar árið 2023

Kýr	Faðir	Ársafurðir	Prótein	Fita	Bú
0610 Skjóða	10067 Lúður	14.762	3,62	3,46	560106 Hnjúkur
0963 Skritla	10069 Sólon	14.563	3,32	3,85	660217 Nes
0875 Droplaug	10077 Dropi	13.999	3,14	3,51	870117 Dalbær
1106 Skella	11023 Skalli	13.922	3,18	3,70	871058 Hrepphólar
0720 Kera	10081 Úranus	13.637	3,52	5,34	650238 Grund
988	10011 Strákur	13.420	3,45	4,01	761412 Núpur
1011	17016 Flýtir	13.414	3,36	4,16	860292 Stóra-Mörk 1
0106 Skritla	0033 Jói	13.233	3,06	3,75	861037 Syðri-Hamrar 3
1638771-0605	0543 Robbi	13.028	3,35	4,03	860318 Stóra-Hildisey 1
1017 Bjarkey	17027 Hjalli	13.010	3,37	3,84	860345 Vorsabær 1

Hér er svipuð tafla og birtist í Bændablaðinu í tengslum við uppgjörið 2020, 2021 og 2022, hérna birtast kýr fyrir ofan 13.000 kg nyt.

Heimild: Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins

Uppgjörssvæðin eru nú 6 í því uppgjöri sem við birtum

Uppgjörssvæði	Bú - árslok 2023	Skýrsluhaldarar	Fjöldi árskúa	Afurðir kg/árskú
Vesturland	370132 Stakkhamar 2	Laufey og Þröstur	55,1	8.516
Vestfirðir	460128 Hvammur	Ólöf og Valgeir	41,4	8.114
Norðurland vestra	550104 Tannstaðabakki	Guðrún og Óskar	51,2	8.196
Norðurland eystra	650221 Búrfell	Guðrún og Gunnar	51,0	8.340
Austurland	761412 Núpur	Björgvin R. Gunnarsson	122,4	8.256
Suðurland	860292 Stóra-Mörk 1	Eyvindur og Aðalbjörg	40,9	8.903

Heimild: Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins

Mestar meðalafurðir í Stóru-Mö k lu ndir Eyjafjöllum

Á árinu 2023 reyndust kýr Aðalbjargar Rúnar Ásgeirsdóttur og Eyvindar Ágústssonar í Stóru-Mörk 1 undir Eyjafjöllum með mesta meðalnyt eftir árskú, eða 83 kg. Í Stóru-Mörk er legubásafjós með mjaltþjóni. Fyrir nokkrum árum tóku Aðalbjörg og Eyvindur við búi föðursystur Aðalbjargar ásamt kúabúinu í Stóru-Mörk 3 og þrátt fyrir að kýrnar séu í sama fjósi eru hjarðirnar enn aðskildar í skýrsluhaldinu.

Búíð hefur síðustu tvö ár verið afurðahæst eða með afurðahæstu búum í mánaðaruppgjörum skýrsluhaldsins og situr nú í efsta sæti við áramótauppgjörið. Meðalnyt kúnna í Stóru-Mörk 1 jókst um 757 kg á milli ára.

Annað í röð afurðahæstu búa landsins er Hólmur í Austur-Landeyjum en þar stendur Garðar Guðmundsson fyrir búi. Kýrnar skiluðu 8.590 kg/árskú. Í Hólmi hefur verið legubásafjós með mjaltþjóni um árabíl og á árum áður reis frægðarsól þess hvað hæst þegar kynbótanautið Hólmur 8018 sem fæddur var í Hólmi, bar af mörgum öðrum fyrir hátt próteinhlutfall í mjólk dætra sinna. Meðalnyt kúnna í Hólmi reyndist 804 kg meiri en árið áður.

Þriðja afurðahæsta bú ársins 2023 er afurðahæsta bú ársins áður, Stakkhamar á Snæfellsnesi, þar sem Laufey Bjarnadóttir og Þröstur Aðalbjarnarson ráða ríkjum. Kýrnar á Stakkhamri skiluðu 8.516 kg mjólkur/árskú sem er eilítið minni

meðalnyt en árið á undan og munar þar 9 kg. Á búinu er legubásafjós með mjaltþjóni.

Í fjórða sæti varð bú þeirra Guðrúnar Marinós dóttur og Gunnars Þórissonar á Búrfelli í Svarfaðardal en það skipaði efsta sæti þessa lista árin 2020 og 2021. Kýrnar á Búrfelli mjólkuðu til jafnaðar 80 kg/árskú sem er 3 kg minna en árið áður. Á búinu er legubásafjós með mjaltþjóni. Fimmta búíð í röð afurðahæstu búa ársins 2023 er Hrepphólar í Hrunamannahreppi. Á þessu fyrirmyndarbúi ársins 2018 mjólkuðu kýrnar 8.336 kg/árskú sem er 26 kg meiri meðalnyt en árið á undan. Í Hrepphólum er legubásafjós með mjaltþjóni.

Þessum búum til viðbótar náðu 13 bú yfir 8.000 kg meðalafurðum eftir árskú eins og sjá má í meðfylgjandi töflu. Það er tveimur búum fleira með yfir 8 þús. kg meðalafurðir en á árinu 2022.

Skjóða 610 H njúki á Vatnsdal mjólkaði mest

Nythæsta kýr landsins árið 2023 var Skjóða 610 á búi Drifkrafts ehf. á Hnjúki í Vatnsdal, undan Lúðri 10067 og móðurfaðir hennar er Djass 11029. Skjóða mjólkaði 14.762 kg með 3,46% fitu og 3,62% próteini. Þetta eru mestu afurðir sem mælst hafa úr íslenskrí kú á einu almanaksári frá upphafi. Burðartími hennar féll vel að almanaksárinu en hún bar sínum þriðja kálfi á jóladag 2022. Hæsta dagsnyt Skjóðu á nýliðnu ári var 53,7 kg og hún var enn í yfir 42 kg dagsnyt um mánaðarmótin

júlí/ágúst. Nú um áramótin var dagsnytin komin niður í 22,8 kg sem telja verður gott, 12 mánuðum eftir burð. Skjóða er fædd í desember 2018 og bar fyrsta kálfi 28. desember 2020.

Skráðar æviafurðir hennar voru 27.252 kg um síðustu áramót og á yfirstandandi mjólkurskeiði eru afurðirnar eilítið meiri en ársafurðirnar, eða 14.969 kg mjólkur.

Önnur í röðinni á nýliðnu ári var Skritla 963 í Nesi í Grýtubakkahreppi, undan Sólon 10069 og móðurfaðir er Jaki 04044. Skritla mjólkaði 14.563 kg á árinu með 3,85% fitu og 3,32% próteini. Hún bar sínum öðrum kálfi 10. nóvember 2022. Hæsta skráða dagsnyt Skritlu var 47,5 kg í lok janúar en hún heldur gríðarvel á sér, um nýliðin áramót var nytin 32,4 kg. Skritla fæddist 4. nóvember 2018 og átti sinn fyrri kálfi fram að þessu 4. ágúst 2021. Skráðar æviafurðir við lok síðasta árs voru 26.302 kg mjólkur.

Þriðja í röðinni árið 2023 var Droplaug 875 í Dalbæ í Flóa, undan Droplaug 10077 og móðurfaðir er Hryggur 05008. Þessi kýr mjólkaði 13.999 kg á árinu með 3,51% fitu og 3,14% próteini en sínum fjórða kálfi bar hún 17. nóvember 2022. Hæsta dagsnyt hennar var 55,1 kg í lok janúar og í lok júlí var hún enn í yfir 40 kg dagsnyt. Á síðustu vikum hefur minnkad í henni enda á hún tal um miðjan febrúar n.k. Droplaug er fædd 16. nóvember 2017 og bar sínum fyrsta kálfi 24. október 2019. Skráðar æviafurðir hennar um síðustu áramót voru 46.681 kg.

Fjórða nythæsta kýrin var Skella 1106 í Hrepphólum í Hrunamannahreppi. Skella er dóttir Skalla 11023 og móðurfaðir er Plútó 14074. Nyt hennar á árinu var 13.922 kg með 3,70% fitu og 3,18% próteini. Hún bar sínum þriðja kálfi 16. desember 2022, fór hæst í 55,4 kg dagsnyt í janúarlok og var komin í geldstöðu í desember s.l. enda væntanlegur burðardagur 5. febrúar n.k. Skella er fædd 4. desember 2018, átti sinn fyrsta kálfi 10. nóvember 2020 og skráðar æviafurðir hennar um áramótin voru 34.492 kg.

Fimmta afurðahæsta kýrin að þessu sinni var Kera 720 á Grund í Svarfaðardal, dóttir Úranusar 10081 og móðurfaðir hennar er Tandri 11068. Kera er fædd 18. maí 2018 og átti sinn fyrsta kálfi 3. október 2020. Hún bar þriðja sinni 15. nóvember 2022 og átti þá tvíkeltinga. Kera mjólkaði 13.637 kg á síðasta ári með 5,34% fitu og 3,52% próteini og hæsta skráða dagsnyt hennar var 49 kg. Um nýliðin áramót var hún enn í 22 kg dagsnyt. Nú um áramótin hafði Kera skilað samtals 36.042 kg mjólkur.

Alls skiluðu 174 kýr afurðum yfir 11.000 kg og þar af 50 yfir 12.000 kg. Árið 2022 náðu 158 kýr nyt yfir 11.000 kg.

Ár breytinga

Árið 2023 einkenndist af ákveðnum breytingum í nautgriparáættinni. Innleiðingun er erfðamengisúrvals, sem ýtt var úr vör undir lok ársins 2022, var fram haldið. Stóra breytingin þar liggur í vali nauta á nautastöðina og svo framboði nauta í notkun hverju sinni. Kynntir voru til sögunnar nýir eiginleikar í kynbótamatinu sem taka til lifunar kálfa og gangs burðar. Vonandi munu þessir nýju eiginleikar koma að gagni í baráttunni við að fækka dauðfæddum kálfulum.

Áfram er og verður þó skýrsluhaldið kjölfestun sem allt ræktunarstarf byggir á. Við viljum enn og aftur hnykkja á því að með erfðamengisúrvali er gott og vel fært skýrsluhald enn mikilvægara en nokkru sinni áður en tengingarfgerðanna við raunveruleg gögn skapar matið eða spána um hið raunverulega kynbóttagildi gripanna. Skýrsluhaldið er einnig grunnur til að byggja daglega ákvarðanatöku á og bæta reksturinn og með skilvirki og markvissri notkun þess verður bústjórnin bæði auðveldari og betri. Einn þeirra þátta sem huga þarf vandlega að í skýrsluhaldinu er taka kúyrýna.

Á árinu skiluðu sér inn 197.645 nothæf kúyrýni en 5.009 sýni reyndust ónothæf ýmist vegna slægra merkinga eða þá að efnahlutföll voru utan marka. Vanda þarf merkingar sýnanna þannig að ljóst sé með óyggjandi hætti úr hvaða grip viðkomandi sýni er. Þá þarf kúyrýnataka að vera með þeim hætti að hún endurspeglar mjólkina úr viðkomandi grip en ekki sé verið að fleyta rjómann.

Þann búnað sem notaður er til kúyrýnatöku þarf að yfirfara og stilla þannig að búnaðurinn vinnir vel og rétt. Með vönduðum vinnubrögðum verður sýnataka góð en margt bendir til þess að við eignum að nýta sýnin í meira mæli en gert er.

Á komandi misserum eigum við að horfa í auknum mæli til afurðagetu gripanna í kg verðefna, framleiða efnaríkari mjólk með minna vatnsinnihaldi. Þá getum við notfært okkur kúyrýnin með ýmsum öðrum hætti eins og t.d. varðandi föðrunarástand gripanna, heilsufar og svo mætti áfram telja. Mjólkurframleiðendum öllum, en ekki síst ábuendum í Stóru-Mörk 1 undir Eyjafjöllum og Hnjúki í Vatnsdal, óskum við til hamingju með glæsilegan árangur og þökkum gott samstarf á nýliðnu ári.

Höfundar eru ráðgjafar hjá RML.

Hilltip Icestriker 900-1600L
Salt og sanddreifari í tveim stærðum fyrir stóra pallbíla og minni vörubíla. Rafdrifinn 12V.

Hilltip Icestriker 380-550L
Salt og sanddreifarari í tveim stærðum, fyrir minni pallbíla. Rafdrifinn 12V.

Hilltip Icestriker 600 TR
Rafdrifinn kastdreifari fyrir dráttarvélur m/öflugum efnisskömmtarbúnaði.

Hilltip Snowstriker VP
Fjölplogur fyrir pallbíla, minni vörubíla og jeppa. Fáanlegur í 185-240 cm breidd.

Hilltip Snowstriker SP
Snjótönn fyrir pallbíla, minni vörubíla og jeppa. Fáanleg í 165-240 cm breidd.

Hilltip Fjölplogur MVP
Fjölplogur fyrir ameríska pallbíla t.d. RAM 3500, GMC 3500 og FORD 350.

A Wendel ehf.
Tangarhöfða 1, 110 Reykjavík,
S:551 5464 - wendel@wendel.is
www.wendel.is

Tækni til að auka köfnunarefnisinnihald búfjáraburðar

Snorri Sigurðsson

snorri.sigurdsson@outlook.com

Talið er að meira en 2 milljónir tonna af köfnunarefni, m.a. í formi ammoníaks, tapist árlega frá landbúnaði um allan heim.

Köfnunarefni, sem plöntur þurfa til að vaxa og dafna, er því ekki í nægu magni í búfjáraburði og því þarf að bæta við köfnunarefni með öðrum hætti svo sem með notkun á tilbúnum áburði eða með niturbindandi plöntum.

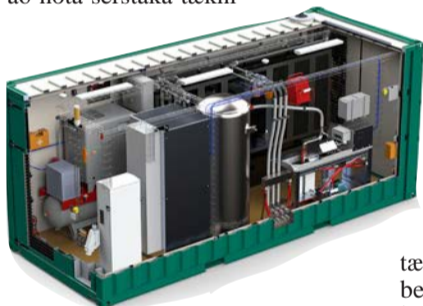
Tilbúinn áburður er kostnaðarsamur og oftast líklega búinn til með notkun jarðefnaeldsneytis en nú kann að vera komin fram lausn sem gæti gjörbreytt stöðunni.

Norska fyrirtækið N2-Applied hefur nefnilega þróað áhugaverða tækni sem nú er verið að prófa í nokkrum löndum.

Ásko un þe nda dagsins í dag

Bændur standa frammi fyrir tveimur, að því er virðist misvísandi áskorunum: Þeir þurfa að fæða ört vaxandi íbúafjölda heimsins en á sama tíma eru gerðar kröfur til bænda um að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda.

Þetta telur forsvarsfólk N2-Applied að sé hægt að leysa með þeirra aðferð, sem byggir á því að nota sérstaka tækni

Um hátækniþúnað er að ræða sem kostar í dag um 25 milljónir króna.

Borið á tilraunaakur í Noregi.

sem eykur köfnunarefnisinnihald búfjáraburðar með því að taka köfnunarefni úr lofti og binda við ammoníak í búfjáraburðinum.

Tæknin gerir bóndanum því kleift að nýta betur köfnunarefnið sem til fellur við búfjárframleiðsluna og framleiða sinn eigin áburð með minni gróðurhúsalofttegundum.

Hinn köfnunarefnisbætti búfjáraburður hefur sömu eiginleika og venjulegur búfjáraburður en inniheldur s.s. meira köfnunarefni og leiðir til umtalsvert minna sótsþors.

Betri ẽ fjárab rður

Samkvæmt fréttum um þessa tækni þá verður hinn lífræni áburður betri en hann var fyrir, eftir meðhöndlun með tækninni, þar sem ammoníak binst og þar með eykst áburðargildi búfjáraburðarinnar vegna

aukins innihalds köfnunarefnis. Búfjáraburður sem hefur verið meðhöndlaður með þessari aðferð er kallaður NEO (Nitrogen Enriched Organic Fertilizer eða niturbættur lífrænn áburður).

Með notkun á NEO fæst meiri uppskera af túnum bænda, auk þess sem aðferðin dregur úr metanlosun frá búfjáraburðinum en metan er flokkað sem kraftmikil gróðurhúsalofttegund.

Segja má að með aðferðinni verði búfjáraburðurinn enn vistvænni en hann var fyrir, enda er einungis notað rafmagn við framleiðsluna og sé það „grænt“ er um augljósan ávinning að ræða.

Tvöf alda kþ nunarefnið

Aðferð N2-Applied byggir á því að búfjáraburðurinn er sendur í gegnum skilju sem skilur hinn fljótandi hluta

frá og er honum svo dælt í gegnum sérstakan hvarfabúnað N2-Applied, sem kemur til bænda í fyrirfram framleiddum tæknigámi.

Þar er svo andrúmslofti, sem inniheldur um 78% köfnunarefni, blandað saman við hinn fljótandi hluta sem hvarfast þar og binst með hinum sérstaka tæknibúnaði fyrirtækisins. Útkoman er lífrænn áburður sem inniheldur tvöfalt meira köfnunarefni en hann gerði áður og er auk þess lyktarlaus!

Kostar sitt

Ætli bændur að fjárfesta í svona búnaði þurfa þeir að draga upp veskið og kafa vel ofan í það en búnaðurinn kostar í dag um 25 milljónir íslenskra króna. Það er þó gert ráð fyrir því að kostnaðurinn fari lækkandi á komandi tímum.

Þá krefst búnaðurinn, enn sem komið er, töluvert mikillar orku en til þess að koma einu kíló köfnunarefnis í búfjáraburðinn þarf að nota 65-70 kWh.

Kostnaðurinn er því töluverður en útreikningar sýna að það á að vera hægt að gera þetta mun hagkvæmara og það er það sem vísindafólk N2-Applied vinna nú að hörðum höndum. Samhliða framleiðslunni verður til mikill hiti en 75% af orkunni sem fer í að bæta köfnunarefni í búfjáraburðinn verður að varma.

Tæknin gæti því náð góðri fótfestu þar sem bændur hafa not fyrir slíkan varma og/eða geta selt til fjarvarmaveitna.

Auka uppskeru um 40% ósent

Fyrstu rannsóknir á áhrifum NEO á uppskeru gefa fyrirheit um einkar góðan árangur en hinn köfnunarefnisríki búfjáraburður hefur nú verið prófaður við mismunandi skilyrði víða um heim.

Niðurstöðurnar sýna að uppskeran eykst að jafnaði um 40%, miðað við notkun á hefðbundnum búfjáraburði. Niðurstöðurnar sýna í raun að ekki er þörf á öðrum köfnunarefnisáburði, þ.e. tilbúnum köfnunarefnisáburði. Þetta þýðir í raun að bændur geta nú framleitt aukið magn matvæla, fyrir hinn ört vaxandi fjölda íbúa heimsins, á sjálfbæran hátt og um leið aukið arðsemi búa sinna.

Fjárfesta fyrir milljarða

N2-Applied hefur þegar fjárfest fyrir milljarða í tæknibúnaði og þróun hans en fyrirtækið fékk 17,5 milljónir evra í stuðning frá Evrópusambandinu, um 2,6 milljarða íslenskra króna, sem er hámarksstyrkur sem ESB veitir til nýsköpunarverkefna.

Ástæða þess að ESB styrkti N2-Applied felst fyrst og fremst í því að hér er á ferðinni svokölluð græn lausn fyrir landbúnað og smellpassar að „frá búi á borð“ stefnu ESB (EU Farm to Fork Strategy). Fyrirtækið hefur nú þegar komið sér fyrir í nokkrum löndum og er með prófunarstöðvar í Hollandi, Noregi, Svíþjóð og Bretlandi.

Nánar má fræðast um þetta spennandi fyrirtæki á heimasíðu þess: n2applied.com.

Tæknibúnaðurinn kemur í sérstökum gámi sem er auðvelt að koma fyrir á búum.

ÚRVAL JEPPADEKKJA

Mastercraft TIRES

TOYO TIRES

Courser CXT

Jeppadekk
Frábært dekk fyrir flest undirlag, bleytu og vetrarfærð.

Courser MXT

Jeppadekk
Hentar við erfiðar aðstæður og veðurskilyrði.

Open Country A/T

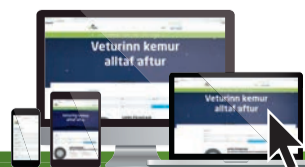
Jeppadekk
Þrautreynt jeppadekk við allar akstursaðstæður allt árið um kring.

Open Country M/T

Jeppadekk
Hentar vel þar sem mikið grip þarf, svo sem í drullu og sandi.

Þú finnur þú jeppadekkinn sem henta þér best á **nesdekk.is**

Hafðu samband við þitt dekkjaverkstæði til að panta jeppadekk frá Mastercraft eða Toyo.

NESDEKK
Nesdekk.is / 561 4200

Sáning sumarblóma er rétt handan hornsins.

Mynd / GH

Vorið góða, grænt og hlýtt

Kannski finnst lesendum ekki alveg tímabært að hefja raust sína og syngja um sólina, vorið og sumarið á sama tíma og úti geisar harðavetur og hver óveðurslæggðin á fætur annarri leggur leið sína að landinu með tilheyrandi úrkomu og vindhraða sem ruglar jafnvel stífustu hárgreiðslum.

Þetta er hins vegar hárrétti tíminn til að skipuleggja ræktunarárið og velja fyrir sér hvaða plöntu- tegundir eigi að rækta í garðinum og gróðurhúsinu að þessu sinni.

Sáning sumarblóma er rétt handan við hornið og því er tilvalið að skoða vefsíður sem selja slík fræ og jafnvel að panta séu þar tegundir sem heilla mest. Garðyrkjuverslanir eru í óða önn að stilla upp fræhillum sínum og þar má falla í freistni fyrir allan peninginn. Sumarblóm eins og stjúpur, ljónsmunni og silfurkambur, harðgerðar og duglegar tegundir, þurfa langan ræktunartíma og því fræ þarf að sá snemma í febrúar, eigi plönturnar að ná í blóma snemma sumars. Svo koma tegundirnar inn, hver á fætur annarri, þannig að smám saman eykst ræktunarálagið eftir því sem nær dregur sumri og þá bætast að sjálfsögðu matjurtirnar við, fyrir þá garðeigendur sem eru áhugasamir um plöntuát.

Uppeldi sumarblóma og matjurtar frá fræi krefst þó sérhæfðrar aðstöðu, helst í gróðurhúsi, en þeir garðeigendur sem ekki hafa aðgang að slíkum lúxus þurfa ekki að örvænta. Garðyrkjufræðingar landsins sjá einfaldlega um þetta ómak og tryggja að enginn þurfi að fara svangur, litlaus og blómfökur inn í sumarið, garðplöntustöðvar eru stútfullar af gullfallegum sumarblómum og hraustlegum matjurtum á hverju vori.

Fleira þarf þó til en falleg sumarblóm í meðalgarðinn. Tré og runnar ramma garðinn fallega

inn og þar á milli er rými fyrir gróskulegar fjölærar plöntur sem blómstra allar á mismunandi tímum og leggja sitt af mörkum til þess að allt sumarið sé garðurinn í sem mestum blóma. Kosturinn við þessar plöntur er að þær koma ár eftir ár, stækka og bæta við sig laufskrúði og blómamagni og verða því sífelld til meiri prýði, að því gefnu að þær fái viðeigandi umhyggju og umhirðu. Staðsetningin er líka lykilatriði og því þarf að huga að því að velja plöntur sem þola þau vak arskilyrði sem til staðar eru hverju sinni. Að sjálfsögðu eru garðyrkjufræðingar í garðyrkjufræðingum fúsir til ráðlegginga en það er alls ekki vitlaust að undirbúa sig fyrir sumarið.

Félag garð- og skógarplöntuframleiðenda heldur úti sérstökum vef, www.gardplontur.is, þar sem hægt er að sækja sér upplýsingar um allar helstu garðplöntur sem þrífast við íslenskar aðstæður. Á vefnum er flípi um plöntuleit þar sem hægt er að setja inn hvaða skilyrði plantan þarf að uppfylla miðað við aðstæður í viðkomandi garði, svo sem hversu há plantan má vera, óskir um blómlit og blómgunartíma og hvort plantan er vindþolin, saltþolin eða skuggþolin og eins og fyrir kraftaverk birtist þá listi yfir þær plöntur sem koma til greina fyrir þessi skilyrði.

Það getur verið heilmikið grúsk að velja réttu plöntuna í garðinn sinn og því er um að gera að nota þennan dimmasta og kaldasta tíma ársins í undirbúningsvinnuna og útbúa sér lista yfir þær plöntur sem verða á innkaupalista sumarsins. Þá er hægt að einbeita sér að útivinnunni þegar frost fer úr jörðu og sól hækkar á lofti.

*Guðríður Helgadóttir
garðyrkjufræðingur.*

Hvatningarverðlaun skógræktar: Kallað eftir tilnefningum

Hvatningarverðlaun skógræktar verða veitt í fyrsta sinn á alþjóðlegum degi skóga, þann 21. mars næstkomandi. Fyrirhugað er að veita þau árlega til einstaklinga, hópa, fyrirtækja, félaga eða stofnana sem unnið hafa óeigingjarnt starf í þágu skógræktar á Íslandi. Að verðlaununum standa Skógræktarfélag Íslands, Land og skógur og Bændasamtök Íslands. Tilnefningafrestur er til 14. febrúar.

Tilnefningu má fylla út á heimasíðu Skógræktarfélags Íslands: <https://www.skog.is/hvatningarverdlaun-skograektar/>

Ef þú þekkir einhvern eða einhverja sem eru að gera virkilega góða hluti innan skógræktar og eiga hvatningu skilið - endilega sendu inn tilnefningu!

ÍSLENSK FRAMLEIÐSLA
Á BÍLSKÚRS- OG IÐNAÐARHURÐUM

IS HURÐIR

www.ishurdir.is

564-0013 | 865-1237

Snjallar lausnir

Hafðu samband við okkur og fáðu allar nánari upplýsingar eða kíktu í heimsókn.

Hafðu samband á stolpigamar.is eða í síma 568 0100

stolpigamar.is

Hentugar húseiningar

Hver grunneiningin er 20 fet og vel einangruð í hólfi og gólf og kemur tilbúin með hurð, gluggum, loftljósum, rafmagnsöfn og rafmagnsinnstungum. Auðvelt er að sniða nýjar húseiningar eftir þörfum og óskum hvers og eins.

Stólpi Gámar

KLETTAGARÐAR 3-5 | 104 REYKJAVÍK | STOLPIGAMAR@STOLPIGAMAR.IS

Pistill formanns

Hefðarheiti hins sjálfstæða manns

Að aflokinni endurskoðun búvörusamninga sem fram fór á árinu 2023 eru það vonbrigði að ekki var vilji af hálfu samninganevndar ríkisins til að auka fjármuni við endurskoðunina.

Það kom fram strax á fyrsta fundi með samninganevnd ríkisins á vordögum síðasta árs. Það kom okkur reyndar ekki á óvart þar sem engar viðbætur fyrir árið 2024 var að finna í frumvarpi um fjárlög. Einnig blasti við að í fjármálaáætlun 2024 til 2028 var ekki að finna aukna fjármuni til landbúnaðarinnar. Bændasamtökin vöktu athygli á þessu á fundum með atvinnuveganevnd og fjárlaganevnd strax á vordögum en undirtektirnar voru með dræmara móti.

Ekki má þó gera lítið úr þeim viðbótarframlögum sem komu frá stjórnvöldum í desember og sem grundvölludust á niðurstöðu ráðuneytisstjóra hópsins. Í sannleika sagt getum við ekki gert lítið úr þeim nærri 5,2 milljörðum króna sem stjórnvöld hafa komið til móts við okkur á síðastliðnum tveimur árum. Það er mikið afrek. Það má þó ekki líta fram hjá því og sitja með hendur í skauti með þá staðreynd að bændur landsins standa frammi fyrir miklum áskorunum og þær áskoranir hafa nú verið viðurkenndar. Það verður einnig að halda áfram að vekja athygli á þeim fjölmörgu atriðum sem má finna í stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar sem varða atvinnugreinina í heild sinni og enn hefur ekki verið snert á. Eða þetta að líta svo á að það séu svikin kosningaloforð?

„Mikilvægt er á þessum tímapunkti að við komum til skila til hins almenna neytanda hvernig landbúnaðarafurðir verða til í hinni víðustu mynd...“

veruleika sem bændur stóðu þá frammi fyrir. „Bóndi“ hafði verið hefðarheiti hins sjálfstæða manns en væri, líkt og nú, orðið ein af þeim stéttum sem nauðsyn þykir að aðgreina í okkar örsamfélagi. Hvort sem það er gert til þess að ala á sundrun hinna fjölbreyttu atvinnuhátta innan greinarinnar eða gagnvart öðrum stéttum. Ég er verulega hugsi yfir viðhorfum þar sem reynt er að ala á sundrun bænda, hvort sem er fyrir tilstuðlan utanaðkomandi áhrifa eða innan úr greininni sjálfri. Allt er þetta gert svo aðrir geti fleytt sér til áhrifa. Sameinuð erum við sterkari.

Staðreyndin er nefnilega sú að sameinuð Bændasamtök, þar sem allir bændur, óháð búgreini, eru félagsmenn, er eitt jákvæðasta framfaraskref sem orðið hefur á félagskerfi bænda og í hagsmunagæslu þeirra síðustu áratuga. Að samtökunum standa hátt í 2.500 félagsmenn, með 20 manna starflið, þar af 6 manna ritstjórn Bændablaðsins, mest lesna blaðs landsins samkvæmt nýútkominni prentmiðlakönnun Gallup. Í hagsmunagæslunni, þurfa samtökin að vera bæði til sóknar og varnar. Samtökin þurfa einnig að stuðla að góðum samskiptum við ráðamenn, stjórnvöld og eftirlitsstofnanir, vera trúverður og fagleg. Það var því ákveðin viðurkenning á þeim gögnum og greiningum sem unnin voru af starfsfólki samtakanna, að ráðuneytisstjórahópurinn tók undir og viðurkendi þann vanda sem greinin stendur frammi fyrir. En það er nokkuð ljóst að mikið verk er fyrir höndum. Kerfið, fjármagnið og samningarnir eins og þeir gilda nú út árið 2026 er ekki að virka. Það á enginn frumframleiðandi að þurfa að greiða með sinni framleiðslu. Bændum ber skylda til þess að framleiða á innanlandsmarkað í þágu neytanda og stjórnvöldum ber skylda til að tryggja eðlilega afkomu bænda og starfsskilyrði greinarinnar.

Það er því vilji okkar að hefja nú þegar undirbúning að gerð nýrra samninga sem taka við núverandi samningi, en hann tæki þá gildi síðar en 1. janúar 2027. Á næstu misserum er nauðsynlegt að bændur taki samtalið um hvernig við getum gert samning sem tekur á þeim vanda sem blasir við. Við þurfum að bera okkur saman við nágrannarþjóðir okkar og draga fram það besta. Það er engin laus í því að líta eingöngu til Noregs, þar sem sú staða er uppi núna að umtalsverður skortur er á mjólk og eggjum. Þar í landi eru menn verulega hugsi hvað veldur og hvernig verður brugðist við. Hið fullkomna kerfi virðist því vera vandfundið.

Mikilvægt er á þessum tímamarki að við komum til skila til hins almenna neytanda hvernig landbúnaðarafurðir verða til í hinni víðustu mynd. Það eru ekki margir sem gera sér grein fyrir því að það tekur næstum 3 ár að ala upp naut og þar til steikin ratar á borð neytandans. Hvert er framleiðsluferli á eggi? Hvernig verða blómin til í íslensku umhverfi? Hvað þarf til svo tryggja megi páskaárið á borðum landsmanna? Framleiðsluferlarnir, ásamt þeim kostnaði og umfangi frumframleiðslu sem fylgir, þarf að upplýsa um og að bændur þessa lands eru reiðubúnir að leggja allt í sölmur svo tryggja megi neytendum gæðavörur og samfélaginu fæðuöryggi.

Gunnar Þorgeirsson, formaður Bændasamtaka Íslands.

Gunnar Þorgeirsson.

Vorið kemur, heimur hlýnar

Nú er janúarsólin loksins að teygja sig yfir hæstu fjallstinda.

Herdís Magna Gunnarsdóttir.

Geislar hennar færa okkur von um hlýrri og bjartari tíma og við hverja mínútu sem daginn tekur að lengja eru bændur í óðaönn að leggja grunninn að starfsárinu, skipuleggja ræktun, panta áburð og sáðvöru fyrir vorið.

Þetta er frábær tími til að fara yfir nýliðið ár, taka stöðuna, hvaða verkefni hafa áorkast síðastliðið ár og hvar séu tækifæri til að gera betur.

Íslenskur landbúnaður fékk mikla athygli á síðasta ári og augu þjóðarinnar opnust fyrir erfiðri stöðu landbúnaðarinnar. Bændasamtökin komu fram með skýr gögn um stöðu greinarinnar vegna gríðarlegra aðfanga- og vaxtahækkana síðustu ára en Samtök ungra bænda eiga hrós skilið fyrir sitt hlutverk í umræðunni, þau lyftu grettistaki með eftirminnilegum fundi sínum, Laun fyrir lífi. Síðar stofnaði matvælaráðherra ráðuneytisstjórahópurinn til að fjalla um stöðuna. Niðurstöður þess hóps staðfestu þann vanda sem landbúnaðurinn stendur raunverulega frammi fyrir og BÍ hafði ítrekað komið á framfæri. Nýverið lauk endurskoðun búvörusamninga en það var afdráttarlaus afstaða samninganevndar ríkisins að auknir fjármunir myndu ekki verða settir inn í samningana þrátt fyrir skýrar upplýsingar BÍ og niðurstöður ráðuneytisstjórahóps um að brýn þörf væri fyrir aukna fjármuni ef markmið stjórnarsáttmála og landbúnaðarstefnu um eflingu landbúnaðar eiga að nást. Það veldur miklum vonbrigðum að ekki hafi verið vilji til að nýta endurskoðun til að bregðast við viðurkenndum vanda landbúnaðarinnar.

Einbeitingu okkur að lausnum

Fjárhagsstaðan er erfiðust hjá ungum bændum og þeim sem hafa nýlega fjárfest í uppbyggingu og bættum aðbúnaði, þ.e. þeim sem við treystum

á að framleiða matvæli fyrir okkur á komandi árum. Atvinnuleysi er lítið og tækifæri bænda til að hætta búskap og snúa sér að öðru hafa líklega aldrei verið meiri með tilkomu aukins ferðamannafjölda, tækniþróunar og tækifæra til fjarvinnu.

Sé okkur alvara með umræðunni um fæðuöryggi, mikilvægi hreinleika og gæðanna sem íslenskar landbúnaðarafurðir eru margrómaðar fyrir, þurfum við að átta okkur á því að vandi landbúnaðarinnar er ekki einkavandi bænda, hann er vandi þjóðar. Vandinn hefur verið staðfestur og okkar brýnasta verkefni nú er að horfa fram á veginn og vinna að lausnum.

Fjárfesting í búrekstri er oftast mikil í hlutfalli við veltu og eðli rekstrarinnar þannig að tryggja verður aðgang bænda að hagstæðari lánum og þolinmóðu fjármagni. Bændur eru þekktir fyrir að vera góðir lántakar með sterkt veð og vilja til að greiða af lánum.

Flest tækifæri nýliðunar í landbúnaði eru á formi kynslóðaskipta. Til þess að liðka fyrir kynslóðaskiptum þarf að tryggja betri stöðu þeirra bænda sem nú eru í rekstri svo að ungum bændum bjóðist vænleg bú til að taka við af þeim eldri en einnig þarf að horfa til lausna sen nágrannaríki okkar hafa notast við, t.d. með óbeinum aðgerðum í gegnum skattkerfið sem liðka fyrir kynslóðaskiptum. Það er þó til lítils að auðvelda ungu fólki að fara af stað í búrekstur ef hann er ekki fjárhagslega arðbær. Á sama tíma og auknar kröfur hafa verið settar á framleiðsluhætti íslenskra búvara hefur tollvernd farið þverrandi og

ekki eru gerðar sömu kröfur til framleiðsluhátta innfluttrar matvöru. Það sér hver að þannig er leikurinn ekki sanngjarn. Mikilvægustu aðgerðir sem stjórnvöld geta farið í til að liðka fyrir íslenskum landbúnaði og uppfylla lögbundnar skyldur sínar um kjör bænda er að leiðrétta tollvernd landbúnaðarafurða og tryggja að fjármagn búvörusamninga endurspeglir þær kröfur sem hafa verið lagðar á landbúnaðinn síðustu ár um auknið magn og gæði.

Sömuleiðis þurfa bændur og afurðastöðvar að leita enn frekari leiða til að hagræða og lækka framleiðslukostnað. Fjöldi tækifæra liggur í að endurskoða og einfalda regluverk matvælaframleiðslu heilt yfir framleiðslukeðjuna og skapa starfsumhverfi sem gerir okkur kleift að hagræða, lækka framleiðslukostnað og efla samkeppnishæfni íslenskra búvara.

Efling á rannsóknunum og menntun eru svo auðvitað grunnur að nýsköpun og vexti hverrar atvinnugreinar. Þar eignum við tækifæri til að gera enn betur.

Undirbúningu jarðveginna

Næstu ár verða afskaplega mikilvæg fyrir framtíð íslensks landbúnaðar. Ráðast verður sem fyrst í vinnu nýrra búvörusamninga þar sem við byggjum grunninn að framtíðinni en meginmarkmið nýrra samninga hlýtur fyrst og fremst að verða að tryggja nægilega framleiðslu matvæla þar sem er horft til nútíma neysluháttanna og eftirspurnar. Allar búgreinar þurfa viðunandi starfsumhverfi og tækifæri til frumþróunar og nýsköpunar.

Bændasamtökin hafa vaxið á síðustu árum og fjöldamörgum stórum verkefnum verið ýtt úr vör. Nú þegar landbúnaðurinn gengur í gegnum ákveðna breytingatíma er nauðsynlegt fyrir BÍ að styrkja sambandið við grasrótna sem mótar stefnu samtakanna en eins og bændum er flestum kunnugt þarf að hlúa að, undirbúa jarðvegin og tryggja helstu næringarefni svo að grasrótin megi vaxa og dafna.

Höfundur er varaformaður BÍ.

Alla nautakjötsframleiðendur við sama borð

Íslenska nautið á í varnarbaráttu ekki síður en margt annað sem íslenskt er.

Reynir Þór Jónsson.

Alþingi Íslendinga samþykkt á dögunum að styðja sérstaklega við eldi holdagripa en taldi af einhverjum ástæðum að eldi íslenskra gripa þyrfti ekki samsvorandi stuðning til að mæta sama afkomuvanda.

Þetta var gert þó niðurstöður ráðuneytisstjórahópsins hefðu sýnt svart á hvítu að 525 kr. vantar á hvert framleitt kíló nautakjöts, óháð því af hvaða búfjárfyrirnefningum sláturgripirnir eru. Þetta þýðir með öðrum orðum, að hreinlega er verið að fletja framleiðslu úr landi.

Á meðan framleidd verður mjólk úr íslenskum kúm munu áfram fæðast íslenskir nautakálfar. Það hlýtur að teljast jákvætt, sér í lagi umhverfislega, að gera verðmæti úr þeim kálfum sem fæðast, frekar en að farga þeim nýfæddum af því að það svarar ekki kostnaði að ala þá upp. Holdanautafurðir Íslands er í mikilli sókn og mun án efa auka

hlutdeildina jafnt og þétt á næstu árum. Í dag er þó langstærstur hluti nautakjötsframleiðslunnar af íslenskum gripum, eða um 80% af landsframleiðslu.

Staðan sem blasir við er hins vegar sú að við þurfum að auka heildarframleiðsluna en ekki minnka hana. Það er nóg pláss fyrir alla því eftirspurn eftir öllum gerðum íslensks nautakjöts er mikil. Það er hins vegar verð til framleiðenda sem er stóra vandamálið hvort sem um er að ræða kjöt af holdagripum eða íslenskum gripum.

Mín skoðun er sú að Alþingi hafi mismunad framleiðendum nautgripakjöts þegar aðeins var veittur aukastuðningur við framleiðslu hjá þeim sem eru með holdagripa. Engin gild rök eru fyrir því að staðan sé betri hjá þeim sem framleiða kjöt af íslenskum gripum. Til dæmis eru mörg stór býli sem framleiða nautakjöt eingöngu af íslenskum gripum. Þá er ekki eðlilegt að mjólkurframleiðsla beri uppi framleiðslu á nautakjöti. Þetta eru tvær greinar sem þurfa og eiga að geta staðið sjálfstæðar.

Bændasamtökin fóru fram á það í mars á síðasta ári að verðlagsnefnd búvara myndi meta

framleiðslukostnað nautgripakjöts eins og búvörlög gera ráð fyrir. Það var mat samtakanna að mikilvægt væri að fá þessar upplýsingar frá nefndinni sem fyrst.

Niðurstöðurnar myndu nýtast til að styrkja alla umræðu og aðgerðir sem snúa að bættri afkomu greinarinnar. Nú stýttist í að ár sé líðið frá því að erindið var sent, engin viðbrögð hafa komið frá matvælaráðuneytinu.

Er mögulegt að ákvörðun Alþingis að mismuna nautakjötsframleiðendum eftir búfjárfyrirnefningu hafi verið hugsuð til að setja bresti í samstöðu nautgripabænda?

Ef svo er þá mun það ekki takast. Ríkisstjórnin hefur með vinnu ráðuneytisstjórahópsins viðurkennt vandann. Nú er ekkert annað fram undan en að finna lausnir og halda ótraud áfram á þeirri braut að bæta afkomu hjá nautakjötsframleiðendum og öllum öðrum greinum íslensks landbúnaðar. Með samstöðunni náum við árangri og henni skulum við aldrei glata.

Höfundur er stjórnarmaður BÍ og fulltrúi í verðlagsnefnd búvara.

B AENDAGED
Geðorðin 10

- Hugsaðu jákvætt, það er léttara
- Hliðu að því sem þér þykir vænt um
- Haltu áfram að læra svo lengi sem þú lifir
- Lærðu af mistökum þínum
- Hreyfðu þig daglega, það léttir lungu
- Flæktu ekki líf þitt að óþörfu
- Reyndu að skilja og hvetja aðra í kringum þig
- Gefstu ekki upp, velgengni í lífinu er langhlaup
- Finndu og ræktaðu hæfileika þína
- Settu þér markmið og láttu drauma þína rætast

baendaged.bondi.is

Sókn

Íslenskur landbúnaður hefur um þessar mundir góð tækifæri til þess að snúa vörn í sókn. Í þeim efnum munar miklu að augu og eyru stjórnvalda eru að opnast.

Til að grípa tækifærin þarf að horfa til þess að endurskoðan úverandi rekstrarumhverfi landbúnaðarins því það er ekki að skila bændum nægri afkomu, sóknarfærin innanlands eru mikil vegna fólksfjölgunar og ferðamennsku og neytendur eru að kalla eftir auknum rekjanleika og hreinleika hvers kyns landbúnaðarafurða.

Á undanförunum árum hafa bændur upplifað þrengingar í rekstrarumhverfi landbúnaðarins. Tollvernd er hætt að virka sem skyldi og veitir ekki þá vernd sem hún þarf að gera til að vera ein af grunnstöðum innlendrar landbúnaðarframleiðslu. Aðföng í landbúnaði hafa hækkað óhóflega síðustu árin og alvarlegasta birtingarmynd stöðunnar er í fækkun bændu. Um leið erum við að tapa mannaúði sem býr yfir sérþekkingu í framleiðslu landbúnaðarafurða á Íslandi.

Það er áliggjandi að hefjast handa við að undirbúa sókn íslensks landbúnaðar. Það verður hins vegar ekki gert nema um það ríki samstæða. Bændur þurfa að hafa trú á að henni sé hægt að ná og ríkisvaldið þarf að vera tilbúið til samtalsins. Það skiptir nefnilega máli að allir séu með og skili sínu.

Í mínum huga er það verkefni ríkisins að skapa bændum umgjörð sem styður við samkeppnishæfni innlendrar framleiðslu. Rétt eins og aðrar þjóðir um allan heim gera.

Tollvernd þarf að vera virk. Það þarf að gefa fyrirtækjum í kjötiðnaði raunveruleg tækifæri til hagræðingar og svo þarf að huga að því hvernig staðið er að beinum stuðningi ríkisins við framleiðsluna. Stuðningur ríkisins skiptir máli við að gefa öllum neytendum, óháð stöðu eða stétt, jafnan aðgang að heilnæmum matvælum á viðráðanlegu verði. Það verður ekki gert með þeim hætti að bændur borgi árum saman með framleiðslunni. Það gefur augaleið að sú þróun getur ekki gengið áfram.

Við sem störfum við landbúnað verðum að geta unnið með stjórnvöldum að því að bæta hag okkar og hefja nú þegar vinnu við nýja búvörusamninga. Samhliða fjölgun Íslendinga stækka markaðurinn og stækkandi markaður kallar á aukna framleiðslu.

„Hæfni og þekking bændu er mikil, ungt fólk hefur brennandi áhuga á að komast í landbúnað og ég er sannfærður um að nú sé komið að þeim tíma að við getum blásið til stórsóknar í íslenskum landbúnaði“

Það á að vera stefna bændu og ríkis að sinna innanlandsmarkaði með innlendri framleiðslu en ekki með þeim hætti sem einkennir síðustu árin að innanlandsframleiðslan ýmist stendur í stað eða gefur eftir. Að sjálfsögðu er það fyrst og fremst innflutningur á landbúnaðarafurðum sem tekur til sín stöðugt stærri sneið af kökunni.

Ég hef trú á Íslenskum landbúnaði og er ekki einn um það. Hæfni og þekking bændu er mikil, ungt fólk hefur brennandi áhuga á að komast í landbúnað og ég er sannfærður um að nú sé komið að þeim tíma að við getum blásið til stórsóknar í íslenskum landbúnaði. Ég hef hug á því að taka þátt í þeirri spennandi uppbyggingarvinnu sem er fram undan með öllum bændum og er þess fullviss að með góðu samstarfi bændu og búgreina getum við lyft grettistaki á næstu árum.

Ég hef ákveðið að gefa kost á mér til formennsku hjá Bændasamtökum Íslands. Nái ég til þess kjöri mun ég á þeim vettvangi leggja mig allan fram um að sýna festu í störfum mínum, efna til öflugur samstarfs við bændur og búgreinadeildir og nálgast verkefni mín af auðmykt og virðingu fyrir fólki innan samtakanna og utan.

Ég mun því ekki gefa kost á mér til áframhaldandi formennsku í deild sauðfjárbændu. Ég vil á þessum vettvangi þakka sauðfjárbændum og öllu mínu samstarfsfólki fyrir gott og gefandi samstarf síðustu árin. Það hafa verið hrein forréttindi að fá að leiða stjórn sauðfjárbændu síðustu tvö árin.

Fyrir það traust sem mér hefur verið sýnt vil ég þakka um leið og ég vonast til þess að ég njóti þess áfram þegar Bændasamtökin velja sér forystu til næstu ára.

Höfundur býður sig fram til formennsku í Bændasamtökum Íslands.

Við þrífum allar stærðir og gerðir af sótsíum

 Vik verkstaedi ehf

Einhellu 6
221 Hafnarfirði
tel. +354 8961083

Auglýsing um skipulagsmál í Rangárþingi eystra

Samkvæmt 41. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 er auglýst eftirfarandi tillaga vegna deiliskipulags í Rangárþingi eystra.

Eystra-Seljaland F7 – Nýtt deiliskipulag

Deiliskipulagið tekur til uppbyggingar á 150 herbergja hóteli og starfmannahúsnæði á sitt hvorum byggingarreitum. Heimilt verður að byggja 6.000 m² hótél á einni til tveimur hæðum og hámarkshæð byggingar er allt að 11 m. frá gólfkóta. Á öðrum byggingarreitum verður hámarksbyggingarmagn 900 m² á einni hæð.

Ofangreinda deiliskipulagstillögu er hægt að skoða á heimasíðu Rangárþings eystra, í Skipulagsgátt Skipulagsstofnunar og á skrifstofu skipulags- og byggingarfulltrúa frá 24.janúar 2024. Hverjum þeim sem telur sig eiga hagsmuna að gæta er gefinn kostur á að gera athugasemd við tillöguna, og er frestur til að skila inn athugasemd til og með 6.mars 2024.

Athugasemdum skal skila í gegnum Skipulagsgáttina eða til skipulags- og byggingarfulltrúa Rangárþings eystra, að Austurvegi 4, 860 Hvolsvelli.

Samkvæmt 31. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 er aðalskipulagstillaga auglýst í Rangárþingi eystra.

Jarðstrengur milli Rimakots og Vestmannaeyja – Aðalskipulagsbreyting

Með aðalskipulagsbreytingunni er verið að heimila að leggja tvo jarðstrengi að Vestmannaeyjum, Vestmannaeyjalínu 4 og Vestmannaeyjalínu 5. Megin markmið aðalskipulagsbreytingarinnar er að koma upp fullnægjandi tvítengingu Vestmannaeyja við flutningskerfi raforku á Suðurlandi.

Hægt að nálgast skipulagstillöguna á heimasíðu Rangárþings eystra, á Skipulagsgátt Skipulagsstofnunar frá 24.janúar 2024 með athugasemdarfrest til og með 6. mars 2024.

Athugasemdum skal skila í gegnum Skipulagsgáttina eða skriflega til skipulags- og byggingarfulltrúa Rangárþings eystra, að Austurvegi 4, 860 Hvolsvelli.

F.h. Rangárþings eystra
Þóra Björg Ragnarsdóttir
fulltrúi skipulags- og byggingarsviðs.

Sníðug lausn!

Hafðu samband við okkur og fáðu allar nánari upplýsingar eða kíktu í heimsókn.

Hafðu samband á stolpigamar.is eða í síma 568 0100

stolpigamar.is

Geymslugámar með bílskúrshurð

Við bjóðum í fyrsta sinn hentuga 20 feta sérútbúna geymslugáma með bílskúrshurð sem auðveldar aðgengið mikið. Gámarnir eru hentug geymslulausn undir búslóðir, frístundatæki eða í raun hvað sem er. Komdu og skoðuðu.

 Stólpi Gámar

KLETTAGARÐAR 3-5 | 104 REYKJAVÍK | STOLPIGAMAR@STOLPIGAMAR.IS

Áfram verður pitsu-osturinn teygður

Erna Bjarnadóttir, hagfræðingur hjá Mjólkursamsölunni, skrifar grein í síðasta tölublað Bændablaðsins.

Ólafur Stephensen.

Þar fjallar hún um deilur um tollflokkan á pitsuosti með íblandaðri jurtaolíu, sem félagsmaður Félags atvinnurekenda flutti inn.

Óhjákvæmi-legt er að gera nokkrar athugasemdir við skrifin.

BÍ og MS fengu tollflokkan breytt

Í fyrsta lagi lætur Erna það líta þannig út, að fyrirtækið hafi flokkað ostinn ranglega í tollnúmer sem ekki ber tolla, en tollgæzlustjóri gripið í taumana og flokkað ostinn réttilega, þannig að hann bæri tolla. Svona einfalt var það hins vegar ekki. Pitsuosturinn var, samkvæmt fullri vitneskju og ráðleggingum starfsmanna tollgæzlustjóra, fluttur inn á tollnúmeri sem ekki bar tolla. Það tollnúmer var í samræmi við tollflokkan Evrópusambandsins (þaðan sem osturinn var fluttur út) á vörunni og flokkan hennar hjá Alþjóðatollastofnuninni, eins og síðar hefur verið staðfest.

Vinnuveitandi Ernu, Mjólkursamsalan, og Bændasamtök Íslands, sáu hins vegar ofsónum yfir þessum innflutningi og beittu stjórnvöld þrýstingum að breyta tollflokkinum. Þessir aðilar kröfðust þess við fjármálaráðuneytið og Skattinn að tollflokkan vörunnar yrði breytt og eftir talsverða rekistefnu, þar sem heil deild tollstjóraembættisins sagði sig frá málinu vegna þess að hún vildi ekki taka þátt í að „fremja ólög“ eins og yfirmaður hennar sagði síðar eidsvarinn fyrir dómi, varð það niðurstaðan.

Tollasvindlið fannst ekki

Erna og fleiri talsmenn hagsmunaaðila í landbúnaði höfðu áður haft uppi stór orð um meint misræmi í tölum um útflutning búvara frá Evrópusambandinu og innflutning sömu vara til Íslands og sakað innflutningsfyrirtæki um stórfellt tollasvindl, þar á meðal í innflutningi á pitsuosti, með því að tollflokka vörur rangt.

Erna endurtók þær ásakanir margofter, meðal annars í sjónvarpsþætti á Hringbraut í apríl 2021. Ríkisendurskoðun átti hins vegar eftir að kveða upp úr um að í þessu tilvikinu, hvað varðar pitsuostinn, varð misræmið ekki til fyrr en íslensk stjórnvöld, undir þrýsting frá MS og Bændasamtökunum, breyttu tollflokkinum. Það var allt tollasvindlið.

Övönduð stjórnsýsla

Erna veltir því í öðru lagi fyrir sér hvað greinarhöfundur hafi verið að gera á fundi stjórnskipunar- og eftirlitsnefndar Alþingis 19. apríl 2023, þar sem rætt var um þetta mál. „Síðan hvenær er það hlutverk

þingnefnda að taka við kvörtunum frá einkaaðilum yfir niðurstöðum dómstóla? Getum við ekki örugglega treyst á aðskilnað milli dómvalds og löggjafarvalds eins og mælt er fyrir um í 2. gr. stjórnarskrárinnar?“ spyr Erna í grein sinni.

Fulltrúar FA voru ekki mættir á fund stjórnskipunar- og eftirlitsnefndar til að kvarta undan niðurstöðum dómstóla, heldur til að gera nefndinni grein fyrir fádæma óvandaðri stjórnsýslu í málinu. Málið hafði komið á dagskrá nefndarinnar árið 2020 og verið rætt þar á þremur fundum, þá út frá ásökunum Ernu og annarra um stórfellt tollasvindl.

Á meðal þess sem fulltrúar FA gerðu þingmönnum grein fyrir á fundinum var hvernig Skatturinn leyndi aðila málsins, félagsmann FA, lykilognum í málinu, hvernig Skatturinn og fjármálaráðuneytið leyndu dómstóla gögnum og hvernig MS og Bændasamtökin höfðu í hæsta máta óeðlilegan aðgang að stjórnsýslunni í hagsmunagæzlu sinni. Þannig er í gögnum málsins tölvupóstur frá starfsmanni Skattsins til lögmans MS, þar sem fyrirtækinu er heitið því að tollflokkan vörunnar sem um ræðir verði breytt – áður en formleg ákvörðun hafði verið tekin þar um – og því auk þess lofað að opinber gjöld yrðu endurálögð á keppinauta MS í samræmi við hina nýju tollflokkan.

Með öðrum orðum fengu fyrirtæki sem höfðu flutt vöruna inn í samræmi við ráðleggingar starfsmanna Skattsins bakreikning frá sama embætti. Ef Erna hefur áhyggjur af óeðlilegum samskiptum einkaaðila og ríkisvaldsins ætti hún kannski frekar að staldra við þetta atriði.

Málinu er ekki lokið

Í þriðja lagi staðhæfir Erna að hinu svokallaða „Pizza Mix“-máli sé nú lokið. Það er ekki svo. Þegar ríki hafa undirgengist alþjóðlegar skuldbindingar um milli-ríkjavíðskipti er röng niðurstaða innanlands ekki endanleg. Breytingar íslenzkra stjórnvalda á tollflokkan vörunnar, sem hér um ræðir, ganga bæði gegn skuldbindingum þeirra á vettvangi Alþjóðatollastofnunarinnar og gegn EES-samningnum.

Að mati FA og Íslensk-eyrópska viðskiptaráðsins, sem FA starfrækir, skapar þetta mál grafalvarlegt fordæmi um að stjórnvöld geti, þegar það hentar þeim, breytt tollflokkan á vörum þvert á alþjóðlegar skuldbindingar.

Með því er hagsmunum íslenzkra innflutningsfyrirtækja í hættu stefnt – og ekki síður myndi það ógna íslenskum útflutningshagsmunum ef stjórnvöld í útflutningsríkjum Íslands teldu sig geta breytt tollflokkan á íslenskum útflutningsvörum að eigin geðþóttu. Það má því fastlega gera ráð fyrir að málið fari bæði í formlegt kvörtunarferli innan Evrópusambandsins og komi til kasta Eftirlitsstofnunar EFTA. Þetta vonda fordæmi má ekki standa.

Höfundur er framkvæmdastjóri Félags atvinnurekenda.

Hárkollurnar hengu í garðinum

Síðar svartar buxur, stuttar svartar buxur, aðsniðnar svartar buxur. Svartur bómull, svart gerviefni, svartur hampur, svört ull eða gallabuxur. Punnt efni eða þykkt. Þetta merki eða hitt.

Kristján Friðbertsson.

Mikið svaka-lega getur verið leiðinlegt að kaupa fót. Ég held mig bara vanta ekki svartar buxur lengur. Gamlar, tættar buxur, götöttar í klofinu, hljóta að vera alveg að koma í tísku.

Skyndilegt óhljóð í símanum varaði mig við því að ég ætti ólesin skilaboð, en bjargaði mér frá frekari buxnahugsunum. Ég beit á jaxlinn og gerði mitt ítrasta til að umbreyta hinu ólesna í lesið. Hef ég hitt hana áður? Ég er ekki viss. Ýmislegt höfum við þó í gegnum raftækin rætt, sendandinn og ég. Indælasta kona, líklega að nálgast sjötugt, kannski áttætt, jafnvel fimmtug. Ég er ekki göður að átta mig á aldri. Hlustar sennilega meira á Rás 1 en Rás 2. Ólíkleg til að vera nógu djörf fyrir Bylgjuna. Deilir með mér áhuga á garðyrkju, náttúru og lífinu. Spyr hvort ég vilji ekki líta við aftur í kaffispjall. Aftur?

Æ. Þá mundi ég það. Ég leit við hjá henni eitt sinn þegar hún ætlaði að fræða mig um allt sem hún vissi varðandi að kynda bál. Hefði alveg getað verið áhugavert. Ég hafði svo sem ákveðinn grun um að hún gæti verið lesblind, eða með einhver málfræg vandamál.

Misritunin var svo sem ekki augljós. Hefði ég vitað að til stæði 4 klst. fyrirlestur um það að binda kál, hefði ég ekki mætt. Ekkert áhugavert er hægt að segja um það að binda kál, sem ekki má afgreiða á innan við mínútu. „Kemst því miður ekki, þarf að versla mér ný fót. Bkv.“

Samskipti við annað fólk eru ofmetin

Á sama andartaki og ég svaraði skilaboðunum hringdi síminn svo ég óvart svaraði. Enn einn ókosturinn við að hafa allt í sama bölvæða tækinu. Teiknaðir takkar breyta um virkni fyrirvaralaust.

Reyndist þar vera vinur að hringja til að spjalla. Svolítið sérstakur reyndar, en ágætis drengur. Þjó eitt sumar í Svíþjóð og talar stundum eins og hann haldi að hann sé sænskur. Segir t.d. ekki „húmor“ heldur „huumöör“ svo orðið hljómar svona mitt á milli „humar“ og „hnoðmör“. Sem ég hef reyndar aldrei smakkað saman. Hann ræktar grænmeti í garðinum á lífrænan máta svo ég spurði aðeins út í það. Vinurinn kannaðist við að það yxi grænmeti í garðinum, jújú, en gerði nú frekar lítið úr því.

„Nej, bara eitthvað sem konan vildi endilega, hún var voða organísk.“

Konan? Ekki veit ég hvaða kona þetta á að vera.

Þessi drengur hefur aldrei nokkurn tímann verið við kvenmann kenndur, eftir því sem ég best veit. En þæja, hvað veit ég svo sem. Kemur mér heldur ekki við.

„Já, du veist nú hur þessar konur geta verið. Auðvitað lætur maður allt eftir þeim. Eitt sumaríð var denna lífræni reitur búinn til. Smá vesen í byrjun og mikið af pöddum, men skánaði mikið þegar ég fór að eitru vikulega. Það er held ég trikkið til að láta lífræna ræktun ganga upp, sjáðu til. Svo lengi sem du missir ekki úr viku, so gengur þetta allt upp.“

Aha. En það er nú varla lífrænt að eitru svona mikið?

„Jújú, þetta er allt samt voða natúrlígt, sko. Eitrið skiptir engu máli með það. Það þarf bara hver og einn að finna sinn organíska rytma held ég. Eins með safnkassann. Det kan finnas insektir hvas man passar

Fingreiddar hárkollur í nærmynd.

Bjarmabergsóle í blóma, en einnig byrjuð að mynda hárkollu.

Safn af heldur tuskulegri hárkollum.

sig ekki og lyktin ekki alltaf góð í byrjun.“

Ha? Ekki varstu virkilega að eitru safnkassann vikulega?

„Nej, nennti því nú ikke. Bara nokkrum sinnum yfir sumarið. Viktipt að hella miklu sjóðandi vatni ofan í kassann. Kannske var tredje dag. Dreppur bakteríen, sjáðu til. Lyktin líka mun skárrí og ekki eins mikið insekter. Flyþja öll sjóðandi vatnið, eins og við myndum gera.“

Jæja. Þetta samtal var ekki að fara að skila neinu af viti. Ég sagðist þurfa að kaupa mér ný fót, þakkaði spjallið og skelli á. Hann kvaddi að sjálfsgöðu með eitt stykki „há doo“ ...

Kattarspor

Eftir allt þetta gafst ég upp, þakkaði fyrir að eiga mér gríðastað og fór rakkileit þangað. Hverjum og einum er nefnilega nauðsynlegt að geta haft sinn gríðastað. Hvort sem það er innandyra eða utan, bílskúr eða garður, félagsleg samverustund eða algjör einvera. Í mínu tilfalli er það garður, en sá sameinar marga mikilvæga þætti í mínu lífi. Á miðri leið mætti ég ketti sem ákvað að slást í för með mér.

Slíkum félagsskap fagnaði ég mjög. Ég reyndi að spyrja hann bæði til vegar og nafns, en hann uppljóstraði engu. Ég ákvað að reyna ekki frekar. Tel mig veraldarvanan og spotta fljótt ef köttur hefur klárlega skrifað undir þagnareid. Ekki leið þó á löngu þar til kötturinn beygði af leið til að kynna sig fyrir flugu sem hann tók óvænt eftir. Skömmu síðar var ég kominn á gríðastaðinn, svo það kom ekki að sök.

Bjarminn úr garðinum

Mánuðurinn var desember og garðurinn var kaldur. Reyndar ískaldur og ekki beint fullur af lífi. Það breytir samt engu.

Fuglar í trjámum, plönturnar ýmist sigrænar eða í dvala, ferska loftið, gæsir nagandi túblettinn, meira gat ég nú ekki beðið um.

Fáeinir blómstrandi vetrarkrókusar í miðri, sigrænni þekjunni af blóðbergi stóðu gaddfrenir og steinhissa.

Hautlyng og skrautkál skreytti hin ýmsu beð og lyngrósir með sína stóru knúpa héldu í sér andanum og biðu spenntar eftir að fá að blómstra næsta vor. Vetrarsólin varpaði skuggum látinna sumarblóma á vegg, líkt og afturgöngum blómatíðar. Skriðsóleynin, búin að koma sér vel fyrir, sagði með róandi röddu „engar

Ásamt bergfléttu (og vafningsjurtinni skógartoppi) eru bergsóleijar (Clematis) algengustu klifurjurtir á Íslandi. Þær eru nefnilega nokkuð góðar að sjá um sig sjálfar. Sérstaklega þegar kemur að klifri í trjástofnum, girðingum og hinum ýmsu grindum. Svo lengi sem valið er vandað! Jú, staðsetningin þarf að vera nokkuð sólrík og skjólgóð, en tegundavalið skiptir samt allra mestu.

Fjallabergsóle (C.alpina) er ansi algeng hér og oftast talin sú harðgerasta. Algengust í fjólabláu tónum, en einnig til yfir í hvítt og bleikt. Bjarmabergsóleyn gulblómstrandi finnst mér alveg jafn harðgerð og í þokkabót blómstrar hún oftast aftur að hausti. Báðar eru þær smáblómstrandi.

Mikið framboð er stundum af yndisfögnum stórbómstrandi bergsóleijum í sölu, en þær eru lotterí. Dugar þeim aðeins það besta. Staðir þar sem sólin skín lengi allt sumarið, svo þær geti þá blómstrað að hausti. Ef þær blómstra yfirhófuð.

Bergsóleijar skal ávallt gróðursetja u.þ.b. einni kókdós dýpra en þær stóðu í potti, jafnvel rúmlega þann. Ræturnar vilja hvorki vera í rennblautum jarðvegi, né þorna upp, svo það er ágætt að passa aðeins upp á rakann, sérstaklega til að byrja með. Nánast sama hvað ætlunin er að rækta hérlandis er þó reglan alltaf sú sama: kynna sér plöntuna, velja eintakið sem og staðsetninguna vel og vona það besta (eins og ég).

Áhyggjur, ég passa beðin fyrir þig í vetur“.

Frænka hennar, bjarmabergsóleyn (Clematis tangutica), vafin utan um staura við gamla rólu, var orðin heldur líflaus um laufin en ljómaði þó engu að síður. Gulu, hangandi blómin löngu farin, en eftir sátu fræin. Líkt og hárbúðan hjá annari frænku, holtasóle, mynda fræhalarnir fjaðurhærðu eins konar hárlökka. Hvítir, gráir, gisnir, þéttir, stuttir, síðir. Í stað þess að standa beint upp í loft, hanga þessir hvítu lokkar þó oftast niður, jafnvel með ágætis sveip.

Stundum leiðir þetta hugann að fínasta nýársballi hjá Félagi eldri borgara. Allir nýþvegnir með dýrasta sjampóinu, djúpnærðir, vel greiddir og léttblásnir. En frá hausti og fram eftir vetri hanga þær þarna, sem hið fínasta skraut; silfurgráur hárkollurnar sem biða þess að verða afkvæmi bjarmabergsólejarinnar.

Höfundur er plöntunörð.

Samtök smáframleiðenda matvæla fjögurra ára

Árið 2023 var fjórða starfsár Samtaka smáframleiðenda matvæla (SSFM) og aðildarfélag þess, Beint frá býli (BFB), fagnaði 15. á afmæli sínu um land allt.

Oddný Anna Björnsdóttir.

Í SSFM/BFB eru á þriðja hundrað fyrirtæki. Rúmur helmingur á lögbýlum, fjórðungur á höfuðborgarsvæðinu og fimmtungur í bæjarfélögum hringinn í kringum landið.

Einföld n regluverks og samræmt eftirlit

Samtökin halda áfram að láta að sér kveða á mörgum sviðum. Lykilverkefnið er að stuðla að einföldun regluverks og samræmingu í efnisliði, hafa áhrif á þróun regluverks með umsögnum og vekja athygli á bákunum með greinaskrifum og aðgerðum í kjölfarið.

Á síðasta ári tókst okkur sem dæmi að koma í veg fyrir gjaldskrárhækkunir MAST (a.m.k. í bili) og ná í gegn reglugerðarbreytingu svo matvælaframleiðendur sem selja forpökkuð matvæli í eigin hagnaðarskyni þurfi ekki að sækja um og greiða fyrir starfsleyfi til heilbrigðiseftirlitsins fyrir hvern matarmarkað sem þeir taka þátt í. Fleiri mál eru í skoðun hjá ráðuneytinu.

Auka þekkingu og bæta kjör

Fræðsla og gerð verkfæra sem hjálpa félagsmönnum í sínu starfi er einnig lykilverkefni. Grunnur að gæðahandbók, forrit til að reikna næringargildi út frá uppskrift, handbók fyrir smáframleiðendur, fjölbreytt örnámskeið og námskeiðsraðir eins og Matsjain er það helsta sem samtökin hafa staðið fyrir.

Markmiðið er að halda námskeiðsröðina Veganesti á næsta ári sem er hugsuð fyrir þá sem vilja

taka fyrirtækið upp á næsta stig. Örnámskeið vorannar eru m.a. um styrkumsóknaskrif, notkun næringargildisforritsins, hugverk, rafrænar lausnir, viðskiptaskilmála, markaðs- og kynningarmál, verðlagningu og tengslanet.

Að semja um betri kjör til handa félagsmönnum hefur verið mikilvægt áherslumál og hefur afsláttarsamningur við innanlands-svið Eimskip sem dæmi haft mikið að segja fyrir marga félagsmenn, en á þriðja tug aðila veitir nú félagsmönnum sérkjör og sífellt fleiri bætast við.

Viðburðir og samstarf

Stærsti viðburður síðasta árs var afmælishátíð Beint frá býli í ágúst sem þúsundir sóttu og var haldin í samstarfi við landshlutasamtök sveitarfélaganna á sex stöðum á landinu. Sá viðburður verður árviss undir nafninu Beint frá býli dagurinn. Samhliða því var nýr vefur BFB settur í loftið.

Árlegur rafrænn málefnafundur með félagsmönnum verður haldinn 6. febrúar. Þann 7. mars munu SSFM/BFB standa fyrir málþingi og matarmarkaði á Hvanneyri í samstarfi við Lbhl og fleiri. Þann 8. verða aðalfundur, heimsóknir til félagsmanna á svæðinu og ársráðgjöf á Hótel Hamri.

Við höfum átt gott samstarf við önnur félagsamtök og verið samstarfsaðilar á viðburðum eins og Bragðagarði Slow Food Reykjavík í Grasagarðinum í október og Matarmóti Austfirska krása í nóvember og verðum einnig í ár.

Við munum jafnframt halda okkar góða samstarfi við Samtök iðnaðarins og Matvælaráð áfram, m.a. sem samstarfsaðilar að viðburðum tengdum matvælum.

Við litum á það sem mikla viðurkenningu á okkar starfi þegar fjármunir gamla bakhjarlsins okkar, Landbúnaðarklasans, voru látnir renna til SSFM þegar honum var slitið sl. vor.

Þróá og fjölga söluleiðum

Enn eitt lykilmarkmiðið er að þróa og fjölga söluleiðum og eigum við því í góðu samstarfi við verslanakeðjur og stórverslanir um land allt sem miðar að því að þær taki markvisst inn í sitt vöruval vörur félagsmanna, vekja athygli á þeim og geri þeim hátt undir höfði. Dæmi um það eru Matarbúr Krónunnar, Heimabyggð Samkaupa, Matarmarkaður íslenskra smáframleiðenda í Hagkaup, Uppspretta Haga og Frumkvöðladagar Fjarðarkaupar. Ómetanlegar eru svo ferðamanna- og sérvörslanir eins og Taste of Iceland í Reykjavík og hringinn í kringum landið sem kynna vörur frumkvöðla fyrir ferðamönnum og íbúum. Síðast en ekki síst að kynna rafrænar sölulausnir enda milliliðalaus viðskipti mikilvæg og vaxandi, bæði í gegnum netið og á matarmörkuðum.

Gátt inn til smáframleiðenda

Samtökin veita félagsmönnum ráðgjöf og stuðning, miðla gagnlegum upplýsingum og vekja athygli á málefnum sem þá varða. Þau eru einnig gátt inn til smáframleiðenda matvæla sem þýðir að þeir sem þurfa að ná til þeirra geta gert það í gegnum póstlistann og lokaða Facebook-hópinn.

Landbúnaðarverðlaun og fálkaorða

Félagsmenn samtakanna rökðu til sín verðlaunum á liðnu ári. Hjónin á Erpsstöðum, þau Helga og Þorgrímur, fengu landbúnaðarverðlaunin; formaður BFB, Jóhanna á Háafelli Geitfjarsetri, var sámd heidursmerki hinnar íslensku fálkaorðu og Karólína í Hvammshlíð var valin maður ársins á Norðurlandi vestra. Fleiri félagsmenn hafa fengið hin ýmsu verðlaun, viðurkenningar og glæsilegar umfjallanir enda sannir frumkvöðlar og dugnaðarforkar.

Höfundur er framkvæmdastjóri SSFM/BFB.

Sérstær þjónusta að þínum þörfum

ALLT
FASTEIGNASALA

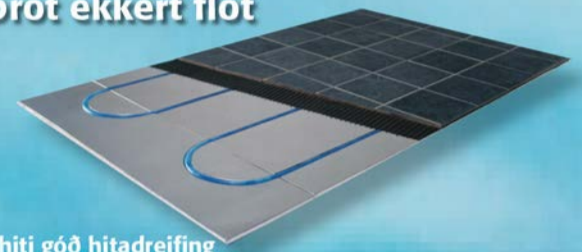
Kristinn Sigurbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og byggingafræðingur.
Sími: 560-5502
Netfang: kristinn@allt.is

Páll Þorbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og fiskeldisfræðingur.
Sími: 560-5501
Netfang: pall@allt.is

Gólfhitakerfi

Ekkert brot ekkert flot

- Þægilegur hiti góð hitadreifing
- Hitasveiflur / Stuttur svörunartími
- Aðeins 12mm þykkar hitadreifiplötur
- Fljótlegt að leggja
- Ekkert brot ekkert flot
- Dreifiplötur límdar beint á gólf
- Gólfefni lagt beint á dreifiplötur (flisar, parket)
- Hentar vel í eldra húsnæði jafnt sem ný hús og sumarhús
- Flooré gólfhitakerfi er einfalt, fljótlegt og þægilegt

Skemmuvegur 10 (blá gata) 200 Kópavogur
Sími 567 1330 Fax 567 1345 www.hringas.is

Hringas ehf.

Músa- og kakkalakkafælar SEM VIRKA

Evrópsk framleiðsla

...fæst í öllum betri landbúnaðarverslunum

radarcan®

Þökkum frábærar viðtökur

á Xwolf 700

- Bein innspýting,
- 4x4,
- Driflæsing,
- Rafstýri,
- Sjálfskipt CVT

Verð aðeins
1690
þús m.vsk

AFLVÉLAR

TRAUSTUR SAMSTARFSADILI

Selfossi | Akureyri | Garðabæ
sími 480-0000 | www.aflvelar.is

Flytjum inn (og getum reist) iðnaðarhús af öllum stærðum og gerðum.

Upplýsingar á vegr.is og í síma 898-5463

Andúð á hernaði og stríði

Orðsins list kemur að þessu sinni frá ák obínu Sigurðardóttur.

Jakobína (1918–1994) fæddist og ólst upp í Hælavík á Hornströndum. Hún flutti sautján ára gömul að heiman, árið 19 til Reykjavíkur og hugðist afla sér menntunar en líftíð varð úr þeim áformum því fá tækifæri voru fyrir efnalitlar konur á þeim tíma. Einnig vann hún um tíma sem kaupakona í Árnassýslu. Árið 1949 flutti hún norður í Mývatnssveit og hóf búskap í Garði II ásamt manni sínum, Þorgrími Starra Björgvinssyni, til dánardags. Varð þeim fjögurra barna auðið og bæði settu þau sterkan svip á þjóðlífið á sinni tíð.

Eftir Jakobínu liggja fjórar skáldsögur, þrjú smásagnasöfn, ævintýri, kvæðabók og endurminningabók. Hún var tvisvar tilnefnd fyrir Íslands hönd til Bókmenntaverðlauna Norðurlandaráðs og hlaut ýmsar viðurkenningar aðrar. Bækur Jakobínu hafa verið þýddar og gefnar út á dönsku, sænsku og rússnesku.

Ljóð Jakobínu fela mörg í sér sterkan boðskap um frið og andúð á hernaði og stríði. Þetta eru ýmist snörp pólitísk ádeiluljóð eða undurfögur náttúru ljóð og ættjörðin og mennskan ætíð nálægt: *Drag helskóna af fótum þér; / leys hönd þína af vopninu, / að við megum lifa / að við megum blómstra / í þúsund líðu.*

Ljóðabókin *Kvæði* kom fyrst út árið 1960 og var endurbætt og aukin 1983. Frægasta kvæði Jakobínu á alþjóðavísu er líklega *Vökuró*, sem hér fer á eftir, en Björk Guðmundsdóttir söng ljóðið við lag Jónunnar Viðar á plötunni *Meðúlla* árið 2004.

Ásta Kristín Benediksdóttir íslenskufraeðingur bjó út fróðlegan vef um líf og starf Jakobínu og ber hann nafn hennar: jakobinasigurardottir.wordpress.com.

Jakobína við skrifborðið í Garði þar sem hún skrifaði flestar sínar sögur. Mynd / jakobinasigurardottir.wordpress.com

Vökuró

Bæringinn minn,
bæringinn minn og þinn
sefur sæll í kyrrð.
Fellur mjöll
hljótt í húmi á jörð.
Grasið mitt
grasið mitt og þitt
geymir mold til vors.

Hjúfrar lind
leynt við brekkurót,
vakir eins og við.
Lífi trú
kyrrlát kaldavermsl
augum djúps
út í himinfirð
stara stillt um nótt.

Langt í burt
vakir veröld stór,
grimmum töfrum tryllt,
eirðarlaus,
óttast nótt og dag.
Augu þín,
óttalaus og hrein,
brosa við mér björt.

Vonin mín,
blessað brosið þitt,
vekur ljóð úr værd.
Hvílist jörð
hljóð í örmum snæs.
Liljuhvít
lokar augum blám
litla stúlkan mín.

/sá

Kvæði, Heimskringla, 081 s. 6 4

Líf og fjör við æfingarnar á sviði Litla Leikklúbbsins.

Leiklist:

Litli leikklúbburinn

Litli leikklúbburinn, sem stofnaður var árið 1965 á Ísafirði, býður nú upp á Fiðlarann á þakinu eftir þá félagi Joseph Stein, Jerry Bock og Sheldon Harnick.

Mikill fjöldi stendur að uppsetningunni sem er, í leikstjórn Þórhildar Þorleifsdóttur, unnin í samstarfi við Tónlistarskóla Ísafjarðar. Koma því bæði leikarar, dansarar, kór og hljómsveit við sögu. Uppsetningin er afar metnaðarfull en telur leikhópurinn 27 manns og níu eru í hljómsveit.

Fiðlarinn á þakinu fjallar um líf og siðvenjur gyðinga Austur-Evrópu árið 1905, þá mjólkurpóstinn Tevje – sem leikinn er af Bergþóri Pálssyni – og fjölskyldu hans, sem með aðstoð hjúskaparmiðlara standa í því vanda-

sama verki að gifta dæturnar fimm.

Hjúskaparmiðlari þorpsins gerir sitt besta til að sinna hlutverki sínu en dæturnar hafa aðrar hugmyndir um örlög sín en foreldramir, miðlarinn og samfélagið. Fékk leikfélagið danshöfundinn frábæra, Chantelle Carey, til sín svo allir á sviðinu gangi nú, hoppi og dansi í takt.

„Tónlistarskólinn átti stórafmæli á síðasta ári og í tengslum við það kom sú hugmynd upp að setja á svið stóran og flottan söngleik aftur og Fiðlarinn á þakinu varð fyrir valinu,“ segir Tinna Ólafsdóttir, gjaldkeri félagsins, en þau settu söngleikinn *Söngvaseið* á sviði í fyrra.

„Okkur í leikklúbbum þótti svo bráðnaðsynlegt að nýta krafta Bergþórs, sem er skólastjóri

tónlistarskólans auk þess að vera einn af bestu söngvurum landsins. Við snerum því upp á höndina á honum þar til hann samþykkti að taka að sér aðalhlutverkið.“

Tinna segir Bergþór þó ekki þann eina úr röðum tónlistarskólans, en einn kennaranna, Beáta Joó, gegnir hlutverki tónlistarstjóra sýningarinnar.

„Hún hefur áður tekið að sér tónlistarstjórn, bæði með okkur og Leikfélagi Menntaskólans á Ísafirði og það er virkilega dýrmætt að njóta leiðsagnar hennar,“ segir Tinna.

Frumskýning Fiðlarans á þakinu verður 1. febrúar og sýningar fram að 16. febrúar. Miðaverð er 5.900 kr. fyrir fullorðna og börn 12 ára og yngri greiða 3.500. Miða má kaupa á vefsíðunni www.litlileik.is /sp

Leiklist:

Freyvangsleikhúsið

Freyvangsleikhúsið skellti sér í gerð meistaraverksins alkunna, Gaukshreiðrið, í leikstjórn Gunnars Björns Guðmundssonar og verður frumsýnt 8. febrúar.

Leikverkið segir sögu indíánahöfðingjans Bromden sem hefur verið lengi á geðsjúkrahúsi í Bandaríkjunum. Bromden segir frá komu McMurphy nokkurs á deildina og hvaða áhrif hann hafði á sjúklinga og starfsfólk hælisisins. McMurphy hafði séð sér leik á borði og leikið sig geðveikan til þess að losna við fangelsisvist. Hann lendir þar í útistöðum við frú Ratchet sem stjórnar þar öllu hælínu með harðri hendi.

Gaukshreiðrið er í raun hrollvekjandi ádeila á kerfið en lýsir á sama tíma einstöku sambandi sjúklinganna og hvernig þeir glíma við harðræði og niðurlægingu yfirvaldsins. Leikverkið inniheldur í senn sorg, gleði, hrylling og illsku svo áhorfendur ættu að búast við að upplifa allan tilfinningaskalann. Verkið lýsir á beinskeyttan hátt aðstæðum og þann uppreisnaranda sem ríkti á 7. áratug síðustu aldar sem og þeirri meðferð sem geðsjúkri bjuggu við og hvernig lítið var á geðsjúkdóma á þessum tímum.

Óvanalega mikil aðsókn var í samlestur fyrstu helgina í desember, en 40 fullorðnar manneskjur mættu á staðinn og ákvað leikstjórnin fyrir vikið að kasta í fleiri hlutverk en áætlað er samkvæmt handriti. (Enda áhugaleikhús fyrir alla.) Fullmannað var einnig í allar stöður listræns teymis og vel það, hvort sem átti við hljóð, sviðsmenn, leikmuni, smíðar o.þ.h. Kom á óvart að líttill áhugi var fyrir buningahönnun, sem endaði í höndum formannsins sjálf, hennar Jóhönnu, en í samstarfi við sjúkrahúsið og elliheimilið í grenndinni var málunum bjargað.

Broadway setti á svið Gaukshreiðrið þann 12. nóvember 1963 og stóðu sýningar til 25. janúar árið eftir. Þarna eru þau Kirk Douglas og Joan Tetzel í hlutverkum sínum sem McMurphy og Ratchet yfirhjúkrunarkona. Kirk Douglas keypti svo réttinn að bíómyndinni og fór stórleikarinn Jack Nicholson með hlutverk McMurphy í bíómyndinni sem kom út árið 1975.

Aðalhlutverk eru í höndum Freysteins Sverrissonar sem McMurphy og Aðalbjargar Þórólfsdóttur í hlutverki frú Ratchet. Indíánahöfðinginn er Ingólfur Þórsson og helsta grúpa geðsjúklinganna er leikin af því hressilega teymi Helga Þórssyni, Stefáni Guðlaugssyni, Halli Guðjónssyni, Hjálmarí Arinbjarnarsyni, Sindri Swan og rúsinan í pylsuendanum er hinn átján ára gamli Svavar Máni Geislason, efnilegur ungur strákur, sem setur nýtt tvíst í geðsjúklingahópinn enda langyngstur.

Ljósamaðurinn Eiríkur Frímánn Arnarson kemur svo frá Hofsósi en hann hefur getið sér gott orð fyrir einstaka hæfileika á sínu sviði.

Eins og áður sagði verður frumsýning þann 16. febrúar, nánar tiltekið klukkan átta, og svo sýnt næstu helgar í framhaldinu, föstudags- og laugardagskvöld klukkan átta. Miðar fást á Tíx s og í síma 8- 8 /sp

Merkið sem tryggir að þú fáir íslenskt þegar þú velur íslenskt

www.stadfest.is

Vagga flugs á Íslandi

Flugsafn Íslands á Akureyrarflugvelli er einstakt safn á landsvísu. Safnið er eina viðurkennda safnið á landinu sem hefur það meginhlutverk að varðveita íslenska flugsögu.

Í safnkosti þess er að finna marga gersemina og eru safngripirnir af ýmsum stærðum og gerðum. A sýningu þess má m.a. finna stjórnklefa Gullfaxa, fyrstu þotu Íslendinga, DC-3 landgræðsluvélina Pál Sveinsson, björgunarþyrluna TF-SIF sem bjargaði ófáum mannlífum, og sjúkraflygúlf Björns Pálssonar, TF-HIS.

Björgunar- og sjúkraflygúlf skipar stóran sess í íslensku flugi. Sett var upp sýning um það flug á síðasta ári en til þess hlaut safnið styrk úr Safnasjóði. Auk TF-HIS og TF-SIF er björgunar- og eftirlitsflugúlf Landhelgisgæslunnar TF-SYN varðveitt í safninu og á þessu ári mun björgunarþyrlan TF-LIF bætast í safnkost Flugsafnsins.

A hverju ári eru settar upp sérsýningar og í ár verða þær tvær. Sú fyrri verður sett upp í tilefni af 80 ára afmæli flugfélagsins Loftleiða, en það var stofnað af flugmönnum og frumkvöðlumum Alfred Elíassyni, Kristni Olsen og Sigurði Ólafssyni 10. mars 1944. Sýningin verður unnin í samstarfi við Sögufélag Loftleiða. Seinni sýningin verður tileinkuð þeim merku tímamótum að 100 ár verða liðin frá því að flugúlf kom fljúgandi til Íslands í fyrsta sinn. Það var þann 2. ágúst 194 að hnattflugssveit bandaríska hersins lenti á Hornafirði, á flugúlf af gerðinni Douglas World Cruiser.

Flugdagur Flugsafns Íslands er haldinn árlega í samstarfi við flugsamfélagið á Akureyri og Isavia. Leitast er við að kynna almenningi flug í sinni fjölbreyttustu mynd og verður Flugdagurinn haldinn laugardaginn 22. júní í ár. Flugsafnið og Icelandair vinna saman að því að koma hluta af Boeing 737 þotu fyrir á norðurveggs safnsins, og verður um nokkurs konar flugvélavíðbyggingu að ræða, þar sem innangengt verður í flugvélarlutann og saga Icelandair sögð um borð í þotunni. Unnið er að hönnun og standa vonir til að hægt verði að hefja verkið á vormánuðum en flugvélarlutunum var ekið norður í lok október sl.

Landgræðsluvél Pál Sveinsson, eða „Prsturinn“ eins og flugvél er oft kölluð, er varðveitt í Flugsafni Íslands.

Listflugvélarnar TF-ABJ og TF-TOP á Flugdegi Flugsafnsins 2023. Flugdagurinn verður haldinn laugardaginn 22. júní í ár. Myndir / Aðsendar

Fjölmargir skólahópar heimsækja Flugsafnið ár hvert.

Í upphafi árs hófu flugvirkjanemar Tækniskólans verknám sitt í safninu. Flugsafnið og Tækniskólinn hafa átt í afar farsælu samstarfi frá árinu 2013 og er árgangurinn sem nú er við nám í safninu sá tíundi í röðinni. Flugvirkjanamið stendur til 1. mars en safnið er sem áður opið á laugardögum kl. 13-16 og eftir samkomulagi. Aðsókn að Flugsafninu hefur farið vaxandi undanfarin ár og heimsóttu 12.500 gestir safnið á síðastliðnu ári.

Sumaropnun Flugsafnsins tekur gildi 15. maí og er safnið þá opið daglega kl. 11-17. Fram að sumaropnun sinna starfsmenn og hollvinir safnsins ýmsum verkefnum, s.s. skráningu, rannsóknum, viðhaldi, uppsetningu sýninga, og móttöku skólahópa og almennra safngesta. Opnunartími safnsins er lengdur í vetrarfríi og páskafríi grunnskólanna og er auglýstur sérstaklega á heimasíðu og samfélagsmiðlum safnsins.

Flugsafn Íslands óskar lesendum Bændablaðsins og landsmönnum öllum gleðilegs nýs árs, og vonast til að sem flest leggi leið sína á safnið á árinu. Verið öll hjartanlega velkomin.

Steinunn María Sveinsdóttir safnstjóri.

Eignatorg býður sérhæfða þjónustu við verðmöt og sölu á bújörðum og öðru landi með eða án rekstrar.

Við byggjum á áralangri reynslu á því sviði.

Björgvin Guðjónsson, búfræðingur

og löggiltur fasteignasali,

s. 510-3500 eða 615-1020, bjorgvin@eignatorg.is

Syðsta-Mörk, 861 Hvolsvöllur

MITSUBISHI ELECTRIC
Changes for the Better

- Loft í loft
- Loft í vatn
- Vatn í vatn

Varmadætur - Vörukaup ehf

516-2600
vorukaup@vorukaup.is

VÖRUKAUP

Meirapróf Næsta námskeið 18. janúar 2024

Tilboð:

Öll réttindi C + D + CE + B/far

Minni réttindi C1 + C1E

B/far + Harkari

kr. 640,000

kr. 199,000

kr. 150,000

Skráning ovs@ovs.is

Sími: 5881414

Netfang: www.ovs.is

Lífræn hreinsistöð

• Fyrirferðalítil fullkomin sambyggð skolphreinsistöð

• Uppfyllir ýtrustu kröfur um gæði hreinsunar

• Engin rotþró eða siturlögn 25 ára ábyrgð

• Tæming seyru á þriggja til fimm ára fresti

• Engir hreyfanlegir hlutir

• Stærðir frá 6 - 55 persónueiningar

WPL
Diamond

IDNVER

Tunguhálsi 10 - 110 Reykjavík
Sími 517 2220 - petur@idnver.is

Auglýsing um skipulagsmál í Rangárþingi ytra

Samkvæmt 1. mgr. 41. gr. Skipulagslaga nr. 123/2010 er hér kynnt tillaga að eftirfarandi deiliskipulagsáætlun.

Helluvað 2, Rangárþingi ytra, breyting á deiliskipulagi.

Sveitarstjórn Rangárþings ytra samþykkti á fundi sínum 3. janúar 2024 að auglýsa tillögu að breytingu á gildandi deiliskipulagi fyrir Helluvað dags. 27.7.2020. Breytingarnar gera ráð fyrir viðbótarbyggingareit þar sem gert verði ráð fyrir byggingu þriggja gestahúsa allt að 40 m² hverju fyrir sig. Aðkoma er af Suðurlandsvegi (1) um Þrúðvang í gegnum Hellu og áfram um aðkomuveg að Helluvaði 2.

Tillagan liggur frammi hjá Skipulagsfulltrúa, Suðurlandsvegi 3, Hellu og á heimasíðu Rangárþings ytra, www.ry.is. Jafnframt er hægt að skoða skipulagsgögn og senda inn umsagnir í gegnum rafræna Skipulagsgátt á slóðinni www.skipulagsgatt.is. Frestur til að skila inn athugasemdum er til 7. mars 2024.

Þeir sem óska nánari upplýsinga geta snúið sér til Skipulagsfulltrúa Rangárþings ytra í síma 488-7000 eða með tölvupósti birgir@ry.is

Haraldur Birgir Haraldsson
Skipulagsfulltrúi Rangárþings ytra

Vélabásinn:

Ekki sækja vatnið yfir lækinn

– Prufuakstur á Tesla Model 3

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Bændablaðið fékk til prufu Tesla Model 3 Long Range með fjórhjóladrifi á dögnum. Þessir bílar gengu í gegnum endurnýjun lífdaga í lok síðasta árs með gagngerum breytingum á ytra byrði gútbúnaði.

Stærsta muninn að utan má sjá á framljósunum sem eru orðin mjórri og endurnýjuðum stuðara. Formið á afturljósunum hefur einnig tekið smá breytingum ásamt því sem búið er að fjarlægja merki bílsins af skothleranum. Í staðinn stendur „TESLA“ stórum stöfum. Myndirnar tala sínu máli en flestir hljóta að vera sammála um að hér er um fríðari bifreið að ræða en áður.

Í þessum tiltekna bíl er innréttingin svört og allt sem er hægt að snerta mjúkt og vandað. Nánast enga takka er að finna, en í stýrinu eru tveir hnappar sem er hægt að skruna upp og niður – annar fyrir hljóð og hinn fyrir hraðastilli. Síðan eru rafrænir takkar í stýrinu fyrir stefnuljós, rúðupurrku og aðalljós.

Sætin sjálf eru mjúk og þægileg og með leðurklæðningu. Bæði framsætin eru stillanleg með rafmagni og breytilegum mjóbaksstuðningi með tökkum við hliðina á sætinu.

Ef öikumannssætið er mjög aftarlega og í lágru stöðu er vont að vera aftursætisfarþegi með fætur. Tærnar komast ekki undir framsætin nema þau séu aðeins hækkuð, en þegar það er komið í lag fara aftursætin vel með fullorðin fólk. Þeir allra hávöðus tu reka höfuðið rétt svo í glerþakið, en nánast allur toppurinn er rúða.

Skjár á pari við iPad

Gæði margmiðlunarskjásins eru á pari við besta iPad-inn, sem er eins gott, því þar gerist allt. Á heimaskjánum er mynd af bílnum og stórt kort með skörpum gervihnattamyndum frá Google. Leiðsögukerfið er létt í notkun og er hægt að láta það skipuleggja hvar og hvenær skuli stinga bílnum í samband á lengri ferðalögum. Bíllinn getur því verið búinn að hita rafhlöðuna og tekið við rafmagni af fullum krafti strax til að lágmarka hleðslutímann.

Rétt er að nefna Tesla-appið sérstaklega, en með því er hægt að stjórna ýmsum eiginleikum bílsins úr fjarlægð. Það er til dæmis auðvelt að setja miðstöðina í botn áður en maður fer úr húsi. Þá er líka hægt að tengjast myndavélunum til að njósna um ferðir nágrennanna. Stórbrotmest er þó hæfni appsins til að láta bíllinn framkvæma prumpuhljóð eftir þörfum. Svona eru tækniframfarirnar orðnar miklar á tuttugustu og fyrstu öldinni!

Hámark einfaldleikans

Ef notandinn er búinn að setja upp Tesla-appið í símann fer bíllinn sjálfkrafa úr lás þegar gengið er að bílnum. Þegar dynnar eru opnaðar og sest er um borð kviknar á skjánum og miðstöðinni. Síðan þarf öikumadurinn ekki að gera neitt annað en að setja á sig beltið og ýta á bremsuna, en þá er bíllinn kominn í gang og búinn að velja sjálfkrafa víðeigandi gír.

Við upphaf ökuferðarinnar nema skynjarar hvort það sé fyrirstaða fyrir framan, en þá er sjálfkrafa valinn bakkgríp og svo öfugt sé hindrun aftan

Tesla Model 3 hefur verið endurnýjaður með breyttu útliti, öflugri hljóðeinangrun og mýkri fjöðrun. Hinar miklu vinsældir Tesla eru auðskiljanlegar, enda afbragðsgóðir bílar á samkeppnishæfu verði.

Myndir / AL

Að aftan eru breytingarnar smávægilegar en aðlaðandi.

Erfitt er að finna mínimalískari innréttingu. Ekki einu sinni stangirnar fyrir stefnuljósin hafa haldið sér.

við bíllinn. Engin stöng eða takki er til að skipta á milli gíra, heldur er sett í D, R og P í gegnum valmynd sem er alltaf uppi á skjánum.

Akstursaðstoðin í Tesla er ein af þeim bestu sem standa til boða. Ökumadurinn smellir tvisvar á takka í stýrinu og bíllinn fer inn í miðja akreinina, velur sjálfur hámarkshraðann sem er hverju sinni og heldur hæfilegri fjarlægð frá næsta bíl. Þó er rétt að nefna að í örfáum tilfellum virtist bíllinn ekki hafa hugmynd um hámarkshraðann og var ekki hægt að skrúfa upp í hraðastillingum, heldur var nauðsynlegt að aka handvirkt á þeim kafla.

Snjórinn truflar ekki

Þó að ekið sé á illa merktum þjóðvegi með snjóþekju yfir hvítu línunum þá heldur hann sér á miðri akrein, sem er alls ekki sjálfgefinn eiginleiki í nýjum bílum. Ökumadurinn getur því notið útsýnisins á ferðalaginu í staðinn fyrir að vera stanslaust með augun límd á veginum.

Sjálfvirkni margra bíla er oft hálf-takmörkuð og krefst stanslausrar aðstoðar frá ökumanninum. Í þessum bíl er það hins vegar þannig að hann virðist skynja hugsanir manns og er akstursaðstoðin aldrei yfirþyrmandi. Hér hefur fundist gott jafnvægi milli akstursupplifunar og sjálfvirkni.

Mótorinn er fáránlega kraftmikill og getur hreinlega verið óþægilegt fyrir farþegana að finna iðrin

Aftursætin eru býsna góð svo lengi sem framsætin eru ekki í neðstu stöðu.

Nytsemi skottsins takmarkast nokkuð vegna lítills hlera.

þrýstast að bakinu þegar inngjöfin er sett í botn. Þó svo að malbikið sé blautt og kalt þá ná dekkinn mjög góðu gripi þegar þeyst er af stað.

Það sem skilur þennan bíl mest að frá hinum eldri er að hljóðeinangrunin er orðin meiri og er tvöfalt gler í rúðum. Þá hefur fjöðrunin verið endurbætt og fann blaðamaður aldrei fyrir því að þessi bíll væri hastur, þó hann tæki heldur ekkert sérstaklega eftir því að hann væri áberandi mjúkur.

Stefnuljósin hugarleikfimi

Þótt þessi bíll sé að flestu leyti algjört afbragð þá er rétt að nefna örfáa galla. Í fyrsta lagi er lágt undir hann og þarf að gæta varúðar þegar ekið er yfir háar bungur, sérstaklega ef

margir farþegar eru í bílnum. Sætin eru jafnframt mjög neðarlega sem gerir aðgengið erfitt fyrir suma. Bíllinn er með býsna stórt skott en nytsemi þess takmarkast umtalsvert þar sem skothlerinn er frekar lítill. Því getur verið erfitt að troða inn stórum hlutum eða teygja sig í farangur sem er innarlega. Undir húddinu er nytssamleg hirsila.

Þá er ekki hægt að sleppa því að nefna stefnuljósin, en í anda hins alltumlykjandi mínimalisma er engin hefðbundin stöng. Í staðinn eru komnir tveir takkar í stýrið og er það gífurleg hugarleikfimi að beita þeim, sérstaklega þegar maður er inni í miðju hringtorgi þegar takkarnir eru komnir akkúrat hinum megin og ökumadurinn þarf að rifja upp hvor er fyrir ofan og hvor fyrir neðan.

Að lku m

Eftir þennan prufuakstur skilur undirritaður vinsældirnar á Tesla fullkomlega, en þessi bíll toppar alla sína nánustu samkeppni í gæðum.

Verðið er ekki eins aðlaðandi eftir að stjórnvöld hækkuðu álgör á rafmagnsbíla, en það sama má segja um alla þá bíla sem þessi keppir við. Þeir sem ætla að fá sér nýjan rafmagnsfólksbíl þurfa að hafa mjög góð rök fyrir því að kaupa eitthvað annað en Tesla Model 3

Þegar þetta er ritað kostar Tesla Model 3 Long Range Dual Motor með Stealth Grey lakki 9.157.388 krónur með vsk. Öðrásti fjórhjóladrifni bíllinn er á 8.859.788 krónur með vsk.

Bærinn Ósabakki ehf. er staðsettur í Skeiða- og Gnúpverjahreppi.

Unnið hefur verið markvisst að því að bæta uppeldið og telur Ísak ungar kvígur koma sterkar inn. Kynjahlutfall kálfanna hefur verið tiltölulega jafnt og endurnýjun því mjög hröð síðustu árin.

Parið Ísak og Sóley Erna á góðri stund.

Bóndinn:

Horfir fram á veginn

Ísak Jökulsson bóndi rekur búið Ósabakka ehf. í samvinnu við föður sinn, Æk ul Helgason, auk þess að vera í stjórn Samtaka ungra bænda (SUB). Ísak kom inn í búskapinn árið 2020 en var þá að klára nám við LbhÍ í búvísindum og búfræði.

Bý i og staðsetning?

Bærinn heitir Ósabakki 1 og 2. Búið er rekið núna sem Ósabakki ehf. og er staðsett í í Skeiða- og Gnúpverjahreppi.

Ábúendur?

Bændurnir eru ég (Ísak Jökulsson) og hann pabbi minn, Jökull Helgason. En hér búa líka kærastan hans pabba, Ragnheiður Jónasdóttir, og dóttir hennar, Álfheiður Þóra. Kærastan mín, Sóley Erna Sigurgeirsdóttir, sem er að læra dýralækningar í Slóvakíu, og bróðir minn, Logi Jökulsson, sem er að læra búvísindi á Hvanneyri. Það stendur til að ég og Logi munum taka við búskap hér í sameiningu þegar fram líða stundir. Hér búa einnig þrír kettir og fjórar tíkur.

Gerð bú, stærð jarðar og fjöldi búfjár?

Á bœnum er stunduð mjólkur- og nautakjötsframleiðsla með um 50 +/- mjólkandi árskýr. Við höfum eins og er um 330.000 lítra framleiðslurétt. Ég el einnig flesta nautkálfa til kjötframleiðslu. Við erum við með um 300 hausa fjár á vetrarfóðrun með gemlingum og hrútum og um 30-40 hross. Ræktunin telur um 130 hektarar. Á Ósabakka sjálfum eru um 80 hektarar ræktaðir og svo um aðrir 80 sem hægt væri að rækta upp með góðu móti. Við heyjum tún á nágrannabæ sem heitir Álfstaðir og þar eru um 50 hektarar af eldri túnnum.

Hvers vegna velur þú þessa búgrein og dæmi um bústörf?

Ég kom inn í búskapinn árið 2020 en var þá að klára nám við LbhÍ í búvísindum og búfræði. Ég hef að mestu tekið við daglegum rekstri og störfum við nautgripina en pabbi mjólkur með mér enn þá. Við mjólkum enn í mjaltargryfju með 2x6 SAC mjaltarvélum og gengur enn þá samlega. Auðvitað viljum við fá okkur mjaltarþjón en það þarf aðeins að undirbúa það og fjármagna aðra hluti fyrst áður en farið verður í það. Kannski á næsta eða þarnaæsta ári hendum við upp svoleiðis græju í gamla fjósið. Hins vegar er draumurinn að geta byggt nýtt fjós bráðlega til að gera vinnuádstöðuna þægilegri og bæta aðbúnað gripa sem leiðir af sér meiri afköst og hagkvæmari framleiðslu.

Hverjar eru áskoranirnar?

Áskoranir eru í raun algjörlega fjárhagslegar. Okkur

skortir þolinmótt fjármagn til að eðlileg kynslóðaskipti geti orðið og til uppbyggingar á tækjum og húsum. Framleiðslan sem slík gengur ágætlega og meðalnytin fer hækkandi en hún var árið 2023 um 6700 l á hverja árskú í mjólkurframleiðslu og á uppleið. Það vantar upp á mjólkurfítuna en hún er að meðaltali 3,95 fyrir 2023 en er einnig á uppleið. Fituskorturinn skýrist mögulega á því að hjörðin er mjög ung.

Ég hef verið markvisst að bæta uppeldið og ungar kvígur eru því að koma sterkar inn. Einnig hef ég verið heppinn með kynjahlutfall kálfa og því er endurnýjun mjög hröð síðustu árin. Prótein í mjólkinni um 3,28. Í sauðfjárræktinni er árangurinn hjá pabba mjög góður og er að ná um meðaltal fallþunga 20 kg/lamb og gerðin 11,7 árið 2023.

Einnig hefur pabbi verið mikið í því að rækta fé af öllum horna- og litaafríðum. Ungnautin ná um 270 kg meðalfalli og meðalaldur slátrunar er um 19 mánuðir.

Stefnan hjá mér fyrir þetta ár er að ná allavega 7000 l meðalnyt árið 2024 og pabbi stefnir á að ná allavega 20 í gerð lambanna. En það er svo margt sem getur komið upp á að það er kannski ekki hollt að setja of mikla pressu á sig í þessu samhengi.

Hvernig væri hægt að gera búskapinn hagkvæmari?

Framtíðarplönin eru allavega þau að koma upp nýju almennilegu og tæknivæddu fjósi sem fyrst. Auka almenna jarðrækt (þá endurrækta tún örur og auka ræktun á grænófóðri, heilsæði og ertum) og auka kornræktina. En aðaláskorunin við kornræktina er að koma sér upp hagkvæmari lausn til að gefa kúnum það markvisst.

EKKI er beint aðstaða í gamla fjósinu til að hafa blandara inni og hugsa því að það þurfi að bíða nýbyggingar. En ég hef verið að rækta um 6 hektara síðustu tvö árin af byggi í nautin og ætla að auka það í um 10 hektara á þessu ári. Svo langar mig rosalega að fara að planta skjólbeltum á stórum skala en kindurnar gera það aðeins flóknara og dýrara að þurfa að girða öll beltin af. Verðum því líkega að byrja smátt.

Hvernig sérðu landbúnað á Íslandi þróast næstu árin?

Ég er í stjórn Samtaka ungra bænda (SUB) og hef því tekið þátt í hagsmunabaráttu bænda og mun gera enn. Ég vona innilega að stjórnvöld og samfélagið sem heild muni sjá hag sinn í því að styðja við innlenda framleiðslu og styrkja til framtíðar. Þýðir ekkert annað en að vera bjartsýnn, annars myndi ég ekki nenna þessu braski!

Instagram-síða: „Ísak Jökulsson“

Fylgist með lífi og starfi fjölskyldunnar á Ósabakka á Instagram-síðu Bændablaðsins næstu tvær vikurnar.

Mikið úrval af flottum bolum

Verð: 1.736 kr.

Öryggi: Fyrst og fremst

Vefverslun: Khvinnufot.is

KH VINNUFÓT

Nethylur 2a, 110 Reykjavík | khvinnufot.is

BETRA FYRIR ÞIG, VÉLINA ÞÍNA OG NÁTTÚRUNA

Hreinna eldsneyti 0% etanól

ASPEN 4

5L

Finndu þinn söluaðila á www.aspenfuels.is

ASPEN FUEL FOR PROFESSIONALS

Límtré-Timbureiningar

STRÚKTÚR

Stálgrind
Yleiningar
PIR
Steinull

Strúktúr ehf | www.strukturur.is | struktur@strukturur.is

Bæjarflöt 9 | 112 Reykjavík | Sími: 588 6640

EYJALIND Varahlutir í Bobcat

Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

Vélaskólinn

Talsett Vinnuvélanámskeið á netinu

www.velaskolinn.is

Hannyrðir:

Yrja vettlingar

EFNI: 7½ H örpugull og sauðalitaður þingborgarlopi
-undi ð tvöfalt

PRÓ NAR: Sokkaprjónar nr. 4 mm. og 4,5m m.

PRÓ NAFESTA: 10 cm. = 17 lykkjur

STÆ ð: M

VINSTRI VETTLINGUR:

Fitjað upp 3 l ykkjur á prjóna nr. 4.

Lykkjunum skipt jafnt á 4 prjóna og prjónað í hring stroff;

1 slétt, 1 brugðið (eða 2 slétt, 2 brugðið) alls 15um f.

Skipt yfir á prjóna nr.4,5g a ukið út um 4 lykkjur,

þá eru 9 ykkjur á hverjum prjóni (8). Prjónað slétt 5 m.

Þá eru 6 íðustu lykkjurnar á prjóni tvö prjónaðar með

aukabandi fyrir þumal. Lykkjurnar settar aftur á prjóninn

og prjónað áfram 12 cm. eftir þumal og að úrtöku.

ÚRTAKA:

1. prjónn: Prjónað fyrstu lykkjuna slétt, næsta tekin af óprjónuð yfir á hægri prjóninn,

prjónað næstu lykkju slétt, óprjónuðu lykkjunni steipt yfir þá lykkju, prjónað prjón á enda.

2. prjónn: Prjónað þar til 3 lykkjur eru eftir á prjóninum,

prjónað 2 lykkjur saman sem eina,

prjónað síðustu lykkjuna slétt.

3 prjónn: prjónað eins og 1. prjónn.

4. prjónn: prjónað eins og 2. prjónn.

Prjónað 1 umferð án úrtöku. Síðan tekið úr og úrtakan

endurtekin í hverri umferð þar til eftir eru 2 lykkjur

á hverjum prjóni; 8 ykkjur alls.

Slitið frá og endinn dreginn í gegnum lykkjurnar.

ÞUMALL:

Aukaband fyrir þumal tekið úr og aukið út í hvorri vik

svo að lykkjurnar séu 14 samtals.

Lykkjunum skipt niður á þrjá prjóna nr. 4,5

og prjónaðar 15 umf., tekið úr eins og á vettling.

HÆ RI VETTLINGUR:

Prjónaður eins og sá vinstri en nú eru lykkjur

fyrir þumal 6 yrstu lykkjurnar á prjóni þrjú.

FRÁGANGUR:

Gengið frá endum og vettlingar handþvegnir með volgu og mildu sápuvatni.

HÖNNUN: Harpa Ólafsdóttir, horpugull@gmail.com

VERTU PERLA
BERDU LÍFIÐ ER NÚNA ARMBANDIÐ

Ullarverslunin Pingborg selur hágæða lopa úr sérvallinni lambsull í sauðalitum. Hörpugull er handlitaður lopi í ýmsum litatönnum, sjón er sögu ríkari. Lopinn í vettlingana sem uppskrifin er að hér á síðunni fæst í Pingborg, póstsendum bæði innanlands og utan. Ullarverslunin er staðsett í Gömlu Pingborg sem er 8 km fyrir austan Selfoss. Verslunin er opin alla daga nema sunnudaga kl. 10:00-17:00.

SUDOKUÞRAUTIR Bændablaðsins

Setja skal inn tölur frá 1–9, í eyðurnar. Sama talan má ekki koma fyrir tvisvar í línu lárétt og lóðrétt - og heldur ekki innan hvers reits sem afmarkaður er af sverari línunum.

Létt

		2			3	5	9	1
5	1				7	2	3	
9				5	1		7	
6	9		5	1				3
1		3				4		2
				6	4	9		5
	6		7					2
2			8			3	5	
	8	9	1			6		

Miðlungs

7			5	2				
		6	3	9				
4						7		
5	4							
1					3	2		5
	9	2				8	1	
					9		5	3
			2				6	
			8	3				7

Þung

								1
	9	1		4	7			5
6							7	
3				9		2		6
		5				3		
9	1				8			
	4			2				
			7			9		8
					4		6	

Þyngst

7		6	2					
				6	3			
	8			4				
		2		9		7		4
	6			8		3		
				5				1
1					9		2	
4							1	
					5			9

Erfingjar landsins:

Framtíðarbóndi, hestakona og kennari

Hún Viktoría Rós hefur gaman af að horfa á hina sígildu Mary Poppins, borða pasta og pylsur auk þess að klappa hestum nágrennsins svo eitthvað sé nefnt.

Nafn: Viktoría Rós Pierresdóttir.

Aldur: 10 ára.

Stjörnumerki: Meyja.

Búseta: Sjónarhóll í Ásahreppi.

Skóli: Laugalandsskóli.

Skemmtilegast í skólanum: Íslenska og textílmennt.

Áhugamál: Föndur, hestar og bakstur.

Tómstundaiðkun: Mála og klappa hestum frá nágrennanum.

Uppáhaldsdýr: Hestar og kanínur.

Uppáhaldsmatur: Pasta og pylsur.

Uppáhaldslag: Krumla með Iceguys.

Uppáhaldslitur: Gulur.

Uppáhaldsmynd: Mary Poppins, The Sound of Music.

Fyrsta minning: Þegar ég var búin í baði og fékk mér rúsinur og horfði á barnatímann.

Hvað er það skemmtilegasta sem þú hefur gert: Að fara til Frakklands og fara á hestbaki niður að Rangá með ömmu og afa.

Hvað langar þig að verða þegar þú verður stór: Mig langar að verða bóndi, hestakona og kennari.

Við hvetjum sem flesta til að hafa samband ef ykkur langar að vera með! sigrunpeturs@bondi.is

Stjörnuþá

Vatnsberinn er hress og kátur á nýju ári enda eru honum að opnast fleiri dyr en hann átti von á. Allt sem hefur haldið aftur af honum þarf hann nú að horfa á í nýju ljósi, endurmeta stöðuna og setja stefnuna hátt. Happatölur: 15, 22, 8.

Fisknum gengur illa að fá sínu framgengt og nokkuð er um misskilning á milli fólks. Þrálát veikindi eru í kortunum sem lagast þegar hann hefur greitt úr sínum málum, enda helst andleg og líkamleg líðan í hendur. Happatölur: 13, 15, 78.

Hrúturinn á nýju ári skiptist í tvo flokka. Þá kraftmiklu sem sjá ekki annað í stöðunni en að sóla sig og hina sem eiga erfitt með að dragast upp úr þunga vetrarins. Leggur þetta línurnar fyrir árið og því um að gera að hressa sig við. Happatölur: 1, 3, 31.

Nautið má, eftir erfiðan vetur, nú njóta lífsins á nýju ári. Hamingjan er því hliðholl og nautið má ekki efast um að það sé varanlegra ástand en áður. Opna svo fyrir jákvæðar upplifanir eins og enginn sé morgundagurinn. Happatölur: 8, 12, 24.

Tvíburarnir eru rólegir í tíðinni en þurfa að gæta þess að sökkva ekki niður í leti. Gönguferðir og önnur líkamsrækt utandyra er þeim nauðsynleg þessa dagana og gott er að hugsa sig tvísvar um er kemur að mataræðinu. Happatölur: 15, 32, 67.

Krabbinn er aðeins tvístigandi um framgang þeirra mála sem hann kemur að. Á hann að taka skrefið eða ekki? Réttu svarið finnst einungis innra með honum, en reyndar, hver sem ákvörðunin er, verður niðurstaðan að endingu sú sama. Happatölur: 13, 16, 88.

Ljónið er í nokkurri sjálfsvinnu. Hvað vill hann, hvert stefnir hann og hverja vill hann hafa í kringum sig? Lauslegar ákvarðanir þyrfti hann að skrifa niður, festa þær skynsamlegustu og standa við ákvarðanir sínar. Happatölur: 45, 27, 6.

Meyjan tók ákvörðun á síðasta ári sem hefur mikil og jákvæð áhrif á líf hennar. Gangur þess máls er meyjuni enn til bóta og verður svo áfram ef hún heldur sínu striki. Sjálfstraust og bjartir dagar eru í forgrunni. Happatölur: 31, 6, 16.

Vogin er í rólegheitunum að leggja línurnar fyrir komandi ár. Vinskapur verður styrkari og tilfinningasambönd að sama skapi. Vogin þarf að passa vel upp á svefn og nýta frítíma sinn sér í hag til þess að vera í jafnvægi, bæði andlega og líkamlega. Happatölur: 8, 17, 29.

Sporðdrekin fór eitthvað öfugur inn í nýtt ár, en gerir sér ekki endilega grein fyrir hver orsök er. Gott er að gefa sér góðan tíma í að setja niður á blað hvað fór miður á síðasta ári og hvað má bæta. Happatölur: 15, 48, 52.

Bogmaðurinn hefur sjaldan eða aldrei átt eins auðvelt með tjáskipti og ætti að nota þann nýfundna styrk til þess að koma sjálfum sér á framfæri. Atvinnutilboð eru í kortunum og ætti bogmaðurinn ekki að veigra sér við að taka afskarið ef vel ber undir. Happatölur: 3, 84, 1.

Steingeitin hefur síðastliðna mánuði velt fyrir sér hvers vegna heimurinn er henni ekki hliðhollur þegar hún gerir allt rétt. Það má kannski reyna að horfa á erfið málefni frá hliðum annarra og taka skynsamlegar ákvarðanir í kjölfarið þó þungar séu. Happatölur: 16, 13, 68.

Rákönd er ekki íslenskur varpflug heldur flækist hingað nokkuð reglulega frá Norður-Ameríku. Hún er nauðalík evrópsku (íslensku) frænku sinni sem heitir urtönd. Mest áberandi og auðveldasta leiðin til að greina þær í sundur er þessi lóðrétt hvíta rák á hliðinni sem hún dregur nafnið sitt af. Fyrir utan þessa hvítu rák getur reynst krefjandi að greina þær í sundur í fjarska og þarf nánari skoðun. Þrátt fyrir að vera svona líkar og jafnstórar þá teljast ráköndur og urtöndur vera hvor sín tegundin. Urtönd, sem við þekkjum svo vel, er minnsta önd Evrópu og rákönd minnsta önd Norður-Ameríku. Rákönd er buslönd og er fæða og kjörlendi hennar svipuð og hjá öðrum buslöndum. Þær kafa til háls með því að hvolfa haus, háls og hálfum búknum ofan í vatnið en stéllið stendur beint upp í loftið. Þannig leita þær að æti undir yfirborðinu, sem er m.a. fræ, plöntur, mýrlífur o.fl. Þær eru hraðfleygar og hefja sig bratt til flugs.

Mynd og texti / Óskar Andri Víðisson

Tíska:

Umhverfisvænn hárlitur

Hárlitun hefur í aldanna rás verið fastur punktur í sögunni, haft mikil menningarleg áhrif, áhrif á tískustrauma, samfélagsleg viðmið og persónulega tjáningu. Hárlitur hefur verið notaður sem uppreisn, leið til að passa inn í eða einfaldlega sem tjáning hvers og eins.

Á meðan okkur flestum þykir eftirsóknarverðast að vera með sem náttúrulegastan hárlit erum við kannski færri sem veltum fyrir okkur hvaða skaðlegu áhrif hárlitun hefur. Einhverjir hrökku í kút fyrir nokkrum árum þegar í ljós kom að efni í slíkum litum gætu ýtt undir aukningu krabbameinsfrumna, en rannsóknir National Institute of Environmental Health Sciences sýndu að í þeim finnst fjöldi efna sem valda hormónatrufnunum auk þess að geta haft áhrif á myndun krabbameins. Þar má m.a. nefna þalöt, paraben, sýklósíloxan og ýmsa málma sem eru á lista Umhverfisstofnunar vegna slæmra áhrifa þeirra á heilsuna, auk þess að vera áhætta fyrir umhverfið.

Upphaf hárlitunar

Hárlitur til forna - fyrir þúsundum ára - innihélt vissulega náttúrulegri innihaldsefni en almennt eru í dag.

Má þar nefna henna, indigó og saffran sem voru notuð til að lita bæði hár og reyndar húð. Voru Egyptar hrifnastir af að lita hár sitt svart eða rautt með henna, Grikkir og Rómverjar blönduðu blýi og brennisteinsdufti fyrir sinn hárlit á meðan Kínverjar til forna notuðust við blöndu af svörtu bleki og okkur til að lita hárið. (Okkur, úr grísku, er náttúrulegt leirlitaduft sem inniheldur járnnoxíð, er gulbrúnt á lit og er með elstu litarefnum sem mannkyn hefur notað. Til eru fleiri litaafbrigði okkurs, meðal annars rautt og brúnt.)

Innfæddir Bandaríkjamenn nýttu aftur á móti margs konar plöntur og

Ætli þessi herramaður liti hár sitt með rauðrófum?

Fyrirtæki L'oréal framleiddi fyrsta tilbúna hárlitinn árið 1907 undir nafninu Auréole, eða geislabaugur.

steinefni til að búa til náttúrulegan hárlit, með litum allt frá rauðu yfir í brúnt til svarts.

Þessar fyrstu aðferðir snerust sem sé ekki aðeins um fagurfræði heldur þjónaði einnig menningarlegum og trúarlegum tilgangi.

Þróun litunaraðferða gegnum aldirnar

Þróun hárlitunar á miðöldum varð nokkur með aðstoð áls, brennisteins og hunangs sem mynduðu ljósari hárliti. Ítalskar konur endurreisnar-tímabilsins notuðu þessa sömu blöndu, auk kalks, til að bleikja hárið og sátu marga klukkutíma í sólinni til að fá gylltan ljósan lit. Þetta ferli var ekki aðeins tímafrekt heldur einnig skaðlegt fyrir hárið og gat leitt til húðertingar og jafnvel heilsufarsvandamála. En fólk setti það ekkert sérstaklega fyrir sig.

Jæja, iðnbyltingin leiddi af sér verulegar framfarir í vísindum og tækni, sem urðu til þróunar á tilbúnum hárlitum. Efnafræðin tók völdin og árið 1907 bjó franskur efnafræðingurinn Eugène Schueller til fyrsta tilbúna hárlitinn sem hann kallaði „Auréole“, eða geislabaug. Hann lét ekki þar við sitja heldur stofnaði fyrirtækið L'Oréal árið 1909, sem margir þekkjja í dag.

Á 20. öld urðu aftur miklar framfarir í hárlitunartækni með þróun nýrra formúla og aðferða en að sama skapi kom í ljós hættan sem efnasamsetningar geta valdið.

Var fyrsta skjalfesta eitrun vegna hárlitunar árið 194, þá við notkun svarts hárlitar sem innhélt efnið PPD. (Paraphenylenediamine, sem í dag er enn algengt innihaldsefni í varanlegum dökkum hárlit.)

Slæmt fyrir umhverfið

Eins og nærri má geta innihalda flestir hárlitir efnafræðilega blöndu sem hefur slæm áhrif á lífríkið þegar þeim hefur verið skolað niður um niðurfallið.

Má þar nefna ammoníak, sem veldur skaða, jafnvel í litlum styrk. Ammoníak er stór þáttur í flestum litablöndum sem festir, auk blýs, bensens og tólúen sem öll eru skaðleg lífríki sjávar. Auk fleiri efna er þar áður nefnt PPD einnig á lista, en það gefur hárinu m.a. náttúrulegra útlit. Það er því frekar kaldhæðnislegt að hugsa til þess hve neikvæð áhrif efnið getur haft á erfðaeftir allra lífvera.

Vistvænir hárlitir eru taldir heilbrigðari kostur en þó þarf að gæta að innihaldi þeirra. Svokallað svart henna getur til dæmis einnig

innihaldið PPD og sumar litablöndur, þó gerðar séu úr grænmeti, geta verið blandaðar vetnisperíoxíði svo liturinn haldist lengur.

Heimalitun með grænmeti vekur þó ef til vill forvitni einhverra og má gera tilraunir með sítrónu, gulrót eða rauðrófusafa, kaffi, kamillutei eða túrmerik. Þetta getur fólk dundað sér við með hreinni samvisku, enda er litunin þá án allra aukafna þó ekki sé sjálfgefið hvernig útkoman verður ...

Hvar finn ég umhverfisvænar hárvörur?

Sem dæmi um hárvörur án kemískra efna er vörumerkið Aveda. Stofnað árið 1978 af austurrísk-ameríska businessmanninum Horst Rechelbacher sem var brautryðjandi í framleiðslu eiturefnalausra hárvára.

Eru vörur Aveda með mjög lágt hlutfall ammóníaks, eru að auki lífrænar og nær án rotvarnarefna og upplagt að leita að hárgreiddslustofum héraðs sem nota þær.

(Taka skal fram að önnur vörumerki sem segjast ammoníaklaus innihalda ma. mikið magn af jarðolíu og ammóníumhýdroxíði, en það á ekki við um Avedavörur Horst Rechelbacher.) /sp

Smáauglýsingar

Skráning smáauglýsinga er á vefslóðinni: www.bbl.is/smaauglysingar

Verð: Textaauglýsing kr. 2.650 m. vsk (innan við 140 slög) og kr. 6.250 texti + mynd.

Skilafrestur: Fyrir kl. 15.00 á mánudegi fyrir útgáfu.

Sími: 563-0300 Netfang: augl@bondi.is

Notuð Cheval Liberte 2ja hesta kerra árg. 2018. Ál í hliðum, harðplastoppur, 2ja öxla. Sjón er sögu ríkari. Verð kr. 1.400.000 m/vsk. Skipti á ódýrari möguleg. Til sýnis hjá Brimco ehf. Efribraut 6, Mosó. Uppl. s. 894-5111 eða www.brimco.is Opið frá kl.13-16.30

Til sölu - Glimákra vefstóll, 160 cm á breidd. Tvær skeiðar fylgja ásamt öðrum fylgihlutum. Verð kr. 200.000. S. 864-5503

Á einhver hvítt helluborð með 4 pottjárnshellum til að gefa/selja? S. 849-2324, evatorfi@gmail.com

Eldstó Art Café á Hvolsvelli er til sölu. Kjöríð tækifæri fyrir duglegt fólk. Hægt að búa á staðnum. Sjá nánar hér - <https://arborgir.is/soluskra/eign/663394>

Seljum vara- og aukahluti í flestar gerðir af kerrum. Sérpöntunarþjónusta. Sendum um land allt. Brimco ehf. s. 894-5111 www.brimco.is Opið frá kl.13-16.30.

Massey Ferguson 7620 Dyna Vt árg. 2012. Stiglaus skipting, vinnustundir 4.392 tímar. 200 hö. Frambúnaður, aflúrtak framman: 1.000 rpm. og aftan: 540, 540E, 1.000. Útskjótanlegur krókur. Lítur mjög vel út, innan sem utan. Verð kr. 10.500.000 án/vsk. Upplýsingar í s. 893-9911 og 611-9911

SNÖRP BÓKHALD

Get bætt við mig verkefnum í bókhaldi. Nánari upplýsingar s. 691-3440 Hildur Gunnarsdóttir, viðurkenndur bókarí.

Höfum til sölu Furufis í um 28 kg böllum, brettaafsláttur. Einnig furu spónakögglar og erlendir kögglar í 15 kg pokum. Brimco ehf. s. 894-5111 www.brimco.is Opið frá kl.13-16.30.

Solis 26, árgerð 2017, ekin um 290 vst. Á grasdekkjum, vélardekk fylgja, lítið slitin. Einnig fylgir þriggja þylu sláttuvél. Verð kr. 2.100.000. Upplýsingar í s. 697-5354

Frábær göngu- og hlaupabraut. Verð aðeins kr. 199.000. Nánar á topphjol. is, s. 661-1902.

Erum við að leita að þér? Pfaff á eitt stærsta saumavélasafn landsins og margar gersemur er þar að finna. Við leitum að aðila til að taka við þessu safni, sem hefur metnað til að hafa það til sýnis til frambúðar. Ekkert yrði greitt fyrir safnið en við þyrftum að fá vissu fyrir því að safnið okkar færi á góðan stað þar sem vel yrði hugsað um það. Nánari upplýsingar veitir Margrét í mk@pfaff.is

Díselhitari, 5kw, 12 og 24v, með öllum aukahlutum og eldsneytisgeymi. Verð kr. 53.900. Orkubóndinn.is, Tranavogi 3, 104 Reykjavík. S. 888-1185. Opið frá 15-17

Jesús sagði:

„Aflið yður eigi þeirrar fæðu sem eyðist heldur þeirrar fæðu sem varir til eilífs lífs og Mannssonurinn mun gefa yður“ *Jóh. 6.27*

MEIRAÞRÓF

Ejarkennsla

Nú stýttist í næsta námskeið

Upplýsingar og skráning **AKTÚ** ÖKUSKÓLI
Ökuskóli allra landsmanna
Inn á www.aktu.is

Hágæða vatnshitara

VÖRUKAUP Tel. 516-2600 | vorukaup@vorukaup.is

CLAGE

Viðgerðir á kerrum og mikið úrval vara- og aukahluta.

Úrvalið hefur aldrei verið meira.

AL-KO
QUALITY FOR LIFE

UNSIINN

Schmidt
FAHRZEUGBAU

Margar gerðir af þýskum eins og tveggja öxla kerrum. Skoðuðu úrvalið á www.brimco.is eða kíktu í helmsókn.

Hestakerrur fyrir 2, 3 og 5 hesta.

BRIMCO

EFRIBRAUT 6 - 270 MOSFELLSBÆ
SÍMI: 894 5111 - www.brimco.is

VETRARTÆKI

- Mikið úrval á lager -

Fjötlógur PUV „M“ Diagonal
Með stjórnbúnaði. Án festiplötu
2,6m Verð: 1.290.000 kr.*
2,8m Verð: 1.290.000 kr.*
3,3m Verð: 1.450.000 kr.*

Fjötlógur PUV - Heavy Duty
Með stjórnbúnaði. Án festiplötu
3,6m Verð: 1.650.000 kr.*
4,0m Verð: 1.749.000 kr.*

Festiplötur:

Verð frá 70.000 kr.*

Slétt plata 3-punkta
EURU/SMS EURO stór
JCB 3CX hrað CASE 580SR

Slitblöð

Eigum á lager slitblöð og bolta í flestar gerðir plóga

Salt- og sanddreifari
EPT15, 1,5 m³, rafstýrður, 12V
Verð: 1.650.000 kr.*

Fjötlógar VT320 & VT380
Sterkir plógar með flotgrind fyrir meiri hraða.
Verð frá 2.890.000 kr.*

Salt- & sanddreifari
SMA510 / 150cm - 590.000 kr.*
SMA800 / 200 cm - 655.000 kr.*
SMA1100 / 200 cm - 740.000 kr.*
SMA1600 / 230 cm - 845.000 kr.*
3p tengi, Kat1/kat2. - 59.500 kr.*
Möguleiki á glussa yfirtengi.

Snjóblásari 241 THS Flex
Vinnslubr. 264 cm, með föstum vængjum, glussastýring á túðu, 3p tengi. Drifsköft.
Fyrir +70hp
Verð 2.490.000 kr.*

*Verð án virðisaukaskatts

Vesturhrauni 3, 210 Garðabæ
Gagnheiði 35, 800 Selfossi
Baldursnesi 4, 603 Akureyri
Sími 480-0000 | www.aflvelar.is

Sólar hleðslutæki. Hafðu rafgeyminn alltaf hlaðinn. 50w sólarcella sveigjanleg með stjóra. Öll þjónusta. Verð kr. 19.900. Orkubóndinn. is, Tranavogi 3, 104 Reykjavík, s. 888-1185. Opið 15-17

Girðingastaurar 4 mm. (galv.) 40 mm. x 40 mm. x 4 mm. L: 1.800 mm. Við erum að gera pöntun. Verðin verða mjög góð, takmarkað magn. Hákonarson ehf. S. 892-4163 www.hak.is / hak@hak.is

Rafstöðvar 70 KVA og 90 KVA. Tilbúnar til notkunar. Verð kr. 1.980.000 +vsk. Upplýsingar í s. 696-9468 eða á husagerdin@husagerdin.is

Gúmmírampar fyrir brettatjakk. Stærð: L 100 cm x B 50 cm x H 16 cm. Þyngd 21 kg. Passa fyrir venjulega vörugáma. Burðargeta 10 tonn. Hákonarson ehf. www.hak.is S. 892-4163, hak@hak.is

Snjóplógur til sölu. Verð kr. 590.000 +vsk. Uppl. í s. 899-2962

Rafstöðvar með orginal Hondavélum og Yanmar dísel á lager. Stöðvarnar eru frá Elcos Srl. á Ítalíu, www.elcos.net. Eigum einnig hjóðlátar stöðvar fyrir ferðavagna. Við bjóðum upp á allar gerðir af rafstöðvum. Mjög hagstætt verð. Hákonarson ehf., www.hak.is. S. 892-4163, netfang- hak@hak.is

Bretttagafflar með snúningi, 180° eða 360°. Festingar fyrir traktora og skotbómulyftara. Hliðarstuðningur fyrir trékassa og grindur. Burðargeta 1.500 kg, 2.500 kg, 3.000 kg og 5.000 kg. Pólsk framleiðsla. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang- hak@hak.is www.hak.is.

Eldri lager af Chevrolet orginal varahlutum á 60% afslætti. Nánari upplýsingar hjá varahlutir@benni.is.

Til sölu glæsilegt málverk eftir Þránd Þórarinsson. Stærð 180/200. Myndefni er Höfuðlausn Egils Skallagrímssonar. Verð kr. 750.000. Uppl. í s. 898-9475

Þrýstisett fyrir neysluvatn. Til á lager: 230 V, 12 V, 24 V. Einnig dælur með 3 fasa. Mjög öflug sjálfsgandi dæla. Dæluhjól og öxull úr ryðfriú stáli. 24 l eða 60 l tankur úr ryðfriú stáli. Stíllanlegur þrýstingur. Hentar vel fyrir sumarhús, ferðabjónustu og báta. Hákonarson ehf. S. 892-4163, netfang: hak@hak.is

Létt og meðfærileg kerra. Burðargeta, 505 kg. Heildarþyngd 750 kg. Ekki skráningarskyld. Stærð: L 265, cm B 132 cm. Uppl. í s. 611-4923.

Vélavit ehf. er nú umboðsaðili fyrir HATZ díselvélar á Íslandi. Sala, varahlutir og viðgerðarþjónusta hjá okkur í Skeiðarási 3, Garðabæ. Upplýsingar í s. 527-2600.

Backhoe fyrir dráttarvélar og hjólaskóflur. Margar stærðir. Gröfudypt: 1,3-4,2 metrar. Margar stærðir af skóflum og öðrum aukabúnaði. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Sliskjur úr áli fyrir vinnuvélar, fjórhjól ofl. Lengdir: 1,6 m, 2 m, 2,1 m, 2,5 m, 3 m, 3,5 m, 4 m, 4,5 m, 5 m. Burður fyrir par 1,5 tonn til 80 tonn. Einnig gúmmiklæddar að ofan fyrir valtara. Mjög hagstæð verð. Hákonarson ehf. Netfang: hak@hak.is - s. 892-4163. www.hak.is

Glussadrifnar haughræur á ámoksturæki eða 3 tengi. Hentar mjög vel fyrir útítanka, útílon og víðar. Lengdir: 4 m, 5 m, 6 m, 6,7 m, 8 m, 9 m. Rótor og skrúfa eru sambyggð, enginn öxull. Mjög léttbyggðar, 9 m löng er aðeins 360 kg. Allar festingar í boði fyrir skotbómulyftara og traktora. Boltaðar festingar sem er fljótlegt að skipta um. Getum einnig skaffað fremsta hlutann án burðarvirkis. Öflugur búnaður á góðu verði frá Póllandi. Hákonarson ehf. hak@hak.is - www.hak.is - S. 892-4163.

Gámarampar á lager. Heitgalvaniserað stál. Burðargeta 8.000 kg. Stærð: 130 cm x 210 cm x 16 cm. Lykkjur í dekki fyrir lyftaragaffla. Hákonarson ehf. hak@hak.is. S. 892-4163. www.hak.is

Glussaknúnar vatnsdælur fyrir tankbíla og vinnuvélar. Sjálfsgandi dælur í mörgum stærðum sem dæla allt að 120 tonnum á klst. Einnig dælur með miklum þrýstingi, allt að 10 bar. Hákonarson ehf. www.hak.is. S. 892-4163, hak@hak.is

Jcb 130 beltavél. Smurkerfi, notkun 6000 tímar, með tönn að aftan. Nýyfirfarin, nýir led-kastarar. Verð kr. 7.000.000 +vsk. S. 770-0042

Kornvalsar frá SIPMA í Póllandi. https://www.sipma.pl/produkt/zgniatacz-ziarna/ Frábærir valsar í mörgum útfærslum. Hákonarson ehf. www.hak.is. S. 892-4163, netfang hak@hak.is

Drullutjakkur 48" og hlífðarpoki frá T-max. 25% afsláttur. Verð nú kr. 16.928. Verð áður kr. 22.570. Nánari upplýsingar hjá varahlutir@benni.is

Háprýstidælur fyrir verktaka og bændur. Rafdrifnar, traktorsdrifnar, glussadrifnar, bensín eða dísel. Margar stærðir, allt að 700 Bar. Einnig öflugir vatnshitara fyrir háprýstidælur. Vandaður búnaður frá Comet - www.comet-spa.com Hákonarson ehf. hak@hak.is www.hak.is s. 892-4163.

Smágröfur í úrvali. Hér er einstaklega lipur og skemmtileg 1,2 tonna vél í verkefni sem bíða. Verð kr. 1.690.000 +vsk. Aukabúnaður í úrvali. www.hardskafi.is - sala@hardskafi.is - s. 555-6520

Kurlarar í úrvali. Hér er afar duglegur og gráðugur kurlari með 15 hp bensínvél og rafstarti. Verð kr. 385.000 +vsk. www.hardskafi.is - sala@hardskafi.is - s. 555-6520

Er um með varahluti og þjónustu fyrir allar JCB vélar

S: 527 2600

Vélavit
Sala - Þjónusta
www.velavit.is

Ónotuð kamína til sölu, keypt 2017. Gengur fyrir olíu. Verð kr. 100.000. Hún er staðsett í Húsafelli og þarf að sækja hana þangað. Fyrir frekari upplýsingar er hægt að hafa samband við olga@adventures.com

Tæki til framleiðslu á rúllu og screen gluggatjöldum ásamt söluinnréttingum. Ber helst að nefna stórt sniðaborð sem sker með ultrasonísk bylgjum, fjöldi vandaðra innréttinga ásamt smærri framleiðslutækjum og þónokkur efnislager. S. 897-7454 eða dadi@non.is

Ég hnita landamerki, hnita nýjar lóðir, útbý skjöl sem þarf að koma til skipulagsfulltrúa, set út merkjahæla eftir hnitum og fl. Vinn á Suður- og Vesturlandi. S. 693-7992, punktaroghnit@gmail.com, punktaroghnit.is

Mjög vel með farinn Nissan Pulsar til sölu. Árg. 2018, ekinn 133 þ. km, hlaðinn aukabúnaði; Álfelgur, lykillaust aðgengi, lykillaust ræsing, bakkmyndavél, símatengi, gps á íslensku og hraðastillir. Nýir diskar+klossar að framan, nýir diskar+klossar að aftan og ný kert. Hann er á óslitnum nagladekkjum og það fylgja með sumardekk. Verð 1.590 þúsund. Upplýsingar í s. 623-0601

Innihrætur fyrir haugkjallara. Rafdrifnar (3 fasa) eða glussadrifnar. Vinnudýpt 130 cm eða meira. Einnig hægt að fá hræurnar glussadrifnar með festingum fyrir gálga á liðléttingum. Hákonarson ehf. www.hak.is Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is

Tökum að okkur hinar ýmsu viðgerðir á kerrum, hestakerrum sem og öðrum kerrum. Förum með þær í aðalskoðun. Pantíð tíma. Brimco ehf. Efribráut 6, Mos. S. 894-5111. Opíð kl. 13-16.30 - www.brimco.is.

Getum útvegað alla varahluti fyrir Hiab krana og fleiri gerðir af krönnum. Einnig flytjum við inn allan búnað frá Rexroth, Danfoss, Parker og fl. Útvegum fjarstýringar frá Danfoss og Scanreco. Viðgerðarþjónusta. Vökvataeki ehf. vt@vokvataeki.is - www.vokvataeki.is - s. 861-4401

Yanmar Vio57-6A beltagrafa. • 2020 árg. • 998 vst. • 5,7 tonn • Gúmibelti • Steelwrist S40 vökvahraðtengi • dipper • Steelwrist X06 rörtortilt með S40 vökvahraðtengi undir. • 2 skóflur Steelwrist 400 mm kaplaskófla og 1.200 mm. snyrtiskófla • Loftkæling • Smurkerfi. Upplýsingar í s. 660-6051. Verð kr. 9.900.000 +vsk. Umboðssala.

Lyftaragafflar til að skrúfa fasta á skóflur. Burðargeta á pari, 680 kg og 1500 kg CE vottaðir og CE merktir. Öryggisstrappar fylgja. Passar á flestar skóflur. Til á lager. Hákonarson ehf. S. 892-4163 / netfang- hak@hak.is

Porsche Cayenne 2015 dísel, sjálfskiptur, ekinn 125.000 km. Verð kr. 6.700.000. Gullfallegur og góður bíll. Upplýsingar s. 698-2312, Jón.

www.Ljardalur.is býður uppá gröfur og vinnuvélar á ótrúlegum verðum. Liðléttingar, beltavélar og allt þar á milli. Arnar@ljardalur.is eða í s. 849-3480

Sjálfsoagandi dælur frá Japan (Koshin). Fyrir vatn, skolp, mjög óhrein vatn (trash), 2", 3", 4". Orginal Honda vélar með smuruliúöryggi. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is.

Æskulýðssjóður

Umsóknarfrestur er 15. febrúar 2024

Rannís auglýsir eftir umsóknum um styrki úr Æskulýðssjóði til verkefna sem tengjast tilgangi sjóðsins. Hlutverk sjóðsins er að styrkja verkefni á vegum æskulýðsfélaga og æskulýðssamtaka.

Sérstök áhersla verður að þessu sinni að styrkja verkefni sem stuðla að virkni og félagslegri þátttöku ungs fólks í tómstunda- og æskulýðsstarfi.

Umsóknareyðublöð og leiðbeiningar er að finna á: www.rannis.is/sjodir/aesku-ithrotta/aeskulydssjodur/.

Vakin er athygli á að skila þarf inn umsóknum fyrir kl.15.00 fimmtudaginn 15. febrúar.

Nánari upplýsingar veitir Andrés Pétursson, andres.petursson@rannis.is, sími 699 2522.

NÝI ÖKUSKÓLINN

Íslensk námskeið mánaðarlega
Ensk námskeið 4 - 6 sinnum á ári

Skráning á námskeið er inni á síðunni meiraprof.is
Fyrirspurnir sendist á meiraprof@meiraprof.is

Réttindin gilda í Evrópu

Auknir atvinnumöguleikar
Íslensk og ensk námskeið

Klettagördum 11 - 104 Reykjavík - meiraprof.is - meiraprof@meiraprof.is C-CE-D-C1-C1E-B/Far

SMÍÐUM FRÁ GRUNNI OG GERUM VIÐ ALLAR GERÐIR TJAKKA

VHE

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

Topplausnir

Umboðsaðili Humbaur og Debon kerra

Erum að taka við pöntunum í kerrur fyrir sumarið
Upplýsingar má nálgast heimasíðu okkar. www.topplausnir.is

Smíðjuvegur 12, græn gata - 200 Kópavogur - Sími 517 771 8 - www.topplausnir.is - www.humbaur.com

ÁSCO

BÍLARAUFMAGN

OKKAR ÆR OG KÝR

— STARTARAR OG ALTERNATORAR —

Einnig á lager: Hjómflutningstæki frá Alpine. Varahlutir í startara. Rafgeymar. Aðalljósaperur. LED perur. Hátalarar. Tengi fyrir togsþil. Hleðslutæki. Útvarpsloftnet. Rafhlöður. Fjarstæsingar. Fjarstart í bíla. Radarvara. Startkaplar. Áriðlar 12V og 24V / 240V. Hjóðnemar fyrir rútur, voltmæslar, amperemæslar, spennufellur 24V / 12V, truflanabéttar, loftnetsframleiðing. Kerutenglar. Breytar fyrir 13P kerutengla. Öryggi. Sjálfvirk öryggi í bíla. Gleröryggi 20 og 32mm. Postulinsöryggi. Öryggjahöldur. Stór öryggi uppi 250A. Stefnuljós fyrir Landrover. Snúrusett fyrir bassakætur. Bassakætur. Öxultrösur. Spennustöðlar. Dúkur. Rafgeymaská. Afsóambúnaði. Dúðubútur. Reimsáklur fyrir alternatore. Klippingaveitur. Startarkáki. Legur / altematore. Kól / altematore. Hjúklingar. Hjúklingar. Hjúklingar. Hjúklingar. Hjúklingar.

Glerárgata 34b við Hvannavelli • S 461 1092 • asco.is BÍLARAUFMAGN

Leiðbeiningar um kaup á smáauglýsingu

Fyrir þá sem eru óruggir um hvernig bera skal sig að við kaup á smáauglýsingu í Bændablaðinu eru hér settar fram leiðbeiningar um hvert skref. Gott gæti verið að klippa þær úr blaðinu og geyma til síðari nota. Smáauglýsingarnar eru eingöngu seldar með þessum hætti.

- 1) Opnið leitarvél í tölvunni, t.d. Google, Chrome eða Safari, og sláið inn í vefslóðareit efst: www.bbl.is, ýtið á enter og opnast þá vefsíða Bændablaðsins.
- 2) **Smáauglýsingar.** Ýtið næstefst til hægri á síðunni, þar koma ýmsir valkostir. Reiturinn **Smáauglýsingar** er þar neðstur. Smellið á hann með tölvumúsinni og leitið eftir að ofarlega til hægri er reiturinn **Setja inn smáauglýsingu – Panta hér**. Smellið á hann. Er þá komið inn á síðu smáauglýsinganna.
- 3) **Flokkur.** Í textanum efst á síðunni kemur m.a. fram verð og skilafrestur. Aðeins neðar velur þú flokk. Smelltu á píluna til hægri í rammanum og veldu viðeigandi flokk.
- 4) **Texti.** Skrifðu auglýsingu þína þarna, hún má vera fjórar línur (140 slög) en sé hún lengri bætast við 19 kr. á hvert slag. Slag þýðir hreyfingin í hvert skipti sem smellið er á lyklaborðið. Hafðu textann skýran og mundu eftir að setja upplýsingar um símanúmer og/eða netfang vegna samskipta við áhugasama lesendur.
- 5) **Mynd með auglýsingu.** Viljir þú hafa mynd með auglýsingu þarfrá hún fyrst að vera til í tölvunni þinni (eða t.d. á usb-lykli, eftir atvikum) og með .jpg eða .png endingu í heiti. Ýta skal á **Choose File** og þar er hægt að leita uppi skrána þar sem myndin er geymd. Smella svo á myndina og á **Open** neðst til hægri í þeim sama ramma, þá færst hún inn í smáauglýsingabeidið.
- 6) **Birting.** Velja þarf með smelli hvort auglýsingin á að birtast í blaði og á vef, eða aðeins á vef Bændablaðsins. Veljir þú blaðið birtast dagsetningar útgáfu þess. Þú velur þá sem hentar með því að smella á viðeigandi reit.
- 7) **Verð.** Hér má sjá verð auglýsingarinnar og nú þarf að velja hvort greiða á með greiðslukorti eða millifærslu með því að smella á annan hvorn punktinn fyrir framan greiðsluleiðirnar. Að því búnu skrifar þú inn í reitina þar fyrir neðan og smellir síðan á neðsta hnappinn **Áfram**.
- 8) **Hefur eitthvað gleymst?** Hafir þú gleymt að fylla eitthvað út fram að þessu færðu nú tilkynningu um það efst á skjánum. Þú ýtir þá á OK og fyllir inn það sem gleymdist. **Smellir svo aftur á Áfram.**
- 9) **Greiðsla með millifærslu.** Hafir þú valið að millifæra birtast nú upplýsingar um á hvaða bankanúmer og kennitölu skal leggja greiðslu fyrir auglýsingu. Þetta má gera í heimabanka í tölvunni, banka-appi eða í þjónustuútibúi banka hjá gjaldkera. Alltaf þarf að senda staðfestingu á greiðslunni á netfangið augl@bondi.is og er hægt að gera það í greiðsluferlinu í heimabanka, banka-appi eða biðja gjaldkera um það ef greitt er í bankaútibúi.
- 10) **Greiðsla með greiðslukorti.** Sé greitt fyrir auglýsingu með greiðslukorti opnast tveir ramar, annar með upplýsingum um skuldfærsluna og í hinum, til hægri, þarf að slá inn upplýsingar af kortinu; nafn, kortatalnarunu, gildistíma og CVC öryggisnúmerið. Að því búnu skal smella á **Greiða**. Annaðhvort er greiðslunni þá lokið eða síðasti gluggi ferlisins birtist þar sem þú ert beðin/n um að staðfesta greiðsluna í banka-appi/heimabanka. Að því búnu er allt tilbúið.

Gangi þér vel.

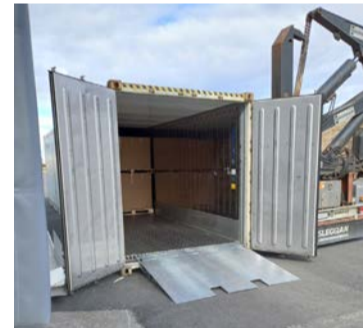
Gluggagæinn.is er sérhæfður byggingaverktaki sem sérhæfir sig í gluggalausnum. Þjódum heildarpakka frá mælingu, pöntun á gluggum ásamt ísetningu og frágangi. Getum tekið að okkur verk á landsbyggðinni sem og á höfuðborgarsvæðinu. Upplýsingar í s. 845-9596

Glussadrifnar gólfhrætur. Vinnudýpt 1,9 m. Stærð á skrúfu 48 cm. Rotor 12 kW. Glussaflæði 75 L/mín. 20 m af glussaslöngum fylgja. Mesta hæð frá gólf 2 m. Burðarvirki: Heitgalv./SS stál. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is.

Gólfhiti, gólfhræsing fyrir 16 mm rör. Ryklaus fræsing, verð á fermetra kr. 4000 +vsk. Mætum hvert á land sem er, en fer þó eftir stærð verkefnis. Upplýsingar og tilboð s. 892-0808 - Oliver.

Rampar fyrir frysti/kælígama á lager. Burðargeta 10 tonn. Dekkplata 10 mm, L 170 cm x B 200 cm x hæð 21 cm. Heitgalvaniserað stál. Lyftarátækur á þrjú vegu. Eigum einnig rampa fyrir hefðbundna sjógama. Hákonarson ehf. [www.hak.is](mailto:hak@hak.is) S. 892-4163

Díselhitari 5kw, 12, 24v og 220v. Samsettur með öllum fylgihlutum. Öll þjónusta. Verð kr. 58.900.- Orkubóndinn.is, Tranavogi 3, 104 Reykjavík. S. 888-1185. Opíð 15-17

Bretttagafflar fyrir ámoksturstaeki. Ásoðnar festingar, Euro. Euro + 3 tengi. Sérpöntun á öllum festingum. Burðargeta, 2.500 kg. Lengd á göfflum, 120 cm. Pólsk framleiðsla. Til á lager. Hákonarson ehf. www.hak.is s. 892-4163, hak@hak.is.

Klósettdælur fyrir kjallara. Inntak fyrir vask, sturtu og þvottavél. Mótor staðsettur fyrir utan votrymi. Margar stærðir sem henta fyrir íbúðar- og atvinnuhúsnæði. Mjög öflugur og vandaður búnaður. Frárennslu, 32 mm. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Atvinna

HRT - þjónusta í Straumsvík Hafnarfirði óskar eftir duglegum sveitastrákum/stelpum í vinnu, næg vinna fyrir duglegt fólk, menn úr Vestur-Húnavatnssýslu hafa reynt vel en aðrir landshlutar koma líka til greina, vinnuvélaréttindi kostur. Nánari upplýsingar á netfanginu: thorvaldur@hrt.is

Dýrahald

Schäfer hvolpar til sölu. Foreldrar friir af mjaðma- og olnbogalosí. Faðir innfluttur, margfaldur meistari á sýningum og hefur lokið vinnuprófum. Móðir með tvö íslensk meistara- stig. Afhending frá 1. feb. Hægt að skipta greiðslum og fá vsk. nótu. Frekari upplýsingar í s. 868-1889 / iriseldbergs@gmail.com www.eldbergs.is

Óska eftir

Óska eftir amerískum pallbíl, má þarfnast lagfæringa. Skoða allt, hafið samband í s. 774-4441

Óska eftir notuðum ryðfríum mjólkurtanki, um 1.500 til 3.000 lítra. Vinsamlega hafið samband við Hlyn í s. 854-1419.

Til sölu

20 feta gámur, mjög snyrtilegur og góður. Í honum eru hillur, loftpressa og loftverkfæri. Ýmis verkfæri, 3 vinnuborð og margt fleira. Óska eftir tilboði. Gámurinn er staðsettur nálægt Hellu. Upplýsingar í s. 894-5131, get sýnt hann eftir samkomulagi.

Til sölu 350 l Scandia leirbrennslu- ofn. Uppl. í s. 853-6070.

Þjónusta

Byggingarstjóri. Ertu í byggingar- hugleiðingum eða ertu kominn á stað með framkvæmdir? Tek að mér að vera byggingarstjóri á öllum byggingarstigum og vera tengiliður við byggingarfulltrúa fyrir ykkur. Hafið samband í s. 852-3222 eða asgeirvil@gmail.com

Garðyrkjufraeðingur eða búfraeðingur óskast til starfa í Færeyjum, við þróunarverkefni um grænmetisraektun

Við óskum eftir að ráða garðyrkjufraeðing/búfraeðing í þróunarverkefni um grænmetisraektun í Færeyjum. Aukin sjálfbærni í grænmetisraektun er í forgangi í færeyskri landbúnaðarstefnu og að finna við á Færeyjar, fyrst og fremst í formi útiraektunar en einnig í gróðurhúsum.

Sem liður í að efla starfsemi á svæðinu hafa landbúnaðaryfirvöld úthlutað peningum til þess að fjármagna þróunarverkefni í grænmetisframleiðslu. Lengd verkefnis: Almanskárið 2024. Samstarfsaðilar í verkefninu eru "Búnaðarstovan", "Veltan" og "Gröni Háskúlin". Frekari upplýsingar um samstarfið má finna hér að neðan.

Til að bera ábyrgð á þessu þróunarstarfi leitum við að lærdum garðyrkjumanni, sem hefur hagnýta reynslu í raektun grænmetis utandyra svo og í gróðurhúsum.

Ráðningin fer fram samkvæmt færeyskum vinnu- markaðskjörum, og er bundið við almanaksárið 2024. Verði verkefnið framlengt verður möguleiki á að framlengja ráðningarsamninginn.

Ráðið er í "Búnaðarstovuna" sem er staðsett í Kollafirði norðan fyrir Tórshavn. Vinnustaðurinn er aðallega í þorpinu á Sandi í Sandoy og unnið er í nánú samstarfi við Veltuna og Gröna Háskúlan.

Um er að ræða fullt starf með góðum möguleikum á að skipuleggja bæði vinnutíma og verkefni að vild.

Mikið vinnuálag verður á einhverjum tímabilum og gert er ráð fyrir sveigjanlegu viðhorfi til vinnutíma, til dæmis eftir árstíðum og/eða þórf.

Verkefnið verða fjölbreytt og væntum við m.a. hagnýta tilrauna við grænmetisraektun bæði úti og inni, í samvinnu við Búnaðarstovuna og Veltuna.

Meðal verkefna

- Leiðbeina félagsmönnum í Veltuni og öðrum áhuga- sömum um raektunaraðferðir, plönturækt, val á jurtaefni o.fl.
- Skipuleggja námskeið með ýmsum viðfangsefnum innan grænmetisraektunar ásamt Veltan, Búnaðar- stovan, Gröni Háskúlin o.fl.
- Framkvæma kerfisbundnar raektunartilraunir og skrá framvindu og árangur verksins.

✓ Við leitum að einstaklingi sem þrífst í sjálfstæðu starfi og vill jafnframt vinna eftir settum markmiðum, getur kennt og unnið með bæði byrjendum og fagfólki í nærsamfélaginu.

✓ Við gerum ráð fyrir að þú sért menntaður garðyrkjumaður eða búfraeðingur eða að þú sért með aðra samsvarandi menntun.

✓ Starfið er greitt samkvæmt gildandi taxa og við veitum aðstoð við að finna húsnæði.

Umsóknarfrestur er 10. febrúar 2024

Merkja skal umsóknina „Garðyrkjufraeðingur í grænmetisraektun“

Óskum eftir að ráða í starfið í febrúar/mars 2024 eða eins fljótt og auðið er. Vegna frekari upplýsinga hafið samband við Jens Ivan í Gerðinum, landbúnaðarráðunaut í Búnaðarstovuna, sími +298 -99012, eða Katrin Petersen, stjórnarformann Veltan, í síma. +298-221953. Netfang: bst@bst.fo

Umsóknir skal senda til:

Búnaðarstovan
Frammi í Dal 166
FO-410 Kollafirði
Færeyjar
netfang: bst@bst.fo

Um samstarfið: Veltan eru hagsmunasamtök þeirra sem rækta grænmeti í Færeyjum. Gröni Háskúlin er sjálfseignar- stofnun sem kennir meðal annars raektun og sjálfbæra matvælaframleiðslu. Búnaðarstovan er landbúnaðarmálaráðs- stofnun sem m.a. býður upp á námskeið og ráðgjöf í landbúnaði.

Næsta Bændablaðið kemur út 8. feb.

SANY

ÁREIÐANLEIKI VIÐ ÍSLENSKAR AÐSTÆÐUR

SANY
SY135C

AFL
78,5 kW / 2.000 rpm

ÞYNGD
15.000 kg*

MOKSTURSGETA
5.970 mm

Engcon Rótortilt EC214, EC-OIL Automatic quick coupler system.
3 skóflur Engcon. Árgerð 2022.

NÝ SÝNINGARVÉL TILBOÐ:

Kr 16.900 þús.

SANY
SY155U

AFL
78,5 kW / 1.900 rpm

ÞYNGD
16.000 kg*

MOKSTURSGETA
6.020 mm

Engcon Rótortilt EC219, EC-OIL Automatic quick coupler system.
3 skóflur Engcon. Árgerð 2021.

NÝ SÝNINGARVÉL TILBOÐ:

Kr 17.100 þús.

* fyrir utan rótortiltið

NÝ SENDING AF LITLUM GRÖFUM FRÁ 2-9 TONNA. ERUM MEÐ VÖKVA BROTHAMRA FYRIR GRÖFUR FRÁ 3-50 TONN.

SANY
SY80U

AFL
53.7 kW / 2.100 rpm

ÞYNGD
8.800 kg

MOKSTURSGETA
4.535 mm

Verð með vökva hraðtengi, 2 skóflur 80, 150cm

Kr 10.990 þús.

Verð með STEELWRIST Rótortilt og 2 skóflum

Kr 13.600 þús.

STEELWRIST RÓTORTILT TRYGGIR AFKÖST

STEELWRIST RÓTORTILT TRYGGIR HÁMARKS AFKÖST VIÐ ERFIÐAR AÐSTÆÐUR OG SPARAR ÞÉR ÞANNIG TÍMA OG PENINGA.

GERÐ
SY18C

AFL
14,6 kW / 2.400 rpm

ÞYNGD
1.925 kg

MOKSTUR
0,04 m³

Breikkanlegur undirvagn, frá 98 cm-135 cm

Verð með hraðtengi
og 3 skóflum:

Kr. 3.990 þús.

GERÐ
SY26U

AFL
15,2 kW / 2.500 rpm

ÞYNGD
2.760 kg

MOKSTUR
0,06 m³

Verð með 2 skóflum 60, 120 cm
og vökva hraðtengi:

Kr 4.990 þús

Með STEELWRIST Rótortilt
og 2 skóflum:

Kr. 6.600 þús.

GERÐ
SY35U

AFL
18,2 kW / 2.200 rpm

ÞYNGD
3.860 kg

MOKSTUR
0,12 m³

Verð með 2 skóflum 60, 120 cm
og vökva hraðtengi:

Kr 5.990 þús

Með STEELWRIST Rótortilt
og 2 skóflum:

Kr. 7.600 þús.

GERÐ
SY50U

AFL
29,1 kW / 2.400 rpm

ÞYNGD
5.300 kg

MOKSTUR
0,152 m³

Verð með 2 skóflum 60, 130 cm
og vökva hraðtengi:

Kr 6.990 þús

Með STEELWRIST Rótortilt
og 2 skóflum:

Kr. 8.600 þús.

Öll verð án VSK

Sany er einn stærsti vinnuvélaframleiðandi í heimi og þekkt fyrir endingu.

Þess vegna leiðir Sany markaðinn með 5 ára verksmiðjuábyrgð, eða sem jafngildir 10.000 vinnustundum.

ELFOSS EHF. Skeifunni 17, 108 Reykjavík | elfoss@elfoss.is | www.sany.is | Sími 893-4020

LEIÐANDI
ÁBYRGÐ
Á MARKAÐI
5 ÁR
OG/EDA 10.000 VST

Eucerin®

**LJÓMAÐU
EINS OG BEST
ÞÚ GETUR**

RÓSLITAÐ FYRIR
NÁTTÚRULEGAN LJÓMA

NÝTT

+
BÆTIR
TEYGJANLEIKA

+
MINNKAR
ALDURSBLETTI

+
FYLLIR
HRUKKUR

Eucerin®

HYALURON-FILLER
+ ELASTICITY ROSÉ

**PATENTED
THIAMIDOL**